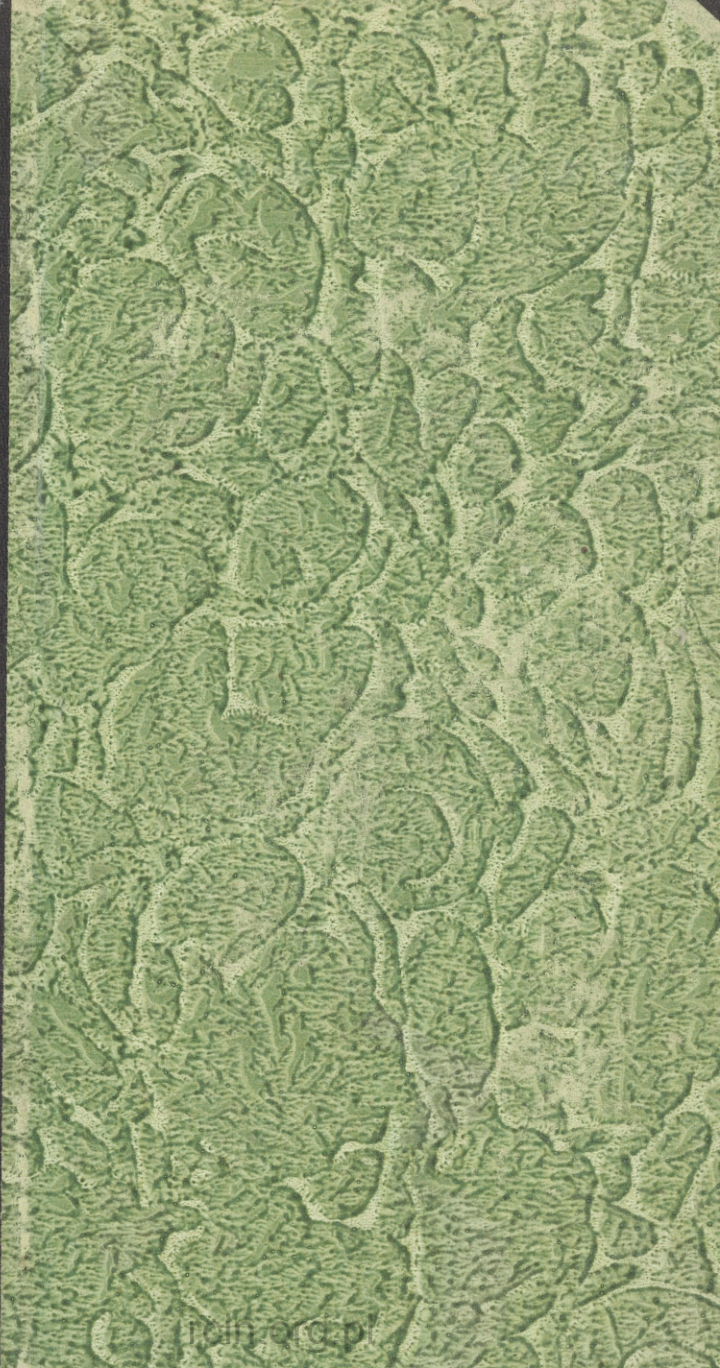

R.1765

© 1998 by [illegible]

REGOZBIORU
Czochmalickiego
L. N. 21518.
Dział Rozum
L. p. Dz. 181.

2. Czochmalicki

ROCZNIK POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

ROK 1932/1933

KRAKÓW 1934

NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO —
ZAKOPANE

**ROCZNIK
POLSKIEJ AKADEMJI
UMIEJĘTNOŚCI**

ROK 1932/1933

KRAKÓW 1934

**NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO —
ZAKOPANE**

ROZCZNIK

POLSKIEJ AKADEMII

UMIĘTNOŚCI

ROK 1932/1933

KRAKÓW. — DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem Józefa Filipowskiego.

TREŚĆ.

Skład Polskiej Akademji Umiejętności	I—LXVII
Sprawozdanie z czynności i wydawnictw P. A. U. od czerwca 1932 do czerwca 1933	1
Posiedzenie publiczne dnia 17 czerwca 1933:	
Przemówienie prezesa Kazimierza Kostaneckiego	93
Sprawozdanie sekretarza generalnego Stanisława Kutrzeby	96
Wacław Sobieski: Syn ziemi siedmiogrodzkiej	109
Nowi członkowie P. A. U.	139
Sprawozdania i wnioski w sprawie nagród z funduszu ś. p. Probusa Barczewskiego	142
Nagrody	145
Ważniejsze akty urzędowe:	
Regulamin funduszu dra Sommera	147
Konkurs z funduszu Wydawnictw Ekonomicznych	148
Konkurs na pracę z zakresu rolnictwa i leśnictwa z funduszu ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza	149
Przedłużenie konkursu z funduszu im. P. Rohlanda	150
Wykaz stosunków Akademji z zagranicznymi instytucjami na- ukowymi	151
Zamknięcie sumaryczne rachunków za rok 1932	157

TABLE

1. Introduction 1

2. Theoretical Framework 2

3. Methodology 3

4. Results 4

5. Discussion 5

6. Conclusion 6

7. References 7

8. Appendix 8

9. Bibliography 9

10. Index 10

SKŁAD POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

(STAN W DN. 1 LISTOPADA 1933 R.)

ZARZĄD

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Wiceprezesa: Stanisław Wróblewski.
Wojciech Świątosławski.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Delegat Walnego Zgromadzenia: Leon Marchlewski.

Delegaci P. A. U. Lwów: Władysław Abraham.
Warszawa: Wojciech Świątosławski.

Wydział filologiczny:

Dyrektor: Leon Sternbach.

Wicedyrektor: Stanisław Witkowski.

Sekretarz: Kazimierz Nitsch.

Wydział historyczno-filozoficzny:

Dyrektor: ks. Jan Fijałek.

Wicedyrektor: Władysław Abraham.

Sekretarz: Władysław Semkowicz.

Wydział matematyczno-przyrodniczy:

Dyrektor: Władysław Natanson.

Wicedyrektor: Józef Morozewicz.

Sekretarze: Karol Dziewoński.
Stanisław Maziarski.

Wydział lekarski:

Dyrektor: Henryk Hoyer.

Wicedyrektor: Witold Orłowski.

Sekretarz: Stanisław Ciechanowski.

CZŁONKOWIE.

A) Czynnici.

I. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi.*

- Leon Sternbach**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Kraków, ul. Batorego 14.
- Ludwik Ówikliński**, dr filoz., b. prof. filologii klasycznej Uniw. Lwowskiego, hon. prof. Uniw. Poznańskiego. — Wybrany człón. czyn. 13 maja 1904. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Poznań, aleja Marcinkowskiego 2a.
- Tadeusz Zieliński**, dr filoz., prof. filologii klas. Uniw. Warszawskiego. — Wybrany człón. czyn. 6 maja 1907. — Warszawa, Uniwersytet.
- Leonard Lepszy**, em. starszy radca górniczy. — Wybrany człón. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 14 maja 1897). — Kraków, ul. Bracka 13.
- Jan Michał Rozwadowski**, dr filoz., prof. językoznawstwa porównawczego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Smoleńska 21.
- Marjan Zdziechowski**, dr filoz., prof. historii literatury powszechnej Uniw. Wileńskiego. — Wybrany człón. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 13 maja 1902). — Wilno, ul. Antokolska 42.
- Ignacy Chrzanowski**, dr filoz. h. c., em. prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 11 maja 1906). — Kraków, al. Słowackiego 15.
- Stanisław Witkowski**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Lwów, Nowy Uniwersytet.
- Tadeusz Sinko**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Kraków, Zwierzyniec, ul. Księcia Józefa 13.

- Stanisław Windakiewicz**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Krupnicza 7.
- Wilhelm Bruchnalski**, dr filoz., prof. literatury polskiej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 19 maja 1905). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Kazimierz Nitsch**, dr filoz., prof. języka polskiego Uniw. Jag. — Wybrany człón. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 12.
- Edward Porębowicz**, dr filoz., hon. prof. filologii romańskiej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Lwów, ul. Ostrołęcka 6.
- Juljusz Kleiner**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Supińskiego 11 A.
- Władysław Kotwicz**, prof. nauk orientalistycznych Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Lwów, ul. Marszałkowska 1, Uniwersytet.
- Jan Gwalbert Pawlikowski**, dr praw, literat. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 12 czerwca 1925). — Lwów, ul. Trzeciego Maja 5.
- Stanisław Kot**, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Kraków, ul. Straszewskiego 7.
- Stanisław Wędkiewicz**, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Kraków, ul. Łobzowska 27.
- Gustaw Przychocki**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniwer. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 10.
- Włodzimierz Demetrykiewicz**, dr praw, prof. archeologii przedhistorycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Sobieskiego 3.

- Witold Klinger**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniwersytetu w Poznaniu. — Wybrany człon. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 27 czerwca 1922). — Poznań, ul. Marszałka Focha 64, II p.
- Roman Dyboski**, dr filoz., prof. filologii angielskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondentem od czerwca 1923). — Kraków, ul. Jana Kochanowskiego 24.
- Tadeusz Kowalski**, dr filoz., prof. filologii orjentalnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1932. — (Korespondentem od 10 czerwca 1927). — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Józef Kostrzewski**, dr filoz., prof. prehistorji Uniw. w Poznaniu. Wybrany człon. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondentem od 3 czerwca 1928). — Poznań 3, Strzeszynek.
- Zygmunt Łempicki**, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondentem od 10 czerwca 1927). — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 5.

aa) Członkowie przybrani nadliczbowi

Z Wydziału historyczno-filozoficznego wybrany 11 czerwca 1923
ks. Jan Fijałek.

b) Zagraniczni.

- Aleksander Brückner**, dr filoz., em. prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 31 października 1889. — Berlin-Wilmersdorf, Wilhelmsaue 18.
- Antoni Meillet**, prof. gramatyki porównawczej w Collège de France. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Paris VIIe, 24 rue de Verneuil.
- Fryderyk Jerzy Kenyon**, dyr. British Museum w Londynie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — London, British Museum.
- Henryk Omont**, człon. Institut de France i dyr. oddz. rękop. Bibliothèque Nationale w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paris, XVIIe, 45 rue St. Ferdinand.

- Fortunat Strowski**, prof. literatury francuskiej w Sorbonie. — Wybrany czł. czyn. 12 maja 1921. — Paris, Sorbonne.
- Aleksander Belić**, prof. filologii słowiań. Uniwersytetu w Beogradzie. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — Beograd, Université.
- Józef Strzygowski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniwersytetu w Wiedniu. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — Wien, Hörlgasse 6.
- Lubomir Miletič**, prof. filol. słowiańskiej Uniw. w Sofji. — Wybrany czł. czyn. 17 czerwca 1924. — Sofja, Université.
- Abraham Bredius**, czł. Académie des Beaux-Arts w Paryżu. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — Monaco, Villa Evelyne, bd de Belgique.
- Emil Mâle**, prof. historii sztuki w Sorbonie. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris, Sorbonne.
- Holger Pedersen**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Kopenhadze. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Kobenhavn-Hl., Personvej 69/II.
- Michał I. Rostowcew**, prof. histor. starożytnej i archeologii klasycznej, Yale University, New Haven, (U. S. A.). — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — New Haven (U. S. A.).
- Ludwik Radermacher**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. w Wiedniu. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien XVIII, Hermann Pachergasse 7.
- Adolf Wilhelm**, dr filoz., prof. starożytności greckich i epigrafiki Uniw. w Wiedniu. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien IX/1, Wasagasse 8.
- Olaf Broch**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Oslo. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — Oslo, Université.
- Borys M. Lapunow**, filolog słowiański, członek Akademii Nauk w Leningradzie. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — Leningrad, Akademia.
- Józef J. Mikkola**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Helsinkach. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Helsinki, Université.

- Matensz Murko**, prof. filologii południowo-słowiańskiej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Bubeneč, Na Piačě 8.
- Mikołaj van Wijk**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Lejdzie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Leiden, Nieuwstr. 36.
- Ferdynand Baldensperger**, prof. literatury nowożytnej w Sorbonie. — Wybrany czł. czyn. 11 czerwca 1930. — Paris, 55 rue de Vaugirard.
- Artur Farinelli**, prof. literatury niemieckiej Uniw. w Turynie. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1931. — Torino, Università.
- Ulryk Wilcken**, prof. historii starożytnej Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1931. — Berlin—Charlottenburg, Leistikowstrasse 2.
- Edward Norden**, prof. filologii klasycznej i archeologii Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1932. — Berlin, Lichterfelde W., Karlstrasse 26.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) Krajowi.

- Michał Bobrzyński**, dr praw, em. prof. Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 10 listopada 1883. — (Korespondentem od r. 1879). — Garby, p. Sulencin (Wielkopolska).
- Władysław Abraham**, dr praw, prof. prawa kanonicznego Uniw. we Lwowie. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Lwów, ul. Długosza 16.
- Leon Piniński**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. we Lwowie. — Wybrany człon. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondentem od r. 1895). — Lwów, ul. Matejki 4.
- Szymon Askenazy**, dr filoz. — Wybrany człon. czyn. 23 maja 1910. — (Korespondentem od 6 maja 1907). — Warszawa, ul. Czackiego 10.
- Bronisław Dembiński**, dr filoz., prof. hist. powszechnej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany człon. czyn. 29 maja 1917. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Poznań, ul. Chełmońskiego 2.

- Stanisław Wróblewski**, dr praw, hon. prof. Uniw. Jagiell., em. prezes Najwyższej Izby Kontroli Państwa. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Kraków, ul. św. Jana 15.
- Stanisław Kutrzeba**, dr praw, prof. prawa polskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Studencka 15.
- Ks. Jan Fijałek**, dr teologii i prawa kanonicznego, em. prof. historii kościelnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Kanonicza 20.
- Jan Korwin Kochanowski**, prof. hist. pol. wieków średnich Uniw. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Warszawa, ul. Koszykowa 67.
- Fryderyk Papée**, dr filoz., em. dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, hon. prof. Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 6 maja 1907). — Kraków, ul. J. Piłsudskiego 40.
- Franciszek Bujak**, dr filoz., prof. polskiej i powszechnej historii gospodarczej Uniw. we Lwowie. — Wybrany człon. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondentem od 29 maja 1917). — Lwów, ul. Grunwaldzka 11 a.
- Władysław Semkowicz**, dr praw, prof. nauk pomocniczych histor. i histor. średniowiecznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, ul. Studencka 15.
- Marceli Handelsman**, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Łowicka 52.
- Władysław Heinrich**, dr filoz., prof. filozofii Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, plac Groble 8.
- Adam Krzyżanowski**, dr praw, prof. ekonomii politycznej i polityki ekonomicznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Łobzowska 12.

- Kazimierz Twardowski**, dr filoz., hon. prof. filozofji Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Lwów, ul. św. Zofji 46.
- Stanisław Zakrzewski**, dr filoz., prof. historii pol. Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Długosza 25.
- Wacław Sobieski**, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, Dębniaki, ul. Konfederacka 14.
- Stanisław Starzyński**, dr praw, hon. i em. prof. prawa politycznego Uniw. we Lwowie, — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — Lwów, ul. Akademicka 11.
- Fryderyk Zoll**, dr praw, prof. prawa cywilnego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Studencka 25.
- Stanisław Estreicher**, dr praw, prof. prawa zachodnio-europejskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Sobieskiego 10.
- Stanisław Ptaszycki**, em. naczelny dyrektor Archiwów Państwowych. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondentem od 17 maja 1904). — Warszawa, Mokotów, ul. Wiktorska 8, m. 27.
- Wacław Tokarz**, dr filoz., prof. historii nowożytnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Warszawa, ul. Wspólna 65 a, m. 5.
- Jan Czekanowski**, dr filoz., prof. antropologii i etnologji Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1932. — (Korespondentem 12 czerwca 1925). — Lwów, ul. Stryjska 24.
- Jan Rutkowski**, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1932. — (Korespondentem 17 czerwca 1924). — Poznań, ul. Kossaka 1/III.
- Władysław Konopczyński**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondentem od 27 czerwca 1922). — Kraków, al. Słowackiego 15.
- Ks. Konstanty Michalski**, dr filoz., prof. filozofji chrześcijańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondentem od 10 czerwca 1927). — Kraków, ul. Stradom 4.

aa) Członkowie nadliczbowi przybrani.

Z Wydziału filologicznego wybrani d. 2 kwietnia 1917, d. 26 marca 1919, d. 9 marca 1929:

Ignacy Chrzanowski, Stanisław Kot, Jan M. Rozwadowski.

b) Zagraniczni.

Fryderyk Wilhelm Foerster, dr filoz. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — Paris, 1 rue Newton.

Helge Almqvist, prof. histor. powszechnej Uniw. w Göteborgu. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Göteborg, Université.

Rajmund Poincaré, b. prezes Francuskiej Rady Ministrów. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paris XVIe, 26 rue Marbeau.

Mikołaj Iorga, prof. historii nowożytnej Uniw. w Bukareszcie. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Bucuresti, Université.

Slobodan Jovanović, prof. prawa narodów Uniw. w Belgradzie. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Beograd, Université.

Piotr de Nolhac, członek Académie Française. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris, 158 bd Haussmann.

Henryk Pirenne, prof. historii średniowiecznej Uniw. w Gandawie. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Uccle-Bruxelles, 13 avenue de Fructidor.

Ludwik Szádeczky, prof. historii Uniwersytetu w Szeged. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Budapest V, Báthory u. 24.

Jarosław Bidlo, prof. historii powszechnej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Karlova Universitá.

Émil Bourgeois, prof. historii najnowszej w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Paris, Sorbonne.

Halvdan Koht, prof. historii Uniw. w Oslo. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Oslo, Université.

Joachim Volpe, prof. hist. politycznej nowożytnej Uniw. w Rzymie. — Wybrany człon. czyn. 11 czerwca 1930. — Roma, Universitá.

- Karol Dupuis**, członek Institut de France, wicedyrektor École des Sciences Politiques. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — Paris, 118 rue du Bac.
- Ferdynand Šišić**, prof. historii słowiańskiej Uniw. w Zagrzebiu. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — Zagreb, Visoka ul. 10. —
- G. M. Trevelyan**, prof. historii nowożytnej Uniw. w Cambridge. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — Garden Corner, West Road, Cambridge.
- Alfons Dopsch**, prof. historii powszechnej austriackiej Uniw. w Wiedniu. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1932. — Wien, Universität.
- Salwator Riccobono**, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Rzymie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1932. — Roma, Università.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) Krajowi.

- Władysław Natanson**, dr filoz., h. c., magister i dr fizyki Uniw. w Dorpacie, prof. fizyki teoretycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1900. — (Korespondentem od r. 1893). — Kraków, ul. Studencka 3.
- Leon Marchlewski**, dr filoz., prof. chemji lekarskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondentem od r. 1899). — Kraków, ul. Zybkiewicza 8.
- Kazimierz Żorawski**, dr filoz., prof. matem. Uniwersytetu w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 9 czerwca 1916. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 6.
- Józef Morozewicz**, dr filoz. h. c., magister mineralogji i geognozji, dyrektor Państw. Instytutu Geologicznego. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 12 maja 1902). — Warszawa, ul. Rakowiecka 4, Państw. Instytut Geologiczny.
- Michał Siedlecki**, dr filoz., prof. zool. Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Ruska 4.
- Wacław Sierpiński**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. w War-

- szawie. — Wybrany czł. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondentem od 29 maja 1917). — Warszawa, ul. Marszałkowska 55, m. 2.
- Stanisław Józef Thugutt**, dr chemji, prof. mineralogji Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondentem od 2 maja 1913). — Warszawa, ul. Koszykowa 11b.
- Kazimierz Białaszewicz**, dr filoz., prof. fizjologii zwierząt Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Śniadeckich 8, Instytut Nenckiego.
- Karol Dziewoński**, dr nauk techn., prof. chemji Uniwersytetu Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 1.
- Władysław Szafer**, dr filoz., prof. botaniki i dyr. ogrodu Botanicznego Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 27.
- Stanisław Zaremba**, dr nauk matem., prof. matematyki Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, Warszawskie, ul. Żytnia 6.
- Tadeusz Banachiewicz**, dr filoz. h. c., mag. astronom., prof. astronomji Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 27.
- Stefan Kreutz**, dr filoz., prof. mineralogji Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 17 maja 1918). — Kraków, al. Słowackiego 15.
- Wojciech Świętosławski**, dr chemji, prof. chemji fizycznej Politechniki w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Krzyckiego 10.
- Ignacy Mościcki**, dr filoz., hon. prof. Politechniki w Warszawie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. — Wybrany czł. czyn. 8 czerwca 1928. — Warszawa, Zamek.
- Zygmunt Wóycicki**, prof. botaniki ogólnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Wspólna 16, m. 7.
- Czesław Białobrzeski**, mag. fiz. i geofiz., prof. fizyki teoretycznej

Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Warszawa, ul. Akademicka 3, m. 13.

Stefan Pieńkowski, dr nauk fiz. i matem., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Warszawa, ul. Hoża 69, Zakład fizyczny.

Eugenjusz Romer, dr fil., prof. geografji Uniwersytetu we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem 9 czerwca 1916). — Lwów, ul. Długosza 25.

Bolesław Hryniewiecki, dr botaniki, prof. systematyki i geografji roślin Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Warszawa, Aleja Ujazdowska 6/8.

Konstanty Zakrzewski, dr filoz., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Ruska 4.

Mieczysław Centnerszwer, dr filoz., dr chem. h. c., prof. chemji fizycznej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondentem od 7 czerwca 1929). — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26.

Jan Hirschler, dr filoz., prof. zoologii i anatomji porównawczej Univer. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondentem od 17 czerwca 1924). — Lwów, ul. Dąbrowskiego 3.

Jan Nowak, dr filoz. prof. geologii i paleontologii Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondentem od 7 czerwca 1929). — Kraków, ul. Słoneczna 35.

Feliks Rogoziński, dr filoz., prof. fizjologii i nauki żywienia zwierząt Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondentem od 10 czerwca 1927). — Kraków, ul. Siemiradzkiego 12.

Józef Siemiradzki, dr mineralogji, prof. geologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — Warszawa, Grójecka 40A.

aa) Członkowie przybrani.

Emil Godlewski, Henryk Hoyer, Kazimierz Kostanecki, Stanisław Maziarski, Julian Talko-Hryncewicz.

b) Zagraniczni.

Franciszek Vejdovský, dr filoz., prof. zoologii i anatomji porównawczej Uniw. czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 11 maja 1903. — Praha II, Riegrovo nábřeží 28.

Marja Skłodowska-Curie, Dr ès Sc., prof. fizyki w Sorbonie. — Wybrana człon. czyn. 21 maja 1909. — Paris, 1 rue Pierre Curie.

Bogusław Brauner, dr filoz., prof. chemji Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 21 maja 1909. — Praha, Král. Vinohrady, Polská ul. 14.

Maurycy Lugeon, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniw. w Lozannie. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — Lausanne, avenue Secrétan 23.

Eljasz Cartan, prof. matematyki w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paris, Sorbonne.

Sir Józef J. Thomson, F. R. S., O. M., Master Trinity College, Cambridge. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Cambridge (Anglja), Trinity Lodge.

Leopold Adametz, dr filoz., prof. Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondentem od 2 maja 1895). — Wien, Hochschule für Bodenkultur.

Henryk Lebesgue, prof. matematyki w Collège de France w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 27 czerwca 1922. — Paris, 35 bis, rue St. Sabin.

G. H. Hardy, prof. geometrji Uniw. w Oxfordzie. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Trinity College, Cambridge.

Maurycy Caullery, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris, 105 bd Raspail (Laboratoire d'Évolution).

Henryk Ludwik Le Chatelier, człon. Académie des Sciences w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris VIe, 75 rue Notre Dame des Champs.

- Sir F. G. Hopkins**, F. R. S., prof. biochemji Uniw. w Cambridge (Anglja). — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.
- Pawel Pelseneer**, sekretarz dożywotni król, Akademji Umiejętności w Brukseli. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Bruxelles, Palais des Académies, rue Ducale.
- Lord Rutherford of Nelson**, F. R. S., prof. fizyki Uniw. w Cambridge (Anglja). — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.
- Wiktor Grignard**, prof. chemji organ. Uniw. w Lyonie. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — Lyon, 67 rue Pasteur, Institut de Chimie.
- Artur Keith**, anatom i konserwator the Hunterian Museum przy Royal College of Surgeons of England w Londynie. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — London.
- Mikołaj Łuzin**, prof. matematyki Uniw. w Moskwie. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — Moskwa, Arbat 25, m. 8.
- Henryk Villat**, prof. mechaniki w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Paris, Sorbonne.
- Ludwik de Broglie**, dr nauk ścisłych, prof. Sorbony. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Neuilly (Seine), 94 rue Perronet.
- Karol Domin**, prof. botaniki Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Uniwersytet.
- Jan Driesch**, prof. filozofji Uniw. w Lipsku. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Leipzig.
- Kazimierz Fajans**, prof. chemji fizycznej Uniw. w Monachjum. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — München.
- Maurycy Fréchet**, prof. matematyki w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Paris XVe, 12 Sqaire Desnottes.
- Kurt Herbst**, prof. zoologii doświadczalnej Uniw. w Heidelbergu. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Heidelberg.
- Bogumił Němec**, prof. fizjologii i anatomji roślin Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Uniwersytet.

A. G. Tansley, prof. botaniki Uniw. w Oksfordzie. — Wybrany członek czynny 7 czerwca 1929. — Oxford.

IV. Wydział lekarski.

a) *Krajowi.*

Adolf Beck, dr medycyny, prof. fizjologii Uniw. we Lwowie. — Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 2 maja 1913. — Lwów, ul. Asnyka 4.

Stanisław Ciechanowski, dr medycyny, prof. anatomji patologicznej Uniw. Jagiell. — Kraków, ul. Szopena 11.

Witold Chodźko, dr medycyny, b. minister zdrowia. — Warszawa, ul. Marszałkowska 68.

Stefan Dąbrowski, prof. chemji lekarskiej Uniw. w Poznaniu. — Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.

Emil Godlewski, dr medycyny, prof. embriologii i biologji ogólnej Uniw. Jagiell. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 17 maja 1918. — (Korespondent od 22 maja 1912). — Kraków, ul. św. Jana 20.

Antoni Gluziński, dr medycyny, honor. prof. patologji i terapii chorób wewnętrznych Uniw. w Warszawie. — Warszawa, ul. Flory 9.

Henryk Hoyer, dr med., prof. anatomji porównawczej Uniw. Jagiell. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 28 maja 1920. — (Korespondent od 12 maja 1902). — Kraków, ul. Wypiańskiego 10.

Kazimierz Kostanecki, dr med., prof. anatomji opisowej Uniw. Jagiell. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 12 maja 1902. — (Korespondent od 12 maja 1896). — Kraków, ul. Sienkiewicza 24.

Józef Markowski, dr medycyny, prof. anatomji opisowej Uniw. we Lwowie. — (Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 27 czerwca 1922). — Lwów, ul. Piekarska 52.

Stanisław Maziarski, dr medycyny, prof. histologii prawidłowej

- Uniw. Jagiell. — (Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 10 czerwca 1927). — Kraków, ul. Łobzowska 4.
- Jan Mazurkiewicz**, dr medycyny, prof. psychiatrii Uniw. w Warszawie. — Warszawa, ul. Hoża 58, m. 2.
- Roman Nitsch**, dr medycyny, prof. mikrobiologii i serologii Uniw. w Warszawie. — Warszawa, Nowy Świat 19, m. 11.
- Witold Nowicki**, dr medycyny, prof. anatomji patologicznej Uniw. we Lwowie. — Lwów, ul. Kampjana 9.
- Witold Orłowski**, dr medycyny, prof. patologji i terapii chorób wewnętrznych Uniw. w Warszawie. — Warszawa, al. Jerozolimska 17, m. 3.
- Kazimierz Orzechowski**, dr medycyny, prof. neurologji Uniw. w Warszawie. — Warszawa, al. Róż 6.
- Juljan Talko Hryncewicz**, hon. prof. antropologji Uniw. Jagiell. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 10 czerwca 1927. — (Korespondent od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Ruska 4.
- Leon Wachholz**, dr medycyny, prof. medycyny sądowej Uniw. Jagiell. — Kraków, ul. Wyspiańskiego 8.
- Rudolf Weigl**, dr filozofji, prof. biologji Uniw. we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 11 czerwca 1930. — Lwów, ul. Wagilewicza 4.
- Adam Wrzosek**, dr medycyny, prof. historii medycyny Uniw. w Poznaniu. — Poznań, ul. Górna Wilda 89.
- Ksawery Lewkowicz**, dr medycyny, prof. pedjatrii Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1931. — Kraków, ul. Krowoderska 19.
- Juljan Nowak**, dr medycyny, dr medycyny weterynaryjnej, prof. weterynarji i bakterjologji Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1931. — Kraków, ul. Wyspiańskiego 4.
- Mieczysław Konopacki**, dr medycyny, prof. histologji i embriologji Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1932. — (Korespondentem 11 czerwca 1930). Warszawa, ul. Chałubińskiego 5, Zakład histologji i embriologji.

Maksymilian Rutkowski, dr medycyny, prof. chirurgji Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1932. — Kraków, ul. Basztowa 6.

Władysław Szymonowicz¹, dr medycyny, prof. histologii i embrjologii Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1933. — Lwów, ul. Piłsudskiego 18.

¹ Władysław Szymonowicz ur. 21 marca 1869 w Tarnopolu. Studja gimnazjalne odbył we Lwowie, lekarskie w Krakowie, gdzie promował się 27 marca 1893. W r. 1896 habilituje się z histologii, w r. 1897 mianowany prof. nadzw. histologii i embrjologii, a w r. 1903 prof. zwyczajnym w Uniwersytecie J. K. we Lwowie.

Ważniejsze prace: *A. fizjologiczne*: 1) O objawach po wycięciu nadnerczy u psów i o działaniu wyciągów z nadnercza (Spraw. Akad. Umiej. 1895). — 2) O nadnerczu ze stanowiska morfologicznego i fizjologicznego (tamże 1895). — 3) Die Funktion der Nebenniere (Pfüger's Archiv f. d. ges. Phys. 1896). — *B. histologiczne z zakresu zakończeń nerwowych*: 4) Zakończenia nerwów we włosach dotykowych myszy białej (Rozpr. Wyd. mat.-przyr. Akad. Umiej. 1892). — 5) Die Nervenendigungen in den Tasthaaren (Archiv f. mikr. Anat. 1895). — 6) Über Bau u. Entwicklung der Nervenendigungen in der Schnauze des Schweines (tamże). — 7) Über den Bau u. die Entwicklung der Nervenendigungen im Entenschnabel (tamże 1896). — 8) Über die Nervenendigungen in den Haaren des Menschen (tamże 1909). — 9) Badania porównawcze nad unerwieniem włosów dotykowych (wspólnie z Zaczkiem) (1910). — 10) Sur le développement des terminaisons nerveuses dans la peau de l'homme (Wykład w Paryżu 1925). — 11) Sur une nouvelle variété des corpuscules de Merkel chez les oiseaux (Bull. d'histol. appliquée 1926). — 12) Die Innervation der Sinushaare des Seehund (Phoca vitulina) (Bulletin de l'Académie Polonaise 1930). — 13) Über die Entwicklung der Nervenendigungen in der Haut des Menschen (Zeitschrift f. Zellforschung u. mikr. Anat. 1933). — *C. z innych działów*: 14) O wchłanianiu tłuszczu w jelicie grubym (wspólnie z dr Czaplińskim) (Spraw. Akad. Um. 1895). — 15) O budowie zębiny (tamże). — 16) Ein Fall von Hermaphroditismus verus bilateralis beim Schweine nebst Bemerkungen über die Entstehung der Geschlechtsdrüsen aus dem Kermepithel (wspólnie z Kopschem) (Anat. Anz. 1896). — 17) Lehrbuch der Histologie u. der mikr. Anat. (Wyd. niem. I. 1901, II. 1909, III. 1915, IV. 1921, V. 1924, VI. 1930; polskie I. 1921, II. 1924; włoskie I. 1901, II. 1924; angielskie 1902; hiszpańskie 1933).

Rocznik Akademii 1932/33.

II

B) Korespondenci.

I. Wydział filologiczny.

a) Krajowi.

- Tadeusz Grabowski**, dr filoz., prof. literatury polskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 21 maja 1909. — Poznań, ul. Częstochowska 11 (Górczyn).
- Feliks Kopera**, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce i wschodniej Europie Uniw. Jagiell. — Wybrany 17 maja 1918. — Kraków, ul. Wyspiańskiego, willa 5.
- Gabrjel Karaffa-Korbut**, prof. literatury polskiej w Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. — Wybrany 28 listopada 1919. — Warszawa, ul. Śniadeckich 8.
- Ludwik Bernacki**, dr filoz., dyrektor Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, Ossolineum.
- Władysław Podlacha**, dr filoz., prof. historii sztuki nowożytnej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Czwartaków 12.
- Juljan Pagaczewski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniw. Jagiell. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Kraków, ul. Florjańska 40.
- Seweryn Hammer**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Eugenjusz Kucharski**, dr filoz., prof. polskiej literatury porównawczej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Lwów, ul. Jana Kochanowskiego 37.
- Władysław Folkierski**, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, al. Słowackiego 15.
- Tadeusz Lehr-Spławiński**, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, Dębniki, ul. Barska 10.
- Mojżesz Schorr**, dr filoz., prof. języków semickich i historii starosemickiego Wschodu Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, Tomackie 7, m. 3.

- Adolf Chybiński**, dr filoz., prof. muzykologii Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Lwów, ul. Mickiewicza 5, Inst. muzykologiczny Uniw.
- Adam Kleczkowski**, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Kraków, ul. Dietłowska 90, gmach P. K. O.
- Stanisław Łempicki**, dr filoz., prof. historii oświaty Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Lwów, ul. Dwernickiego 16.
- Stanisław Pigoń**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. w Krakowie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Kraków, ul. Garbarska 7.
- Zdzisław Jachimecki**, dr muzykologii, prof. historii i teorji muzyki Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Kraków, ul. Grodzka 47.
- Władysław Tatarkiewicz**, dr filoz., prof. filozofji Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Warszawa, ul. Bođuena 6.
- Józef Ujejski**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Warszawa, ul. Chłodna 22, m. 35.
- Jerzy Kuryłowicz**, dr filoz., prof. językoznawstwa indoeuropejskiego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Orzeszkowej 11.
- Włodzimierz Antoniewicz**, dr filoz., prof. archeologii przedhistorycznej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 24.
- Wacław Borowy**, dr filoz., docent literatury polskiej w School of Slavonic and East European Studies w Uniw. w Londynie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — 40, Torrington Square, London W. C. 1; Warszawa, ul. św. Barbary 10.
- Tadeusz Mańkowski**, dr praw, historyk sztuki. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Lwów, ul. Łozińskiego 14.
- Kazimierz Moszyński**, profesor etnologji Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Kraków, Wola Justowska, al. Kasztanowa.

Juljan Krzyżanowski¹, dr filoz., prof. literatur słowiańskich Uniw. w Rydze.—Wybrany 16 czerwca 1933. — Riga, Aspazijasbulv. 3/5.

Wojśław Molè², dr filoz., prof. historii sztuki narodów słowiańskich Uniw. Jagiell. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Kraków, al. Słowackiego 15.

¹ Daty bio i bibliograficzne nie zostały nadesłane.

² Wojśław Molè, ur. 14 grudnia 1886 r. w miejscowości Kanal, pow. Gorycja (obecnie prowincja Venezia Giulia we Włoszech); matura gimnazjalna 1906 r. w Nowem Mieście pod Lublaną. Studja uniwersyteckie w Wiedniu, Krakowie i Rzymie; doktorat z historii sztuki i archeologii klasycznej w Wiedniu 1912 r., poczem jeszcze rok studjów we Włoszech. W r. 1913 praktykant b. austriackiej Centralnej Komisji dla ochrony zabytków w Wiedniu i jako taki przydzielony do Urzędu Konserwatorskiego dla Dalmacji w Splicie. Z chwilą wybuchu wojny światowej musiał iść na front, gdzie dostał się we wrześniu 1914 r. do niewoli rosyjskiej. W r. 1919 został docentem prywatnym przy katedrze historii i teorii sztuki w Uniwersytecie w Tomsku. Po powrocie zamianowany we wrześniu 1920 r. docentem (stałym) historii sztuki starożytnej i bizantyńskiej w Uniwersytecie w Lublanie, w r. 1924 także profesorem nadzwyczajnym. W r. szk. 1925/26 w charakterze kontraktowym profesor historii sztuki narodów słowiańskich w nowoutworzonym Studium Słowiańskim Uniw. Jagiell. w Krakowie, od jesieni 1926 r. także profesor zwyczajny.

Prace naukowe: 1) Urkunden und Regesten zur Geschichte der dalmatinischen Kunst aus dem Notariatsarchiv von Sebenico (Jahrb. des Kunsthistor. Institutes der k. k. Zentr.-Komm. f. Denkmalpflege, 1912). — 2) Wspólnie z Dagob. Freyem: Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini (tamże 1913). — 3) Miniature jednog srpskog rukopisa iz god. 1649 sa Šestodnevom bug. eksarha Joana i Topografijom Kozme Indikoplova (Spmenik Srpske Kralj. Akademije Nauka. XIV. Drugi razred 38. Belgrad 1922). — 4) Bizanc in Orient. Zbornik za umetnostno zgodovino (Lublana 1921). — 5) Bizantinska figurativna umetnost VI. stoletja (tamże 1922). — 6) Študije o razvoju v antiki (tamże 1924). — 7) Zapadni Balkan v razvoju umetnosti srednjega veka (tamże 1925). — 8) Umetnost in narava (Ljubljanski Zvon, Lublana 1923). — 9) Vzhod in zapad v zgodnji antiki (tamże 1924). — 10) Helenizem v Aziji. Dom in svet (Lublana 1924). — 11) Umetnost situle iz Vača (Starinar, Belgrad 1925). — 12) Dante in poljski romantiki (w księdze zbiorowej Dante, Lublana—Gorycja 1921). — 13) Podstawy sztuki bizantyńskiej (Przegląd Współczesny, Kraków 1925) — 14) Minjatury ewangeliarza ławriszewskiego nr 2097

Józef Morawski¹, dr ès lettres, prof. filologii romańskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Poznań, ul. Śniadeckich 18, II p.

w Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie (Spraw. P. A. U. 1926). — 15) Historia sztuki w Bułgarii (Przegląd Współczesny 1926). — 16) Rola krajów północnych w powstaniu sztuki średniowiecznej (tamże 1928). — 17) Oton Župančič, w pięćdziesiąt rocznicę urodzin poety (tamże 1928). — 18) Geneza stylu monumentalnego w malarstwie wczesnobizantyńskim (Spraw. P. A. U. 1927). — 19) Potrzeby nauki polskiej w zakresie historii sztuki narodów słowiańskich (Nauka Polska, t. X). — 20) Zum Stilbegriff in der älteren byzantinischen Malerei (Compte-rendu du deuxième congrès international des études byzantines, Belgrad 1929). — 21) Das Seminar für die Kunstgeschichte der Slaven an der Jagellon. Universität in Krakau (Slavische Rundschau, Praga 1929). — 22) Ein Problem der byzantinischen Kunstgeschichte in Polen (Byzantinische Zeitschrift 1929/30, Festschrift Heisenberg). — 23) Historia sztuki starochrześcijańskiej i wczesnobizantyńskiej. Wstęp do historii sztuki bizantyńskiej u Słowian (Lwowska Biblioteka Sławistyczna, t. XIII). — 24) Kilka uwag o malowidłach ściennych w Wiślicy. Ochrona zabytków sztuki (Kraków 1931). — 25) Nowa sztuka kościelna a historia sztuki (w księdze zbiorowej p. t. O polskiej sztuce religijnej, Katowice 1933). — 26) Les miniatures de l'évangélaire de Ławryszew (L'art byzantins chez les Slaves. Deuxième recueil dédié à la mémoire de Th. Uspenski. Deuxième partie. Orient et Byzance... sous la dir. de Gabriel Millet, V, Paryż 1932). — 27) Wczesnośredniowieczna sztuka prowincjonalna na Bałkanach (Przegląd Historji Sztuki, r. II). — 28) W sprawie problemu socjologicznego w historii sztuki (Spraw. P. A. U. 1932 i Bulletin Internat. 1932). — 29) Iz poljskog slikarstva XIX veka (Srpski Književni Glasnik, 1933, luty). — 30) O sociološkem problemu v umetnostni zgodovini. Zbornik za umetnostno zgodovino (Ljubana 1933). — 31) Recenzje i sprawozdania w czasopismach jugosłowiańskich, w Przeglądzie Historji Sztuki, w Slavji (Praga); kilka artykułów z zakresu historii sztuki w Jugosławji w Enciclopedia Italiana.

¹ Józef Morawski, ur. 29 grudnia 1888 we Wrocławiu. Gimnazjum ukończył we Wrocławiu w r. 1909, poczem był słuchaczem Wydziału filologicznego Uniw. Jagiell. W r. 1911 uzyskał licencjat z filologii romańskiej na Uniw. w Lovanium, w r. 1918 doktorat na Uniw. w Paryżu. W latach 1915—1919 był profesorem i sekretarzem dyrekcji szkoły średniej Notre Dame de Sainte-Croix w Neuilly sur Seine, w latach 1919—1920 referentem w Ministerstwie b. Dzielnic Pruskiej. W r. 1920 habilitował się w Uniw. Jagiell. W r. 1921 mianowany zastępcą profesora, w r. 1926 profesorem nadzwyczaj-

b) *Zagraniczni.*

Eryk Berneker, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Monachjum. — Wybrany 22 maja 1914. — München, Mauerkirchenstrasse 16.

Marjan Szyjkowski, dr filoz., prof. hist. liter. polskiej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 28 listopada 1919. — Praha, VII, ul. Čedrova 28.

Mgr. Jan Mercati, prefekt Biblioteca Apostolica Vaticana w Rzymie. — Wybrany 12 maja 1921. — Roma.

Andrzej Mazon, prof. języków i literatur słowiańskich w Collège de France w Paryżu. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Paris.

Jan Melich, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Budapeszcie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Budapest.

Stefan Mladenow, prof. gramatyki porównawczej Uniwersytetu w Sofji. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Sofija.

nym, w r. 1929 profesorem zwyczajnym filologii romańskiej Uniw. w Poznaniu.

Ważniejsze prace: 1) Pamphile et Galatée, par Jehan-Brasde-Fer de Dammartin-en-Goële. Poème français inédit du XIVe siècle. Edition critique, précédée de recherches sur le Pamphilus latin (Paris, Champion 1917). — 2) Le Facet en françoys. Edition critique des cinq traductions des deux Facetus latins, avec Introduction, Notes et Glossaire (Prace Komisji Filologicznej, tom II, zeszyt 1, Poznań 1923, Tow. Przyj. Nauk). — 3) Les Diz et proverbes des sages (Proverbes as philosophes), publ. avec introduction, notes et tables (Bibl. de la Faculté des Lettres, Série II, fasc. 2). — 4) Proverbes français antérieurs au XVe siècle (Classiques français du moyen âge, fasc. 47). — 5) Polono-romantica: pol. fortygał, fortugał, portugai, fordysgał (Pozn. Tow. Przyj. Nauk, Poznań 1929). — 6) Literatura hiszpańska, portugalska i hiszpańsko-ameerykańska (w „Wielkiej literaturze powszechnej“, t. II, str. 683—1172) (Warszawa, Trzaska, Evert i Michalski). — Ponadto artykuły i rozprawy w pismach: Archivum Neophilologicum, Archivum Romanicum, Język Polski, Neophilologische Mitteilungen, Pamiętnik Literacki, Pologne, Revista de Filologia Española, Revue de Pologne, Revue des Études Slaves, Revue des Langues Romanes, Revue du Seizième Siècle, Romania, Slavia Occidentalis, Zeitschrift für romanische Philologie, oraz w księgach pamiątkowych ku czci prof. St. Dobrzyckiego, A. Jeanroy i A. Thomas.

- Józef Škultety**, emer. prof. historii i literatury słowackiej Uniwersytetu w Bratysławie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Bratislava.
- Mateusz Bartoli**, prof. językoznawstwa Uniw. w Turynie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Torino, Università.
- Ryszard Ekblom**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Upsali. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Uppsala, Université.
- Oldřich Hujer**, prof. językoznawstwa porównawczego Uniwersytetu Czeskiego w Pradze. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Praha, Karlova Universita.
- Grzegorz Iljiński**, prof. filologii słowiańskiej Uniwersytetu w Moskwie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Moskwa, Université.
- Tore Torbiörnsson**, docent filologii słowiańskiej Uniwersytetu w Upsali. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Uppsala, Université.
- Jan Maver**, prof. filologii polskiej Uniw. w Rzymie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Roma, Università.
- Jerzy Rapall Noyes**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Berkeley. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Berkeley, California, 1486 Greewood Terrace.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi.*

- Ignacy Koschembahr-Łyskowski**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Warszawie. — Wybrany 23 maja 1910. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 18.
- Przemysław Dąbkowski**, dr praw, prof. prawa zach.-europejskiego i prawa polskiego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 29 maja 1917. — Lwów, ul. Mickiewicza 14.
- Witold Rubczyński**, dr filoz. i praw, prof. filozofji Uniw. Jagiell. — Wybrany 28 maja 1920. — Kraków, ul. Jabłonowskich 6.
- Julusz Makarewicz**, dr praw, prof. prawa i procesu karnego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Lwów, ul. Mochnackiego 57.
- Adam Chmiel**, dyrektor Archiwum Aktów Dawnych m. Krakowa. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Kraków, ul. Jabłonowskich 28.

- Jan Dąbrowski**, dr filoz., prof. historii średniow. Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Kraków, ul. Ruska 4.
- Roman Rybarski**, dr praw, prof. skarbowości Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Warszawa, ul. Marszałkowska 153, m. 13.
- Jan Kucharzewski**, historyk. — Wybrany dnia 15 czerwca 1926. — Warszawa, ul. Piękna 8.
- Kazimierz Chodynicki**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. w Wilnie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Poznań, ul. Libelta 14, m. 1.
- Stanisław Grabski**, dr filoz., prof. ekonomji politycznej Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 10 czerwca 1927. — Lwów, Wólka Panieńska 51.
- Roman Grodecki**, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Edward Kuntze**, dr filoz., dyr. Biblioteki Jagiellońskiej. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Ludwik Krzywicki**, dr praw, prof. historii ustrojów społecznych Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, ul. Langiewicza 25 (Kolonja im. Staszica).
- Rafał Taubenschlag**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, al. Focha 29.
- Kazimierz Tymieniecki**, dr filoz., prof. historii średniowiecznej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.
- Stefan Czarnowski**, docent historii kultury Uniw. Warszawskiego. — Warszawa, ul. Szopena 4, m. 2.
- Oskar Halecki**, dr filoz., prof. historii Europy wschodniej Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Filtrowa 7.
- Kazimierz Kaczmarczyk**, dr filoz., dyrektor Archiwum Państwowego w Poznaniu. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Poznań, ul. Śniadeckich 13.

Stanisław Kętrzyński, dr filoz., historyk, b. poseł Rzeczypospolitej Polskiej w Hadze. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Mazowiecka 16, m. 3.

Ks. Alfons Mańkowski, prob. w Lembargu, prezes Towarzystwa Naukowego w Toruniu. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Lembarg, p. Koniojady, Pomorze.

Józef Siemieński, dr filoz., dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Długa 24.

Adam Krokiewicz, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Warszawa, ul. Brzozowa 10, m. 6.

Bronisław Malinowski, prof. antropologii Uniwersytetu w Londynie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — London N. W. 3, 6 Oppidans Road.

Adam Skalkowski, dr filoz., prof. historii nowożytnej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Poznań, Uniwersytet.

Edward Taylor, dr praw, prof. ekonomji i skarbowości Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Poznań, ul. Fryderyka Skarbka 29.

Ks. Michał Godlewski, dr teologii, biskup tytularny egejski, prof. historii Kościoła Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Kraków, ul. Garncarska 26.

Roman Longchamps de Berier, dr praw, prof. prawa cywilnego Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Karpińskiego 11.

Tadeusz Brzeski, dr praw, prof. ekonomji Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 23.

Marjan Kukiel, dr filoz., docent historii nowożytnej ze szczególnem uwzględnieniem historii wojskowości Uniw. Jagiell., dyrektor Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Kraków, ul. Pijarska 15.

Jan Stanisław Bystron¹ dr filoz., prof. socjologii i etnologji Uniw. Jagiell. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Kraków, ul. Kochanowskiego 19.

b) Zagraniczni.

Michał Hruszewski, historyk. — Wybrany 2 maja 1895. — Kijów.

Robert Howard Lord, b. prof. histor. nowożytnej w Harvard University w Cambridge. — Wybrany 12 maja 1921. — Cambridge (U. S. A.).

Franciszek Gény, prof. prawa cywilnego Uniw. w Nancy. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Nancy, Université.

Józef Pekař, dr filoz., prof. historii czeskiej Uniw. Karolowego w Pradze. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Praga III, Ujazd 25.

Ernest Champeaux, prof. historii prawa Uniw. w Strassburgu. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Strasbourg, 18 rue Herder.

Henryk F. Schmid, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Grazu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Eggenberg bei Graz, Baiernhofweg 5, Oesterreich.

Karol Völker, prof. historii kościelnej Uniw. w Wiedniu. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Wien III, Invalidenstrasse 7.

Aleksander Domanovszky, prof. historii kultury Uniw. w Budapeszcie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Budapest, Université.

Jerzy Pagés, prof. historii nowożytnej w Sorbonie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Paris XVe, 1 rue de Staël.

¹ Jan Stanisław Bystron, ur. w Krakowie 20 października 1892. Studja uniwersyteckie odbył w Krakowie i Paryżu, doktorat filozofji uzyskał w Krakowie 1914, tamże docent etnologji 1918, od r. 1919 profesor etnologji w Uniw. w Poznaniu, obecnie profesor socjologii i etnologji w Uniw. Jagiell.

Ważniejsze prace: 1) Zwyczaje żniwiarskie w Polsce (1916). — 2) Słowiańskie obrzędy rodzinne (1916). — 3) Rozwój problemu socjologicznego w nauce polskiej (1917). — 4) Artyzm pieśni ludowej (1921). — 5) Pieśni ludu polskiego (1924). — 6) Historia w pieśni ludu polskiego (1925). — 7) Wstęp do ludoznawstwa polskiego (1926). — 8) Nazwiska polskie (1927). — 9) Bibliografia etnografji polskiej (1929). — 10) Polacy w Ziemi św., Syrii i Egipcie (1930). — 11) Szkoła i społeczeństwo (1930). — 12) Socjologia. Wstęp informacyjny i bibliograficzny (1931). — 13) Dzieje obyczajów w dawnej Polsce (1932). — 14) Przysłowia polskie (1933).

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) *Krajowi.*

- Samuel Dickstein**, hon. prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany 9 maja 1893. — Warszawa, ul. Marszałkowska 117.
- Józef Eismond**, dr zoologii, emer. prof. biologji i embrjologii ogólnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 22 maja 1914. — Warszawa, ul. Koszykowa 45, m. 6.
- Wawrzyniec Teisseyre**, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniwersytetu we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Poniatowskiego 11.
- Władysław Gorczyński**, dr nauk fizycz., b. dyr. Państw. Instytutu Meteorologicznego w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Nice (Alp. Mar.), 12 av. Pastorelli—Carras.
- Stefan Mazurkiewicz**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Warszawa, ul. Oboźna 11, m. 7.
- Jan Waclaw Stach**, dyrektor Muzeum Fizjograficznego Pol. Akad. Umiej. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Kraków, ul. Wielopole 28.
- Stefan Banach**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. we Lwowie. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Lwów, ul. św. Mikołaja 4.
- Maksymiljan Huber**, inż., dr nauk technicz., prof. mechaniki technicznej Politechniki w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Koszykowa 75, gm. A, m. 4.
- Edward Loth**, dr med. i filoz., prof. anatomji prawidłowej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Składowa 4, m. 3.
- Stefan Kopeć**, dr filoz., prof. biologji Uniw. w Warszawie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Warszawa, ul. Nowy Świat 72, Zakład biologji.
- Jan Grochmalicki**, dr filoz., prof. zoologii Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 7. czerwca 1929. — Poznań, ul. Libelta 14.
- Michał Kamiński**, mag. astr. i geod., prof. astronomji Uniw. w Warszawie i dyrektor Obserwatorjum Astronomicznego w War-

ezawie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, aleja Ujazdowska 6/8.

Edmund Malinowski, dr nauk przyr., doc. botaniki Uniw. w Warszawie i prof. genetyki i hodowli roślin Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Skierniewice, Osada Pałacowa.

Maksymiljan Rose, dr med., prof. neurologji Uniw. w Wilnie dyrektor Polskiego Instytutu Badań Mózgu. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Wilno, Letnia 5, Klinika psychiatryczna.

Jan Tur, dr fil., prof. anatomji porównawczej w Uniw. Warszawskim. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26/28, Zakład anatomji porównawczej.

Józef Trzebiński, dr filoz., prof. botaniki Uniw. we Wilnie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Wilno, Uniwersytet.

Wilhelm Friedberg, dr filoz., prof. paleontologji Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Szymonowiczów 5, m. 5.

Seweryn Krzemieniewski, dr filoz., prof. anatomji i fizjologji roślin Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Długosza 5.

Wojciech Rubinowicz, dr filoz., prof. fizyki teoretycznej Politechniki we Lwowie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Nabelaka 22.

Kazimierz Smoleński, inżynier-technolog, prof. technologii ogólnej i technologii węglowodanów Politechniki w Warszawie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Warszawa, ul. Koszykowa 75 B.

Stanisław Sokołowski, dyplomowany leśnik, prof. leśnictwa Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Kraków, ul. Dietłowska 86, gmach P. K. O.

Karol Bohdanowicz, inżynier górniczy, prof. geologji stosowanej Akademji Górniczej w Krakowie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Kraków, Akademia Górnicza. — Warszawa, ul. Polna 64, m. 2.

Władysław Dziewulski, dr filoz., prof. astronomji Uniw. w Wilnie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Wilno, Uniwersytet.

Benedykt Fuliński, dr filozofji, prof. zoologji i anatomji porów-

nawczej zwierząt Politechniki we Lwowie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Lwów, ul. hetmana Tarnowskiego 82.

Józef Paczowski, prof. systematyki i geografii roślin Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Poznań, ul. Słowackiego 4/6, Zakład systematyki i socjologii roślin.

Juljan Tokarski, dr filoz., prof. mineralogji i petrografji Politechniki we Lwowie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Lwów, ul. św. Mikołaja 11.

Mieczysław Wolfke, dr filoz., prof. fizyki doświadczalnej Politechniki w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Warszawa, ul. Koszykowa 75, gm. A, m. 14.

Wacław Baehr¹, mag. zool. prof. cytologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5.

¹ Wacław Baehr, ur. w r. 1873 w Makowianach (ziem. Grodzieńska). Ukończył gimnazjum w Petersburgu w r. 1893, Wydział fizyko-matematyczny Uniw. w Petersburgu w r. 1898. W latach 1903—1909 pracował w zakładach naukowych Uniw. w Tübingen, Paryżu, Würzburgu. W r. 1911 uzyskał stopień magistra zoologii w Uniw. Petersburskim. W latach 1911—1913 pracował w Instytucie Carnoy (Louvain) i stacji zoologicznej w Villefranche. W r. 1933 mianowany zwyczajnym profesorem cytologii Uniw. w Warszawie.

Ważniejsze prace: 1) Ueber das von Eimer beschriebene Brustbein beim Karpfen (Zool. Jahrb. 1906) — 2) Ueber die Zahl der Richtungskörper in parthenogenetisch sich entwickelnden Eiern von *Bacillus rossii* (tamże 1907). — 3) Ueber die Bildung der Sexualzellen bei Aphididae (Zool. Anz. 1908). — 4) Die Oogenese bei einigen viviparen Aphididen und die Spermatogenese von *Aphis saliceti*, mit besonderer Berücksichtigung der Chromatinverhältnisse (Arch. f. Zellfor. 1909). — 5) Formation des cellules sexuelles et détermination du sexe chez les Aphididae (en russe, St. Pétersbourg 1910). — 6) Contribution à l'étude de la Caryocinèse somatique, de la pseudoréduction et de la réduction (La Cellule 1912). — 7) Ueber die Bildung der Sexualzellen bei *Saccocirrus major* (Zool. Anz. 1913). — 8) Oogeneza u partenogenetycznych pokoleń *Aphis palmarum* (Roczn. Tow. Prz. Nauk w Wilnie 1915—1918). — 9) Recherches sur la maturation des oeufs parthénogénétiques dans l'*Aphis palmarum* (La Cellule 1920). — 10) La spermatogenèse et l'ovogenèse chez le *Saccocirrus major* suivies d'une discussion générale sur le mécanisme de la réduction chromatique (tamże). — 11) Dziedziczność i płęć w świetle cytologii i genetyki (Prace Pozn. Tow. Przyj. Nauk 1921). — 12) Victor Grégoire. Manifestation en l'honneur de Mr. Victor Gré-

b) *Zagraniczni.*

- Jerzy Bohn**, prof. Collège de France w Paryżu. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Paris, rue Cuvier, Faculté des Sciences.
- Karol Pérez**, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany 8 czerwca 1928. Paris IVe, 1 rue Victor Cousin.
- Jerzy Bouligand**, prof. mechaniki i matematyki Uniw. w Poitiers. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Poitiers, Université.
- Bogumił Bydżowski**, prof. matematyki Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Praha II, ul. Karlova 2.
- Feliks Mesnil**, szef oddziału Instytutu Pasteura w Paryżu. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Paris XV, 25 rue Dutot, Institut Pasteur.
- Michał Petrović**, prof. matematyki Uniw. w Belgradzie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Beograd, 22 Kosančićev-Venac.
- Marja Józef Kampé de Férriet**, prof. matematyki Uniw. w Lille. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lille, 16 rue des Jardins.
- Radym Kettner**, prof. geologii Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Praha II, Albertov 6, Geologický Ústav Karlovy University.
- Ludwik Mrazec**, prof. mineralogji i petrografji Uniw. w Bukareszcie. — Wybrany 10 czerwca 1932.
- Franciszek Slavik**, prof. mineralogji Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 10 czerwca 1932.
- Walo Vouk**, prof. botaniki Uniw. w Zagrzebiu. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Zagreb, Jugoslavska Akademija Znanosti i Umjetnosti.

IV. Wydział lekarski.

a) *Krajowi.*

- Wincenty Arnold**, dr medycyny, em. prymarjusz państw. szpitala we Lwowie. — Lwów, ul. Krasińskiego 11.
- Marjan Franke**, dr medycyny, prof. patologji ogólnej i doświadczalnej Uniw. we Lwowie. — Lwów, ul. Wałowa 29.
-
- goire, professeur de Cytologie et de Botanique à l'Université catholique de Louvain (1925). — 13) Sur les bases cytologiques de l'hérédité (La Cellule 1925). — 14) Cytologiczne podstawy zjawisk dziedziczności (Kosmos, serja B, 1930).

- Henryk Lubieniecki**, dr medycyny, prof. diagnostyki i terapii ogólnej Uniw. w Poznaniu. — Poznań, Górna Wilda 89.
- Jerzy Modrakowski**, dr medycyny, prof. farmakologii Uniw. w Warszawie. — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 18.
- Franciszek Groër**, dr medycyny, prof. pedjatrii Uniw. we Lwowie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Senatorska 5.
- Jan Olbrycht**, dr medycyny, prof. medycyny sądowej Uniw. Jagiell. — Wybrany 1 czerwca 1931. — Kraków, ul. Szpitalna 42.
- Leon Padlewski**, dr medycyny, prof. mikrobiologii lekarskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Poznań, ul. Wrocławska 28/29.
- Jakób Parnas**, dr filoz., prof. chemji lekarskiej Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Supińskiego 11a.
- Hilary Schramm**, dr medycyny, prof. chirurgji Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Kraszewskiego 19a.
- Mściwój Semerau-Siemianowski**, dr medycyny, prof. chorób wewnętrznych Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 czerwca 1931. Warszawa, Żórawia 4a, m. 12.
- Michalina Stefanowska**, dr zoologii, prof. fizjologii układu nerwowego i narzędzi zmysłów Uniw. w Poznaniu. — Wybrana 12 czerwca 1931. — Poznań, Uniwersytet.
- Kazimierz Karaffa-Korbutt**, dr medycyny, prof. higieny Uniw. w Wilnie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Wilno, Uniwersytet.
- Filip Eisenberg**¹, dr medycyny, dyrektor Oddziału Państwowego

¹ Filip Eisenberg, ur. 19 lipca 1876 w Krakowie, tutaj ukończył szkołę powszechną, średnią i Wydział lekarski Uniw. Jagiell. Dyplom doktora medycyny w r. 1899. W r. 1899 wyjeżdża do Wiednia, gdzie przez dwa lata pracuje na klinice chor. wew. prof. E. Neussera i w Państwowym Zakładzie Seroterapeutycznym pod kierunkiem prof. Paltauf'a. W jesieni r. 1901 krótki pobyt w kochowskim Institut f. Infektionskrankheiten na oddziale prof. Wassermann'a. Od r. 1901 do 1912 pracuje znowu w Zakładzie Higjeny Uniw. Jagiell. w Krakowie. Od października 1906 do kwietnia 1907 pobyt w instytucie Pasteura w Paryżu na oddziale prof. Miecznikowa. Od października 1912 do lipca 1914 r. pracuje jako asystent

Zakładu Higjeny w Krakowie. — Wybrany 16 czerwca 1933. —
 Kraków, ul. Smoleńsk 25a.

Zakładu Higjeny Uniw. Wrocławskiego pod kierunkiem prof. Pfeifera. Po wybuchu wielkiej wojny pracuje jako lekarz wojskowy austriacki, jako kierownik pracowni bakteriologicznej, w jesieni w r. 1919 wstępuje jako ochotnik do Wojska Polskiego w charakterze kierownika Okr. Pracowni bakterjolog. w Krakowie i referenta higjeny w D. O. K. V. Od r. 1921 jest kierownikiem oddziału krakowskiego Państwowego Zakładu Higjeny.

Ogłosił drukiem: 1) O powstaniu i przyczynach śmierci (Wszechświat 1894). — 2) Przypadek obrzęku złośliwego (Przegl. Lek. nr 45 i 46 1899). — 3) Ein Fall vom malignem Oedem (Wien med. Wochenschr. 1900). — 4) Beiträge zur Fadenreaktion (Wien. klin. Wochenschr. 1900). — 5) Ueber Isoagglutinine und Isolysine in menschlichen Blutseris (tamże nr 42 1901). — 6) Ueber Agglutination (wspólnie z drem Volkiem) (tamże). — 7) Ueber Agglutination (wspólnie z drem Volkiem) (Zetschrift f. Hygiene, t. 40 1902). — 8) Untersuchungen über spezifische Praecipitationsvorgänge (Cbl. f. Bakt. t. 31 1902). — 9) Beiträge zur Kenntnis der spezifischen Praecipitationsvorgänge (Bull. de l'Acad. des Sciences de Cracovie 1902). — 10) Badania nad strącaniem się ciał białkowych pod wpływem swoistych precypityn (Rozpr. Akad. Umiej., ser. B., t. 42). — 11) O powstaniu obrzęku złośliwego wskutek wstrzykiwań żelatyny, (Przegl. Lek. 1902). — 12) O nowszych teoriach odporności (tamże). — 13) Ueber die Specificität der Serodiagnostik der Tuberkulose (wspólnie z drem Kellerem) (Cbl. f. Bakt. 1903). — 14) O swoistości serodiagnostyki gruźlicy (wspólnie z drem Kellerem) (Przegl. Lek. 1903). — 15) O sprawach łączenia się toksyn z antytoksynami (Rozpr. Akad. Umiej., ser. B, t. 45). — 16) O najnowszych zdobyczach bakteriologii w sprawie duru brzuszego (Przegl. Lek. 1903). — 17) Ueber die Bindungsgesetze zwischen Toxin und Antitoxin (Cbl. f. Bakt. 1903). — 18) O przystosowaniu się bakteryj do sił ochronnych zakażonego ustroju (Rozpr. Akad. Um., ser. B, t. 43). — 19) Ueber die Anpassung der Bakterien an die Abwehrkräfte des infizierten Organismus (Cbl. f. Bakt. t. 3 1903). — 20) Ze zagadnień biologicznych w nauce o odporności (Wszechświat 1903). — 21) O pokrewieństwie różnych typów bakteryj czerwonych (Przegl. Lek. 1904). — 22) Ueber die Verwandtschaft der verschiedenen Dysenteriestämme (W. kl. Wchschr. nr 43). — 23) Dwie demonstracje w Tow. Lek. Krak. (Przegl. Lek. 1904). — 24) O hemoliznach bakteryj duru rzekomego, bakt. zatruc mięsnych i bakt. czerwonych (Przegl. Lek. 1904). — 25) Ueber sekundäre Bakterienkolonien (Cbl. f. Bakt. t. 40). — 26) Weitere Untersuchung über den Mechanismus der Agglutination und Praecipitation. I Teil (Cbl. f. Bakt. t. 41). — 27) Weitere Untersuchung über den Mechanismus der Agglutination

und Praecipitation. II Teil (tamże t. 41). — 28) Ueber neue Wege und neue Probleme in der Immunitätslehre. I Teil (tamże t. 45). — 29) To samo. II Teil (tamże t. 45). — 30) Nowe drogi i nowe zagadnienia w nauce o odporności (Now. Lek. 1907). — 31) O wczesnem rozpoznaniu duru brzuszego (Lw. Tyg. Lek. nr 45). — 32) De leucocidines des anaérobies (Compt. Rend. de la Société de Biologie t. 62). — 33) Des hemolysines des anaérobies (tamże t. 62). — 34) Des toxines des anaérobies (tamże). — 35) Przyczynek do zakażeń mechanizmu (Gaz. Lek. 1903). — 36) Des leucocidines et hémolisines chez les anaérobies (Annales de l'Institut Pasteur 1908). — 37) Kritische Bemerkungen zu den Agglutinationsversuchen (Cbl. f. Bakt. t. 46). — 38) Studien z. Ektoplasmateorie. I Teil (tamże t. 47). — 39) Badania nad teorią zakażenia. Cz. I. (Przegl. Lek. nry 31—33). — 40) Ueber elastikotropische Erscheinungen (Cbl. f. Bakt. t. 48). — 41) Ueber die Thermoresistenz der vegetativen Formen der aeroben Sporenbildner (tamże). — 42) O wytrzymałości cieplnej form wzrostowych u tlenowców zarodnikowych (Gaz. Lek. 1908). — 43) Próba mianownictwa polskiego w nauce o odporności (Krytyka Lek. nr 11 i 12). — 44) Der Organismus im Kampf mit den Infektionserregern (Umschau 1908). — 45) Über Fetteinschlüssen bei Bakterien (Cbl. f. Bakt. t. 48). — 46) Zur Frage der Nilblaufärbung (St. Petersburg, med. Wchsch. nr 9). — 47) O próbie Wassermanna ze sztucznym wywoływaczem (wspólnie z drem Nitschem) (Przegl. Lek. 1909). — 48) Przyczyunki do techniki i teorii odczynu Wassermanna (tamże). — 49) Ueber die Wassermannische Probe mit künstlichen Antigen (wspólnie z drem Nitschem) (Ztschr. f. Immunitätsforsch. t. 4). — 50) O etjologii i rozpoznawaniu przyczynowem gruźlicy (Przegl. Lek. nr 33—36). — 51) Weitere Untersuchungen über Fettfärbung bei Bakterien (Cbl. f. Bakt. t. 51). — 52) Studien zur Ektoplasmateorie. II Teil (tamże t. 49). — 53) Zur Technik und Theorie der Wassermannischen Reaktion (tamże t. 49). — 54) Ueber Fettfärbung farbechemische u. histologisch-technische Untersuchungen (Virchow Archiv t. 199). — 55) O swoistem leczeniu gruźlicy. Wyniki i widoki (Medycyna i Kron. Lek. 1910). — 56) Ueber Nilblaufärbung zum Nachweis der matachromatischen Bakteriengranula (Cbl. f. Bakt. t. 53). — 57) Studien zur Ektoplasmateorie. III Teil (tamże). — 58) Studien zur Ektoplasmateorie. IV Teil (tamże t. 56). — 59) Ueber neue Methoden der Tuberkelzillenfärbung (Berl. kl. Wehschr. nr 8, 1910). — 60) Ueber das Tuscheverfahren (Klin. therap. Wehschr. nr 5, 1910). — 61) Ueber die Tuschedifferenzierung gramnegativer Bakterien (Cbl. f. Bakt. Ia Or. t. 56). — 62) Robert Koch. Wspomnienie poświęcone (Nowiny Lekarskie z. 8, 1910). — 63) A proposito del articolo del Dott. Sangiorgi (Pathologica 1910). — 64) Alkohol und Infektion (Bericht über den I Oester. Alkoholgegnertag, Wien 1910). — 65) Ueber die Formaldehydhaemolyse (Biochemische Zeitschr. t. 45). — 66) Un-

tersuchungen über die Variabilität der Bakterien. II Mitt. (Cbl. f. Bakt. Ia Or. t. 63, 1912). — 67) Untersuchungen über die Haemolyse durch chemische Agenzien (tamże t. 69, 1913). — 68) Ueber Bakterienfärbung mit säuren und neutralen Farbstoffen (tamże t. 54, 1912). — 69) Ueber experimentelle Artumwandlung bei Mikroorganismen (Umschau 1912). — 70) Untersuchungen über die Variabilität der Bakterien. II Mitt. (Cbl. f. Bakt. Ia Or. t. 66). — 71) Untersuchungen zur Theorie der Desinfektion (wspólnie z M. Okolską) (tamże t. 69). — 72) Untersuchungen über halbspezifische Desinfektionsvorgänge (tamże t. 71). — 73) Ueber sog. Mutationen bei Bakterien (Berl. klin. Wochenschr. nr 17, 1913). — 74) Untersuchungen über die Variabilität der Bakterien. III Mitt. (tamże t. 73, 1914). — 75) To samo. IV Mitt. (tamże t. 73, 1914). — 76) To samo. V Mitt. (tamże). — 77) Monogr. Ueber Mutationen bei Bakterien u. anderen Mikroorganismen (Ergebnisse der Immunitätsforschung t. I, 1914) — 78) Ueber spezifische Desinfektion (Der Militärarzt nr 25, 1916). — 79) Ueber bakteriologische Anreicherungsverfahren (Wien. kl. Wechschr. nr 39, 1917). — 80) Eine Modifikation des Endoagars zur Züchtung von Ruhrerregern (tamże nr 4, 1917). — 81) Untersuchungen über die Variabilität der Bakterien. VI Mitt. (Cbl. f. Bakt. t. 80). — 82) Ueber spezifische Adsorption von Bakterien (tamże t. 81 i Deutsche med. Wechschr. nr 39, 1918). — 83) Ueber Gram-elektive Züchtung (Deutsche med. Wechschr. nr 39). — 84) Untersuchungen über spezifische Desinfektionsvorgänge. II Mitt. (Cbl. f. Bakt. Ia Or. t. 82). — 85) Ueber Niveaubildung bei Bakterien (tamże). — 86) Ueber Säureagglutination von Bakterien (tamże) — 87) To samo. II Mitt. (tamże). — 88) To samo. III Mitt. (tamże). — 89) Untersuchungen über die Variabilität der Bakterien. VII Mitt. (tamże). — 90) Ueber Säureagglutination von Bakterien, (W. kl. Wechschr. nr 9, 1919). — 91) Untersuchungen über spezifische Desinfektionsvorgänge. III Mitt. (Cbl. f. Bakt. 1919). — 92) Ueber morphologische Veränderungen der Bakterien bei der Infektion und Immunität (Handbuch der Technik u. Methodik der Immunitätsforschung v. Kraus-Levadit. II wyd., w druku). — 93) Art. Theorie der Agglutination (tamże). — 94) Theorie der Bakterienfärbung (Handbuch der bakteriologischen Technik-Krausa-Ulenhutha, t. I). — 95) Ueber Vitalfärbung von Bakterien. Artykuł (tamże w druku 1919, t. I). — 96) O biologicznem znaczeniu różniczkowania gramowego (Przegł. Epidemj. t. I). — 97) Badania doświadczalne nad drcm płamistym (tamże t. II). — 98) O transfuzji krwi u koni surowieczych (wspólnie z prof. Gieszczykiewiczem (tamże). — 99) Witaminy a bakterje (tamże). — 100) Krytyczny przegląd nowszych badań nad etiologją płonicy (P. Gaz. Lek. nr 14, 1926). — 101) Theorie der histologischen Färbung (Enzykloped. der mikroskop. Technik t. I, 3 wyd.). — 102) Methylenazur-Art. (tamże t. II). — 103) Methylenblau-Art. (tamże t. II). — 104) Neutrale Farbstoffe und Farbge-

Włodzimierz Koskowski¹, dr medycyny, prof. farmakologii doświadczalnej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Lwów, ul. Piekarska 52.

mische-Art. (tamże t. III). — 105) Neutralrot-Art. (tamże III). — 106) Studien über Bakterienfärbung I (Cbl. f. Bakt. Ia Or. t. 105). — 107) To samo II, III (w druku). — 108) O pojęciu gatunku w bakterjologii. Ref. programowy na Zjeździe Mikrobiologów Pol. we Lwowie 1928 (w druku). — Ponadto szereg artykułów popularyzacyjnych w innych czasopismach i opracowania podręcznikowe morfologii, fizjologii i biologii bakteryj.

¹ Włodzimierz Koskowski, ur. w Łaszczowie w r. 1893, szkołę średnią oraz studia uniwersyteckie ukończył we Lwowie. Stopień doktora wszech nauk lekarskich uzyskał we Lwowie w r. 1918. Rok 1921—1922 spędził na studjach specjalnych w Paryżu, rok 1925 w Stanach Zjednoczonych Ameryki Półn. i Londynie. W r. 1924 habilitował się w Uniwersytecie Jana Kazimierza z farmakologii doświadczalnej. W r. 1925 mianowany został profesorem nadzwyczajnym tego przedmiotu.

Ogłosił szereg prac z dziedziny chorób zakaźnych, farmakologii doświadczalnej, fizjologii i balneologii. Z prac drukowanych ważniejsze: 1) Zahamowanie odczynów skórnych po tuberkulinie w chorobach zakaźnych w szczeg. w durze plamistym. — 2) Właściwości farmakodynamiczne błękitu metylenowego (wspólnie z Maigré'm). — 3) Histamine et les sucs digestifs de l'Homme (wspólnie z Carnot i Libert). — 4) Nikotyna i nerwy hamujące serca. — 5) O wstrząsach (serja prac z Kmietowiczem). — 6) Badania nad gorączką eksperymentalną (wspólnie z Dadlezem). — 7) O bodźcach wydzielniczych żołądka i jelit. — 8) O właściwościach dynamicznych krwi w czasie trawienia. — 9) O transporcie ciał czynnych w ustroju i roli czerwonych ciałek krwi (wspólnie z Gedroyciem). — 10) Z badań nad rolą fizjologiczną histaminy w ustroju i zjawisk z nią związanych. — 11) O właściwościach farmakodynamicznych i leczniczych wód siarczanych (wspólnie z Dadlezem). — 12) Rola histaminy w nadeśnieniu tętniczem. — 13) O wyciągach z narządów (wspólnie z Dadlezem). — 14) Działanie farmakodynamiczne i lecznicze soli i wody gorzkiej z Morszyna. — 15) Propriétés dynamiques du sang au cours de la digestion (1933).

ZMARLI.

Piotr Bonfante, profesor prawa rzymskiego Uniw. w Rzymie — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1929 — zmarł w Rzymie dnia 21 listopada 1932 r.

Adam Antoni Kryński, magister nauk filologiczno-historycznych, honorowy profesor języka polskiego Uniwersytetu w Warszawie — członek korespondent krajowy Wydziału filologicznego od r. 1889 — zmarł w Warszawie dnia 10 grudnia 1932 r.

Oswald Balzer, dr praw, profesor historii prawa polskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie — członek czynny krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1900, członek korespondent krajowy tegoż Wydziału od r. 1888 — zmarł we Lwowie dnia 11 stycznia 1933 r.

Stanisław Tomkowicz, dyrektor Wydziału filologicznego — członek czynny krajowy od r. 1908, członek korespondent krajowy tegoż Wydziału od r. 1894 — zmarł w Krakowie dnia 11 marca 1933 r.

Dezydery Csánki, dyrektor generalny królewskich węgierskich archiwów państwowych — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1928 — zmarł w Budapeszcie dnia 29 kwietnia 1933 r.

Bronisław Gubrynowicz, dr filozofji, profesor historii literatury polskiej Uniwersytetu w Warszawie — członek korespondent krajowy Wydziału filologicznego od r. 1928 — zmarł w Warszawie dnia 6 maja 1933 r.

Karol z Brzezia Lanckoroński, dr praw — członek korespondent krajowy Wydziału filologicznego od r. 1891 — zmarł w Wiedniu dnia 15 lipca 1933 r.

Leon Lichtenstein, profesor matematyki Uniwersytetu w Lipsku — członek czynny zagraniczny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1928 — zmarł w Zakopanem dnia 21 sierpnia 1933 r.

Wiktor Scialoja, profesor prawa rzymskiego Uniwersytetu w Rzymie — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1921 — zmarł w Rzymie dnia 19 listopada 1933 r.

KOMISJE, KOMITETY I ZAKŁADY NAUKOWE.

I. Wydział filologiczny.

1. Komisja historii sztuki.

Przewodniczący: Julian Pagaczewski.¹

Zastępca Przewodniczącego: Leonard Lepszy.

Sekretarz: Zbigniew Bocheński.

Członkowie:

Helena d'Abancourt de Franqueville	Kazimiera Furmankiewiczówna
Władysław Abraham (Lwów)	Stanisław Gąsiorowski
Zofja Ameisenowa	Mieczysław Gębarowicz (Lwów)
Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa)	Ks. Michał Godlewski
Karol Badecki (Lwów)	Marjan Gumowski (Poznań)
Zygmunt Batowski (Warszawa)	Zdzisław Jachimecki
Ludwik Bernacki (Lwów)	Marja Jarosławiecka - Gąsiorowska
Zbigniew Bocheński	Stefan Komornicki
Adam Bochnak	Feliks Kopera
Ferdynand Bostel (Lwów)	Władysław Kozicki (Lwów)
Ks. Henryk Brzuski (Włocławek)	Ks. Tadeusz Kruszyński
Kazimierz Buczkowski	Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Adam Chmiel	Alfred Lauterbach (Warszawa)
Aleksander Czołowski (Lwów)	Leonard Lepszy
Ludwik Œwikliński (Poznań)	Tadeusz Mańkowski (Lwów)
Jan Dąbrowski	Kazimierz Michałowski (Warszawa)
Włodzimierz Demetrykiewicz	Wojsław Molé
Ks. Szczęśny Dettloff (Poznań)	Marjan Morełowski (Wilno)
Tadeusz Dobrowolski (Katowice)	Józef Muczkowski
Jerzy Dobrzycki	Juljan Pagaczewski
Karol Estreicher	Nikodem Pajzderski (Poznań)
Ks. Jan Fijałek	Fryderyk Papée
	Leon Piniński (Lwów)

¹ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

Władysław Podlacha (Lwów)
Witold Rubczyński
Stanisława Sawicka (Warszawa)
Władysław Semkowicz
Oskar Sosnowski (Warszawa)
Juljusz Starzyński (Warszawa)
Władysław Stroner (Lwów)
Tadeusz Stryjeński

Jerzy Szablowski
Tadeusz Szydłowski
Adolf Szyszko-Bohusz
Stanisław Świerż-Zaleski
Wład. Tatarkiewicz (Warszawa)
Mieczysław Treter (Warszawa)
Michał Walicki (Warszawa)
Michał Witanowski (Piotrków)
Stanisław Witkowski (Lwów)

2. Komisja językowa.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Nitsch.

Sekretarz: Henryk Oesterreicher.

Członkowie:

Stanisław Bąk (Mikołów)
Tytus Benni (Warszawa)
Eryk Berneker (Monachjum)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Aleksander Brückner (Berlin)
Olgiard Chomiński (Wilno)
Ludwik Ówikliński (Poznań)
Marja Dłuska
Witold Doroszewski (Warszawa)
Mikołaj Durnowo (Moskwa)
Henryk Gaertner (Lwów)
Jan Janów (Lwów)
Piotr Jaworek
Adam Kleczkowski
Zenon Klemensiewicz
Edward Klich (Poznań)
Erwin Koschmieder (Wilno)
Tadeusz Kowalski
Stanisław Kozierowski (Winna Góra)
Eugenjusz Kucharski (Lwów)

Stefan Kulbakin (Belgrad)
Władysław Kuraszkievicz
Jerzy Kuryłowicz (Lwów)
Tadeusz Lehr-Spławiński
Mieczysław Małecki
Antoni Meillet (Paryż)
Józef Mikkola (Helsinki)
Tadeusz Milewski
Kazimierz Moszyński
Eino Nieminen (Helsinki)
Kazimierz Nitsch
Antonina Obrębska-Jabłońska
Henryk Oesterreicher
Jan Otrębski (Wilno)
Zygmunt Paulisz (Garwolin)
Holger Pedersen (Kopenhaga)
Kazimierz Piekarski (Warszawa)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
Jan M. Rozwadowski
Mikołaj Rudnicki (Poznań)
Jan Safarewicz (Wilno)

Stanisław Słoński (Warszawa)
Ignacy Stein (Poznań)
Zdzisław Stieber
Stanisław Szober (Warszawa)
Antoni Śmieszek (Poznań)
Halina Świdarska-Koneczna
(Warszawa)
Witold Taszycki (Lwów)

Adam Tomaszewski (Poznań)
Tore Torbiörnsson (Upsala)
Henryk Ułaszyn (Poznań)
Stanisław Wędkiewicz
Helena Willman-Grabowska
Stanisław Witkowski (Lwów)
Juljusz Zborowski (Zakopane)
Jan Ziłyński

3. Komisja historii literatury polskiej.

Przewodniczący: Ignacy Chrzanowski.

Zastępca Przewodniczącego: Stanisław Pigoń.

Dyrektor wydawnictw: Stanisław Kot.

Sekretarz: Franciszek Bielak.

Członkowie:

Stanisław Adamczewski (Warszawa)
Karol Badecki (Lwów)
Adam Bar
Ludwik Bernacki (Lwów)
Franciszek Bielak
Aleksander Birkenmajer
Michał Bobrzyński (Garby)
Wacław Borowy (Warszawa)
Mieczysław Brahmer
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Jan Bystrzycki
Adam Chmiel
Ignacy Chrzanowski
Zofja Ciechanowska
Isak Collijn (Stockholm)
Stanisław Cywiński (Wilno)
Henryk Damiani (Rzym)
Stefan Demby (Warszawa)
Samuel Dickstein (Warszawa)
Aureli Drogoszewski
Roman Dyboski

Stanisław Estreicher
Ks. Jan Fijałek
Władysław Folkierski
Henryk Galle (Warszawa)
Monika Gardner (Londyn)
Konrad Górski (Warszawa)
Tadeusz Grabowski (Poznań)
Tad. Stanisław Grabowski
(Rio de Janeiro)
Wiktor Hahn (Lublin)
Mieczysław Hartleb (Lwów)
Ferdynand Hoesick (Warszawa)
Jan Hulewicz
Michał Janik
Ludwik Kamykowski (Lublin)
Juljusz Kleiner (Lwów)
Kazimierz Kolbuszewski (Wilno)
Stefan Kołaczkowski
Feliks Koneczny (Wilno)
Feliks Kopera
Gabriel Korbut (Warszawa)
Stanisław Kościółkowski (Wilno)

Stanisław Kossowski (Lwów)
 Stanisław Kot
 Manfred Kridl (Warszawa)
 Julian Krzyżanowski (Ryga)
 Eugenjusz Kucharski (Lwów)
 Jan Lachs
 Stanisław Lam (Warszawa)
 Leonard Lepszy
 Stanisław Łempicki (Lwów)
 Maurycy Mann (Warszawa)
 Mikołaj Mazanowski
 Ks. Kazimierz Miaskowski
 (Wierchosławice)
 Henryk Mościcki (Warszawa)
 Kazimierz Nitsch
 Jerzy Rapall Noyes (Berkeley)
 Adolf Stender-Petersen (Aarhus)
 Kazimierz Piekarski (Warszawa)
 St. Pietraszkiewiczówna (Wilno)
 Stanisław Pigoń
 Tadeusz Pini (Lwów)
 Mieczysław Piszczkowski (Lwów)
 Léon Płoszewski (Warszawa)
 Roman Pollak (Poznań)
 Franc. Pułaski (Paryż)
 Stanisław Ptaszycki (Warszawa)

Marjan Reiter (Warszawa)
 Witold Rubczyński
 Paweł Rybicki (Lwów)
 Aleksander Semkowicz (Lwów)
 Tadeusz Sinko
 Bogdan Suchodolski (Warszawa)
 Zofja Gąsiorowska-Szmydtowa
 (Warszawa)
 Stanisław Szpotański (Warszawa)
 Zygmunt Szweykowski (War-
 szawa)
 Marjan Szykowski (Praga)
 Henryk Trzpis (Bochnia)
 Stanisław Turowski (Zakopane)
 Józef Ujejski (Warszawa)
 Zygm. Wasilewski (Warszawa)
 Stanisław Wasylewski (Poznań)
 Wiktor Weintraub (Warszawa)
 Stefan Vrtel-Wierczyński
 (Poznań)
 Stanisław Windakiewicz
 Kaz. Wóycicki (Warszawa)
 Zygmunt L. Zaleski (Paryż)
 Stanisław Zathej
 Marjan Zdziechowski (Wilno)
 Henryk Życzynski (Lublin)

4. Komisja filologiczna.

Przewodniczący: Leon Sternbach.

Zastępca Przewodniczącego: Tadeusz Sinko.

Sekretarz: Stanisław Skimina.

Redaktor »Meletemata Patristica«: Leon Sternbach.

Redaktor »Archiwum Filologicznego«: *vacat.*

Członkowie:

Marjan Auerbach (Lwów)
 Michał Bogucki
 Edmund Bulanda (Lwów)

Bogusław Butrymowicz
 Władysław Chodaczek (Lwów)
 Franciszek Chowaniec

Konstanty Chyliński (Lwów)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)
Bronisław Daniec
Karol Dąbrowski (Warszawa)
Józef Dziech (Poznań)
Wiktor Hahn (Lublin)
Seweryn Hammer
Michał Jezienicki (Stanisławów)
Jan Kopacz (Lwów)
Stanisław Kot
Adam Krokiewicz (Warszawa)
Jerzy Krókowski (Dąbrowa
Górnicza)
Kazimierz Feliks Kumaniecki
Tadeusz Lewicki (Lwów)
Franciszek Nagórzański (Lwów)
Wincenty Ogrodziński
Jan Oko (Wilno)
Jan Pelczar
Stanisław Pilch (Lwów)
Ludwik Piotrowicz

Mieczysław Popławski (Lublin)
Gustaw Przychocki (Warszawa)
Artur Rappaport (Lwów)
Joachim Reinhold
Jan M. Rozwadowski
Stanisław Rzepiński
Jan Sajdak (Poznań)
Jerzy Schnayder
Stanisław Seliga (Warszawa)
Tadeusz Sinko
Stanisław Skimina
Franciszek Smolka (Lwów)
Stefan Srebrny (Wilno)
Karol Stach
Leon Sternbach
Stanisław Stroński (Warszawa)
Wincenty Śmiałek (Lwów)
Aleksander Turyn (Warszawa)
Stanisław Wędkiewicz
Józef Winkowski
Stanisław Witkowski (Lwów)

5. Komisja orientalistyczna.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Nitsch.

Sekretarz: Tadeusz Kowalski.

Członkowie:

Ks. Józef Archutowski
Ks. Józef Bromski (Warszawa)
Denzel Carr (Honolulu)
Jan Czekanowski (Lwów)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Ignacy Gelb (Chicago)
Joachim Hirschberg (Często-
chowa)
Jan Jaworski (Warszawa)
Ks. Aleksy Klawek (Lwów)

Władysław Kotwicz (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Dawid Künstlinger
Jerzy Kuryłowicz (Lwów)
Tadeusz Lehr-Spławiński
Ks. Wilhelm Michalski (War-
szawa)
Kazimierz Nitsch
Ks. Paweł Nowicki (Wilno)
Edward Piekarski (Leningrad)

Stefan Przeworski (Warszawa)
Jan M. Rozwadowski
Stanisław Schayer (Warszawa)
Mojżesz Schorr (Warszawa)
Eugenjusz Słuszkiewicz (Lwów)
Stefan Stasiak (Lwów)
Leon Sternbach
Seraja Szapszał (Wilno)

Jakób Szynkiewicz (Wilno)
Antoni Śmieszek (Poznań)
Juljan Talko-Hryncewicz
I. Wajnberg (Warszawa)
Helena z Grabowskich Willma-
nowa
Ananjasz Zajączkowski (War-
szawa)

6. Słownik staropolski.

Redaktor: Kazimierz Nitsch.

Pomocnik: Henryk Oesterreicher.

(wspólnie z Wydziałem historyczno-filozoficznym).

7. Komitet Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce.

Przewodniczący: Ks. Jan Fijałek.

Sekretarz: Ludwik Piotrowicz.

Członkowie: Adam Chmiel, Leon Sternbach.

8. Komitet Biblioteki Pisarzy Polskich.

Przewodniczący: *Vacat.*

Sekretarz: *Vacat.*

Członkowie: z Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzano wski
Stanisław Lempicki (Lwów); z Wydziału historyczno-filozoficznego:
Stanisław Estreicher, Stanisław Kutrzeba.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

1. Komisja historyczna.

Przewodniczący i dyrektor zbiorów i wydawnictw: Ks. Jan Fijałek,

Zastępca Przewodniczącego: Władysław Semkowicz.

Sekretarz: Jan Dąbrowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)

Stan. Arnold (Warszawa)

Oswald Balzer (Lwów)

Eugenjusz Barwiński (Lwów)

Henryk Barycz
Leon Białkowski (Lublin)
Michał Bobrzyński (Garby)
Stanisław Bodniak (Kórnik)
Władysław Bogatyński
Ferdynand Bostel (Lwów)
W. A. Bruchnalski (Lwów)
Franciszek Bujak (Lwów)
Adam Chmiel
Kazimierz Chodyncki (Wilno)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)
Aleksander Czołowski (Lwów)
Jan Dąbrowski
Bronisław Dembiński (Poznań)
Adrian Divéky (Warszawa)
Edmund Długopolski
Kazimierz Dobrowolski
Franciszek Duda
Józef Feldman
Ks. Jan Fijałek
Ks. Michał Godlewski
Olgierd Górka (Warszawa)
Roman Grodecki
Oskar Halecki (Warszawa)
Marceli Handelsman (Warszawa)
Kazim. Kaczmarczyk (Poznań)
Witold Kamieniecki (Warszawa)
Stanisł. Kętrzyński (Warszawa)
Emil Kipa (Hamburg)
Abdon Klodziński
Adam Klodziński
Ludwik Kolankowski (Warszawa)
Feliks Koneczny

Władysław Konopczyński
Stan. Kościalkowski (Wilno)
Stanisław Kot
Zofja Kozłowska-Budkowa
Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Marjan Kukiel
Edward Kuntze
Tadeusz Kupeczyński (Warszawa)
Stanisław Kutrzeba
Ks. Jan Kwolek (Przemyśl)
Leonard Lepszy
Marjan Łodyński (Warszawa)
Tadeusz Manteuffel (Warszawa)
Emil Teofil Modelski (Lwów)
Czesław Nanke (Lwów)
Fryderyk Papée
Alfons Parczewski (Wilno)
Henryk Paszkiewicz (Warszawa)
Bron. Pawłowski (Warszawa)
Ludwik Piotrowicz
Kazimierz Piwarski
Feliks Pohorecki (Poznań)
Helena Połaczówna (Lwów)
Stefan Pomarański (Warszawa)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
Władysław Semkowicz
Adam Skalkowski (Poznań)
Mieczysław Skibiński
Wacław Sobieski
Adam Szelański (Lwów)
Wacław Tokarz (Warszawa)
Kazimierz Tymieniecki (Poznań)
Kazimierz Tyszkowski (Lwów)
Adam Vetulani

Tadeusz Wałek-Czernecki (Warszawa)
Zygmunt Wojciechowski (Poznań)

Stanisław Windakiewicz
Stanisław Zajączkowski (Wilno)
Stanisław Zakrzewski (Lwów)

Komitet Ekspedycji Rzymskiej.

Przewodniczący: Ks. Jan Fijałek.

Członkowie: Władysław Abraham (Lwów), Jan Dąbrowski, Stanisław Kutrzeba, Władysław Semkowicz.

2. Komisja prawnicza.

Przewodniczący: Stanisław Wróblewski.

Dyrektor zbiorów i wydawnictw: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz: Adam Krzyżanowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)
Michał Bobrzyński (Garby)
Franciszek Bossowski (Wilno)
Stanisław Bukowiecki (Warszawa)
Józef Buzek (Warszawa)
Marceli Chlantacz (Lwów)
Edward Dubanowicz (Warszawa)
Tadeusz Dziurzyński
Stanisław Estreicher
Ks. Jan Fijałek
Marceli Handelsman (Warszawa)
Henryk Konic (Warszawa)
Antoni Kostanecki (Warszawa)

Adam Krzyżanowski
Kazimierz Kumaniecki
Stanisław Kutrzeba
Zygmunt Lisowski (Poznań)
Juljan Makarewicz (Lwów)
Antoni Peretiatkowicz (Poznań)
Michał Rostworowski
Jan Rutkowski (Poznań)
Roman Rybarski (Warszawa)
Józef Siemieński (Warszawa)
Stanisław Wróblewski
Władysław Wróblewski (Warszawa)
Fryderyk Zoll

3. Komisja historii filozofji polskiej.

Przewodniczący: Witold Rubczyński.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Twardowski.

Sekretarz: ks. Konstanty Michalski.

Członkowie:

Szymon Askenazy (Warszawa)
Aleksander Birkenmajer
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Jan St. Bystroń
Ludwik Chmaj
Ignacy Chrzanowski
Zofja Daszyńska-Golińska (Warszawa)
Samuel Dickstein (Warszawa)
Ks. Jan Fijałek
Tadeusz Garbowski
Wojciech Gielecki
Stanisław Gołąb
Tadeusz Grabowski (Poznań)
Stefan Harassek
Władysław Heinrich
Marjan Heitzman
ks. Tadeusz Jachimowski (Warszawa)
Stanisław Kot
Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Jan Łukasiewicz (Warszawa)

Ks. Konstanty Michalski
Ignacy Myślicki (Warszawa)
Antoni Peretiatkowicz
(Poznań)
Stanisław Pigoń
Zenon Przesmycki (Warszawa)
Jan M. Rozwadowski
Witold Rubczyński
Tadeusz Sinko
Michał Sobeski (Poznań)
Marjan Szyjkowski (Praga)
Wład. Tatarkiewicz (Warszawa)
Kazimierz Twardowski (Lwów)
Józef Ujejski (Warszawa)
Mściśław Wartenberg (Lwów)
Wiktor Wąsik (Warszawa)
Stanisław Windakiewicz
Władysław Witwicki (Warszawa)
O. Adam Woroniecki (Rzym)
Adam Wrzosek (Poznań)
Adam Żółtowski (Poznań)

4. Komisja historii wojskowości w Polsce.

Przewodniczący: Jan Dąbrowski.

Sekretarz: Karol Piotrowicz.

Członkowie:

Franciszek Bujak (Lwów)
Adam Chmiel

Jan Dąbrowski
Marceli Handelsman (Warszawa)

Antoni Hniłko (Warszawa)
Władysław Konopczyński
Marjan Kukiel
Stanisław Kutrzeba
Otto Laskowski (Warszawa)
Marjan Łodyński (Warszawa)
Bronisław Gembarzewski (Warszawa)
Roman Grodecki

Bronisław Pawłowski (Warszawa)
Karol Piotrowicz
Jan Rutkowski (Poznań)
Władysław Semkowicz
Adam Skałkowski (Poznań)
Juljan Stachewicz (Warszawa)
Wacław Tokarz (Warszawa)
Adam Wolański
Stanisław Zakrzewski (Lwów)

5. Komisja Atlasu historycznego Polski.

Przewodniczący: Władysław Semkowicz.

Zastępca Przewodniczącego: Marcei Handelsman.

Sekretarz: Stanisław Arnold.

Członkowie:

Stanisław Arnold (Warszawa)
Eugenjusz Barwiński (Lwów)
Karol Buczek
Franciszek Bujak (Lwów)
Stefan Czarnowski (Warszawa)
Jan Dąbrowski
Roman Grodecki
Oskar Halecki (Warszawa)
Marcei Handelsman (Warszawa)
Jan Jakubowski (Warszawa)
Stanisław Kutrzeba

Jan Natanson-Leski (Warszawa)
Bolesław Olszewicz (Warszawa)
Stanisław Pawłowski (Poznań)
Feliks Pohorecki (Lwów)
Jan Rutkowski (Poznań)
Władysław Semkowicz
Jerzy Smoleński
Kazimierz Tymieniecki (Poznań)
Zygmunt Wojciechowski (Poznań)
Bohdan Zaborski (Warszawa)

6. Komitet dla wydawnictwa „Źródła do dziejów życia umysłowego Polski w dobie humanizmu (Stosunki z zagranicą)”.

a) Z Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski, Stanisław Kot, Stanisław Windakiewicz.

b) Z Wydziału histor.-filozoficznego: ks. Jan Fijałek, Stanisław Kutrzeba.

7. Komitet wydania dzieł Arystotelesa w tłumaczeniu polskim.

Przewodniczący: Władysław Heinrich.

Redaktorowie: ks. Konstanty Michalski i Seweryn Hammer.

8. Komitet dla uczczenia 400-ej rocznicy urodzin Stefana Batorego.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba; członkowie: Jan Dąbrowski, Bronisław Dembiński (Poznań), ks. Jan Fijałek, Oskar Halecki (Warszawa), Stanisław Kot, Władysław Konopczyński, Marjan Kukiel, Teofil Modelski (Lwów), Władysław Semkowicz, Józef Siemieński (Warszawa), Wacław Sobieski.

9. Komitet Kwartalnika Filozoficznego.

Redaktor: Władysław Heinrich.

Członkowie: Adam Krokiewicz (Warszawa), ks. Konstanty Michalski, Jan Rozwadowski, Witold Rubczyński, Władysław Tatariewicz (Warszawa).

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

1. Komisja fizjograficzna.

Przewodniczący: Jan Nowak.

Sekretarz: Jan Stach.

Współpracownicy:

Leopold Adametz (Wiedeń)

Henryk Arctowski (Lwów)

J. Bajerlein (Poznań)

Tadeusz Banachiewicz

Jan Bayger (Lwów)

Franciszek Bieda

Czesław Bieżanko (Gniezno)

Jan Blitek (Katowice)

- Karol Bogdanowicz
Jan Bowkiewicz (Warszawa)
Józef Brzeziński (Prądnik Czerwony)
Bolesław Bujalski (Bitków)
Odo Bujwid (Warszawa)
Jan Czarnocki (Warszawa)
Hanna Czeczottowa (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)
Juljan Czyżewski (Lwów)
Kazimierz Demel (Hel)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Antoni Dobrowolski (Warszawa)
Janusz Domaniewski (Warszawa)
Roman Dreżepolski (Poznań)
Jadwiga Dyakowska
Władysław Dziewulski (Wilno)
Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)
Wilhelm Friedberg (Lwów)
Józef Fudakowski
Benedykt Fuliński (Lwów)
Anna Gadomska
Jan Gadomski
Kazimierz Gajl (Warszawa)
Tadeusz Garbowski
Antoni Gawel
Michał Gedroyć (Lwów)
Emil Godlewski
Walery Goetel
Stanisław Goliński (Lublin)
Władysław Gorczyński (Warszawa)
Lucjan Grabowski (Lwów)
Jan Grochmalicki (Poznań)
Romuald Gumiński (Warszawa)
- Bronisław Halicki (Warszawa)
Jan Hirschler (Lwów)
Stefan Hłasek (Warszawa)
Ludwik Horwitz (Warszawa)
Henryk Hoyer
Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)
Eugenjusz Jabłoński (Lwów)
Tadeusz Jaczewski (Warszawa)
Stanisław Jakubisiak (Poznań)
Antoni Jakubski (Poznań)
Kazimierz Jantzen (Wilno)
Jerzy Jarocki (Warszawa)
Jan Jarosz
Stanisław Jaskólski
Hieronim Jawłowski (Warszawa)
Władysław Jedliński (Warszawa)
Marjan Jurek
Marjan Kamiński (Lwów)
Michał Kamiński (Warszawa)
Jan Karpowicz (Cząbrow, pod Nowogrodkiem)
Kazimierz Kaznowski (Kielce)
Jan Kinel (Lwów)
Roman Kobendza (Warszawa)
Marjan Koczwarą (Lwów)
January Kołodziejczyk (Warszawa)
Stanisław Kontkiewicz
Stefan Kopeć (Puławy)
Helena Koporska (Lublin)
Stanisł. Kosińska (Warszawa)
Konst. Kowalewski (Warszawa)
Ludwik Kowalski
Hugo Kowarzyk (Jaworzno)
Karol Koziorowski (Warszawa)

Aleksander Kozikowski (Lwów)
Aniela Kozłowska (Katowice)
Roman Kozłowski (Warszawa)
Zygmunt Koźmiński (Wigry)
Wilhelm Krach
Marja Kraińska (Warszawa)
Adam Krasucki (Lwów)
Jerzy Kremky (Warszawa)
Stefan Kreutz
Ignacy Król
Helena Krzemieniewska (Lwów)
Seweryn Krzemieniewski (Lwów)
Marjan Książkiewicz
Jan Kuhl
Witold Kulesza (Poznań)
Stanisław Kulczyński (Lwów)
Włodzimierz Kulmatycki (Bydgoszcz)
Roman Kuntze (Lwów)
Czesław Kuźniar (Warszawa)
Wiktor Kuźniar
Wacław Lastowski (Bieuniakonie)
Stanisław Lencewicz (Warszawa)
Jan Lewiński (Warszawa)
Bernard Liebetanz (Poznań)
Flora Lilienfeldówna
Jerzy Lilpop
Miecz. Limanowski (Wilno)
Stanisław Liskiewicz (Wilno)
Alfred Lityński (Wigry)
Michał Łempicki
Paweł Łoziński
Walery Łoziński
Józef Łukaszewicz (Wilno)
Adam Łuniewski (Warszawa)
Stefan Macko
Stefan Makowiecki (Lwów)

Józef Makólski (Warszawa)
Adam Malicki (Lwów)
Marja Marchewianka
Stanisław Małkowski (Warszawa)
Marja Matlakówna (Lwów)
Edward Mazur (Kraków)
Alojzy Mazurek (Warszawa)
Kazimierz Miczyński (Lwów)
Władysław Mierzejewski (Wilno)
Józef Mikulski
Stanisław Minkiewicz (Puławy)
Zygmunt Mokrzecki (Warszawa)
Jan Moniak (Lwów)
Ambroży Moszyński (Poznań)
Józef Motyka (Lwów)
Józef Morozewicz (Warszawa)
Jan Muszyński (Wilno)
Wiktor Nechay (Lwów)
Apolinary Negrusz
Władysław Niebrzydowski
(Warszawa)
Wacław Niedziałkowski (Warszawa)
Witold Niesiołowski
Edward Lubicz Niezabitowski
(Poznań)
Jan Noskiewicz (Lwów)
Jan Nowak
Marjan Nowiński (Trynca)
Marjan Nunberg (Cieszyn)
Henryk Orkisz (Lwów)
Józef Paczoski (Poznań)
Eugenjusz Panow
Edward Passendorfer
Stanisław Pawłowski (Poznań)
Bogumił Pawłowski
Zbigniew Pazdro (Lwów)

- Kazimierz Piech
Feliks Piestrak (Tarnowskie Góry)
Adam Piwowar (Dąbrowa Górna.)
Władysław Płoński (Lwów)
Wilhelm Pokorny (Lwów)
Marja Polaczkówna (Lwów)
Gustaw Poluszyński (Lwów)
Roman Prawocheński
Józef Premik
Jan Prüffer (Wilno)
Ferd. Rabowski (Warszawa)
Marja Raciecka (Wilno)
Jan Radomski (Nisko)
Paweł Radziszewski (Wilno)
Edward Ralski
Miroslaw Ramułt
Jan Rivola (Poznań)
Wojciech Rogala (Lwów)
Kazimierz Rogóyski (Wilno)
Jan Romaniszyn (Lwów)
Eugenjusz Romer (Lwów)
Romuald Rosłoński (Przemyśl)
Wacław Roszkowski (Warszawa)
Kazimierz Rouppert
Zygmunt Rozen
Adam Rożański
Marja Różkowska (Poznań)
Jan Ruzzkowski (Warszawa)
Jerzy Ruzzkowski (Warszawa)
Jan Rychlicki
Bronisław Rydzewski (Wilno)
Jan Ryłski (Lwów)
Józef Ryzner (Lwów)
Juljan Rzóska (Poznań)
Jan Samsonowicz (Warszawa)
Edward Schechtel (Poznań)
Antoni Schimitzek (Siersza)
- Michał Siedlecki
Wincenty Siemaszko (Warszawa)
Józef Siemiradzki (Lwów)
Tadeusz Sikorski
Kazimierz Simm (Cieszyn)
Ludwik Sitowski (Poznań)
Kamila Skoczylas-Ciszewska
(Katowice)
Franciszek Skupieński (Warszawa)
Witold Sławiński (Wilno)
Piotr Słonimski (Warszawa)
Jerzy Smoleński
Władysław Smosarski (Poznań)
Stanisław Smreczyński sen.
Stanisław Smreczyński jun.
Kazimierz Smulikowski (Lwów)
Jan Sokołowski
Marjan Sokołowski (Warszawa)
Stanisław Sokołowski sen.
Stanisław Sokołowski jun.
Teodor Spiczakow
Jan Stach
Stefan Stach
Karol Starmach
Konstanty Stecki (Poznań)
Witold Stefański (Warszawa)
Edward Stenz (Warszawa)
Stefan Stobiecki
August Stöckl (Lwów)
Konst. Strawiński (Warszawa)
Wacław Strażewicz (Wilno)
Fortunat Stroński (Lwów)
Kazimierz Strzemiński
Ks. Bolesł. Strzeszewski (Płock)
Tadeusz Sulma
Stanisław Sumiński (Warszawa)

Walery Swederski (Lwów)
Michał Świątkiewicz (Lwów)
Bohdan Świdorski (Warszawa)
Władysław Szafer
Janina Szaferowa
Bronisław Szafran (Lwów)
Bronisław Szakien (Wilno)
Wład. Szaniawski (Przegoliny)
Kazimierz Szule (Warszawa)
Jan Szulczewski (Poznań)
Franciszek Szychliński (Poznań)
Dezydery Szymkiewicz (Lwów)
Wawrzyniec Teisseyre (Lwów)
Szymon Tenenbaum (Warszawa)
F. K. Terlikowski (Poznań)
Juljan Tokarski (Lwów)
Stanisław Tołpa (Lwów)
Jan Trela
Tadeusz Trela (Przemyśl)
Józef Trzebiński (Wilno)
Jan Tur (Warszawa)
Irena Turowska
Seweryn Udziela (Podgórze)
Tadeusz Vetulani (Poznań)
Władysław Vorbrodt
Jan Walas
Karol Wallisch (Katowice)
Józef Wąsowicz (Lwów)
Stan. Waśniewski (Mydlnik)
Ks. Franciszek Wawrzyniak
(Dzieskanowice)
Stanisław Weigner (Lwów)

Herkulan Weigt
Zygmunt Weyberg (Lwów)
Szymon Wierdak (Lwów)
Kazimierz Wize (Poznań)
Jan Wilczyński (Wilno)
Tadeusz Wilczyński (Lwów)
Edward Windakiewicz
Piotr Wiśniewski (Wilno)
Tadeusz Wiśniowski (Warszawa)
Józef Witkowski
Jan Włodek
Adam Wodziczko (Poznań)
Roman Wojtusiak
Tadeusz Wolski (Warszawa)
Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Jadwiga Wołoszyńska
Tadeusz Woyno (Warszawa)
Kazimierz Wójcik (Poznań)
Zygmunt Wóycicki (Warszawa)
Antoni Wróblewski (Lwów)
Wanda Zabłocka
Jan Zabłocki
Zofja Zaćwilichowska
Jan Zaćwilichowski
Jan Zerndt
Marja Ziembianka
August Zierhoffer (Lwów)
Stefan Ziobrowski
Stanisław Zuber
Stanisław Zych (Lwów)
Władysław Zych (Lwów)
Kazimierz Żorawski (Warszawa)

Prace tej komisji są rozdzielone na pięć ośrodków (Kraków, Lwów, Poznań, Warszawa i Wilno). W Krakowie istnieją 4 sekcje pod kierunkiem: 1) *geologiczna* — prof. Kreutz a; 2) *botaniczna* — prof. Szafera; 3) *zoologiczna* — prof. Hoyera i 4) *rolniczo-leśna* — prof. Roupperta.

2. Komitet redakcyjny Wydawnictw Staruńskich.

Członkowie: Henryk Hoyer, Jan Nowak, Jan Stach, Władysław Szafer.

3. Muzeum fizjograficzne.

Dyrektor: Jan Stach.

Kustosz działu zoolog.: Józef Fudakowski.

Kustosz działu botan.: Jerzy Lilpop.

Kustosz działu geolog.: Eugenjusz Panow.

Konserwator zbioru motyli: Witold Niesiołowski.

Rada Muzeum fizjograficznego.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Stefan Kreutz, Jan Nowak, Jan Stach, Władysław Szafer.

IV. Wspólne.

1. Komisja antropologii i prehistorji.

Przewodniczący: Włodzimierz Demetrykiewicz.

Zastępca Przewodniczącego: Juljan Talko-Hryncewicz.

Sekretarz: Józef Żurowski.

Członkowie:

Leopold Adametz
Włodz, Antoniewicz (Warszawa)
Michał Bernstein (Wilno)
Jan Bryk (Lwów)
Stanisław Ciechanowski
Jan Czekanowski (Lwów)
Bol. Czapkiewicz (Tarnów)
J. L. Červinka (Kojetin)
E. Czepurkowskij (Władywo-
stok)
M. Ćwirko-Godycki (Poznań)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Michał Drewko (Warszawa)

Henryk Hoyer
A. Hrdlička (Washington)
Roman Jakimowicz (Warszawa)
Kazimierz Kostanecki
Józef Kostrzewski (Poznań)
Leon Kozłowski (Lwów)
Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Stefan Krukowski (Warszawa)
Gabrjel Leńczyk
Edward Loth (Warszawa).
ks. Władysław Łęga (Grudziądz)
Aleksander Maciesza (Płock)
Jan Mydlarski (Warszawa)

Lubor Niederle (Praga)
Jan Olbrycht
G. Papillaut (Paryż)
Roman Prawocheński
Michał Reicher (Wilno)
Tadeusz Reyman
Ludwik Sawicki (Warszawa)
Ludomir Sedlaczek-Komorowski
Olga Spitzer-Willerowa

Karol Stojanowski (Poznań)
Kazim. Stołyhwo (Warszawa)
Tadeusz Sulimirski (Lwów)
J. Talko-Hryncewicz
Seweryn Udziela
Leon Wachholz
Adam Wrzosek (Poznań)
Zygmunt Zakrzewski (Poznań)
Józef Żurowski

2. Komisja etnograficzna.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Seweryn Udziela.

Sekretarz: Kazimierz Moszyński.

Zastępca Sekretarza: Tadeusz Seweryn.

Członkowie:

Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa)
Michał Arnaudow (Sofja)
Henryk Biegeleisen (Lwów)
Włodzimierz Bugiel (Paryż)
Franciszek Bujak (Lwów)
Jan Stanisław Bystron
Adam Chętnik (Nowogród nad Narwią)
Adolf Chybiński (Lwów)
Jędrzej Cierniak (Warszawa)
Stefan Czarnowski (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)
Kazimierz Dobrowolski
Cezarja Ehrenkreutzowa (Wilno)
Stanisław Estreicher
Adam Fischer (Lwów)
Eugenjusz Frankowski (Poznań)
Roman Grodecki

Milovan Gavazzi (Zagreb)
Jerzy Horák (Praha)
Zdzisław Jachimecki
Witold Klinger (Poznań)
Filaret Kolessa (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Włodzimierz Kubijowicz
Eugeniusz Kucharski (Lwów)
Leonard Lepszy
Bronisław Malinowski (Londyn)
Kazimierz Moszyński
Kazimierz Nitsch
Czesław Pietkiewicz (Warszawa)
Stanisław Poniatowski (Warszawa)
Jan M. Rozwadowski
Edmund Schneeweis (Praha)

Władysław Semkowicz
Tadeusz Seweryn
Juljan Talko-Hrynciewicz
Seweryn Udziela
Leon Wachholz

Stanisław Windakiewicz
Helena Windakiewiczowa
Kazimiera Zawistowicz-Kintofowa (Warszawa)
Juljusz Zborowski (Zakopane)

3. Komisja geograficzna.

Przewodniczący: Eugenjusz Romer.

Zastępca Przewodniczącego: Władysław Semkowicz.

Sekretarz: Jerzy Smoleński.

Członkowie:

Henryk Arctowski (Lwów)
Stanisław Arnold (Warszawa)
Karol Buczek
Franciszek Bujak (Lwów)
Jan Stanisław Bystroń
Jan Czarnocki (Warszawa)
Stefan Czarnowski (Warszawa)
Józef Czekalski (Poznań)
Jan Czekanowski (Lwów)
Juljan Czyżewski (Lwów)
Regina Danysz-Fleszarowa
(Warszawa)
Kazimierz Demel (Hel)
Władysław Deszezka (Warszawa)
Marja Dobrowolska
Antoni Dobrowolski (Warszawa)
Janusz Domaniewski (Warszawa)
Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)
Benedykt Fuliński (Lwów)
Adam Gadomski (Warszawa)
Rajmund Galon (Poznań)
Walery Goetel
Wład. Gorczyński (Nizza)

Jan Grochmalicki (Poznań)
Marc. Handelsman (Warszawa)
Jan Hirschler (Lwów)
Zofja Hołub-Pacewiczowa
Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)
Jan Jakubowski (Warszawa)
Antoni Jakubski (Poznań)
Aleks. Janowski (Warszawa)
Juljusz Jurczyński (Łódź)
Witold Kamieniecki (Warszawa)
Kaz. Kaznowski (Warszawa)
Marja Kiełczewska (Poznań)
Jan Kinel (Lwów)
Roman Kobendza (Warszawa)
Marjan Koczwarą (Katowice)
Stanisław Korbel
Jan Kornaus (Baranowicze)
Józef Kostrzewski (Poznań)
Władysław Kotwicz (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Ks. Stan. Koziarowski (Winogóra)
Aleksander Kozikowski (Lwów)
Aniela Kozłowska (Katowice)

Itefan Kreutz
Iodzimierz Kubijowicz
Stanisław Kulczyński (Lwów)
Witold Kulesza (Poznań)
Roman Kunze (Poznań)
Stanisław Kutrzeba
Stan. Lencewicz (Warszawa)
Jan Lewiński (Warszawa)
Mieczysław Limanowski (Wilno)
Alfred Lityński (Wigry)
Jerzy Loth (Warszawa)
Walery Łoziński
Stan. Małkowski (Warszawa)
Stan. Minkiewicz (Puławy)
Zygmunt Mokrzecki (Warszawa)
Kazimierz Moszyński
Józef Motyka
Jan Natanson-Leski (Warszawa)
Stanisława Niemcówna
Edward Niezabitowski (Poznań)
Kazimierz Nitsch
Jan Noskiewicz (Lwów)
Jan Nowak
Stan. Nowakowski (Poznań)
Bolesław Olszewicz (Warszawa)
Zdzisław Opolski (Krzemieniec)
Wiktor Ormicki
Józef Paczowski (Poznań)
Bogumił Pawłowski
Stanisław Pawłowski (Poznań)
Bronisław Piątkiewicz (Warszawa)
Stanisław Pietkiewicz (Warszawa)
Marja Polaczkówna (Lwów)
Stan. Poniatowski (Warszawa)
Eugenjusz Romer (Lwów)

Kazimierz Rouppert
Adam Rożański
Mikołaj Rudnicki (Poznań)
Jan Samsonowicz (Warszawa)
Edward Schechtel (Poznań)
Władysław Semkowicz
Michał Siedlecki
Wacław Sieroszewski (Warszawa)
Ludwik Sitowski (Poznań)
Jerzy Smoleński
Marjan Sokołowski (Warszawa)
Stanisław Sokołowski
Stanisław Srokowski (Warszawa)
Jan Stach
Konstanty Stecki (Poznań)
Kazimierz Stołyhwo (Warszawa)
Antoni Sujkowski (Warszawa)
Władysław Szafer
Bronisław Szafran
Kazimierz Szulc (Warszawa)
Jerzy Wojciech Szulczewski (Poznań)
Teofil Szumański (Lwów)
Dezydery Szymkiewicz (Lwów)
Juljan Talko-Hryncewicz
Henryk Teisseyre (Lwów)
Józef Trzebiński (Warszawa)
Seweryn Udziela
Roman Umiastowski (Wilno)
Antoni Wagner (Warszawa)
Józef Wąsowicz (Lwów)
Herkulan Weigt
Szymon Wierdak (Lwów)
Tadeusz Wilczyński (Lwów)
Walenty Winid (Poznań)

Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Jadwiga Wołoszyńska
Zygmunt Wóycicki (Warszawa)

Bogdan Zaborski (Warszawa)
Juljusz Zborowski (Zakopane)
August Zierhoffer (Lwów)
Tadeusz Zubrzycki (Warszawa)

Nadto należą do komisji delegaci następujących towarzystw i instytucyj naukowych: Towarzystwa Naukowego w Warszawie, Lwowie, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Wilnie, Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Wojskowego Instytutu Geograficznego, Głównego Urzędu Statystycznego, Państw. Instytutu Meteorologicznego, Centralnego Biura Hydrograficznego, Państw. Instytutu Geologicznego, Inst. Nauk Antropol. w Warsz. Tow. Nauk., Towarzystwa Geologicznego, Botanicznego, Etnologicznego, Przyrodników im. Kopernika, Pol. Towarzystwa Tatrzańskiego, Pol. Towarzystwa Krajoznawczego, Państw. Komisji Ochrony Przyrody i Zrzeszenia Pol. Nauczycieli Geografji.

4. Komisja dla dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce

Przewodniczący: Stanisław Kot.

Sekretarz: Stanisław Pigoń.

Członkowie:

Majer Bałaban (Warszawa)
Henryk Barycz
Ludwik Bernacki (Lwów)
Aleksander Birkenmajer
Wanda Bobkowska
Ferdynand Bostel (Lwów)
Michał Brensztejn (Wilno)
Wilhelm Bruchnański (Lwów)
Jan St. Bystron
Adam Chmiel
Adolf Chybiński (Lwów)
Ks. Paweł Czaplewski (Byszewo)
Przemysław Dąbkowski (Lwów)
Jan Dąbrowski
Bronisław Dembiński (Poznań)

Samuel Dickstein (Warszawa)
Kazimierz Dobrowolski
Stanisław Estreicher
Tadeusz Estreicher
Ks. Jan Fijałek
Józef Fritz (Lwów)
Franciszek Gedroyé (Warszawa)
Tadeusz Grabowski (Poznań)
Jan Grochmalicki (Poznań)
Roman Grodecki
Oskar Halecki (Warszawa)
Kazimierz Hartleb (Lwów)
Michał Janik
Kaz. Kaczmarczyk (Poznań)
Ludwik Kamykowski (Lublin)

Adam Kleczkowski (Poznań)
Juljusz Kleiner (Lwów)
Kazimierz Konarski (Warszawa)
Stanisław Kościałkowski (Wilno)
Stanisław Kot
Jan Kucharzewski (Warszawa)
Zygmunt Kukulski (Lublin)
Stanisław Kutrzeba
Jan Lachs
Józef Lewicki (Warszawa)
Maciej Lorent (Rzym)
Stanisław Lempicki (Lwów)
Ks. Edmund Majkowski (Poznań)
Ks. Alfons Mańkowski (Lembarg)
Ks. Karol Mazurkiewicz (Poznań)
Ks. Konstanty Michalski
Stanisław Michalski (Warszawa)

Jan Muszkowski (Warszawa)
Kazimierz Piekarski (Warszawa)
Stanisław Pigoń
Hanna Pohoska (Warszawa)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
Helena Radlińska (Warszawa)
Ludwik Ręgorowicz (Katowice)
Witold Rubczyński
Mojżesz Schorr (Warszawa)
Władysław Szumowski
Stanisław Tomkowicz
Stanisław Tync (Toruń)
Leon Wachholz
Alojzy Wańczura (Lwów)
Stefan Wierczyński (Poznań)
Stanisław Windakiewicz
Adam Wrzosek (Poznań)
Ks. Bronisław Żongołłowicz (Warszawa)

5. Komisja historii medycyny i nauk matematyczno-przyrodniczych.

Przewodniczący: Leon Wachholz.

Sekretarz: Aleksander Birkenmajer.

Członkowie:

Aleksander Birkenmajer
Włodzimierz Bugiel (Paryż)
Franciszek Bujak (Lwów)
Stanisław Ciechanowski
Isak Collijn (Stockholm)
Samuel Dickstein (Warszawa)
Tadeusz Estreicher
Franciszek Fuchs
Franciszek Giedroyć (Warszawa)
Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)

Feliks Kucharzewski (Warszawa)
Jan Lachs
Władysław Natanson
Jan Nowak
Eugenjusz Romer (Lwów)
Władysław Szumowski
Jan Tur (Warszawa)
Leon Wachholz
Adam Wrzosek (Poznań)
Władysław Zahorski (Wilno)

6. Komisja terminologiczna morska przy P. A. U.

Przewodniczący: Adam Kleczkowski.

Zastępca: Marjusz Zaruski.

Sekretarz: Karol Stadtmüller.

Członkowie:

Marjan Zygfryd Arend (Poznań)	Marjan Mieczkowski (Warszawa)
Bogusław Bagniewski (Warszawa)	Kazimierz Nitsch
Paweł Bomas (Warszawa)	Artur Reyman (Warszawa)
Witold Doroszewski (Warszawa)	N. Rossowski (Warszawa)
Antoni Garnuszewski (Gdynia)	Karol Stadtmüller
Gustaw Kański (Gdynia)	Tadeusz Stoklasa (Warszawa)
Adam Kleczkowski	Marjusz Zaruski (Warszawa)
	Zyg. Zagórowski (Warszawa)

7. Komitet Encyklopedji polskiej.

Prezes P. A. U. — Sekretarz Generalny — Sekretarze Wydziału I i II — Redaktor: Stanisław Estreicher.

8. Polski słownik biograficzny.

A) Komisja wydawnicza.

Przewodniczący: Sekretarz Generalny P. A. U.

Członkowie: sekretarz Wydziału filologicznego P. A. U.

„ „ historyczno-filozoficznego P. A. U.

„ „ matematyczno-przyrodniczego

„ „ lekarskiego P. A. U.

Sekretarz: Dyrektor Kancelarii P. A. U.

B) Redaktor główny: Władysław Konopczyński.

C) Komitet redakcyjny.

Przewodniczący: Redaktor główny.

Członkowie: Aleksander Birkenmajer, Franciszek Bujak (Lwów), Stefan Demby (Warszawa), Ks. Tadeusz Glemma, Roman Grodecki, Oskar Halecki (Warszawa), Marcei Handelsman (Warszawa), Janusz Iwaszkiewicz (Wilno), Stanisław Kot, Marjan Kukiel, Leonard Lepszy, Adam Lewak (Warszawa), Bronisław Pawłowski (Warszawa), Adam Skałkowski (Poznań), Kazi-

mierz Tyszkowski, Andrzej Wojtkowski (Poznań), Adam Wrzosek (Poznań).

D) Rada Słownika.

Przewodniczący: Prezes P. A. U.

Sekretarz: Redaktor główny.

Członkowie: 1) członkowie Komisji wydawniczej, 2) członkowie Komitetu redakcyjnego, 3) trzej delegaci Polskiego Towarzystwa Historycznego: *vacat*, 4) reprezentanci towarzystw i instytucyj naukowych: *a*) Wydziału archiwów państwowych Min. W. R. i O. P.: Leon Białkowski, Antoni Rybarski, Józef Siemieński, *b*) Wydziału bibliotek państwowych Min. W. R. i O. P.: Stefan Demby, *c*) Biura Historycznego Wojskowego: Bronisław Pawłowski, *d*) Towarzystwa Naukowego we Lwowie: Ignacy Chrzanowski, Władysław Semkiewicz, *e*) Towarzystwa Naukowego w Warszawie: Leon Kryński, Władysław Tatariewicz, *f*) Towarzystwa Naukowego w Toruniu: ks. Alfons Mańkowski, *g*) Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu: Kazimierz Kaczmarczyk, zastępca: Antoni Jakubski, *h*) Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie: *vacat*, *i*) Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku: ks. Emil Szramek; 5) członkowie powołani przez Zarząd P. A. U.: Adam Chmiel, Samuel Dickstein (Warszawa), Antoni Gałęcki (Poznań), ks. Michał Godlewski, Bolesław Hryniewiecki (Warszawa), Zdzisław Jachimecki, Ludwik Krzywicki (Warszawa), Feliks Kucharzewski (Warszawa), ks. Konstanty Michalski, Władysław Natanson, Witold Rubeżyński, Tadeusz Sinko, Stefan Surzycki, Władysław Szumowski, Władysław Tatariewicz (Warszawa), Leon Wachholz.

9. Komitet Wydawnictw Śląskich.

Przewodniczący: ks. Konstanty Michalski.

Sekretarz: Władysław Semkiewicz.

Członkowie: z *Katowic*: Wojewoda Śląski,
Marszałek Sejmu Śląskiego,
Prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku,
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego
Województwa Śląskiego,
Dyrektor Muzeum Śląskiego

oraz: Franciszek Bujak (Lwów), Kazimierz Dobrowolski, Adam Krzyżanowski, Stanisław Kutrzeba, Oskar Lange, Kazimierz Moszyński, Kazimierz Nitsch, Jan Nowak, Jerzy Smoleński, Władysław Szafer, Józef Żurowski.

10. Komitet dla wydania Kopernika Opera omnia.

Tadeusz Banachiewicz, Aleksander Birkenmajer, Franciszek Bujak (Lwów), Samuel Dickstein (Warszawa), ks. Jan Fijałek, Michał Grażyński (Katowice), Władysław Natanson, Tadeusz Sinko.

11. Muzeum archeologiczne.

Dyrektor: Włodzimierz Demetrykiewicz.

Zastępca: Tadeusz Reymann.

Rada Muzeum archeologicznego.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa), Włodzimierz Demetrykiewicz, Józef Kostrzewski (Poznań), Władysław Semkiewicz, Julian Talko-Hrynciewicz.

11. Biblioteka Pol. Akademji Umiejętności.

Dyrektor: Karol Piotrowicz.

Bibliotekarka: Helena d'Abancourt.

Pomocnicy: Ludwik Wyrostek, Walerja Suszyłówna, Jadwiga Czapska.

Komitet Biblioteki Pol. Akademji Umiejętności.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: ks. Jan Fijałek, Edward Kuntze, Kazimierz Nitsch, Fryderyk Papée, Michał Siedlecki, Leon Wachholz.

Stacja Naukowa w Paryżu.

(Biblioteka Polska).

6, Quai d'Orléans, Paris IVme

Delegat P. A. U.: Franciszek Pułaski.

Biblioteka Polska.

Kustosz: *Vacat.*

Zastępca: Czesław Chowaniec.

Bibliotekarz: Tadeusz Szymsberski.

Komitet miejscowy.

Przewodniczący Alfred Chłapowski.

Zastępca Przewodniczącego: Marja Curie-Skłodowska.

Sekretarz: *Vacat.*

Członkowie: Stanisław Henryk Badeni, Adam Czartoryski, Marja Mickiewiczówna, Dionizy Zaleski, Zygmunt Zaleski.

Muzeum Adama Mickiewicza.

Kustosz honorowy: Marja Mickiewiczówna.

Kustosz: Bronisława Mońkiewiczówna.

Stacja Naukowa w Rzymie.

Roma, 15 via delle Botteghe Oscure.

Dyrektor: *Vacat.*

Bibliotekarz: Józef Michałowski.

Polskie komitety narodowe unij naukowych międzynarodowych.

1. Komitet narodowy astronomiczny.

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz¹.

Zastępca Przewodniczącego: *Vacat.*

Sekretarz Komitetu: Michał Kamiński (Warszawa).

Członkowie: Władysław Dziewulski (Wilno), Lucjan Grabowski (Lwów), Felicjan Kępiński (Warszawa), Józef Witkowski (Poznań).

2. Komitet narodowy biologiczny.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa), Emil Godlewski, Jan Hirschler (Lwów), Bolesław Hryniewiecki

¹ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

(Warszawa), Kazimierz Kostanecki, Michał Siedlecki, Władysław Szafer.

3. Komitet narodowy chemji czystej i stosowanej.

Przewodniczący: Leon Marchlewski.

Członkowie: Mieczysław Centnerszwer (Warszawa), Karol Dziewoński, Wojciech Świętosławski (Warszawa) — oraz czterech wybranych przez Polskie Towarzystwo Chemiczne w Warszawie: Kazimierz Kling, Stanisław Tolłoczko, Edmund Trepka, Józef Zawadzki.

4. Komitet narodowy fizyczny.

Przewodniczący: Władysław Natanson.

Członkowie: Czesław Białobrzeski (Warszawa), Stefan Pieńkowski (Warszawa), Czesław Reczyński (Lwów), Mieczysław Wolfke (Warszawa), Konstanty Zakrzewski.

5. Komitet narodowy geodezyjno-geofizyczny.

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz.

Przewodniczący sekcji geofizycznej: Henryk Arctowski (Lwów).

Przewodniczący sekcji geodezyjnej: Kasper Weigel (Lwów).

Sekretarz komitetu: Edward Warchałowski (Warszawa).

Członkowie: Bolesław A. Dobrowolski (Warszawa), Władysław Dziewulski (Wilno), Władysław Gorczyński (Warszawa), Stanisław Kalinowski (Warszawa), Michał Kamieński (Warszawa), Władysław Natanson, Eugenjusz Romer (Lwów), Mieczysław Rybczyński (Warszawa), Michał Siedlecki, T. Zubrzycki (Warszawa).

6. Komitet narodowy geograficzny.

Przewodniczący: Eugenjusz Romer (Lwów).

Sekretarz Generalny: Jerzy Smoleński.

Członkowie: Henryk Arctowski (Lwów), Jan Czekanowski (Lwów), Władysław Gorczyński (Warszawa), Antoni Jakubski (Poznań), Stanisław Lenczewicz (Warszawa), Mieczysław Limanowski (Wilno), Władysław Massalski (Warszawa), Stanisław Pawłowski (Poznań), Władysław Semkowicz, Władysław Szafer.

7. Komitet narodowy matematyczny.

Przewodniczący: Wacław Sierpiński (Warszawa).

Członkowie: Stefan Banach (Lwów), Samuel Dickstein (Warszawa), Antoni Hoborski, Zdzisław Krygowski (Poznań), Kazimierz Kuratowski (Lwów), Antoni Łomnicki (Lwów), Stefan Mazurkiewicz (Warszawa), Wiktor Staniewicz (Wilno), Stanisław Zaremba, Antoni Zygmund (Wilno), Kazimierz Żorawski (Warszawa).

8. Delegaci do Union Académique Internationale.

Bruxelles, Palais des Académies.

Jan M. Rozwadowski, ks. Konstanty Michalski.

9. Delegaci do Conseil International des Unions Scientifiques.

London, Burlington House.

Kazimierz Kostanecki, Władysław Natanson.

10. Delegat do Office International de Chimie:

Wojciech Świątosławski (Warszawa).

11. Komitet wydania polskiego Corpus Vasorum Antiquorum.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: Edmund Bulanda (Lwów), Kazimierz Bulaś, Stanisław Gąsiorowski, Rajmund Gostkowski, Wojsław Molé, Ludwik Piotrowicz, M. Ruxerówna (Poznań), Tadeusz Sinko.

12. Komitet wydania Corpus philosophorum medii aevi.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Członkowie: Aleksander Birkenmajer, ks. Jan Fijałek, Władysław Heinrich, Adam Krokiewicz (Warszawa), Stanisław Kutrzeba, ks. Konstanty Michalski, Witold Rubczyński, Kazimierz Twardowski (Lwów).

13. Komitet Tables Annuelles de Constantes et Données Numériques.

Przewodniczący: Mieczysław Centnerszwer (Warszawa).

Członkowie: Jan Czochralski (Warszawa), Stefan Pieńkowski (Warszawa), Wojciech Świątosławski (Warszawa).

KOMITETY FUNDUSZY SPECJALNYCH.

Komitet fund.

im. ś. p. Erazma i Anny małżonków Jerzmanowskich.

Zarząd Pol. Akademji Umiejętności oraz delegaci:

Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski,
Stanisław Witkowski (Lwów).

Wydziału histor.-filozoficznego: Władysław Abraham (Lwów).

Wydziału matem.-przyrod.: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa),
Czesław Białobrzeski (Warszawa).

Wydziału lekarskiego: Roman Nitsch (Warszawa),
Witold Nowicki (Lwów).

Komitet fund.

im. ś. p. Probusa Barczewskiego.

Dla przyznania nagrody: 1) za pracę historyczną składa się z dwóch członków Wydziału filolog. i trzech członków Wydziału hist.-filozof.; 2) za pracę malarską, składa się z trzech członków Wydziału filolog. i dwu członków Komisji historii sztuki, wybranych przez Wydział filolog. Wyborów dokonuje się co roku w grudniu.

Komitet fund.

Feliksa Jasińskiego i Witolda Łozińskiego.

Dla przyznania nagrody z zakresu grafiki, rzeźby albo muzyki, składa się z członków działu artystycznego fund. ś. p. Probusa Barczewskiego oraz a) profesora muzykologii na Uniw. Jagiell., b) delegata Towarzystwa Muzycznego w Krakowie.

**Komitet naukowy fund.
ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.**

Prezes, Sekretarz Generalny, Rektor i Prorektor Uniw. Jagiell.,
Dziekan i Prodziekan Wydziału rolniczego Uniw. Jagiell.

**Komitet naukowy fund.
im. Pawła Tyszkowskiego.**

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Dyrektor Wydziału matem.-przyrodn.: Władysław Natanson.

Dyrektor Wydziału lekarskiego: Henryk Hoyer.

Członkowie wybrani przez Wydz. mat.-przyrodn.: Kazimierz
Białaszewicz (Warszawa), Leon Marchlewski; wybrani przez
Wydz. lekarski: Adolf Beck (Lwów), Roman Nitsch (Warszawa)

Sekretarz Komitetu: Henryk Hoyer.

Komitet wydawnictw ekonomicznych.

(z funduszu naukowego Zrzeszenia Urzędników Banku Polskiego).

Przewodniczący: Adam Krzyżanowski.

Sekretarz: Tomasz Buczkowski (Warszawa).

Członkowie: Leon Barański (Warszawa), Franciszek Bujak
(Lwów), Stanisław Kutrzeba, Stanisław Wróblewski.

DELEGACI P. A. U. DO INSTYTUCYJ POZA AKADEMIA.

Państwowy Instytut Meteorologiczny.

Delegat P. A. U.: Czesław Biało-brzeski (Warszawa).

Fundacja Zakładów Kórnickich.

Delegaci P. A. U.: Stanisław Wróblewski, ks. biskup Sta-
nisław Adamski (Katowice).

Fundacja im. Suszyńskich.

Delegat P. A. U.: Leon Marchlewski, zastępca: Jan
Krzesiwo.

Rocznik Akademii 1932/33.

V

Kasa im. Mianowskiego w Warszawie.

Delegat P. A. U.: Wojciech Świętosławski (Warszawa).

**Komisja Organizacyjna Morskiego
Laboratorjum.**

Delegat P. A. U.: Emil Godlewski.

Komitet Nagrody Literackiej m. Łodzi.

Delegat P. A. U.: Ignacy Chrzanowski.

**Polska Komisja Międzynarodowej Współ-
pracy Intelektualnej przy Lidze Narodów.**

Warszawa, Pałac Staszica, Nowy Świat 72.

Delegaci P. A. U.: *vacat.*

Stefan Pieńkowski (Warszawa).

**Conseil de perfectionnement de l'Institut
Français de Varsovie.**

Delegaci P. A. U.: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa)
Oskar Halecki (Warszawa).

**Komisje
dla ustalenia nazw topograficznych.**

Delegaci P. A. U. w komisji przy Min. Spraw Wewnętrznych:
Kazimierz Nitsch, ks. Stanisław Kozierowski (Winnogóra).

Delegat P. A. U. w komisji przy Urzędzie Wojew. w Kra-
kowie: Władysław Semkowicz.

Słownik geograficzny.

Delegat P. A. U. Eugenjusz Romer.

Dom Polski w Wiedniu.

Wien, Boerhavegasse 25.

Delegaci P. A. U.: Stanisław Kutrzeba, Fryderyk Zoll.

Komisja rewizyjna.

Przewodniczący: Fryderyk Zoll.

Członkowie: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa), Adam Wrzosek (Poznań).

Zastępca: Julian Nowak.

Syndyk Pol. Akademji Umiejętności.

Dr Józef Skąpski, Kraków, ul. św. Jana 12.

Tel. nr 10443.

Kancelarja Polskiej Akademji Umiejętności.

Według § 21 statutu Akademji znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Tel. nr 10039.

Dyrektor: Sylwjuusz Mikucki.

Urzędnicy: Józef Fudakowski, Wanda Engelmanówna.

Urzędnicy ekspedycji wydawnictw: Tadeusz Machowski,
Marja Rybczyńska.

Kasjer: Józef Patykiewicz.

Rachmistrz: Edward Pompa.

Zastępca: Anzelma Fabiszowa.

Kancelarja Gospodarcza dóbr P. A. U.

Tel. nr 12920.

Według § 21 statutu Akademji znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Inspektor: Inż. Jan Krzesiwo.

Rachmistrz: Stefan Dobruchowski.

Urzędnicy: Helena Antecka, Stanisława Łuczyńska.

Wydawnictwo Państwowe Naukowe
 Warszawa, 1957
 1221
 Kancelaria Gospodarska
 Warszawa, 1957

Kancelaria Gospodarska
 Warszawa, 1957
 1221
 Kancelaria Gospodarska
 Warszawa, 1957

Kancelaria Gospodarska
 Warszawa, 1957
 1221
 Kancelaria Gospodarska
 Warszawa, 1957

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI
I WYDAWNICTW
POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
OD CZERWCA 1932 DO CZERWCA 1933.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI
I WYDAWNICTW
POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
OD CZERWCA 1982 DO CZERWCA 1983

Warszawa 1983

Sprawozdanie z wydawnictw i czynności Polskiej Akademji Umiejętności od czerwca 1932 do czerwca 1933.

Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń ukazują się, jak zwykle, co miesiąc. Bulletin Wydziału I—II wyszedł w trzech zeszytach za rok 1932, w druku zeszyt I za rok 1933.

Encyklopedia Polska. Do nowego wydania Dziejów literatury polskiej w Polsce dostarczono wszystkich rękopisów; druk tomu pierwszego już się rozpoczął, wyjdzie ten tom późną jesienią. Ze względów finansowych nie można było przyspieszyć opracowania tomów, dotyczących się obyczaju polskiego i historii wojskowości. Do przygotowanego częściowo do druku tomu o historii porzoborowej dostarczył część rękopisu, obejmującą lata 1775—1788, czł. Br. Dembiński.

Biblijografia Polska. Tom XXIX Biblijografji został ukończony przez czł. St. Estreichera; obejmuje on litery *Sok* — *St*. Rozpoczęto bezzwłocznie druk tomu XXX, który obejmuje zakończenie litery *S*.

Podręczniki. Kończy się drukować tom I Mechaniki teoretycznej w opracowaniu czł. St. Zaremby. Czł. J. Markowski jeszcze nie dostarczył rękopisu części Anatomji człowieka, obejmującej mózg. Wydano Pisownię polską w wydaniu IX i X w opracowaniu

czł. K. Nitscha w myśl uchwał Walnego Zgromadzenia z 12 czerwca 1931 r.; oba wydania zostały wyczerpane, nie można jednak obecnie przystąpić do nowego wydania ze względu na konieczność uzgodnienia przepisów z Ministerstwem W. R. i O. P.

Polski Słownik Biograficzny. W lecie roku ubiegłego rozpisała redakcja Słownika ankietę do 250 uczonych i pisarzy w sprawie instrukcji dla współpracowników Słownika co do sposobu opracowywania artykułów i instrukcji typograficznej; dla zilustrowania ankiety wydano arkusz próbny Słownika, zawierający kilkanaście życiorysów osób różnych czasów, stanów i zawodów. Przedłożono wyniki ankiety następnie Komitetowi redakcyjnemu, który w pełnym składzie, przy licznych udziale członków pozakrakowskich, zebrał się na obrady w dniach 8 i 9 grudnia 1932 r. Przedyskutowano na tych posiedzeniach i uchwalono instrukcję dla współpracowników, typograficzną instrukcję i regulamin czynności redakcji, oraz przyjęto do wiadomości przedstawiony przez redaktora plan pracy na rok najbliższy. Ze prace nad Polskim Słownikiem Biograficznym, mimo szczupłych funduszy na ten cel przeznaczonych, posunęły się znacznie naprzód, przypisać należy zwłaszcza energii, z jaką komitety lokalne Słownika, zwłaszcza poznański, wołyński i śląski, rozwinęły płodną swą działalność, a przede wszystkim chętniej i bezinteresownej pomocy stowarzyszeń zawodowych, oraz osób prywatnych, które nadesłały materiały do kartoteki Słownika. Kartotekę przedrozbiorową doprowadzono w 1932 r. do liczby 11255 nazwisk, a porozbiorową do 10152; wprawdzie pewna część przeznaczonych do Sło-

wnika osób będzie musiała ustąpić miejsca innym ważniejszym, a dotąd nieuwzględnionym, ale można uważać, że 80—90% nazwisk jest ostatecznie ustalonych. W wykonaniu uchwał Komitetu redakcyjnego przystąpiono też do zbierania materiałów autobiograficznych od paru tysięcy żyjących wybitnych Polaków, którzy wejdą szczerem do tomów uzupełniających Słownika. Zamawianie artykułów do najbliższych tomów rozpocznie się może jeszcze przed wakacjami.

Komisja antropologii i prehistorji odbyła w okresie sprawozdawczym 7 posiedzeń naukowych, na których przedstawiono 19 prac i komunikatów z prehistorji i 3 z antropologii, mianowicie: czł. Wł. Antoniewicz: a) Sprawozdanie z Międzynarodowego Kongresu Nauk Prehistorycznych i Protohistorycznych w Londynie, b) Sprawozdanie z II Konferencji Międzynarodowej Asocjacji dla Badań Czwartorzędu Europejskiego w Z. S. R. R., c) Z prehistorji Litwy; dr J. Bryk (Lwów): Tymczasowe sprawozdanie z badań archeologicznych w Bukównie powiat Tłumacz; dr H. Cehakówna (Wilno): Próbné wykopaliska w pow. zbaraskim; B. Czapkiewicz (Tarnów): Ślady osady z późnego okresu wpływów kultury prowincjonalnorzymskiej, względnie wpływów kultury gockiej w Tarnowie; doc. M. Ćwirko-Godycki i czł. A. Wrzosek: Grzechotki w grobach łużyckich z cmentarzyska w Laskach pow. kępińskiego; doc. K. Dobrowolski: Uwagi historyczne o grodzisku w Piekarach; mgr J. Fitzke: Materiały prehistoryczne z Sandomierskiego; dr R. Janka: Cmentarzysko ciałopalne w Kopkach pow. niski na tle zabytków okresu wpły-

wów rzymskich w Małopolsce Zachodniej; A. J u n g e n w i r t h ó w n a: Badania noworodków krakowskich; czł. J. K o s t r z e w s k i: a) Grodzisko kultury łużyckiej w Komorowie w pow. szamotulskim w Wielkopolsce, b) Piec hutniczy z I w. po Chr., odkryty w Mechlinie w pow. śremskim w Wielkopolsce, c) Zagadnienie t. zw. kultury gockiej na ziemiach dawnej Polski, d) Osada z młodszego okresu rzymskiego, odkryta w Poznaniu przy ul. Krańcowej; dr G. L e Ń c z y k: a) Tymczasowe sprawozdanie z badań grodziska w Piekarach, b) Sprawozdanie z inwentaryzacji i planowania grodzisk w okolicy Krakowa; dr L. S e d l a c z e k - K o m o r o w s k i: Człowiek kultury puharów dzwonołatych w Polsce; czł. A. W r z o s e k: a) O długo i pośredniogłowych wczesnohistorycznych czaszkach polskich, b) Cmentarzysko na Ostrowie Lednickim i znaczenie jego dla antropologii w świetle wykopalisk w r. 1932; doc. Z. Z a k r z e w s k i (Poznań): Cmentarzysko wczesnohistoryczne i średniowieczne na Ostrowie Lednickim; doc. J. Ż u r o w s k i: a) Pierwsze groby kultur ceramik wstęgowych w Polsce II, b) Stan badań nad prehistorją Karpat zachodnich.

Wydano w I tomie Materiałów prehistorycznych pracę dra T. R e y m a n a p. t. Badania terenowe na polu »Karasiniec« w Pobiedniku Wielkim pow. Miechów oraz rozpoczęto druk następnych (F i t z k e, B r y k i R a j e w s k i), na których zostanie zamknięty 1-szy zeszyt tego tomu; razem wydrukowano do tej pory str. 57 in 4°+XII tabl. Wykonano także zdjęcia fotograficzne skarbów bronzowych z Sierszy i z Krzy-

sztoforzyc koło Krakowa celem opublikowania ich w tym tomie.

Skutkiem dokonanego rozdziału wydawnictw Komisji odbywa się rewizja i podział dotychczasowej wymiany wydawnictw zagranicznych; w toku jest również przegląd czasopism i książek prehistorycznych, znajdujących się w Bibliotece P. A. U. celem skupienia ich w przyszłości w bibliotece podręcznej Muzeum Archeologicznego P. A. U. Za zezwoleniem Zarządu wysłała się współpracownikom Komisji, począwszy od 1933 r., te numery Sprawozdań miesięcznych, w których pomieszczone są sprawozdania z posiedzeń Komisji.

Z funduszu Osławskiego doc. J. Żurowski kontynuował swe badania nad osadnictwem przedhistorycznym Karpat zachodnich: w Chełmie pow. Bochnia, badał osadę kultury ceramiki promienistej, w Komornikach pow. Myślenice i w Krzyszkowicach pow. Kraków — mogiły ciałopalne z czasów końcowych przedhistorycznych; ponadto w pow. bocheńskim, limanowskim i myślenickim badał zabytki z różnego wieku, uwzględniając w szczególności miejscowości położone w dolinach Raby, Stradomki i Tarnawy, w których występują nazwy lokalne jak grodzisko i t. p. Z tegoż funduszu dr G. Leńczyk ukończył w zamierzonym zakresie badanie grodziska w Piekarach nad Wisłą. Tenże rozpoczął przy pomocy subwencji z tegoż funduszu inwentaryzację i wykonał plany (w skali 1:1000 i 1:5000) 31 miejsc obronnych (grodzisk i zamków średniowiecznych) w woj. krakowskim, 5 z woj. kieleckiego i 1 z woj. lwowskiego, pomieszczając także przekroje obiektów i szkice ich wyglądu w terenie oraz dodając pod nimi krótki opis

zabytku w jego obecnym stanie; zaplanował również 4 kopce w okolicy Krakowa (Brzezcie, Krakuszowice, Raciborsko i Wieliczka). Plany zostały złożone w Muzeum Archeologicznem P. A. U.

Komisja etnograficzna w okresie czasu od 1 czerwca 1932 r. do 31 maja 1933 r. odbyła 2 posiedzenia.

Ukończono druk (arkusze 31—40) pracy dra P. Caramana p. t. Obrzęd kołędowania u Słowian i u Rumunów.

Komisja geograficzna odbyła w okresie sprawozdawczym dwa posiedzenia administracyjne i jedno posiedzenie naukowe, na którym przedstawiono następujące rozprawy i komunikaty: St. Leszczycki: Problem rozproszenia względnie skupienia osadnictwa na obszarze województwa krakowskiego i śląskiego; W. Ormicki: Mapa migracyj wewnątrznych w Polsce 1921—1931; tenże: Przyczynek do kartografji użytkowania ziemi; J. Smoleński: Mapy izochron dośrodkowych, odgranicznych; tenże: Przewyżki i niedobory polskie na terytorjum Rzeczp. Polskiej według spisu ludności z r. 1931; B. Zaborski: Morfologia powiatu Morskiego; tenże: O mapie Prus Królewskich i Książęcych Schröttera.

Wydano jako nr 3 Prac Komisji rozprawę dra Wincentego Przepiórskiego: Nieużytki w południowej Polsce.

Komitet wydania Kopernika Opera omnia był w roku sprawozdawczym nieczynny dla braku funduszków.

Komisja do dziejów oświaty i szkol-

nictwa w Polsce odbyła w okresie sprawozdawczym jedno posiedzenie naukowe, na którym dr H. Barycz przedstawił referat z ukończonej obszernej monografji swej p. t. Uniwersytet Krakowski w w. XVI. Monografja ukaże się w druku nakładem Uniwersytetu Jag. Dr A. Knot ze Lwowa zreferował zawartość pamiętników E. Czerkawskiego, zawierających wiadomości do dziejów szkolnictwa w Galicji ok. połowy w. XIX. Druk *Conclusiones Univ. Cracov. (1441—1588)* w opracowaniu dra H. Barycza został ukończony i niebawem (po wykończeniu indeksów) się ukaże. Druk przygotowanych dalszych tomów korespondencji Jana Śniadeckiego w opracowaniu dra L. Kamykowskiego ani też przygotowanego przez dyr. A. Chmiela Testamentu Miechowity nie został jeszcze rozpoczęty z braku funduszków.

Wydział filologiczny wydał dwie prace w *Rozprawach*, mianowicie, Wł. Kuraszkiewicza: *Studja nad polskimi samogłoskami nosowymi; rezonans nosowy* (t. LXIII, nr 3) i G. Reicher-Thonowej: *Ironja Słowackiego* (t. LXIII, nr 4). Jako osobna książka wyszły J. St. Bystronia *Przysłowia polskie*.

Na posiedzeniach przedstawiono następujące referaty: Z teorii literatury i sztuki czł. T. Grabowski: *Próba syntezy nowej nauki o literaturze i sztuce*; czł. W. Tatarkiewicz: *Postawa estetyczna, poetycka i literacka*; z filologii klasycznej czł. L. Sternbach: *Tradycja starożytna o sztuce krasomówczej w okresie archaicznym*, czł. W. Klinger: *Greckie symplegady i plankty a ruchome góry baśni współ-*

czesnych, czł. G. Przychocki: Kunszt metryczny i liryczny w tragedjach Seneki i docent S. Skimina: Nowa metoda badania rytmiki prozy greckiej; z filologii nowożytnej (głównie literatury polskiej) czł. T. Sinko: Dookoła Poganki N. Żmichowskiej, czł. L. Sternbach: Paremjografja polska XVII w. (2 części), czł. W. Folkierski: Słowacki i Francja, czł. M. Szyjkowski: Polski udział w działalności J. P. Szaferzyka, czł. T. Grabowski: Krytyka literacka w Polsce w epoce modernizmu, cz. II; z językoznawstwa dr T. Milewski: Kilka uwag o języku hytyckim, czł. J. Kuryłowicz: Rozwój kategorii nominalnych języka indoeuropejskiego, czł. T. Lehr-Spławiński: O powstaniu prasłowiańskich intonacyj, dr H. Breit: Sufiksalne *e/o* w języku staropolskim.

Komisja historii sztuki. Na posiedzeniach przedstawiono następujące rozprawy i komunikaty: dr Zofja Ameisenowa: O kilku cennych rękopisach iluminowanych francuskich z Biblioteki Wilanowskiej, obecnie w Bibliotece Narodowej w Warszawie; dr Zbigniew Bocheński: 1) Dwór obronny arcyb. Władysława Oporowskiego (zm. 1453 r.) w Oporowie pod Kutnem; 2) Obrazy G. B. Pittoniego w kościele Marjackim w Krakowie; dr Kazimierz Bulaś: Dwie wazy marmurowe z dworu Stanisława Augusta; dr Kazimierz Buczkowski: O sgraffitach na budynku klasztoru św. Kingi (ss. Klarysek) w St. Sączu; dr Karol Estreicher: 1) O treści malowideł ściennych w kościele Brygitek w Lublinie; 2) O treści niektórych minjatur w kodeksie Baltazara Behema; ks. dr Tadeusz Kruszyński: 1) Opony i kobierce w Ka-

tedrze Wawelskiej według inwentarzy z r. 1563 i lat następnych; 2) Kościoły św. Jerzego i św. Michała na Wawelu według inwentarza z r. 1563; 3) Kościół w Raciborowicach według inwentarza z pocz. XVII w.; dr Alfred Lauterbach: 1) Obiektywne i subiektywne kryterja w historii sztuki; 2) Stanisław Kostka Potocki jako architekt; czł. dr Tadeusz Mańkowski: 1) Architektura Katedry Ormiańskiej we Lwowie; 2) Pasy wschodnie a pasy polskie; prof. dr Wojsław Molégo: W sprawie problemu socjologicznego w historii sztuki; dr Juliusz Starzyński: Wilanów za Jana III; dr Jerzy Szablowski: Ze studjów nad ikonografią śmierci w malarstwie polskiem.

Dokończono druku 2. zeszytu V tomu Prac Komisji Historji Sztuki, którego treść została podana, w poprzednim sprawozdaniu. Dokończono druku II rocznika Przeglądu Historji Sztuki, a mianowicie zeszytu 3—4, w którym wydano prace: M. Walickiego: Poliptyk kaliski na tle problemu »Mistrza Ołtarza z Giessmannsdorf«; S. J. Gąsiorowskiego: Metoda typologiczna w badaniach nad sztuką; Z. Batońskiego: Abraham van Westervelt, malarz holenderski XVII wieku i jego prace w Polsce; W. Molégo: Wczesno-średniowieczna sztuka prowincjonalna na Bałkanach. Umieszczono ponadto recenzje i sprawozdania pióra J. Starzyńskiego (Z badań nad rzymskim barokiem); W. Molégo (Z pogranicza Bizancjum); S. Tomkowicza, M. Jarosławieckiej-Gąsiorowskiej, P. Ettingera (Polonica zagranicą) i K. Bulasa (Przegląd wydawnictw z zakresu archeologii klasycznej za lata 1928—1930).

Komisja językowa wydała nr 20 swych prac: Marja Dłuska: Rytym spółgłoskowy polskich grup akcentowych, oraz nr 6 Monografij polskich cech gwarowych: Zdzisław Stieber: Izoglosy gwarowe dawnych województw: łęczyckiego i sieradzkiego. Rozpoczął się druk pracy Stefana Makowieckiego: Systematyczny spis ruskich nazw roślin na Podolu. Czł. Adam Kleczkowski nadesłał drugą (końcową) część Słownika Mojmira, którego część pierwsza pojawiła się jako numer 18 Prac Komisji.

Na posiedzeniach Komisji przedstawiono następujące referaty: doc. Z. Klemensiewicz: Ze studjów syntaktycznych, części wypowiedzeniowe; 1) składniki, 2) spójniki, 3) wyrazy wykrzyknikowe; dr T. Milewski: Dwie etymologie prasłowiańskie: *kiernoz i ja*; dr A. Obrębska-Jabłońska: Staropolski zaimek: *wsztornki, wściornki*; dr H. Oesterreicher: Staropolski nowotwór: nom.-acc. dual. *oce*; dr L. Ossowski: Ze studjów gwarowych z pogranicza białorusko-małoruskiego; mgr Z. Rabiejówna: Dialekt Bojków; dr F. Steuer: Gwara wsi Sulków pod Baborowem na Śląsku; dr A. Tomaszewski: Sprawozdanie z badań gwarowych na terenie Wielkopolski w latach 1930-1; W. Węglarz: Przyczynek do dziejów mazurzenia. — Ponadto Komisja zajmowała się sprawą uściślenia niektórych przepisów ortograficznych oraz wspólnie z Komisją orientalistyczną wygotowała dla Ministerstwa W. R. i O. P. projekt transliteracji alfabetów słowiańskich i orjentalnych. Jak co roku, udzielono też bardzo licznych odpowiedzi na pytania, głównie z zakresu poprawności językowej.

Komisja terminologiczna morska przyjęła do druku pracę inż. P. Bomasa i inż. K. Stadtmüllera p. t. Porty morskie, wydrukowaną już jako zeszyt 4 Słownika morskiego. Ponadto gotowy jest dział: Locja, w opracowaniu kmdra G. Kańskiego. Jeszcze z r. 1931 czeka na druk referat gen. M. Zaruskiego: Liny, węzły. Komendy; niestety druk tej pracy musiano odłożyć, ponieważ okazały się wielkie trudności w znalezieniu odpowiedników w obcych językach, a choćby tylko w angielskim. Następujący autorzy przygotowują inne działy: inż. A. Garnuszewski: Kadłub statku drewnianego; gen. M. Zaruski: Morze i wybrzeże; inż. W. Morgulec: Urządzenia pokładowe, maszyny, kotły; K. Antonowicz: Celnictwo; dr A. Majewski: Prawo morskie; St. Dłuski: Dewiacja; A. Ledóchowski: Nawigacja i astronomja; B. Kasprowicz: Terminy handlowe; kmdr T. Stoklasa: Artylerja wodna i Łodzie podwodne.

Komisja pracowała w tym samym składzie co poprzednio, tylko w sekretarzach zaszły zmiany. Dr Z. Zagórski z Warszawy ustąpił w czerwcu 1932 r., a usługi swe ofiarował honorowo inż. K. Stadtmüller z Krakowa. Właściwie jednak obowiązki sekretarza pełnił przez cały rok przewodniczący.

Co się tyczy funduszków Komisji, to ta sprawa przedstawia się coraz gorzej. M. P. i H. zredukowało bardzo znacznie subwencję w preliminarzu, a w rzeczywistości wypłaciło jeszcze mniej.

Jednorazowej subwencji udzieliło w r. 1932 Kierownictwo Marynarki Wojennej, stałą pomoc dawał Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy w Warsza-

wie, umożliwiając druk w pięknej formie. Mimo trudności praca powoli postępuje naprzód.

Do Słownika Staropolskiego opracowano: Wierzbowski: *Matricularum regni Poloniae summaria*, tom I—II; *Acta Officii Consistorialis Leopoliensis* (wyd. Rolny), t. I—II; *Acta rectoralia... Universitatis... Cracoviensis*, t. I—II; Archiwum Komisji prawniczej P. A. U., t. II i IV (Statuty); Wuttke: *Städtebuch des Landes Posen*; Warschauer: *Stadtbuch von Posen*; Akta radzieckie poznańskie (wyd. Kaczmarczyk), t. I—II; Białkowski: *Wilkieże w XV—XVII w.* Lublin 1928; Lubomirski: *Jakób z Kobylan* (r. 1407—54) i *Zabytki ustaw w XV w. od 1386—1435* (Bibl. Warsz. 1860 t. II); Przyborowski: *Znaczenie wsteczy w sądownictwie polskiem za panowania Władysława Jagiełły* (Bibl. Warsz. 1860 t. III); Hube: *Kilka aktów oryginalnych sądowych z wieku XIV i XV* (Bibl. Warsz. 1873 t. IV); Kałużniacki: *Słowniczek prawniczy* (JA XXVII 265—8); *Słownik łacińsko-polski Piotra z Uścia* (rkp. Kapituły Krakowskiej nr. 223); Erzepki: *Szczałki dawnej polszczyzny* (Rocznik Pozn. T. P. N. 1890 zes. I 173—89); Kałużniacki: *Kleinere altpolnische Texte* (Wiener Sitzber. CI). *Skarga umierającego* (JA XV 542—4). *Wiersz o spowiedzi* (ib. 534). *Wierszowane przepisy pełnienia czynków miłosiernych* (ib. 540); *Pieśni: »Witaj miłe święte ciało« i »Jezusa Judasz sprzedał«* (ib. 534—9, SKJ I 144—6); *Hymn: »Przydzi dusze święty k nam«* (Arch. do dziej. lit. i ośw. III 106); Kętrzyński: *Katalog rękopisów Ossolineum*; Polkowski: *Katalog*

rękopisów kapitulnych Katedry Krakowskiej; Wisłocki: Katalog rękopisów Biblioteki U. J.

Atlas języka polskiego doc. M. Małeckiego i czł. K. Nitscha, podjęty z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej, a wykonany narazie tytułem próby i wzoru na obszarze Podkarpacia (małopolskiego i śląskiego), zaczął się drukować. Z 500 opracowanych mapek odbito dotąd 72, przygotowanych do odbicia jest dalszych 43. Z powodów technicznych gotowa do druku praca postępuje wolno.

Z tegoż funduszu podjęte opracowanie narzeczy litewskich w obrębie Rzeczypospolitej Polskiej w podobnym znajduje się stadjum. Prof. J. Otrębski wykonał już — poza wydaną częścią III — część I, podstawową, t. j. opracowanie systematyczne dialektu twereckiego, które się też drukuje. Druk mapy całości dra O. Chomińskiego opóźnił się spowodu drobnych, ale koniecznych uzupełnień.

Komitety słownika łaciny średniowiecznej w Polsce kontynuował prace nad ekscerpowaniem tekstów i wygotował dalszych 10.526 kartek, tak że ogółem liczba ich wynosi 423.387.

Komisja orientalistyczna odbyła dwa posiedzenia naukowe, na których przedstawili referaty: prof. Stanisław Schayer (Warszawa): Z badań nad logiką indyjską I i II; czł. Tadeusz Kowalski: Zbiór zagadek ludowych tureckich z Azji Mniejszej; dr Ananjasz Zajączkowski: Ze studjów nad językiem staroosmańskim I, wybrane ustępy ze staroosmańskiego przekładu Kalili i Dimny; dr J. Hirschberg (Częstocho-

wa): Upadek pierwszych rodziców i rola węża w poezji staroarabskiej.

Ukończono druk dwóch nowych numerów Prac Komisji: nr 15, Ananasz Zajączkowski: Sufiksy imienne i czasownikowe w języku zachodniokaraimskim i nr 16, Tadeusz Kowalski: *Les Turcs et la langue turque de la Bulgarie du Nord-Est*. Jako następny numer Prac Komisji ma się drukować wymieniona poprzednio praca dr Ananjasza Zajączkowskiego: *Ze studjów nad językiem staroosmańskim*.

Komisja filologiczna ogłosiła rozprawę Aleksandra Turyna p. t. *De codicibus Pindaricis* (Archivum filologiczne nr 11). Rozpoczęto druk II tomu komedyj Plauta w przekładzie czł. G. Przychockiego (Biblioteka Przekładów z Literatury Starożytnej nr 8).

Archivum Neophilologicum. Część II tomu I, opóźniona powodu konieczności uzupełnienia paru rozpraw nowoodkrytymi materiałami, wyjdzie w ciągu letnich miesięcy 1933 r. i zawierać będzie prace (zredagowane w języku francuskim, niemieckim i włoskim) następujących autorów: Henryka Barycza (Włosi na uniwersytetach polskich), Mieczysława Brahmara (Przyczynki do dziejów intelektualnej wymiany polsko-francuskiej w XVII i XVIII wieku), Stefanji Ciesielskiej-Borkowskiej (Podróże Polaków do Hiszpanji i Portugalji w XV i XVI w.), Jakuba Grünbauma (Problemy strofiki Nitarda z Reuenthal), Stanisława Łukasika (Z dziejów stosunków intelektualnych polsko-rumuńskich), Stanisława Sawickiego (Przyczynek do korespondencji J. Bierbauma z Arne Gar-

borgiem), Stanisława Wędkiewicza (Z problemów językoznawstwa romańskiego).

Komisja historii literatury polskiej odbyła w roku sprawozdawczym 6 posiedzeń. Dnia 28 czerwca 1932 r. czł. Stanisław Pigoń przedstawił referat O rozmowach A. Mickiewicza; dnia 28 października prof. dr Julian Krzyżanowski: H. Sienkiewicz i walterskotyści rosyjscy; dnia 16 grudnia dr Zofja Ciechanowska: Twórczość Goethego a romantyzm polski (cz. I); dnia 31 stycznia 1933 r. dr Zofja Bastgenówna: St. Brzozowski a J. H. Newman i mgr W. Kubacki: Żeromski a legendy średniowiecza (św. Wojciech z »Wiatru od morza«); dnia 28 lutego 1933 r. dr Michał Janik: Tendencje panslawistyczne i rusofilskie po r. 1831 w kraju i na wychodźstwie; dnia 28 marca 1933 r. prof. dr Julian Krzyżanowski: Bajka o ślepym i kulawym w literaturze polskiej i dr Wiktor Weintraub: Gospodyni dobra (nieznany poemat z papierów po ś. p. B. Erzepkim).

Druk korespondencji Michała Grabowskiego, ilustrujący życie umysłowe w kraju przed połową zeszłego wieku, zmierza ku końcowi, poczem rozpocznie się składać bardzo ciekawa korespondencja Seweryna Gószczyńskiego, przygotowana przez czł. Stanisława Pigoń.

Tom ostatni Archiwum filomatów ukaże się w najbliższym czasie w druku.

W Bibliotece Pisarzy Polskich czekają na druk dwa tomy: Transakcja mojego życia Anny Stanisławskiej i zbiór poezyj Zbigniewa Morsztyna.

Brak funduszków uniemożliwił preliminowanie druku tych tomów w r. 1933/34.

Wydział historyczno-filozoficzny. Posiedzeń naukowych od czerwca 1932 do końca maja 1933 r. odbyło się 9, na których przedstawiono 16 prac, a mianowicie: 1 z zakresu filozofji (czł. W. Rubczyński: Emocjonalizm a intelektualizm); 4 z zakresu historii filozofji (czł. A. Krokiewicz: O t.zw. indukcji stoickiej, dr L. Chmaj: Okazjonalizm i okazjonałści, dr A. Birkenmajer: Odkrycie fragmentów nieznanych pism filozoficzno-przyrodniczych Dawida de Dinant, dr M. Heitzman: Studja nad Akademią Platónską we Florencji, cz. II); 4 z zakresu historii polskiej (czł. B. Dembiński: Ks. Adam Czartoryski generał ziem podolskich i jego polityczna działalność do r. 1792, tenże: Stanisław August jako członek pruskiej Akademji Nauk w Berlinie, czł. O. Halecki: Ze studjów nad wielkim bezkrólewem 1382—6, dr J. Feldman: Podstawy stosunków polsko-angielskich w latach 1788—1863); 1 z zakresu historii wojskowości (dr St. Herbst: Między Bugiem a Wisłą 1794, z dziejów insurekcji kościuszkowskiej); 1 z zakresu historii prawa polskiego (czł. St. Estreicher: Źródła prawa chełmińskiego w Polsce); 1 z zakresu historii prawa kościelnego (dr A. Vetulani: Geneza oficjalatu w Polsce); 1 z zakresu historii kartografji (dr K. Buczek: Prace kartografów pruskich w Polsce za Stanisława Augusta); 1 z zakresu teorii prawa (dr W. Steinberg: Prawo własności i prawo sąsiedzkie w świetle teorii imperatywnej);

1 z zakresu ekonomji (I. Bezner: Ceny a wielkość obiegu pieniężnego w Polsce 1924—1930).

Tom LXVIII Rozpraw zamknięto rozprawą dr J. Pajewskiego: Węgierska polityka Polski w pierwszej poł. XVI w. Rozpoczęto druk tomu LXIX pracą dra K. Piwarskiego: Między Francją a Austrią (z dziejów polityki Jana III w latach 1687—1690).

Jako osobna książka ukazała się praca dra J. Feldmana: Sprawa polska w r. 1848, w druku znajduje się monografia czł. ś. p. J. Ptaśnika: Miasta i mieszczaństwo w Polsce.

Do wydawnictwa Aktów Unji Polski z Litwą w opracowaniu czł. St. Kutrzeby i czł. Wł. Semkowicza wydrukowano wstęp opracowany przez wydawców oraz indeks imienny w opracowaniu dra M. F'riedberga. Pozostaje jeszcze do wydrukowania indeks rzeczowy w opracowaniu dra Z. Wojciechowskiego i na tem wydawnictwo zostanie ukończone, tak że ukazanie się go można spodziewać w najbliższym czasie.

Opuścił prasę I tom Źródeł do dziejów Rzeczypospolitej Krakowskiej, obejmujący protokoły komisji państw opiekuńczych z lat 1815—1818, w opracowaniu czł. W. Tokarza. Obecnie przygotowuje się do druku tom II, przyczem współpracuje czł. A. Chmiel. Na wydawnictwo to przyznało miasto Kraków w tym roku subwencję w kwocie 1000 zł. oraz przyrzekło podobną kwotę wstawić w przyszłoroczny swój budżet.

Z Funduszu prac ekonomicznych wydano pracę dra T. Grodyńskiego: Zasady gospo-

darstwa budżetowego w Polsce, na ukończeniu praca dra M. Breita: Stopa procentowa w Polsce w latach 1918—1930.

Komitet tłumaczeń klasyków filozofji był zmuszony w roku sprawozdawczym wstrzymać na razie z braku funduszków wydawnictwo tłumaczeń klasyków filozofji.

Historja Śląska do końca XIV w. Druk tomu I został już ukończony, jak również druk indeksu do tego tomu w opracowaniu p. Marji Wojciechowskiej, dobiega końca druk francuskich streszczeń prac, zawartych w tym tomie. W najbliższym czasie oddany zostanie do druku tom III Historji Śląska, obejmujący w przeważnej części gotowe do druku prace czł. Podlachy; (malarstwo), doc. Gębarowicza (architektura i rzeźba), dra Gumowskiego (numizmatyka i sfragistyka), doc. Dobrowolskiego (kultura) i dra Mikuckiego (heraldyka). Tom II, obejmujący prace prof. Silnickiego (kościół), czł. Semkowicza (rycerstwo), czł. Grodeckiego i czł. Tymienieckiego (wies przed i po kolonizacji na prawie niemieckim) i prof. Wojciechowskiego (miasta), będzie przygotowany do druku do jesieni b. r.

Komisja historyczna. Z wydawnictw jej ukazała się w czerwcu 1932 r. pierwsza część tomu I Kodeksu dyplom. katedry i diecezji wileńskiej, obejmująca dokumenty z lat 1387—1468 (nrów 248) w wyd. czł. ks. J. Fijałka i czł. Wł. Semkowicza; część druga z przedmową i indeksami oddana zostanie w najbliższym czasie do druku. Niebawem ukaże się tom I Aktów sejmikowych województwa krakowskiego z lat

1572—1620 w wyd. czł. St. Kutrzeby, indeks w opracowaniu dra K. Lepszego jest już na dokończeniu. Zwolna posuwa się naprzód druk Rachunków żupnych bocheńskich z lat 1394—1421 w wyd. dr J. Karwasieńskiej z Warszawy (w Archiwum Komisji serji 2 t. III, ogóln. zbioru t. XV ark. 9—12 do r. 1412—1413), tudzież Najstarszy zbiór przywilejów i wilkierzy miasta Krakowa ze zbiorów Ambrożego Grabowskiego w wyd. czł. St. Estreichera (*Monumenta mediae aevi historica*). — Na posiedzeniu swoim d. 20 grudnia 1932 Komisja uchwaliła wydać Repertorium dokumentów polskich do końca w. XII w opracowaniu dr Z. Kozłowskiej-Budkowej i zająć się przygotowaniem do druku Formularza listów, powstałego w Krakowie na przełomie w. XIV i XV (ze zbiorów ś. p. dra Erzepkiego). — Wskazówki katalogowania rękopisów w zbiorach bibliotecznych po nadesłaniu opinii o nich towarzystw naukowych znajdują się już w końcowym stadium redakcji przez osobną podkomisję.

Ekspedycja Rzymska. I w ubiegłym roku wskutek braku funduszków trwała przerwa w wysłaniu chociażby jednego współpracownika do Rzymu na dalsze badania materiałów do spraw polskich w Archiwum Watykańskim; kwerendy w regestach papieskich w temże Archiwum do Kodeksu dyplom. katedry i diecezji wileńskiej z drugiej połowy wieku XV załatwiał uproszony przez wydawców dyrektor Biblioteki Polskiej Akademji Umiejętności w Rzymie, Józef hr. Michałowski. Z wydawnictw tutaj należących, *Monumenta Poloniae Vaticana*, dzięki subwencji z Funduszu Kultury Narodowej podjęto w lutym 1933 r.

dokończenie t. I nuncjatury A. Bolognetiego (1581—1582), a mianowicie obszernego wstępu, który jest już złożony, i indeksów, tak iż w najbliższych miesiącach ukaże się już ten tom, liczący ok. 55 arkuszy, w wyd. czł. Edw. Kuntzego. Po ukończeniu druku tegoż tomu rozpocznie się bezpośrednio, o ile fundusze pozwolą, druk regestów papieża Bonifacego IX (1389—1404) w opracowaniu prof. Edm. Długopolskiego.

Komisja prawnicza. Dalej, niestety bardzo powoli, drukowało się indeks rzeczowy, opracowany przez prof. Abdona Kłodzińskiego do wydawanej przez niego najstarszej księgi Sądu Najwyższego na zamku królewskim (Archiwum Komisji Prawniczej t. X). Do wydawnictwa ustaw wiejskich od XVI do XVIII w., opracowanego przez czł. St. Kutrzebę przybył jeszcze znaczny materiał wilkierzy, odszukanych w archiwum miasta Torunia oraz archiwum państwowem w Gdańsku, cały rękopis jest już gotowy do druku, obejmuje dwa tomy (Archiwum Komisji Prawniczej t. XI—XII).

Dokończenia tomu II Corpus iuris polonici i wydania tomu III, które obejmą resztę ustaw z czasów Zygmunta I, po ś. p. czł. O. Balzerze podjął się na podstawie zebranych już materiałów czł. P. Dąbkowski.

Komisja Atlasu historycznego Polski. Komisja krakowska pod przewodnictwem czł. Wł. Semkowicza pracowała w następującym składzie: dr K. Buczek, dr T. Czort, dr A. Szumański i dr J. Szczudło. Komisja ukończyła pracę nad Słownikiem historyczno-geograficznym województwa krakowskiego w dobie sejmu czteroletniego, którego druk

rozpocznie się niebawem. Postępuje również praca nad przygotowaniem dwóch dalszych map dla województw sandomierskiego i lubelskiego w tej samej epoce. Dr R. Mochnacki i dr S. Wojciechowski opracowali lasy i bagna tych województw (pierwszy sandomierskiego, drugi lubelskiego) na podstawie map Meyera v. Heldensfelda z końca XVIII w. z Archiwum Wojny w Wiedniu; wyczerpano też materiał statystyczny z taryf podymnego z archiwów Skarbowego i Głównego w Warszawie. Przygotowano nadto materiał do druku 3. zeszytu Prac Komisji. Komisja warszawska, której przewodniczącym jest czł. M. Handelsman, kończy pracę nad mapą województwa płockiego, nad którą pracuje mgr J. Stelmasiak pod kierunkiem prof. S. Arnolda. Komisja poznańska pod przewodnictwem prof. Z. Wojciechowskiego rozpoczęła i znacznie posunęła pracę nad przygotowaniem mapy województwa poznańskiego, nad którą pracował dr F. Pohorecki.

Komitet do dziejów życia umysłowego w Polsce. Praca nad kartoteką, gromadzącą nazwiska Polaków, którzy przez swe studja i podróże wchodzili w kontakt z życiem umysłowym Zachodu, posunęła się znacznie przez wyzyskanie wielkiej ilości materiałów z archiwów uniwersytetów obcych a w szczególności metryk uniwersyteckich. Tom pierwszy wydawnictwa pod tyt. Nacja polska w Padwie oczekuje druku, tom drugi Studja polskie we Włoszech w przeważnej części przygotowany do druku. Zaznaczyć należy, że równocześnie gromadzi się materiał dla kilku innych tomów, zwłaszcza zebrana jest gromna ilość korespondencji z doby humanistycznej.

Komisja historii wojskowości wydała jako nr 2 swojego Archiwum Dziennik historyczny i korespondencję polową gen. Michała Sokolnickiego w opracowaniu ppłk. Br. Pawłowskiego. Dalsze wydawnictwa Komisji, przygotowane już do druku, mianowicie Artykuły hetmańskie w opracowaniu czł. St. Kutrzeby i Materiały do organizacji armji polskiej w dobie Jana Sobieskiego w opracowaniu czł. M. Kukiela pozostały w tece redaktorskiej dla braku funduszków.

Komisja do badań filozofji w Polsce odbyła jedno posiedzenie naukowe i skończyła druk V tomu Archiwum. W tomie tym ogłoszono: Dokumenty do sprawy pozbawienia katedry filozofji Józefa Gołuchowskiego w Uniwersytecie Wileńskim w opracowaniu i z przedmową ks. dr Tadeusza Jachimowskiego oraz pracę dr Adama Bara p. t. Zwolennicy i przeciwnicy filozofji Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830—1850).

Kwartalnik Filozoficzny. W ciągu ubiegłego roku wydano tom X o 4 zeszytach. Z powodów finansowych rozmiary zeszytów ograniczono do 6 ark.

Wydano rozprawy: Stefan Harassek: Piotr Duhem i Max Scheler. O cechach narodowych nauki i filozofji (dokończenie); Leon Chwistek: Tragedja werbalnej metafizyki; J. Kodisowa: Wstęp do psychologii indywidualnej; J. Pieter: Analiza i krytyka teorii doświadczenia Dewey'a; Marjan Heitzman: Studja nad akademją platońską we Florencji; Edward Fraunglas: Mandeville; pozatem recenzje.

Wydział matematyczno-przyrodniczy odbył w czasie sprawozdawczym 10 posiedzeń, z tych jedno w Warszawie. Przedstawiono ogółem 98 prac, z których przyjęto do druku 93.

Według treści było prac: z zakresu matematyki 15, fizyki 11, astronomji 2, chemji 22, krystalografji, mineralogji i petrografji 5, geologii paleontologji 3, geografji 5, botaniki 5, anatomji 12, zoologji 12, antropologji 1, fizjologji 8.

Wydano następujące publikacje:

1) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Math. et Nat. Série A. Sciences Mathém. Année 1932 (nr 1—10), oraz Année 1933 (nr 1—3).

2) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Math. et Nat. Série B. Sciences Naturelles I 1931 (nr 8—10), oraz 1932 (nr 1—10), II 1931 (nr 7—10), 1932 (nr 1—10).

3) Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe des Sciences Math. et Nat. Année 1932 (nr 5—10) i 1933 (nr 1—5).

4) Mémoires de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sc. Math. et Nat. Série B. Sciences Nat. Année 1933 (nr 5) St. Markowski: Badania nad fauną helmintologiczną krukowatych (Corvidae) w Polsce.

5) Atlas flory polskiej. Tom IV zeszyt 2 (31 tablic), Gramineae, cz. II. Wydane z funduszu ś. p. Wł. Fedorowicza.

Komisja fizjograficzna. Ministerstwo W. R. i O. P. nie mogło udzielić ze swego budżetu w r.

1932/3 żadnej kwoty Komisji fizjograficznej na badania fizjograficzne kraju mimo usilnych starań ze strony Zarządu Komisji fizjograficznej i Polskiej Akademii Umiejętności; znaczne zaś zmniejszenie się ogólnych dochodów P. A. U. uniemożliwiło także Wydziałowi matemat.-przyrodniczemu przyznanie Komisji na ten cel specjalnych funduszków. Komisja fizjograficzna nie mogła wskutek tego poprzeć w tym roku sprawozdawczym badań swych współpracowników i tylko kilku z nich na pracę w terenie uzyskało pewną pomoc finansową bądź z Funduszu Kultury Narodowej, bądź z innych źródeł. Mimo tych wielce niekorzystnych warunków wielu ze współpracowników Komisji nie zaprzestało swej pracy naukowej, o czym świadczą sprawozdania z ich badań, pomieszczone w będącym w druku LXVI tomie Sprawozdań Komisji fizjograficznej.

Jakkolwiek więc działalność naukowa Komisji fizjogr., skierowana ku wszechstronnemu poznaniu przyrody własnego kraju, nie uległa w tych ciężkich czasach zupełnemu zahamowaniu, a to dzięki zapałowi jej współpracowników do badań naukowych, to jednak brak odpowiednich funduszków na cele Komisji fizjogr. zaznaczył się bardzo dotkliwie w tem, że ograniczoną została w wysokiej mierze i zdaje się na dłuższy czas możliwość drukowania wyników badań fizjograficznych w wydawnictwach Komisji fizjograficznej. I tak nie zdołano uzyskać funduszków na druk dalszych tomów Monograficznych Prac Komisji fizjograficznej, a z przyznanych przez Wydział matematyczno-przyrodniczy szczupłych kwot zdołano dokończyć dopiero

w tym roku druk LXV tomu Sprawozdań Komisji fizjograficznej, obejmujący przegląd czynności dokonanych w ciągu roku 1930. W tomie tym pomieszczono 15 prac z dziedziny botaniki, geologii i zoologii, będących rezultatami badań współpracowników Komisji. Wydrukowano jednak jeszcze kilka (7) ark. z t. LXVI Sprawozdań Kom. fizjogr., w którym pomieszczone zostaną sprawozdania naukowe za rok 1931 i 1932. Znaczna ilość prac nadesłanych do druku pozostała jeszcze w tece redaktorskiej.

Oddzielnie wydrukowano Regulamin Komisji fizjograficznej Polskiej Akademji Umiejętności, uchwalony w r. 1930 na Zjeździe delegatów wszystkich oddziałów Komisji fizjograficznej i dołączono go do t. LXV Sprawozdań Komisji fizjograficznej.

Wykopalisko w Staruni. Z początkiem maja 1932 r. podjęła Akademia dalszy ciąg poszukiwań na terenach Staruni, dzięki subwencji Zarządu Funduszu Kultury Narodowej w wysokości 5000 zł. z budżetu na rok 1932/33.

Ponieważ poszukiwania z lat poprzednich wykazały, że złożem, w którym znaleziono szczątki zwierząt dyluwjalnych, były iły osadzone w zagłębieniach nierównego koryta potoku przez wody płynące, poszukiwania tegoroczne skierowane były do odszukania w którymkolwiek miejscu koryta istniejącego tu niegdyś potoku dyluwjalnego i następnie prowadzenia chodnika wzdłuż brzegu tego potoku. Na tej drodze istniało bowiem jeszcze największe prawdopodobieństwo natrafienia na szczątki fauny i flory dyluwjalnej. Niestety mimo pracy, prowadzonej bez przerwy w Staruni do

połowy września, i wykopania chodników w łącznej długości 60 m. nie znaleziono większych szczątków zwierząt ówczesnych, uzyskano natomiast dokładniejszy obraz stosunków, istniejących tu w dyluwjum, a ily, przepłókiwane także i w roku sprawozdawczym w Muzeum Fizjograficznem Akademji oraz w Instytucie Botanicznym U. J., dostarczyły pokaźnych ilości szczątków dyluwjalnych roślin i owadów, które są obecnie przedmiotem naukowych badań kilkunastu polskich i zagranicznych specjalistów. Pewna część tego materiału jest już opracowana i zostanie ogłoszona w oddzielnych pracach w wydawnictwie Materiały do poznania dyluwjum Staruni.

Muzeum Fizjograficzne. Ogólny kryzys gospodarczy zaciążył w roku sprawozdawczym dotkliwie na budżecie Muzeum Fizjograficznego. Zarządzenie rządowe, odbierające z dniem 1 lipca 1931 r. w całości personal, przydzielony do pełnienia obowiązków w Muzeum, zbiegło się z chwilą bardzo znacznego zmniejszenia się całości dochodów P. A. U. Ponieważ zaś Zarząd Akademji nie chciał narazić cennych zbiorów Muzeum na zniszczenie, któremu musiałyby ulec pozbawione należytej opieki, przeto ciężar pokrycia plac personalu Muzeum spadł na fundusz Wydziału mat.-przyrodn. Duże koszty wydawnictw tego Wydziału uniemożliwiły jednak przekazanie z funduszków Wydziału większej kwoty na rzecz Muzeum Fizjograficznego. Wskutek tego musiało nastąpić zmniejszenie personalu Muzeum i jego plac, a kwota, przyznawana corocznie przez Wydział mat.-przyrodn. na wydatki związane z utrzymaniem Muzeum i konserwacją zbiorów, zmniejszona została

do $\frac{1}{3}$ kwot poprzednio przyznawanych. Tak znaczne zmniejszenie funduszu przeznaczanego na cele Muzeum odbić się musiało naturalnie na biegu dalszego urządzania Muzeum i zakupna sprzętów, potrzebnych do należytego zabezpieczenia i rozmieszczenia zbiorów. Toteż w ciągu roku sprawozdawczego zdołano zakupić dla Muzeum tylko dwie obszerne szafy na pomieszczenie znacznej części zielnika, pozostałego po ś. p. Wołoszczaku, oraz dla pracowni botanicznej iluminator i aparat rysunkowy Leitza. Nie doznała natomiast znaczniejszego uszczerbku praca porządkowania i inwentaryzowania zbiorów Muzeum oraz opieka nad temi zbiorami, oprócz bowiem bezpłatnego pełnienia obowiązków przez dyrektora Muzeum udało się pozyskać w roku sprawozdawczym do bezinteresownej pracy w Muzeum p. Wł. Michalskiego, emer. wizytatora szkół okręgu krakowskiego, który od kwietnia 1932 r. zajął się w Muzeum porządkowaniem pewnej części zbiorów entomologicznych, p. L. Sagona, który inwentaryzował zbiory ptaków, a na miejsce zredukowanego w jesieni 1931 r. asystenta działu zielnikowego udało się pozyskać dzięki staraniom prof. W. Szafera i przy poparciu Funduszu Kultury Narodowej mgra B. Jaronia, który od 15 października 1932 r. podjął dalszy ciąg pracy nad zielnikiem Muzeum.

W dziale botanicznym, pozostającym dalej pod opieką kustosza dra J. Lilpopa, ukończono komasowanie wszystkich zielników, które napłynęły do Muzeum od 1927 r. Skomasowany ten zbiór roślin, obejmujący 24 fascykuły, znalazł odpowiednie pomieszczenie w nowo sprawionych szafach zielnikowych. Zakupienie

tych szaf umożliwiło także dalsze porządkowanie zielnika E. Wołoszczaka, przerwane poprzednio wskutek braku miejsca na przechowywanie zielników normalnego formatu. Z tego wielkiego zbioru uporządkowano ostatecznie rośliny nagozalążkowe i większą część rodzin jednoliściennych, doprowadzając katalog od nru 282 do 662. Nadto skatalogowano i przygotowano do wcielenia do zielnika głównego zbiór prof. K. Kaznowskiego z góry Pińczowskiej oraz zielnik dra M. Nowińskiego.

Wstrzymanie udzielania zasiłków na badania terenowe przez Komisję fizjograficzną wskutek nieprzyznania jej funduszków ze strony Wydziału Nauki Min. W. R. i O. P. odbiło się ujemnie na ilości zielników składanych do zbiorów Muzeum. W roku sprawozdawczym złożyli zielniki roślin naczyniowych: Prof. K. Kaznowski: dalszy ciąg zielnika gór Świętokrzyskich (306 nr) i zielnik z góry Pińczowskiej, dar, (68 gat.); doc. dr B. Pawłowski: zielnik z Tatr (27 gat.) i zielnik z Niżnich Tatr, dar, (19 gat.); dr M. Nowiński: zielnik z Puszczy Sandomierskiej, dar, (246 gat.); p. F. Ludera: zielnik z nad jeziora Białego w Augustowskiem, dar, (32 gat.); Ogród Botaniczny w Leningradzie: zielnik z tundry arktycznej, dar, (20 gat.); Zakład Systematyki i Socjol. Roślin w Poznaniu: w drodze wymiany zielnik flory Poznańskiego (120 nr); p. H. Czeczotowa zaczęła nadsyłać zielnik z Anatolji, którego ofiarowanie do Muzeum zgłosiła w roku zeszłym; czł. St. Sokołowski ofiarował okazy szyszek sosny zwyczajnej, ilustrujące zmienność tego drzewa w Polsce. Pojedyncze okazy ofiarowali:

Królewskie Muzeum w Sofji (Dianthus Stribny Vel. ze stanowiska klasycznego); kustosz E. J. Nyarady z Cluj (3 gat. rodzaju Poa z Siedmiogrodu); p. Pustola (okazy Betula nana z torfowiska Pustelnia w powiecie święciańskim). Zbiory roślin plechowych złożyli: dr W. Zabłocka: zbiór grzybów kapeluszowych z Karpat Zachodnich (okazy konserwowane w płynie oraz zasuszone); dr W. Stec-Rouppertowa: okazy raka ziemniaczanego z woj. krakowskiego (55 słoików); dr T. Sulma: zielnik porostów z Czarnej Hory (114 nr).

Zbiory działu paleobotanicznego powiększyły się bardzo nieznacznie. Jako dary złożyli: dr Mikulski: parę okazów roślin z kopalni węgla w Brzeszczach; dr G. Leńczyk: okaz drewna skamieniałego; dr Konior: 2 szlify drewna skrzemieniałego z partji rogownicowej menilitów.

Postąpiło natomiast organizowanie zbioru roślin dyluwjalnych. Z torfu, nadesłanego w roku zeszłym z Grodzieńszczyzny przez prof. J. Kochanowskiego, wydobyto znaczne ilości szczątków roślinnych. Zostały one utrwalone po większej części w parafinie i stanowią obecnie przedmiot dalszych studjów. Do tego działu ofiarował doc. dr J. Zabłocki piękne okazy dębu szypułkowego z Ludwinowa.

Praca nad florą dyluwjalną, wydobytą z ilów Staruni, postępowała dalej. Przy pomocy stypendystów przepłócano w Muzeum w miesiącach od 1 marca do 30 czerwca roku sprawozdawczego cały materiał ilów, sprowadzony do Krakowa ze Staruni. Nowo wydobyte okazy roślin po odpowiedniem odczyszczeniu zachowano w płynie. Jako wynik równoległych prac,

wykonanych w Instytucie Botanicznym U. J. pod kierunkiem prof. W. Szafera, przybyły do Muzeum preparaty okazów z lasu liściastego z odkrywek nad Łukawcem w Staruni oraz preparaty mchów z tych samych odkrywek oraz z odkrywki w Hwozdzie. Mchy z tych materiałów zostały już opracowane przez dra B. Szafrana.

W dziale wystawowym zostały wykonane 2 gabloty ściennie, przedstawiające roślinność tajgi dyluwjalnej i roślinność najcieplejszej fazy okresu międzylodowcowego w Polsce. Materiał ułożony jest w ten sam sposób i na tych samych zasadach, co na dawniej już zestawionej tablicy tundry dyluwjalnej, i łącznie z nią ilustruje najważniejsze fazy klimatyczne polskiego dyluwjum.

Zielnik Muzeum Fizjograficznego był w ciągu roku sprawozdawczego kilkakrotnie przedmiotem badań botaników zamieszkałych w Krakowie, nadto był wypożyczany do zakładów botanicznych we Lwowie i w Warszawie oraz zagranicę (Cluj, Praga, Sofja). Muzeum pośredniczyło też w wypożyczaniu zbiorów zagranicznych dla botaników polskich.

W dziale geologicznym, pozostającym nadal pod opieką kustosa dra E. Panowa, praca skierowana była głównie ku uporządkowaniu i etykietowaniu oraz inwentowaniu zbiorów już opracowanych. I tak zaopatrzone w etykiety muzealne i ułożono w porządku systematycznym w szufladach zbiorów skamielin z trzeciorzędu Francji, Włoch i Austrii, otrzymane w darze od prof. W. Friedberga. Poetykietowano też zbiory wypożyczone do opracowania naukowego i obecnie

zwrócone do Muzeum, mianowicie zbiór gąbek senońskich z Krakowskiego, oznaczony przez dra F. Biedę, i zbiór koralu miocenijskich, opracowany przez dr M. Rózkowską. Z pak, obecnie łatwo dostępnych, wydobyto prawie w całości zbiór prof. Teisseyre'a, odnoszący się przeważnie do trzeciorzędu podolskiego, poetykietowano okazy i umieszczono je prowizorycznie w szufladach. Odczyszczono też i porządkowano skamieliny miocenijskie.

Z nabytków działu geologicznego w roku sprawozdawczym wymienić należy: bardzo cenny dar prof. dr W. Friedberga, mianowicie duży zbiór mięczaków miocenijskich (655 pudełek) z Francji, Włoch i Austrii, określony w przeważnej części przez takich specjalistów, jak Cossmann, Peyzot, Vignal i Sacco. Dalej skamieliny senońskie z okolic Stanisławowa i Halicza w ilości kilkuset okazów, zebrane przez kustosza dra E. Pano wa. Również przez kustosza zebrane i ofiarowane do Muzeum: zbiór skamielin cenomańskich z okolic Buczacza, skamieliny cenomańskie z Rachowa (12 pud.), skamieliny triasowe z Białego Szarleju (6 pud.), Nautilus triasowy ze Szczakowej, duży trójkątowiec (Dreikanter) zebrany w Pychowicach. Dalej 4 pudełka skamielin senońskich z Prus pod Krakowem, między niemi ładny okaz Hamita, ofiarowane przez p. T. Polaka. Wreszcie duża grupa kryształów gipsowych z grotu w Krzywcu, dar Koła podolskiego Tow. Turyst. Kraj. w Krzywcu.

W dziale zoologicznym część wystawowa powiększona została wydatniej w sali entomologicznej. Ze względu na kandydatów stanu nauczycielskiego, którzy

obecnie w coraz to większej liczbie przygotowują się w Muzeum Fizjograficznem do egzaminu kwalifikacyjnego, zapoznając się tu z ważniejszymi okazami fauny krajowej, zestawiono w gablotach wystawowych obok ułożonych w roku poprzednim chrząszczy dalsze grupy owadów. I tak pułk. W. Niesiołowski ułożył i opatrzył nazwami polskimi i łacińskimi zbiór pospolitszych krajowych muchówek. Do zbioru tego dołączono też okazy gatunków, przenoszących na człowieka i zwierzęta groźne choroby, przyczem obok okazów pomieszczono odpowiednie ryciny i krótkie objaśnienia. Okazy muchy tse-tse (*Glossina palpalis* i *morsitans*), których Muzeum Fizjograficzne nie posiadało, otrzymano dla tego zestawienia w darze z Instytutu Pasteura w Paryżu. W podobny sposób zestawił p. W. Michalski zbiór pospolitszych krajowych błonkówek, dr J. Fudakowski krajowe i zagraniczne pluskwiaki, a dyr. J. Stach bezskrzydłe (*Apterygogenea*). Nadto ułożono i wystawiono gablotki z ważniejszymi gatunkami pożytecznych chrząszczów, z biologją motyla *Zeuzera aesculi*, z egzotycznymi motylami, których spód skrzydeł, widoczny w odbiciu w lustrze, wybitnie różni się od wierzchu, i pudło z biologją jedwabnika, zestawione i ofiarowane przez naucz. p. Starczewskiego. Pozostały też w części wystawowej ułożone z okazji wystawy entomologicznej gabloty z interesującymi okazami motyli egzotycznych, chrząszczami jaskiniowemi, szarańczakami egzotycznymi i 10 pudeł z licznymi okazami motyla *Melanargia galathea* ze zbiorów p. Stefana Stacha, dających obraz zmienności i ras tego gatunku na całym obszarze jego rozsiedlenia od Hiszpanji i Afryki

po Wołgę, objaśnionych dwoma dużymi tablicami ściennymi.

W materiałach przeznaczonych do pracy naukowej spreparowano i zainwentowano w dziale lepidopterologicznym, pozostającym pod opieką pułk. W. Niesiołowskiego, zbiory przybyłe w r. 1932, a więc zebrane w okolicach Krakowa i Szczucina koło Tarnowa przez pułk. Niesiołowskiego (około 400 ok.), z okolic Przeworska przez prokur. dra E. Stępora (120 ok.), z Tatr zebrane przez pp. Stacha i Rudkowskiego (170 ok.), drobniejsze zbiorki z różnych stron około 140 ok., oraz otrzymane w drodze wymiany od J. Reinischa 270 ok. z Karyntji, razem około 1100 ok. Oprócz powyższych okazów wcielono do ogólnego zbioru motyle już spreparowane z Kasowej Góry (60 ok.), ofiarowane przez dra Świątkiewicza, z Kasiny Wielkiej (50 ok.) dar p. Starczewskiego, ze Śląska (70 ok.) zebr. przez p. Z. Stuglika, z okolic Brzeżan i Zaleszczyk (50 ok.) od inż. J. Romaniszyna, z Bawarii (60 ok.) *Parnassius mnemosyne* ofiarowane przez dra R. Wojtusiaka, z Wogezów (150 ok.) otrzymane w zamianie od p. Meyer-Ramela; oraz ładny zbiór kraśników (*Zygaena*) południowych, przeważnie z Riwieri włoskiej, otrzymany od dra A. Przegendzy z Norymbergi (razem 510 ok.).

Wdowa po ś. p. prof. gimn. Schnür-Pepłowskiemu ofiarowała do Muzeum pozostały po mężu piękny zbiór motyli, głównie z okolic Żółkwi, obejmujący około 170 ok. Wraz z ofiarowanymi przez inż. J. Romaniszyna 200 ok. t. zw. drobnych motyli (*Microlepidoptera*), zebranych przez niego w okolicach

Lwowa, Dynowa, Leżajska i t. d., otrzymało Muzeum Fizjograficzne w roku sprawozdawczym 3510 ok. motyli, pomiędzy którymi jest pewna ilość rzadkich i cennych okazów.

Wszystkie pudła i gabloty ze zbiorami owadów zostały w ciągu roku sprawozdawczego dokładnie przejrane i odkażone w celu zabezpieczenia ich przed szkodnikami.

Dość czasu i trudu pochłonęła praca nad składaniem rozbitych części szkieletu nosorożca wydobytego w Staruni. Wszystkie kości zostały już obecnie spojone, i po dokonaniu pomiarów i zdjęć fotograficznych, potrzebnych dla opracowania naukowego, przystąpi się do montowania całości szkieletu nosorożca. Praca przepłókiwania ilów dyluwjalnych, sprowadzonych w dużej ilości ze Staruni, podjęta w dalszym ciągu w Muzeum Fizjograficznym, dostarczyła obfitego materiału szczątków różnych owadów dyluwjalnych, które zostały przez dyr. J. Stacha rozsortowane i zakonserwowane. Część z nich znajduje się obecnie w opracowaniu naukowym u kilkunastu specjalistów.

Poza pracą czysto muzealną wykonano w dziale zoologicznym parę prac naukowych oraz utrzymywano żywe stosunki z innymi muzeami i wieloma krajowymi i zagranicznymi przyrodnikami. Dr J. Fudakowski przygotował do druku notatki o ważkach z północnej Rodezji i z Mandżurji, pułk. W. Niesiołowski oznaczył motyle paru zbieraczom krajowym, p. L. Sagan opracowywał w Muzeum zbiór drobnych ssaków, zebranych przez niego na Czarnohorze, dyr. J. Stach oznaczył nadesłane w ciągu roku sprawozdawczego 23

zbiory owadów bezskrzydłych (Apterygogenea), pochodzących z krajów europejskich i spoza Europy, nadto przygotował do druku opracowanie bezskrzydłych, zebranych przez wyprawę Wegenera na Grenlandji, oraz obszerną monograficzną pracę o jaskiniowych gatunkach rodzaju *Onychiurus*.

Ze zbiorów zoologicznych korzystali w roku sprawozdawczym przyrodnicy miejscowi i zamiejscowi, jak też zagraniczni (dr P. Blüthgen w Naumburgu, kustosz J. D. Alfken w Bremie, prof. dr J. Andree w Münster, dr K. H. Forsslund w Szwecji, dr T. Frison w Urbana w Illinois).

W dziale zoologicznym przybyły oprócz zbiorów motyli powyżej wymienionych: zbiór różnych owadów, przeważnie krajowych błonkówek (około 1500 ok.), dar kustosza dra J. Fudakowskiego; drobniejsze ilości owadów ofiarowali: oo. misjonarze Polacy w Chinach (12 ok.); p. M. Niederowa w Charkowie (6 ok.); doc. dr J. Zabłocki okaz kopaln. chrząszcza; p. Makólski z Warszawy 2 ok. chrząszcza *Dyshirius Makulskii*; prof. dr H. Hoyer ofiarował okaz samca przekopnicy (*Apus cancriformis*), typ opisany przez Kozubowskiego. Do zbioru ptaków przybył wypchany okaz orła z Karpat, dar p. W. Terczyńskiego; dwa gniazda remiza, mianowicie jedno z Sierosławic, dar inż. Bielańskiego, drugie z Tyńca, zebrane również przez inż. Bielańskiego, ofiarowane do Muzeum przez prof. dr K. Rouperta. Wypchany okaz dużego niedźwiedzia ofiarowali ks. Czartoryscy z Warszawy. Do zbiorów szczątek zwierząt dyluwjalnych przybyły bardzo cenne okazy części 3-ch czaszek kozy

Capra prisca, typy znalezione w okol. Złoczowa, opisane przez prof. Adametza i prof. Niezabitowskiego (zakupione od inż. Morawskiego), część czaszki konia dyluwjalnego, opisana przez prof. Niezabitowskiego, dalej czaszka dzika z torfowiska Chłopice k. Jarosława, dar p. Lisowieckiego; drobne ułamki wydobyte z torfowiska »Wielgie« k. Radomia, dar właśc. dworu Wielgie; brekcja ze szczątkami kości niedźwiedzia jaskiniowego, dar prof. dr H. Hoyerera.

W ciągu roku sprawozdawczego Muzeum zwiedzane było oprócz szerszej publiczności i przyrodników miejscowych i zagranicznych przez liczne szkoły miejscowe i zamiejscowe. Nadto przygotowywało się w Muzeum kilkunastu kandydatów i kandydatek do egzaminu kwalifikacyjnego na nauczycieli szkół średnich, zapoznając się głównie z okazami fauny krajowej i korzystając z biblioteki podręcznej oraz wskazówek naukowych personelu Muzeum. W marcu 1933 r. odstąpiono na okres 10 dni Tow. Przyrodn. im. Kopernika obszerną salę dla urządzenia w niej wystawy entomologicznej, w której Muzeum Fizjograficzne uczestniczyło w szerokim zakresie, wystawiając pewną część swych bogatych zbiorów entomologicznych.

Wydział lekarski. W okresie sprawozdawczym odbył Wydział lekarski 10 posiedzeń, na których przedstawiono 37 prac, a z nich przyjęto do druku 32.

Z prac tych dotyczyło zakresu fizjologii 5, histologii patologicznej 1, patologji eksperymentalnej 7 (wszystkie dotyczyły nowotworów), farmakologii eksperymentalnej 5, chemji fizjologicznej i patologicznej 6, bakterjo-

logji 1, patologji klinicznej 5, chorób zakaźnych 2.

Wydano następujące publikacje: 1) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres, Classe de Médecine, Année 1932 (nr 4—10) i 1933 (nr 1—5). 2) Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe de Médecine, Année 1932 (nr 4—10) i 1933 (nr 1—5).

Wymiana wydawnictw Wydziału z odpowiednimi wydawnictwami i instytucjami zagranicznymi przekracza liczbę 300.

Wydział uchwalił podjąć wydawnictwo Słownika lekarskiego polskiego, a prace w tej sprawie są w pełnym toku. W przyszłości postanowił Wydział opracować także Słownik lekarski międzysłowiański.

Wydział opracował projekt regulaminu funduszu Sommera.

Od czł. Talko-Hryncewicz otrzymał Wydział w darze cenny wizerunek współczesny Jędrzeja Śniadeckiego.

* * *

Muzeum Archeologiczne w roku sprawozdawczym 1932/33 dzięki rozwijającej się pomyślnie propagandzie wśród szerokich warstw społeczeństwa zdołało uzyskać większe wyniki, jak w latach ubiegłych. Wyniki te mogłyby być niejednokrotnie wzmożone, gdyby nie szczupłość funduszy, obciążonych nadto koniecznością spłaty dużego przekroczenia z r. 1931, wynikłego powodu cofnięcia subsydjów państwowych, co nie pozwoliło na zaangażowanie poważniejszej ilości

fachowych pracowników. Mimo szczupłych ram finansowych uskuteczniiono następujące prace: w dziale wystawowym wyścielono płótnem gabloty i porządkowano zbiory. Sprawiono nową gablotę na zabytki z Carnuntum i gablotkę na grób ciałałpalny z Kopek. Uporządkowano częściowo zabytki peruwjańskie. Zinventaryzowano stanowiska prehistoryczne, reprezentowane przez zabytki uzyskane dla Muzeum po r. 1920. Kontynuowano pracę nad inwentarzem głównym i katalogiem kartkowym. Mgr J. Fitzke z inventaryzował zabytki neolityczne z jaskiń okolic Krakowa; dr R. Jamka sporządził katalog kartkowy zabytków z Kopek (okr. wpływów rzymskich); zaczęto kartotekę grodzisk Małopolski Zachodniej, do której złożył dr G. Leńczyk kopje swoich prac inwentaryzacyjnych.

Prócz tego naukowo pracowali w Muzeum: prof. dr W. Antoniewicz ogólnie, mgr J. Fitzke nad zabytkami neolitycznymi, dyr. dr R. Jakimowicz nad zabytkami wczesnohistorycznymi, dr R. Jamka nad zabytkami z okresu wpływów rzymskich i skarbem z Lanckorony, prof. dr J. Kostrzewski nad zabytkami z Wielkopolski, dr G. Leńczyk opracowywał zabytki z Piekar, mgr J. Marciniak zabytki wczesnohistoryczne ze Strzemieszyc, dr J. Pasternak zabytki z Małopolski Wschodniej, dr Z. Podkowińska ceramikę wstęgową, dr T. Reymann posąg Światowida, mgr K. Salewicz kontynuował pracę nad mapą archeologiczną ziemi krakowskiej i kieleckiej, dr T. Sulimirski nad zabytkami z mogił przedhistorycznych z Małopolski Wschodniej, dr M. Śmiszko nad zabyt-

kami z okresu wpływów kultury rzymskiej w Małopolsce Wschodniej.

Muzeum zwiedzali naukowcy krajowi i zagraniczni, zaś wycieczki szkolne głównie z początkiem roku szkolnego.

Trudności związane z usunięciem urządzeń kanalizacyjnych nie dozwoliły na przerobienie trzech ubikacyj lokalu suterenowego, zdołano jednak jedną salę przystosować do celów laboratoryjnych, co dozwoli przynajmniej w okresie miesięcy letnich na przeniesienie tam prac związanych z gipsowaniem, myciem zabytków i parafinowaniem żelaz i przyczyni się do podniesienia higieny samej pracowni naukowej. Oprócz zabiegów związanych z konserwacją i rekonstrukcją nowo pozyskiwanych zabytków, w których najwięcej czasu poświęcono konserwacji zabytków z grodziska w Piekarach, z dawniejszych materiałów rekonstruowano materiały z cmentarzyska grobów ciałopalnych jamowych z Błonia w pow. sandomierskim; nadto pracownia techniczna przeprowadziła w godzinach poza-urzędowych za zwrotem kosztów materiału konserwację zabytków żelaznych z okresu wpływów rzymskich dla Muzeum w Łodzi, zabytków wczesnohistorycznych ze Strzemieszyc dla zakładanego muzeum w Będzinie, rekonstrukcję czarki onyksowej dla Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie i hełm żelazny z Sandomierza, przypisywany Łokietkowi, dla skarbcza Katedry na Wawelu. Jedną kopję gipsową posągu Światowida przesłano wzamian za wydawnictwa i kopje do Muzeum im. E. Majewskiego w Warszawie.

W ramach swoich możliwości finansowych starało

się Muzeum interwenjować w ratowaniu zabytków w terenie; liczne w tym roku dary świadczą o dużym wyniku tychże prac. Wiele zawdzięcza Muzeum kierownikowi szkoły p. R. Weinertowi, który, goszcząc bezinteresownie przez kilka tygodni wysłannika Muzeum Arch. p. mgra J. Fitzkego, zdołał wraz z nim w kilkunastu wycieczkach po powiecie sieradzkim uratować od zagłady liczne zabytki przedhistoryczne.

Muzeum Archeologiczne w ostatnim roku sprawozdawczym pozyskało zabytki z następujących miejscowości: Amiens Francja, tłuk pięściowy ze zbiorów Wagi, przekazany z Muzeum Fizjograficznego; Barczew p. Sieradz w. łódzkie, 2 popielnice, 3 czerpaki kultury łużyckiej (halsztat), dar kier. szk. p. St. Żaka; Bileze Złote p. Borszczów w. tarnopolskie, figurka zwierzęca gliniana, 2 fragmenty ceramiki malowanej, kości ludzkie, stalaktyty z jaskini Wertebey, dar p. Jana Wasiewicza starosty z Borszczowa; Biskupice p. Sieradz w. łódzkie, popielnica i naszyjnik brązowy łużycki z grobu ciałopalnego (halsztat), dar p. Bron. Paszewskiego administr. dóbr w Biskupicach; Bogumiłów p. Sieradz w. łódzkie, ceramika żłobkowana łużycka, z badań Fitzkego i Weinerta z funduszu muzealnego; Boleń p. Kraków, fragmenty ceramiki z okr. wpływów rzymskich, ciężarek tkacki i ceramika historyczna z ogrodu Fr. Madydy, z wycieczki T. Reymana i R. Jamki z fund. Koła preh. U. U. J.; Borek Fałęcki p. Kraków, ułamki ceramiki z wydmy ofiarował p. B. Czapkiewicz; Borowa p. Pilzno w. krakowskie, narzędzia krzemienne z wydmy, dar p. B. Czapkiewicza; Brzeziny p. Kraków, naszyjnik brązowy halsztacki z grobu ciałopal-

nego, dar ks. Rajskiego z Bolechowic; Chłopice p. Jarosław w. lwowskie, narzędzia krzemienne i ceramika neolityczna, ceramika późnorzymska i grodziskowa, z badań powierzchniowych Stellwaga, dar p. dr M. Lisowieckiego z Chłopic; Chodakówka p. Przeworsk w. lwowskie, ceramika grodziskowa z grodziska, zebrana z powierzchni i ofiarowana przez dr G. Leńczyka; Czyżów p. Dąbrowa w. krakowskie, ceramika późnorzymska i grodziskowa, darował dr R. Janka; Dalewice p. Miechów w. kieleckie, 2 monетки srebrne i paciorek szklany rzymski, oraz ceramika późnorzymska, dar p. Trąpczyńskiej z Dalewic. Materiały ceramiczne z okresu późnorzymskiego i wczesnohistorycznego z osady w ogrodzie dworskim i ceramika z pola Ant. Lisa, z badań prowadzonych z ramienia Muzeum Arch. przez T. Reymana; Dąbrowa Wielka p. Sieradz w. łódzkie, zabytki z badań Fitzkego i Weinerta z funduszu muzealnego; Dojazdów p. Kraków, kula krzemiana, neolityczna, dar p. G. Leńczyka; Dzierlin p. Sieradz w. łódzkie, popielnica łużycka, dar p. Marjana Czapskiego; Godynice p. Sieradz w. łódzkie, ceramika łużycka (halsztat), mikrolity wydmore, z badań Fitzkego i Weinerta z funduszu muzealnego; Husów p. Łańcut w. lwowskie, fragmenty ceramiki z »Zamczyska«, 2 siekierki krzemienne i ułamek toporka kamiennego, zebrane przez naucz. p. I. Błażkiewicza za pośrednictwem dra G. Leńczyka; Jurków p. Brzesko w. krakowskie, ceramika neolityczna wstęgowa kłuta, dar p. Miecz. Klimaszewskiego asyst. Inst. Geogr.; Kalwarja p. Wadowice w. krakowskie, fragmenty ceramiki historycznej z Góry Włodkowej,

zebrali na wycieczce dr T. Reyman i T. Szczygielski; Klonowa p. Sieradz w. łódzkie, popielnica łużycka, dar p. Józefa Polowego kier. szkoły; Kraków Góra św. Bronisławy, materiał krzemienisty, zebrał dr R. Jamka; Lagiewniki p. Sieradz w. łódzkie, ceramika łużycka z pola And. Koniecznego i Fran. Domagały, z badań Fitzkego i Weinerta z funduszu muzealnego; Mała Wieś p. Wieluń w. łódzkie, ceramika łużycka halsztacka, z badań Fitzkego i Weinerta z funduszu muzealnego; Marjanów p. Sieradz w. łódzkie, ceramika łużycka halsztacka i monetka rzymska, z badań Fitzkego i Weinerta z funduszu muzealnego; Mogiła p. Kraków, monetka rzymska Hadrijana i monetka miedziana Jana Kazimierza, z wycieczki dra T. Reymana, T. Szczygielskiego i mgra J. Fitzkego; Niechmirów p. Sieradz w. łódzkie, ceramika łużycka halsztacka, z badań Fitzkego i Weinerta z funduszu muzealnego; Nowa Wieś p. Sieradz w. łódzkie, ceramika łużycka, badań Fitzkego z funduszu muzealnego; Okleśna p. Chrzanów w. krakowskie, fragment toporka kamiennego z otworem, dar p. B. Czapkiewicza z własnych poszukiwań; Paradyż p. Opoczno w. kieleckie, toporek kamienny, darował dr E. Panow; Pobiednik Wielki p. Miechów w. kieleckie, 7 naczyń neolitycznych z przypadkowego odkrycia koło gumien dworskich, dar kierownika szkoły p. W. Góreckiego; Rączna p. Kraków, fragment siekierki krzemiennej, dar p. B. Czapkiewicza z własnych poszukiwań; Ściejowice p. Kraków, fragment siekierki krzemiennej, dar B. Czapkiewicza z własnych poszukiwań; Stolec p. Sieradz w. łódzkie, 2 popielnice, przysta-

wka i misa kultury łużyckiej, dar p. Sieradzkiego właściciela młyna; Świerki p. Sieradz w. łódzkie, nożyk żelazny, dar p. Edw. Cichockiego kier. szkoły; Warta p. Sieradz w. łódzkie, czerpak łużycki, dar p. Młynarskiego kier. szkoły; Wysowa p. Gorlice w. krakowskie, ośedka kamienna owalna, dar inż. Morawskiego; Zakrzów p. Wieliczka w. krakowskie, 4 siekierki krzemienne i narzędzia krzemienne z wydmy, dar p. Czapkiewicza z własnych poszukiwań; Zawada Lanckorońska p. Brzesko w. krakowskie, skarb srebrny i naczynie gliniane z XI w. po Chr. Znalezisko przypadkowe, zakupione z fund. muzealnego; ceramika łużycka z grodziska z epoki żelaznej, dar p. R. Jamki z własnych poszukiwań; Żeliszów p. Sieradz w. łódzkie, 2 popielnice i siekiera krzemienna, dar p. N. Nierychlewskiego kier. szkoły.

Prócz tego za pośrednictwem konserwatora doc. dra J. Żurowskiego Muzeum otrzymało następujące dary: p. Lisowiecki ofiarował materiały, pochodzące z osady neolitycznej w Chłopicach pow. Jarosław; p. Ożegalski siekierkę bronzową z tulejką z Bolechowic p. Kraków; prof. Czapkiewicz ceramikę łużycką z grodziska w Zawadzie Lanckorońskiej p. Brzesko, oraz hr. Michałowscy naramiennik bronzowy ze skarbu w Krzysztoforzycach.

Konserwator doc. Żurowski pracował nad inwentaryzacją zabytków przedhistorycznych woj. krakowskiego, z pp. Nedełową i Bogucką kontynuował inwentaryzację materiałów konserwatorskich, a z mgrem Salewiczem plany badań w Złotej.

Konserwator złożył zabytki, pochodzące z jego

badań, przeprowadzonych w następujących miejscowościach: Chełm p. Bochnia (osada kultury ceramiki promienistej); Michałowice p. Miechów, Ujazd i Krzysztoforzyce p. Kraków (osady neolityczne); Krzemionki koło grotu Twardowskiego (ceramika i krzemienie); Busko p. Stopnica (grób kultury ceramiki sznurowej); Marcinkowice p. Nowy Sącz (ceramika i brzozy z grodziska); Moszczenica (cmentarzysko łużyckie) i Kopaliny p. Bochnia (ceramika łużycka z grodziska); Komorniki p. Myślenice i Krzyszkowice p. Kraków (krzemienne wióra, odłupki i ceramika z mogił ciepłopalnych); Zgłobice p. Tarnów (piłka żelazna z grodziska); Dęblin i Michałowice Wielkie p. Dąbrowa (ceramika wczesnohistoryczna).

Biblioteka Akademii. W okresie sprawozdawczym (od 1 IV 1932 do 31 III 1933) korzystało ze zbiorów bibliotecznych: z czytelni 3880 osób, z wypożyczalni 1306 osób. Dostarczono do czytelni 1796 rękopisów i 9001 druków, prócz czasopism wystawionych w czytelni. Wypożyczono 2612 tomów; zwrócono 2848 tomów. Instytucjom w obrębie Państwa Polskiego wypożyczono 237 rękopisów i 375 druków; do Biblioteki Akademii sprowadzono 105 rękopisów i 777 druków, w przeważnej części do pracy nad Biblijografią Estreicherów.

Podobnie jak w latach ubiegłych, powiększały się zbiory drogą wymiany wydawnictw z instytucjami naukowymi zagranicznymi i krajowymi, darami, wyjątkowo drogą kupna. Wpłynęło do Biblioteki 1885 wydawnictw (w 4584 tomach) z 73 akademii i 854 instytucji naukowych z 50 krajów wszystkich części świata.

ta; 385 wydawnictw (w 1325 tomach) z instytucyj i towarzystw naukowych polskich w drodze wymiany, częścią w darze. Prócz wydawnictw powiększyły się zbiory Biblioteki o 479 dzieł (w 532 tomach), z czego 476 otrzymano w darze, zaś 3 zakupiono.

Prócz firm nakładowych, wymienionych w sprawozdaniach ubiegłych lat, złożyli większą liczbę dzieł: minister Chodźko W., Cieszyński A., Champeaux E., spadkobiercy po ś. p. J. Czubku, prof. Doubek, Dynowska M., Instytut Bałtycki, Konsulat Republiki Czechosłowackiej w Krakowie, Książnica Atlas, minister Lasocki Z., Leżański R., Magiera J., Machowski T., prof. Panaitescu, spadkobiercy po ś. p. Edwardzie Lepszym i Wydawnictwo Gutenberg.

Biblioteka Polska w Paryżu. Zbiory Biblioteki Polskiej składają się z 6 działów: *a.* z działu druków, *b.* czasopism, *c.* rękopisów, *d.* rycin, *e.* map, *f.* monet i medalów.

1. W dziale druków, liczącym ok. 120.000 tomów, w okresie sprawozdawczym włączomo do zbiorów i skatalogowano 380 dzieł w 440 tomach, uzyskanych bądźto z darów, bądź z zakupu. Numer bieżący katalogu doprowadzono do liczby 84.166. Ponadto wpłynęło 120 tomów jako ciąg dalszy publikacyj już skatalogowanych. Katalog rzeczowy biblioteki informacyjnej o Polsce dzisiejszej zwiększył się o 450 kartek. Z darów należy przedewszystkiem wymienić piękny księgozbiór po ś. p. drze Henryku Gierszyńskim, ofiarowany przez córkę, p. inż. Zielińską z Paryża. Część pierwszą tego zbioru w ilości 285 tomów, skła-

dających się przeważnie z wydawnictw emigracyjnych, złożono już w Bibliotece i jest ona w trakcie katalogowania, dalsza część, około 1.000 tomów, znajdujących się w Ouarville, zostanie przywieziona w najbliższym czasie. Ponadto zbiory Biblioteki zwiększyły się dzięki licznym darom wielu osób i instytucyj, z których wymienić należy: Polski Instytut Geologiczny, Wojskowy Instytut Geograficzny w Warszawie, Książnicę Atlas we Lwowie, Biuro Międzynarodowej Wymiany Wydawnictw przy Bibliotece Narodowej w Warszawie, Bibliotekę Ossolińskich we Lwowie, Związek Architektów Woj. Krakowskiego, Tow. Miłośników Historji w Warszawie, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, p. Georges Migot w Paryżu, Bibliotekę ks. Czartoryskich w Krakowie, ks. Davida z Krakowa, p. Kownackiego z Paryża, p. Kazimierza Woźnickiego z Paryża i wiele innych osób.

W bieżącym roku sprawozdawczym wszystkie czasopisma i perjodyki Biblioteki Polskiej wydzielono w specjalny dział czasopism, który poważnie zwiększono i skompletowano dzięki ofiarności i darom redakcyj i wydawnictw krajowych. Ogółem Biblioteka Polska otrzymuje obecnie 102 czasopisma naukowe, literackie, polityczne, gospodarcze, społeczne, etc., oraz 22 najważniejsze dzienniki polskie wychodzące w kraju i zagranicą, reprezentujące wszystkie odłamy społeczeństwa.

2. Dział rękopisów, uporządkowany i skatalogowany w roku ubiegłym, liczy obecnie ponad 900 numerów katalogowych, przyczem niektóre pozycje obejmują po kilka lub kilkanaście tysięcy dokumentów, jak np. papiery ks. Ksawerego Saskiego, ambasady rosyj-

skiej w Warszawie za Stanisława Augusta, ks. Konstantego, Rządu Narodowego z 1831 r., archiwa emigracyjne i t. d. W okresie sprawozdawczym kustosz Biblioteki przy pomocy pp. Ireny Gałęzowskiej i Wandy Borkowskiej i pod kierunkiem delegata P. A. U. przygotowywał do druku szczegółowy katalog rękopisów Biblioteki Polskiej według wydanej przez Polską Akademię Umiejętności instrukcji. Część pierwsza tego katalogu, już całkowicie przygotowana do druku, zawiera: rękopisy od XVI—XVIII w. włącznie, wypisy historyczne dokonywane przez Wielką Emigrację, materiały do Słownika biograficznego, rękopisy treści literackiej i nauk ścisłych, ogółem 332 numery katalogowe w 384 tomach o 375.550 stronach, w czym 142 zbiory aktów, zawierające 52.927 dokumentów. Druga część, obejmująca archiwa emigr. i rękopisy do czasów porzbiorowych, jest w trakcie przygotowywania do druku.

3. W dziale rycin po odesłaniu do Polskiej Akademii Umiejętności całej kolekcji rycin obcych, przeprowadzono w tym roku ostateczne uporządkowanie wszystkich poloników, które skatalogowano i oddano do użytku publicznego. Dział ten składa się obecnie z kolekcji portretów w ilości 2.005 rycin, i części ogólnej, która obejmuje 2.349 rycin oryginalnych, ułożonych alfabetycznie według 382 autorów; reszta zbioru w ilości 4.140 rycin przypada na wydawnictwa ilustrowane, dublety i reprodukcje. Z działu tego wydzielono klisze i fotografie, z których stworzono zaczątki archiwum fotograficznego. Specjalny katalog rzeczowy działu gra-

ficznego pozwala na szybką orientację w posiadanym materiale.

4. Zbiory kartograficzne Biblioteki Polskiej, liczące 1.460 map, atlasów i wydawnictw kartograficznych, zwiększyły się w bieżącym roku sprawozdawczym o sto blisko pozycyj katalogowych dzięki darom Wojskowego Instytutu Geograficznego, Polskiego Instytutu Geologicznego i p. K. Woźnickiego. Na specjalne wyszczególnienie zasługuje dar Instytutu Kartograficznego we Lwowie, który za wstawiennictwem prof. E. Romera ofiarował do naszych zbiorów wspa- niałą kolekcję ściennych map, dotyczących się dziejów dawnej i współczesnej Polski.

5. Czytelnia Biblioteki Polskiej otwarta była do użytku publicznego w dniu powszednie codzien- nie od godz. 10 do godz. 16. Liczba osób, zarówno Po- laków jak Francuzów i cudzoziemców pracujących naukowo, wynosiła w okresie sprawozdawczym 1.336 osób; miesiące luty i marzec zaznaczyły się rekordową liczbą ponad 200 czytelników. Książek w obrocie było ok. 3.790 i ok. 290 rękopisów. Dostosowując się do specjal- nych warunków, zorganizowano w bieżącym roku dział naukowo-informacyjny, który ma na celu uprzyśtępnienie cudzoziemcom polskich wydawnictw, a uczonym naszym zbiorów biblioteczno-archiwalnych Paryża. Bi- blioteka przeprowadzała liczne badania i kwerendy naukowe zarówno dla członków P. A. U., jak i dla in- nych uczonych polskich i towarzystw naukowych pol- skich i zagranicznych, pośredniczyła w sprowadzaniu książek i rękopisów z bibliotek krajowych dla użytku osób pracujących w Bibliotece Polskiej. Z tej pomocy

Biblioteki korzystali: The American Friends of Lafayette (Chicago University), p. Benis (Kair), Edith Bricou (Red. République, Paryż), dr Buczek (Kraków), M. Despréaux (Paryż), red. J. Donna-dieux (Figaro, Paryż), red. L. de Gerin Ricard (Action Française, Paryż), dr Guethling (Berlin), prof. E. Haumant (Paryż), prof. Herman Outtelin (Lille), Jacomet (Paryż), ks. biskup Jełowicki (Lublin), Marja Kastarska (Paryż), prof. Wł. Konopczyński (Kraków), Komisja Atlasu historycznego P. A. U. (Kraków), dr J. Krókowski (Kraków), prof. W. Lednicki (Bruksela), pani Lehman (Paryż), dr Lewak (Warszawa), dyr Łopaciński (Warszawa), p. Malijowska (Praga), prof. O. Martin (Paryż), Th. Marix (Paryż), prof. Mościcki (Warszawa), Poselstwo Szwajcarskie we Francji, R. Przeździecki (Cannes), pułk. L. Regnault (Paryż), Seminarjum Historji Gospodarczej U. J. K. (Lwów), Seminarjum Nauk Pomocniczych Historji U. J. (Kraków), Sociéte des Amis du Prince de Ligne (Bruksela), prof. W. Sobieski (Kraków), M. Skrudlikówna (Kraków), prof. Tesnière (Strasburg), prof. W. Tokarz (Warszawa), p. Urbsys (Paryż-Kowno), dr H. Więckowska (Warszawa), dr Żarnowski (Paryż), prof. Z. L. Zaleski (Paryż).

Wreszcie Biblioteka Polska nawiązała i utrzymywała ściślejsze stosunki, z następującymi instytucjami zagranicznymi: Biblioteką Narodową w Paryżu, Instytutem Współpracy Umysłowej w Paryżu, Instytutem Studjów Słowiańskich w Paryżu, Katedrą języka polskiego na Uniwersytecie w Lille i Lyonie, oraz

Stacją naukową w Rzymie.—Dzięki specjalnemu na ten cel zasiłkowi Ministerstwa Spraw Zagranicznych Biblioteka rozesłała w okresie sprawozdawczym wszystkie dotychczasowe swoje wydawnictwa do 218 bibliotek i instytucyj naukowych w Europie i Ameryce.

6. Działalność odczytowa Biblioteki Polskiej była w bieżącym roku sprawozdawczym nader ożywiona. Zorganizowano następujące odczyty:

- 1—19 V 1932 — Henri de Montfort: *L'aspect européen de la question de Prusse Orientale* (pod przewodn. prof. Charles Dupuis, członka Instytutu);
- 2—26 V 1932 — prof. Michel Lhéritier: *La Lithuanie dans le cadre de l'Europe Orientale, d'après l'histoire et les impressions d'un voyage récent* (pod przewodn. posła łotewskiego Ch. R. Pusty);
- 3—2 VI 1932 — ks. dr Augustyn Jakubisiak: *Sur le fondement philosophique du Communisme* (pod przewodn. Ernesta Seillère'a, członka Instytutu);
- 4—9 VI 1932 — G. J. Aubry: *La Pologne dans la vie et l'oeuvre de Joseph Conrad* (pod przewodn. André Gide'a);
- 5—16 VI 1932 — René Lalou: *Quelques romans dans la littérature polonaise* (pod przewodn. Paul Valéry, członka Akademji Francuskiej);
- 6—23 VI 1932 — Henryk Opieński: *La conception de la forme musicale chez Chopin et les romantiques de son temps* (pod przewodn. Ch. Widora, sekretarza gen. paryskiej Akademji Sztuk Pięknych);
- 7—30 VI 1932 — Cte Guy de Pourtalès: *Frédéric Chopin à Paris*; prof. Z. L. Zaleski:

- Frédéric Chopin et la poésie polonaise (pod przewodn. Pierre de Nolhac, członka Akademji Francuskiej);
- 8—8 VII 1932 — odbył się staraniem Biblioteki Polskiej w Académie Diplomatique Internationale odczyt prof. O. Haleckiego: Pages historiques et diplomatiques des relations polono—lithuanienes (pod przewodn. min. de Fontenay);
- 9—21 I 1933 — prof. Z. L. Zaleski: Struktura losu w dramacie Wyspiańskiego.
- 10—21 II 1933 — ks. dr E. Kozłowski: Główne problemy nowoczesnej myśli społecznej (pod przewodn. F. Frankowskiego, radcy Ambasady);
- 11—23 II 1933 — prof. N. Jorga: Sobieski et les Roumains 1683—1696 (pod przewodn. ambasadora A. Chłapowskiego);
- 12—I III 1933 — J. P. Palewski: Nicolas Copernic (pod przewodn. J. Lechonia);
- 13—23 III 1933 — P. Champion: La Lithuanie du XIVe au XVIe siècle dans les rapports avec la Pologne (pod przewodn. A. Civile, członka Instytutu);
- 24—6 IV 1933 — W. Makowski: Les travaux préparatoires pour la Réforme de la constitution en Pologne (pod przewodn. Olivier-Martina, prof. Fakultetu prawnego);
- 15—7 IV 1933 — P. Renouvin: La question Lithuanienne pendant la Grande-Guerre (pod przewodn. rektora Sorbony Seb. Charléty, członka Instytutu);
- 16—27 IV 1933 — L. Eisenmann: Le réveil de la

- nationalité Lithuanienne à l'époque contemporaine (pod przewodn. sen. André Honnorat);
17—3 V 1933 — Prof. W. Borowy: Niemcewicz na obczyźnie przed stu laty (pod przewodn. ambasadora A. Chłapowskiego);
18—11 V 1933 — prof. A. Tibal: La Lithuanie contemporaine — la vie économique (pod przewodn. prof. E. Bourgeois, członka Instytutu).

7. Wystawy. — Działalność swoją Biblioteka Polska rozszerzyła w roku ubiegłym przez urządzenie wystaw bądź specjalnych, bądź też poświęconych zilustrowaniu poszczególnych odczytów.

Obecny rok sprawozdawczy zaczęła Biblioteka zorganizowaniem w maju 1932 r. wystawy dla uczczenia 100-letniej rocznicy założenia Towarzystwa Literackiego w Paryżu. — W czerwcu 1932 r. w związku z polsko-francuskimi uroczystościami chopinowskimi Biblioteka Polska zorganizowała przy pomocy prof. Binentali i dr Jerzego Sienkiewicza wystawę ku czci tego wielkiego artysty. Zebrano na niej około 300 eksponatów ze zbiorów publicznych i prywatnych, polskich i francuskich. Zwiedzających było ponad 3.000 osób, w pismach francuskich około 140 recenzyj. Osobny katalog wydany staraniem Biblioteki upamiętnił tę wystawę, a p. Princeton wydał broszurę szeroko omawiającą tę wystawę. — W listopadzie 1932 r. Biblioteka Polska i Muzeum Mickiewiczowskie wzięły udział w wystawie, urządzonej przez Bibliotekę Narodową w Paryżu ku czci Goethego, wystawiając w specjalnym dziale szereg obiektów ze zbiorów muzealnych, ilustrujących stosu-

nek Mickiewicza i Marji Szymanowskiej do wielkiego poety niemieckiego. — Z okazji Akademji ku czci Wyspiańskiego, urządzonej 21 stycznia 1933 r., Biblioteka Polska zorganizowała wystawę poświęconą autorowi »Wesela«, która ilustrowała twórczość jego we Francji i stosunek do niego świata literackiego i artystycznego francuskiego. — Odczyt p. Jana Palewskiego o Koperniku dn. 1 marca 1933 r. zilustrowano pokazem ikonografji i pierwszych wydań dzieł polskiego astronoma. — W kwietniu 1933 r. Biblioteka Polska przygotowała i wysłała na wystawę Książki polskiej zagranicą do Warszawy ponad 200 tomów utworów literatury polskiej w tłumaczeniach obcojęzycznych. — W związku z doroczną uroczystością 3 maja 1933 r. urządzono wystawę dla uczczenia setnej rocznicy wydania Ksiąg Narodu i Pielgrzymstwa Polskiego. Wystawa ta obejmowała druki, rękopisy autografy i ryciny, dotyczące polskich i francuskich Ksiąg Pielgrzymstwa i stosunków Mickiewicza z Montalembertem.

8. Wydawnictwa. W bieżącym roku sprawozdawczym Biblioteka Polska ogłosiła drukiem:

a) Tom drugi kolekcji »Problèmes politiques de la Pologne contemporaine«, p. t. »La Silésie Polonaise« — Conférences faites à la Bibliothèque Polonaise à Paris par M. M. L. Eisenmann, E. de Martonne, J. Ancel, A. Meillet, V. Poliakoff, A. Tibal, R. Pinon, Ch. Dupuis, P. de Quirielle, F. Michel, R. Huet, Cte J. de Beylié, H. de Montfort et M. Grażyński, Préface de M. Alexandre Millerand,

notes, mémoires, annexe par C. Smogorzewski, in-8°, str. 470, 14 map i 12 fotografij.

b) Tom trzeci tej publikacji opracowany przez p. Smogorzewskiego p. t. »La Poméranie Polonaise« (in-8°, str. XVI, 462, 40 map i 40 ilustracyj).— Supplement do tego tomu p. t. »Abrégé d'une bibliographie relative à la Poméranie Polonaise et aux relations germano-polonaises« in-8°, str. 116) w najbliższym czasie wyjdzie spod prasy.

c) Tom czwarty tejże publikacji, obejmujący serję odczytów, dotyczących Prus Wschodnich, wygłoszonych w Bibliotece Polskiej, z przedmową ś. p. ambasadora Jusseranda i obszernem uzupełnieniem tekstów, opracowanem przez Henri de Montfort, został oddany do druku i niebawem wyjdzie spod prasy.

d) Ilustrowany katalog Wystawy Chopinowskiej, zaopatrzony wstępami Ch. Vidora i Fr. Pułaskiego (w 16°, str. 98 i 6 rycin).

e) Ks. dr A. Jakubisiaka »Sur le fondement philosophique du communisme«, Paris, 132, in-8°, str. 32.

Nadto w roku sprawozdawczym dzięki udzielonemu przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych subydjum przystąpiono do opracowania wydawnictwa Źródeł do historii stosunków politycznych polsko-francuskich. Do tomu pierwszego tego wydawnictwa prof. O. Halecki gromadzi materiały o stosunkach dyplomatycznych polsko-francuskich do 1575 r. Tom drugi, w opracowaniu Fr. Pułaskiego i dra W. Tomkiewicza, poświęcony poselstwu d'Avaux do Polski w 1635 r., jest w pierwszej części, obejmu-

jącej urzędową korespondencję d'Avaux z władzami francuskimi, przygotowany do druku. Do drugiej części, obejmującej wszelkie inne materiały do tego poselstwa, prace archiwalne zostały ukończone.

Perkinsa: »A Relation of the State of Polonia and the United Provinces in 1598« w opracowaniu F. Pułaskiego jest już przygotowana do druku. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono badania nad źródłami, z których korzystał autor, i wykończono objaśnienia do tekstów. Indeks jest w opracowaniu.

W lokalach Biblioteki Polskiej odbywały się zebrańia: T-wa Wymiany Literacko-Artystycznej między Francją a Polską, Związku Dziennikarzy Polskich we Francji, Przedstawicieli Towarzystw w spr. Uroczystości w Montmorency, Polskiego Stowarzyszenia Studentów, Zjazd Związku Nauczycielstwa Polskiego we Francji (w obecności p. min. J. Jędrzejewicza), Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet Polek we Francji, Komitetu Pań, Fédération Internationale des Anciens Combattants (przyjęcie i posiedzenie Międzynarodow. Delegatów pod przewodnictwem Gen. Góreckiego), zebrańia dyskusyjne i odczyty: Polskiego Koła Studentów Szkoły Nauk Politycznych i Koła Opieki nad Akademikiem Polskim we Francji.

Z mieszkania w Bibliotece Polskiej korzystali: prof. Wojciechowski z żoną, prof. Fr. Bujak, dr Helena Radlińska, dr M. Heitzman, dr J. Muszkowski, dr J. Feldman, dr J. Sienkiewicz, prof. S. Kot, dr J. Brzękowski, dr Pohorecka-Lelesz, p. Plejewska, prof. A. Krzy-

zanowski, prof. W. Makowski, prof. W. Borowy, prof. H. Willman-Grabowska.

Dn. 22 maja 1932 r. odbyła się w Montmorency staraniem Biblioteki Polskiej, Misji Katolickiej i wszystkich innych towarzystw emigracyjnych doroczna uroczystość (90-ta z rzędu) wraz z nabożeństwem żałobnym za gen. Kniaziewiczą, J. U. Niemcewicza i wszystkich Polaków zmarłych na emigracji. Kazanie w kościele wygłosił ks. dziekan K. Świetliński i proboszcz Loubier, na cmentarzu przemawiali: F. Pułaski, Georges Bienaimé, radca ambasady G. Potworowski i dr Brabander. — Dn. 9 i 16 czerwca 1932 odbyły się w Bibliotece Polskiej przyjęcia literackie na cześć André Gide'a i Paul Valéry. — W dn. 6 i 7 stycznia 1933 r. odbył się w Bibliotece Polskiej Zjazd Związku Nauczycielstwa Polskiego we Francji pod przewodnictwem p. Jędrzejewicza, ministra W. R. i O. P. Dn. 21 stycznia 1933 r. odbyła się uroczysta akademja w 25 rocznicę zgonu Stanisława Wyspiańskiego, na której przewodniczył ambasador R. P. w Paryżu p. Alfred Chłapowski. Na program Akademji złożyły się: zagajenie p. ambasadora Chłapowskiego, przemówienie p. Jana Lechonia, odczyt prof. Z. L. Zaleskiego p. t. »Struktura losu w dramatach Wyspiańskiego« i otwarcie wystawy, poświęconej pamięci poety. Dn. 5 kwietnia 1933 r. odbyło się przyjęcie zorganizowane dla Przedstawicieli Stowarzyszeń Akademickich, obradujących w Institut International de Coopération Intellectuelle pod przewodnictwem prof. O. Haleckiego.

Muzeum Adama Mickiewicza. — Zwie-

dziło Muzeum w roku sprawozdawczym ok. 350 osób. Wycieczek zbiorowych było dwie: »Société Eugène Delacroix« i T-wo »La Vie Contemporaine«, ta ostatnia była poprzedzona pogadanką o Adamie Mickiewiczu przez p. Pierre Andrieu. Korzystali ze zbiorów (druki i rękopisy) osobiście lub w drodze kwerend: ks. biskup Jełowicki, panna Marix, prof. Kleiner, prof. Batowski, prof. Pigoń, prof. Z. L. Zaleski, M. i J. Mirscy, N. Smochina, A. Łada-Cybulski, ks. dr Kijańczuk, K. Glazerówna, dr Okołów-Podhorski, Konsulat R. P. w Dreźnie, Biblioteka Uniw. w Poznaniu, Paweł Ettinger, Biblioteka Narodowa, p. Dunajówna etc.

Zbiory Muzeum wzbogaciły się w roku sprawozdawczym dzięki darom następujących osób (druki, fotografie, rękopisy, pamiątki): p. Marji Mickiewiczówny, p. Mrówczyńskiej, prof. Pigionia, prof. Kleinera, p. Ettingera i in.

Muzeum wzięło udział w wystawie, urządzonej przez Bibliotekę Narodową w Paryżu ku czci Goethego (100-lecie śmierci) w listopadzie i grudniu 1932 r., wystawiając w specjalnej witrynie kilkanaście obiektów, odnoszących się do znajomości Goethego z Marją Szymanowską (1823—1832 r.) i do pobytu Adama Mickiewicza w Weimarze w 1829 r. (listy, portrety, miniatURY, rękopisy i drobne pamiątki). Oddzielnie został wystawiony na tejże wystawie portret olejny Marji Szymanowskiej naturalnej wielkości przez Kokulara, użyczony przez Marję Mickiewiczównę. Znaczna ilość obiektów ze zbiorów muzealnych figurowała na Wystawie Chopinowskiej, urządzonej staraniem Biblioteki Polskiej w czerwcu—lipcu 1932 r., zarówno jak i na

Wystawie poświęconej 100-leciu »Ksiąg Narodu i Pielgrzymstwa Polskiego« (w maju 1933).

Stacja rzymska. Jakkolwiek dotacja Ministerstwa W. R. i O. P. na Stację rzymską w roku budżetowym 1932/3 wpłynęła w przeważnej mierze, jednakże ze względu na znaczny deficyt z roku 1931/2, kiedy nie była ta dotacja zgoła wypłacana, wystarczyła ona ledwie na pokrywanie bieżących wydatków na utrzymanie Stacji. Ze względu na ten trudny stan finansowy zaczęto od pokojów, przyznawanych w Stacji uczonym w Rzymie pracującym, pobierać opłaty po 5 lirów dziennie tytułem zwrotu kosztów utrzymania pokojów. Z pokojów korzystali w tym roku następujący uczeni: jako stypendyści rządowi, Funduszu Kultury Narodowej i innych funduszy: mgr Wł. Floryan, dr A. Gintowt, dr B. Kieszkowski, mgr K. Morawski, dr W. Osuchowski. Z profesorów i docentów: dr M. Brahmer, dr L. Dworzak, dr M. Heitzman, dr F. Kopera, dr St. Krauze, ks. A. Kwieciński, dr K. Majewski, dr B. Włodarski. Nadto mieszkali dr W. Kozłowski, radca Ministerstwa S. Z., czł. T. Mańkowski i T. Ulmer, prof.-gimn.

Biblioteka była otwarta stale w godzinach wieczornych od 5-tej do 8-mej. Przybyło — obok wydawnictw Akademji, stale nadsyłanych — 391 tomów z druków; biblioteka otrzymuje 14 czasopism polskich i 8 zagranicznych. Skatalogowano 456 dzieł, zinventoryzowano 556. W dziale historii sztuki pracowała przez cały rok bezinteresownie, jak poprzednio, dr Karla Lanckorońska nad katalogowaniem zbioru fotografii.

Skatalogowano w okresie sprawozdawczym koło 2.300 fotografii, uporządkowano koło 9.400, przeprowadzono szkcontrum biblioteki tego działu. W roku sprawozdawczym odbyły się w Stacji następujące odczyty, gromadzące między 40 a 90 osób: A. Salvini o Fredrze, dr B. Kieszkowski o współczesnej filozofji w Polsce, dr W. De Andreis Wyhowska o Dancem w literaturze polskiej, L. Salvini o pierwiastku polskim w pieśni ludowej węgierskiej, prof. dr A. Lo Gatto o elemencie patrijotycznym prometeizmu Kasprowicza, prof. G. Maver o Stanisławie Wyspiańskim, dr K. Lanckorońska o Wyspiańskim jako malarzu, dr R. Del Piano o Młodej Polsce. Nadto odbyła się Camerata, która zgromadziła przeszło 150 osób. Podczas niej wygłosili prelekcje z zakresu badań oryginalnych: dr K. Lanckorońska o sędzie ostatecznym Michała Anioła i dr B. Kieszkowski o platonizmie odrodzenia włoskiego.

Fundusz naukowy ś.p. Władysława Fedorowicza. Z funduszu tego otrzymali na rok szkolny 1932/33 stypendja po zł 150 miesięcznie następujący stypendyści: St. Dzierżanowski i J. Jełowicki (obaj z Politechniki Lwowskiej), A. Bieniarz (z Uniwersytetu w Poznaniu) i L. Burczak-Abramowicz (ze Szkoły Rolniczej w Czernichowie). Z funduszu tego wydano nr 6. Prac rolniczo-leśnych, obejmującego pracę dr A. Listowskiego o odmianach ziemniaków, nadto udzielono subwencyj na druk IV tomu Robót wodnych i meljoracyjnych w południowej Małopolsce inż. dr A. Kędziora (zł 2.000) oraz Wydziałowi matematyczno-przyrodniczemu na wy-

danie 1 zeszytu tomu IV Atlasu flory polskiej, zawierającego Gramineae (zł 4.294), i pracy p. K. Kaniewskiego o krzyżówkach pszenicy (zł 1.200). Na rok 1933 przeznaczył Zarząd na druk prac i stypendja również kwotę 20.000. zł. Na konkurs, ogłoszony w r. 1931, na tematy: 1. Opisać pod względem florystycznym i siedliskowym, tudzież pod względem znaczenia gospodarczego typy leśne jakiejkolwiek jednostki fizjograficznej Polski; 2. Zbadać wpływ zespołów roślinnych na właściwości wytworzonej próchnicy danej gleby, wpłynęły dwie prace, obie opracowujące temat 2.

Fundusz naukowy ś.p. Pawła Tyszkowskiego. Na rok 1933 przeznaczył Zarząd na cele naukowe tego funduszu kwotę zł 50.000. Z tego przyznano tytułem subwencji zł 20.000 Wydziałowi matematyczno-przyrodniczemu i zł 10.000 Wydziałowi lekarskiemu na wydawnictwo prac, dokonanych na tematy oznaczone statutem funduszu, resztę w kwocie zł 20.000 wraz z pozostałością z r. 1932 rozdzielono jako subwencje na badania głównie nad rakiem i chorobami wenerycznymi między następujących pracowników: doc. dr E. Artwiński (zł 800), dr A. Barlik (zł 800), prof. dr St. Dąbrowski (zł 1000), dr A. Domaszewicz (zł 800), doc. dr Z. Grodziński (zł 500), dr L. Gross (zł 500), Instytut Przeciwrakowy we Lwowie (zł 500), dr L. Jaburek (zł 800), prof. dr M. Konopacki (zł 1.500), dr H. Kowarzyk (zł 500), prof. dr J. Lenartowicz (zł 1.500), prof. dr Ks. Lewkowicz (zł 1.000), doc. dr T. Marchlewski (zł 1.000), doc. dr A. Oszaeki (zł 2.000), doc. dr T. Pawlas (zł 600), prof. dr K. Pelczar

zł 800), prof. dr M. Rose (zł 2.000), doc. dr S. Siemakowski (zł 1.000), dr B. Skarżyński (zł 800), doc. dr St. Skowron (zł 500), prof. dr J. Supniewski (zł 1.000), mgr L. Wol (zł 300); resztę przeznaczono na druk prac z subwencji wykonanych.

Stosunek do Union Académique i Conseil des Recherches. W posiedzeniu Union Académique w maju 1933 r. reprezentował, jak poprzednio, czł. ks K. Michalski. Na posiedzenie w sprawie wydania tłumaczeń średniowiecznych Arystotelesa jeździł w styczniu 1933 r. do Paryża dr A. Birkenmajer. Przy sposobności tej podróży opracował szereg rękopisów dla tego wydania, znajdujących się w Austrii i Niemczech. Koszt wydania opisu rękopisu, na który przyrzekło subwencję Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzplitej Polskiej, przejęła ostatecznie delegacja włoska. Na koszty utrzymania biura, przygotowującego wydanie Arystotelesa, przesłało Min. Spraw Zagranicznych zł 1.000 przez Polską Akademię Umiejętności. W lecie 1932 r. odbył się zjazd Unji Astronomicznej w Cambridge w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Jako reprezentanci P. A. U. wzięli w kongresie udział czł. T. Banachiewicz i prof. J. Witkowski z Poznania. Wyjazd tych członków umożliwiony został przez przyznanie tym uczonym bezpłatnych biletów okrętowych. W zjeździe Unji Matematycznej w Zürichu 1933 r. wzięli udział jako delegaci Akademji czł. St. Zaremba i czł. W. Sierpiński; Unja ta została rozwiązana. Na rok bieżący został zapowiedziany zjazd Unji Geodezyjno-Geofizycznej w Lizbonie. Przygotowania do udziału w tym

zjeździe są w toku, natrafiając jednak na trudności ze względu na nieuregulowaną kwestję nowego statutu dla Komitetu narodowego geodezyjno-geofizycznego, zależą przede wszystkim obecnie od zapewnienia dla tego Komitetu odpowiednich funduszków. Posunął się naprzód druk Katalogu polskiej literatury przyrodniczej, wydrukowany mianowicie w opracowaniu czł. H. Hoyer a ark. 11.

Ze względu na brak funduszy nie można było jeszcze przystąpić do druku II zesz. Corpus Vasorum Antiquorum, do którego, jak i ostatniego III zesz., cały materiał fotograficzny jest już przygotowany.

Reprezentacja Akademji. W miarę możliwości Akademia starała się, by na jubileuszach i innych uroczystościach naukowych, na które była zapraszana, była reprezentowana.

Na obchodzie 10-lecia Uniwersytetu w Tartu reprezentował Akademię czł. W. Sierpiński, w jubileuszu Uniwersytetu w Amsterdamie nie mógł wziąć udziału osobiście prezes K. Kostanecki, jak zamierzał, przesłano więc adres. Był obecny i przemawiał prezes K. Kostanecki na jubileuszu Warszawskiego Towarzystwa Naukowego. Na otwarciu Parku Narodowego w Pieninach reprezentował Akademię czł. Wł. Szafer. Na uroczystościach ku czci odkrywcy nafty Łukasiewicza w Krośnie czł. Jan Nowak. Na zjeździe pomorzoznawczym w Poznaniu czł. K. Tymieniecki. Na kongresie, urządzonym w Paryżu do badań nad Napoleonem, czł. M. Kukiel. Na pierwszym zebraniu Rady Oświecenia Publicznego reprezentował Akademię czł. St. Estreicher. Wysłano telegram na uro-

czystość wręczenia czł. M. Zdziechowskiemu doktoratu honorowego w Wilnie.

Fundacje specjalne przedwojenne. Z fundacji im. W. Osławskiego na zasiłki dla laboratorjów naukowych wypłacono po 2.000 zł. Uniwersytetowi Jagiellońskiemu i Uniwersytetowi Jana Kazimierza jako subwencje dla pracowni botanicznych i mineralogicznych; z tegoż funduszu obrotowego wspólnego otrzymali zasiłki na prace naukowe: czł. Wł. Semkowicz 200 zł. na pracę w archiwach wiedeńskich, czł. T. Grabowski 300 zł. na podróż do Niemiec, Włoch i Francji dla pracy nad wstępem do nauki o literaturze ze szczególnem uwzględnieniem nowej nauki o literaturze, oraz dr J. Żurowski i dr G. Leńczyk na prace z zakresu prehistorji, mianowicie nad grodziskami w Małopolsce. — Z fundacji na odnowienie zamku na Wawelu (zebranego przez ś. p. B. Ulanowską) przekazano Zarządowi zamku 1.700 zł., na odnowienie płaszcza do orderu św. Ducha, ofiarowanego królowi Janowi Sobieskiemu przez papieża Innocentego XI. — Z fundacji im. Nestora Bucewicza przekazał Zarząd zł. 2.470·70 na rzecz Polskiego słownika biograficznego, z fundacji im. Józefa Czurydły zł. 1.708·20 na rzecz Wydziału II na druk dzieła czł. ś. p. *Jana Ptaśnika* p. t. *Historja miast w Polsce*.

DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

Bibliografja wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności

od 1 czerwca 1932 do końca maja 1933.

(Ceny w złotych).

I. Wydział filologiczny¹.

Archiwum filologiczne nr 11, 8°, Kraków 1932, str. 88+6 nlb.

Treść: A. Turyn: De codicibus Pindaricis 5·60

Batowski Z. p. Przegląd Historji Sztuki r. II zes. 3—4.

Biblioteka Pisarzy Polskich nr 84. Kraków 1932, 8°, str. LIX + 1
nlb. +94+2 nlb.

Treść: Apologeticus to jest Obrona konfederacyej. Przytym
seditio albo bunt kapłański na ewanieliki w Wilnie z wolej
a łaski miłego Boga przed harapem wynurzony. Wydał i wstęp-
pem opatrzył Edmund Bursche, prof. Uniw. Warszaw. 4·00

Blelak F. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10

Bošković R. p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.

Bursche E. p. Biblioteka Pisarzy Polskich nr 84.

Bystron Jan St. Przysłowia polskie. Kraków 1933, 8°, str. 260 + 2
nlb. 8·00

Dłuska M. p. Prace Komisji językowej nr 20.

— p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Gąsiorowski S. J. p. Przegląd Historji Sztuki r. II zes. 3—4.

Grabowski T. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6

Hornung Z. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Klawek A. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6

J. Kleiner. Osobistość i wartości ponadosobiste w „Fauscie“ Goethego.
Odczyt wygłoszony na publicznem posiedzeniu Pol. Akademji

¹ Bulletin I/II oznacza Bulletin International de l'Académie
Polonaise des Sciences et des Lettres, Classe de Philologie, Classe
d'Histoire et de Philosophie.

Rozprawy I oznacza Rozprawy Wydziału filologicznego.

Umiejętności dnia 11 czerwca 1932 r. Kraków 1932, 8°
str. 19. 0-60

Klinger W. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Kowalski T. p. Prace Komisji orientalistycznej nr 16.

Krzyżanowski J. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Kuraszkiewicz W. p. Rozprawy I t. 63 nr 3.

Łempicki Z. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Małeckie M. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

— p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.

Molè W. p. Przegląd Historji Sztuki r. II zes. 3—4.

— p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Morełowski M. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Prace Komisji historji sztuki tom V, zeszyt 2, Kraków 1932, 4°,
str. 117—173+XXX+1 nlb.

Treść: S. Tomkowicz: Obraz Matki Boskiej Częstochowskiej. W. Tatarowiec: Trzy dwory podlaskie: Stanin, Jagodne, Sarnów. Sprawozdanie z posiedzeń za lata 1930—1931. 16:00

Prace Komisji językowej nr 20, Kraków 1932, 8°, str. 78+1 tab.+2 nlb.

Treść: M. Dłuska: Rytm spółgłoskowy polskich grup akcentowych. Z tablicą zdjęć. 4:00

Prace Komisji orientalistycznej nr 15. Kraków 1932, 8°, str. IV+2 nlb. +195+1 nlb.

Treść: A. Zajączkowski: Sufiksy imienne i czasownikowe w języku zachodniokaraïmskim (Przyczynek do morfologii języków tureckich). Les suffixes nominaux et verbaux dans la langue des Karaïms occidentaux (Contribution à la morphologie des langues turques) avec résumé français. 18:00

— Nr 16 (Mémoires de la Commission Orientaliste Nr 16), 8°, Kraków 1932, str. 28+2 nlb.

Treść: T. Kowalski: Les Turcs et la langue turque de la Bulgarie du Nord-Est. 1:50

Przegląd Historji Sztuki rocznik II, zeszyt 3—4, Kraków 1932, 4°, str. 81—177+1 nlb.+8°+2 nlb.+IV.

Treść: A. Walicki: Poliptyk kaliski na tle problemu „mistrza ołtarza z Giessmannsdorf” (tabl. XIII—XVIII), str. 81.

- Gąsiorowski S. J.: Metoda typologiczna w badaniach nad sztuką, str. 98. Batowski Z.: Abraham van Vesstervelt, malarz holenderski XVII w. i jego prace w Polsce (tabl. XIX—XXII), str. 115. Molè W.: Wczesnośredniowieczna sztuka prowincjonalna na Bałkanach, str. 130. Recenzje i sprawozdania, str. 137. Kronika, str. 159. Résumés des articles, str. 5*. 8'00
- Przychocki G. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.
- Rabiej Z. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.
- Rozprawy Wydziału filologicznego tom LXIII, nr 3, Kraków 1932, str. 143+1 nlb.
- Treść: W. Kuraszkiewicz: Studja nad polskimi samo głoskami nosowymi, Rezonans nosowy. 6'00
- Sawicki St. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.
- Schayer St. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.
- Sinko T. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.
- Sternbach L. p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3, p. nr 4—6.
- Szablowski J. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.
- Taszycki W. p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.
- Tatarkiewicz W. p. Prace Komisji historii sztuki t. V. zesz. 2.
- Tomkowicz St. p. Prace Komisji historii sztuki t. V. zesz. 2.
- Turyn A. p. Archiwum filologiczne nr 11.
- p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.
- Walicki A. Przegląd Historji Sztuki r. II zesz. 3—4.
- Weintraub W. p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.
- Zajączkowski A. p. Prace Komisji orientalistycznej nr 15.
- p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.
- Żygulski Z. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.

II. Wydział historyczno-filozoficzny¹.

Archiwum Komisji historii wojskowej nr 2, Kraków 1932, 8°, str. 135+1+3 nlb.

¹ Bulletin I/II oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Philologie. Classe d'Histoire et de Philosophie.

Rozprawy II oznacza Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego.

Treść: Bronisław Pawłowski: Dziennik historyczny i korespondencja polowa generała Michała Sokolnickiego 1809 r. 6:00
Bujak F. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Codex diplomaticus ecclesiae cathedralis necnon dioeceseos Vilnensis. Voluminis I fasciculus 1 (1387—1468). Editionum Collegii historici Academiae Litterarum Polonicae num. 81. — Kodeks dyplomatyczny katedry i diecezji wileńskiej. Tomu I zeszyt 1 (1387—1468). Wydawnictwa Komisji historycznej Pol. Akademii Umiejętności nr 81. Wydali: ks. Jan Fijałek i Władysław Semkowicz. Kraków 1932, 4°, str. 288+2 nlb. 30:00

Demiński B. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.

Dobrowolski K. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.

Feldman J. Sprawa polska w roku 1848. Kraków 1933. 8°, str. 350+2 nlb. 12:00

Fijałek J. ks. p. Codex diplomaticus ecclesiae cathedralis necnon dioeceseos Vilnensis.

Grodyński T. p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.

Handelsman M. p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.

Heitzman M. p. Kwartalnik Filozoficzny t. X zes. 3.

— p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.

Kętrzyński St. p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.

Kodisowa J. p. Kwartalnik Filozoficzny t. X. zes. 2.

Kot St. p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.

Kwartalnik Filozoficzny pod redakcją W. Heinricha przy udziale komitetu, złożonego z A. Krokiewicza, ks. K. Michalskiego, J. M. Rozwadowskiego, W. Rubczyńskiego, W. Tatariewiczza.

— Tom X zeszyt 2, Kraków 1932, 8°, str. 93—150.

Treść: J. Kodisowa: Wstęp do psychologii indywidualnej str. 93. J. Pieter: Analiza i krytyka teorii doświadczenia Dewey'a, str. 124. Sprawozdania, str. 142. Książki i czasopisma nadesłane do redakcji, str. 148. 3:75

— Tom X zeszyt 3, Kraków 1932, 8°, str. 151—231+1 nlb.

Treść: J. Pieter: Analiza i krytyka teorii doświadczenia Johna Dewey'a, str. 151. M. Heitzman: Studja nad akademią platońską we Florencji, str. 197. Sprawozdania, str. 228. Książki i czasopisma nadesłane do redakcji, str. 230. 3:75

- Leńczyk G.** p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.
- Metallman J.** p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.
- J. Pajewski**, Węgierska polityka Polski w połowie XVI w. (1540—1571), Kraków 1932, 8°, str. 242. 6'00
- p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.
- Pawłowski Br.** p. Archiwum Komisji historii wojskowej nr 2.
- Pieter J.** p. Kwartalnik Filozoficzny t. X zeszyt. 2—3.
- Piawski K.** p. Rozprawy II t. 69 nr 1.
- Pomniki prawa Rzeczypospolitej Krakowskiej (1815—1818)**
Tom I. (Akta zasadnicze. Protokoły Komisji organizacyjnej). Wydał Wacław Tokarz. Kraków 1932, 8°, str. XIV+565+2nlb.
- Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego.** Serja II t. 44 (ogólnego zbioru t. 69).
— Nr. 1. Kraków 1933, 8°, str. 163+3 nlb.
Treść: K. Piawski: Między Francją a Austrią. Z dziejów polityki Jana Sobieskiego w latach 1687—1690. 6'00
- Semkowicz Wł.** p. Codex diplomaticus ecclesiae cathedralis necnon dioeceseos Vilmensis.
- Tokarz W.** p. Pomniki prawa Rzeczypospolitej Krakowskiej.
- Wachholz S.** p. Bulletin I/II 1931 nr 7—10.
- Vetulani A.** p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.
- Zawistowicz K.** p. Bulletin I/II 1932 nr 4—6.
- Ziomek J.** p. Bulletin I/II 1932 nr 1—3.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy¹.

- Ackermann J.** p. Bulletin III B II 1932 nr 7.
- Borsuk K.** p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.

¹ Bulletin III A oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques.

Bulletin III BI oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles I.

Bulletin III BII oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles II.

Rozprawy III oznacza Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

- Bouligand G.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
— p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
- Brand M.** p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
- Bretsznajder B.** p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.
- Centnerszwer M.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7, nr 8—9, nr 10.
- Chamard L.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
- Ciechanowska J.** p. Bulletin III B II 1932 nr 1—4.
- Demianowicz A.** p. Bulletin III B II 1931 nr 6, nr 7—10.
- Dobiński St.** p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.
- Domański T.** p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
- Dominik T.** p. Bulletin III B I 1932 nr 1—10.
- Dorabialska A.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
- Dziewoński K.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7, nr 8—9, nr 10.
— p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
- Ejsmont L.** p. Bulletin III B II 1931 nr 6
- Ercieński K.** p. Bulletin III B II 1932 nr 5—6.
- Friedberg W.** p. Bulletin III B II 1932 nr 1—4, nr 5—6.
- Gabryelski Wł.** p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
- Gawel A.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
- Gasowska M.** p. Bulletin III B II 1931 nr 7—10.
- Gorczyński Wł.** p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
- Goworecka J.** p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
- Grodziński Z.** p. Bulletin III B II 1931 nr 6.
— p. Bulletin III B II 1932 nr 7.
- Hirschler J.** p. Bulletin III B II 1931 nr 6.
- Hłasko M.** p. Bulletin III A 1932 nr 8—9, nr 10.
— p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
- Jacek W.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
- Jagielski A.** p. Bulletin III A 1932 nr 10.
- Janiszewska J.** p. Bulletin III B II 1932 nr 7.
- Jarocki J.** p. Bulletin III B II 1931 nr 6
— Bulletin III B II 1932 nr 1—4.
- Kaniewski K.** p. Bulletin III B I 1931 nr 8—10.
- Kawecki Z.** p. Bulletin III B II 1932 nr 1—4.
- Kępiński F.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
- Klęczak A.** p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
- Klimowski W.** p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.

- Kołodziejczyk J. p. Rozprawy III t. 69 B nr 10.
Kołodziejcki Z. p. Bulletin III B II 1932 nr 5—6.
Konopacka B. p. Bulletin III B II 1931 nr 7—10.
Konopacki M. p. Bulletin III B II 1932 nr 5—6.
Kowalski St. p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
Kozik St. p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.
Kryszczyński E. p. Bulletin III B II 1931 nr 7—10.
Książkiewicz M. p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
Kuzniar Cz. p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
Lewi S. p. Bulletin III A 1932 nr 10.
Majewska Z. p. Bulletin III A 1932 nr 10.
Malinowski E. p. Bulletin III B I 1931 nr 8—10.
Marchlewski L. p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
Marchlewski T. p. Bulletin III B II 1931 nr 7—10.
Markowski St. p. Mémoires III B nr 5.
Mazurkiewicz St. p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
Mięslowicz M. p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.
Moszew J. p. Bulletin III A 1932 nr 10.
Natanson-Grodzka N. p. Bulletin III B II 1932 nr 5—6, nr 7.
Niwiński T. p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
Orlicz W. p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.
Pawlas T. p. Bulletin III B II 1932 nr 1—4.
Piasecki Sz. p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.
— p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
Pfschinger E. p. Bulletin III B I 1932 nr 1—10.
Puchała M. p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
Raabe Z. p. Bulletin III B II 1932 nr 1—4.
Rogoziński F. p. Bulletin III B II 1931 nr 6.
— p. Bulletin III B II 1932 nr 1—4.
Rosłowski R. p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego t. 69, dział B
1929 (serja III, tom 20).
— Nr 10, Kraków 1932, 8°, str. 168 + 4 nłb.
Treść: Kołodziejczyk J.: Ks. Krzysztof Kluk. Dzieła
i twórczość. 7-00
Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego tom 71, dział B
1931 (serja III, tom 31).

- Nr 1, Kraków 1932, 8°, str. 29 + 3 nlb. + 1 tab.
Treść: Smreczyński St.: Badania embrjologiczne nad rozwojem głowy omarlicy, *silpha obscura* L. (Coleoptera). 1-50
- Rudowska K. p. Bulletin III A 1932 nr 1-7.
- Ruszkowski J. S. p. Bulletin III B II 1931 nr 7-10.
— p. Bulletin III B II 1932 nr 1-4.
- Samsonowicz J. p. Bulletin III A 1932 nr 1-7.
- Schweiger J. p. Bulletin III A 1932 nr 8-9.
- Sedlaczek Komorowski Ł. p. Bulletin III B II 1932 nr 7.
- Siwak J. p. Bulletin III B II 1931 nr 7-10.
- Skąpski A. p. Bulletin III A 1932 nr 1-7, nr 10.
- Skowron St. p. Bulletin III B II 1932 nr 1-4.
- Sliżyński B. p. Bulletin III B II 1931 nr 7-10.
- Smólska A. p. Bulletin III B I 1931 nr 8-10.
- Smreczyński St. p. Rozprawy III t. 71 B nr 1.
— p. Bulletin III B II 1931 nr 7-10.
- Sołodkowska W. p. Bulletin III A 1932 nr 1-7.
- Sprawozdania Komisji fizjograficznej, obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1930, oraz Materiały do fizjografji kraju Tom LXV, 8°, Kraków 1932, str. 171 + 1 nlb + 1 tab.
- Stenz Ed. p. Bulletin III A 1933 nr 1-3.
- Surzycki T. p. Bulletin III A 1933 nr 1-3.
- Suszko J. Bulletin III A 1933 nr 1-3.
- Swaryczewski A. p. Bulletin III A 1932 nr 1-7.
- Szafer Wł. p. Bulletin III B I 1932 nr 1-10.
- Szczeniowski S. p. Bulletin III A 1933 nr 1-3.
- Szmigielska J. p. Bulletin III A 1932 nr 1-7.
- Szper J. p. Bulletin III A 1932 nr 8-9.
- Świętosławski W. p. Bulletin III A 1932 nr 1-7.
- Teisseyre H. p. Bulletin III A 1932 nr 10.
- Tokarski J. p. Bulletin III A 1932 nr 8-9.
- Turnau M. p. Bulletin III A 1932 nr 10.
- Turska E. p. Bulletin III A 1932 nr 1-7.
- Walas J. p. Bulletin III B I 1932 nr 1-10.
- Webber W. J. p. Bulletin III A 1932 nr 10.
- Wekerówna C. p. Bulletin III A 1932 nr 10.
- Wiertelak J. p. Bulletin III B I 1932 nr 1-10.

- Wiśniewski L. W. p. Bulletin III B II 1932. nr 7.
Wodelski St. p. Bulletin III A 1932 nr 1—7.
Zaćwilichowski J. p. Bulletin III B II 1932 nr 1—4, nr 5—6.
Zakrzewski K. p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.
Zaleska Z. p. Bulletin III A 1933 nr 1—3.
Zawadzki J. p. Bulletin III A 1932 nr 8—9.
Zerndt J. p. Bulletin III B I 1932 nr 1—10.

IV. Wydział lekarski¹.

- Apfelbaum E. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Besredka A. p. Bulletin IV 1933 nr 1.
Blacher L. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Dorożyńska J. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Fegler J. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Felix J. p. Bulletin IV 1932 nr 9—10.
Fidler A. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Fidler B. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Flaks J. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
— — p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Gnatowski-Śledziwski H. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Gross L. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
— — p. Bulletin IV 1933 nr 1.
Halber W. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Hirszfeld L. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Hrom S. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Jakus S. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Kaulbersz J. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Latinikówna A. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Markert W. p. Bulletin IV 1932 nr 9—10.
Mazurkiewicz J. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Misiewicz J. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Mróz E. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Oszaeki A. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.

¹ Bulletin IV oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Médecine.

Rozprawy IV oznacza Rozprawy Wydziału lekarskiego.

- Paszewicz A. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Raszeja S. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Rose J. p. Bulletin IV nr 4—8.
Rosenblat J. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Sierakowski S. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Sikorski H. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Supniewski J. V. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Tychowski Z. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Wajda S. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Węgierko J. p. Bulletin IV 1932 nr 1—3.
Zabłocki B. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Zakrzewski Z. p. Bulletin IV 1932 nr 4—8.
Zweibaum J. p. Bulletin IV 1933 nr 1.

V. Wydawnictwa komisji wspólnych.

- Caraman P. p. Prace Komisji etnograficznej nr 14.
Prace Komisji etnograficznej nr 14. Kraków 1933, 80, str. 625 +
5 nlb.
Treść: Piotr Caraman: Obrzęd kolędowania u Słowian i Ru-
munów. Studjum porównawcze 16·00
Prace Komisji geograficznej nr 3. Kraków 1933, 8°, str. 32 + 2 nlb.
Treść: Przepiórski Wincenty: Nienżytki w Polsce połu-
dniowej. 1·20
Przepiórski W. p. Prace Komisji geograficznej nr 3.

VI. Wydawnictwa osobnych funduszków.

- Atlas flory polskiej (Florae Polonicae Iconographia). Wydał Stani-
sław Kulczyński.
— Tom IV, zeszyt 2. Gramineae (Pars 2.). Opracowali Karol
Baecker i Jeremi Iwanicki. Z funduszu im. Wł. J. Fedo-
rowicza. Kraków 1932, 4°, str. 16 + 31 tab. 22·00
Baecker K. p. Atlas flory polskiej, t. IV, zesz. 2.
Biblioteka Polska Karola Estreichera Ogólnego zbioru t. XXIX.
Litera Sok—Soj. Wydał Stanisław Estreicher. Kraków 1933
8°, str. XIII + 373 + 5 nlb. 60·00
Birkenmajer A. p. Prolegomena in Aristotelem latinum.

- Grodyński Tadeusz:** Zasady gospodarstwa budżetowego w Polsce na tle porównawczem. Zasiłkiem funduszu naukowego zrzeszenia pracowników Banku Polskiego. Kraków 1932, 8°, str. VI+2 nlb. + 406 + 2 nlb. 16:00
- Iwanicki J. p.** Atlas flory polskiej t. IV zes. 2
- Kirchnerowa M. p.** Ubiory ludu polskiego zes. III.
- Kulczyński St. p.** Atlas flory polskiej.
- Pisownia Polska.** Przepisy, słowniczek, wydanie IX poprawione i zmienione, dokonane na podstawie protokołów. Kraków 1932, 8°, str. IV + 124. 2:00
- Prolegomena in Aristotelem latinum, consilio et impensis Academiae Poloniae litterarum et scientiarum edita. I.** Kraków 1932, 8°, str. 21 + 3 nlb.
- Treść:** A. Birkenmajer: Classement des ouvrages attribués à Aristote par le moyen âge latin. 1:00
- Sinko T.:** Literatura grecka. Tom I cz. 2. Literatura klasyczna (w. V—IV prz. Chr.), Kraków 1932, 8°, str. V + 1 nlb. + 837 + 3 nlb. 30:00
- Ubiory ludu polskiego.** Z 14 tablicami, mapą i 31 rycinami w tekście. Kraków 1932, 4°, str. 39 + 1 nlb.
- Zeszyt III. Górale Beskidowi. Tekst opracował Seweryn Udziela tablice kolorowe malowała Marja Kirchnerowa. 10:00
- Udziela S. p.** Ubiory ludu polskiego zes. III.

VII. Rocznik, Sprawozdania, Bulletin, Comptes Rendus, Mémoires.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. *Classe de Philologie, Classe d'Histoire et de Philosophie.*

— N° 7—10, I—II, Juillet—Décembre 1931, Cracovie 1932, 8°, 149 — 241 + 3 nlb. + IV.

Contenu: Comptes-rendus de l'Académie pour juillet-décembre 1931, p. 149. — Bibliographie pour juillet-décembre 1931, p. 235. — Résumés: Bielał Fr.: Les motifs empruntés à Dellile dans le „Pan Tadeusz“, p. 151. — Bujak Fr.: Etudes sur l'agriculture en Pologne au XVI-e siècle [l'élevage du bétail dans les duchés d'Oświęcim et de Zator], p. 153. — Dłuska M.:

Le rythme consonantique de groupes accentués en polonais, p. 160. — Hornung Z.: Bernardo Merettini et ses principales oeuvres. L'église de Horodenka, l'hôtel de ville à Buczacz et la cathédrale sous le vocable de Saint Georges à Lwów, p. 166. — Kętrzyński S.: Les origines du document en Pologne, p. 169. — Klinger W.: Idées nouvelles sur les origines de la tragédie nationale à Rome, p. 175. — Krzyżanowski J.: Polish Novels and Story Books in the Sixteenth Century, p. 178. — Lempicki Z.: Les idées directrices dans l'art et les catégories esthétiques au déclin du XVIII-e et au commencement du XIX-e siècle, p. 192. — Małeckı M.: Les dialectes polonais dans le district de Czaca, p. 199. — Molè V.: Frühmittelalterliche Provinzkunst auf dem Balkan, p. 202. — Morełowski M.: Les objets d'art du XII-e siècle ayant servi d'insignes et affectés au culte, ainsi que leurs rapports avec Boleslas surnommé le Crépu et l'école de Godefroid de Claire, p. 206. — Pajewski J.: La politique de la Pologne envers la Hongrie vers la moitié du XVI-e siècle, p. 207. — Przychocki G.: Eine Charakteristik der römischen Tragödie im Zeitalter der Kaiserzeit, p. 210. — Sawicki St.: La poétique médiévale et ses rapports avec la pratique de la poésie, p. 214. — Sinko T.: Ad fastos Xenophonteos symbolae, p. 218. Turyń A.: De codicibus Pindaricis: p. 221. Wachholz S.: Les problèmes généraux du droit du travail, p. 229. 3·00

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Philologie, Classe d'Histoire et de Philosophie.

— N° 1—3, I—II, Janvier—Mars 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 1—57 + 1 nrb.

Contenu: Comptes-rendus de l'Académie pour janvier—mars 1931, p. 1. — Bibliographie pour janvier—mars 1932, p. 56. — Résumés: Boškovič R. et Małeckı M.: L'examen des dialectes du Vieux Monténégro (Stara Crna Gora) en tenant compte des parlers voisins, p. 3. — Grodyński T.: Les principes de la politique budgétaire en Pologne. Étude comparée, p. 13. — Heitzman M.: Études sur l'Académie Platonicienne à Florence I-ère partie, p. 18. — Kot St.: Les idées politiques et sociales des Frères Polonais dits Sociniens, p. 22. — Metałman J.:

- Le déterminisme des sciences naturelles. I-er vol., p. 28. — Sternbach L.: Contributions à l'exégèse des chants d'Homère dans l'antiquité, p. 39. — Taszycki W.: Sur les anciennes divisions dialectales du polonais. I-ère partie: le passage de *ra*, *ja* à *re*, *je*, p. 44. — Weintraub W.: Le style de Jean Kochanowski, p. 48. — Ziomek M. J.: Études statistiques sur l'émigration saisonnière des ouvriers polonais en Allemagne, p. 53. 200 — N° 4—6, I—II, Avril-Juin 1932. Cracovie 1932, 8°, p. 58—133 + 1 surnum.

Contenu: Comptes-rendus de l'Académie pour avril-juin 1932, p. 59. — Bibliographie pour avril-juin 1932, p. 131. Résumés: — Dembiński B.: Le prince Adam Czartoryski, staroste général de Podolie, et son activité politique entre 1780—1792, p. 63. — Dobrowolski K.: Notes sur les enceintes protohistoriques, particulièrement sur l'enceinte fortifiée de Piekary, p. 74. — Grabowski T.: La critique littéraire en Pologne à l'époque du moderniste. I-ère partie, p. 78. — Handelsman M.: Contributions à l'étude de l'activité politique de Mickiewicz de 1853 à 1855, p. 82. — Klawek A.: Les noms hébraïques „Jahveh“ et „Elohim“, p. 88. — Leńczyk G.: Compte-rendu provisoire des recherches sur l'enceinte fortifiée de Piekary aux environs de Cracovie, p. 92. — Rabiej Z.: Bojkendialekt, p. 95. — Schayer St.: Studien zur indischen Logik, p. 98. — Sternbach L.: L'éloquence dans la période archaïque suivant les traditions antiques, p. 102. — Szabrowski J.: L'architecture des édifices réservés au culte à Kalwarja Zebrzydowska (1600—1702), p. 107. — Vetulani A.: Études sur la division en distinctions et sur les *paleae* dans le Décret de Gratien, p. 110. — Zajęczkowski A.: Studien zur altosmanischen Sprache. I. Ausgewählte Abschnitte aus der altosmanischen Übersetzung von Kalila und Dimna, p. 114. — Zawistowicz K.: Le principe de la liberté du choix du conjoint chez les Slaves, p. 119. — Żygulski Z.: Genesologie des Schillerschen Pathos, p. 121.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques.

— N° 1—7 A Janvier—Juillet 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 260.

Contenu: Bouligand G.: Sur quelques applications de la théorie des ensembles à la Géométrie Infinitésimale, p. 1. — Chamard L.: Sur la Construction de Cantor-Minkowski, Puchalik M.: Dipolmomente der Naphthole, p. 22. — Kępiński F.: Die Bewegung des periodischen Kometen Kopf (1906 e), I. Teil, p. 34. — Skąpski A.: Der Neutralsalzwirkungskoeffizient von B. Szyszkowski im Lichte der modernen Elektrolytentheorie, p. 46. — Centnerszwer M. und Kowalski St.: Über eine Anwendung des Differentialtensimeters zur Messung der Dissoziationsspannungen und über die Dissoziation der Ammoniumsalze, p. 50. — Jacek W.: Über die Auflösungs geschwindigkeit von Marmor in Säuren (II), p. 65. — Świątosławski W.: Application du phénomène d'azéotropisme à la détermination de la teneur en petites quantités de contaminations, p. 74. — Świątosławski W. et Szmigieliska J.: Sur la détermination de la teneur en eau et en entraîneur azéotropique de l'éthanol, p. 80. — Dorabialska A., Niwiński T. et Turska E.: Chaleurs spécifiques de quelques minéraux radioactifs, p. 88. — Sołodkowska W. und Rudowska K.: Über Messungen der Keimungswärme der Samen mit Hilfe des adiabatischen Mikrokalorimeters (I), p. 95. — Dzięwoński K. und Kleszcz A.: Weitere Studien in der Fluorensreihe. (IV). Darstellung des 1-2-Diacetofluorens, p. 109. — Dzięwoński K. und Wodelski St.: Synthesen von Kohlenwasserstoffen (den Dibenzylnaphtalinen 2-6 und 2-7) und Ketonen, β - β -Naphtalinderivaten, p. 115. — Swaryczewski A.: Die Kristallisation von Salmiak mit Kadmiumchlorid (Planches 1—2), p. 128. — Gawel A.: Granophyre und Porphyre aus den Flyschkarpaten in der Umgebung von Sanok (Planche 3), p. 145. — Rosłoński R.: Die jährliche Verdunstungshöhe im San-Flussgebiete, p. 159. — Samsonowicz J.: Über das wahrscheinliche Vorkommen von Karbon im westlichen Teil Wolhyniens, p. 173. — Kuźniar Cz.: Geologischer Bau der Kalisalzlagertstätte von Stebnik, p. 183. — Książkiewicz M.: Der Bau des südlichen Teiles der Teschener Zone zwischen der Olsa und der Weichsel (Planches 4—5), p. 192. 4:00

— N° 8—9 A, Octobre—Novembre 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 207—323 + 2 surnum + 5 pl.

Contenu: Orlicz W.: Über eine gewisse Klasse von Räumen vom Typus B , p. 207. — Orlicz W.: Zur Theorie der Differentialgleichung $y' = f(x, y)$, p. 221. — Orlicz W.: Beiträge zur Theorie der Orthogonalentwicklungen (III), p. 229. — Dobiński St.: Polarisation diélectrique des solutions du soufre dans le sulfure de carbone, p. 239. — Zakrzewski K. und Mięsołowicz M.: Kurze, wenig gedämpfte elektrische Wellen, p. 148. — Hłasko M. et Klimowski W.: Sur la conductibilité électrique de certains acides minéraux et sur la mobilité de l'ion de l'hydrogène, p. 257. — Centnerszwer M. et J. Szper: Electrolyse des cyanures alcalins fondus, p. 267. — Zawadzki J. und Bretsznajder B.: Über den Verlauf der Reaktionen zwischen CaO und CO_2 sowie zwischen CaO und SO_2 , p. 271. — Dziewoński K. und Piasecki Sz.: Studien über Oxydationsderivate des α -Acetoacenaphtens, p. 287. — Dziewoński K. und Schweiger J.: Synthesen des 2-Propionylfluorens (2-Äthylfluorylketons) u. des 2-7-Dipropionylfluorens (2-7-Diäthyl-fluoryl-diketons), p. 239. — J. Tokarski: Neue mikroskopisch-chemische Analysen der Phosphorite aus der Umgebung von Grodno (Polen) (Planches 6—10), p. 300. — Kozik St.: Diamminzinkbromid. Kristallographisches Studium, p. 318. 6:00

— N° 10 A, Décembre 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 325—426 + 2 surnum.

Contenu: Webber W. I.: Note on a Paper of S. Banach „Über einige Eigenschaften der lakunären trigonometrischen Reihen“, p. 325. — Jagielski A.: Sur la constante diélectrique du iode liquide, p. 327. — Hłasko M.: Différences entre les coefficients de conductibilité des électrolytes forts dans les mêmes solvants, p. 336. — Skąpski A.: Endosmosis through a spherical, expansible, semipermeable Membrane, p. 347. — Dorabialska A.: Recherches sur les effets thermiques anormaux présentés par quelques minéraux radioactifs, p. 352. — Centnerszwer R. und Lewi S.: Einfluß der Temperatur auf die Lösungsgeschwindigkeit des chemisch reinen

Thaliums in Salpetersäure, p. 362. — Centnerszwer M., Wekerówna C. und Majewska Z.: Über die Verdampfungsgeschwindigkeit einiger Flüssigkeiten in strömender Luft, p. 369. — Dzierwoński K. und Moszew J.: Über eine neue Methode der Darstellung von Verbindungen der Chinolin-Gruppe (I), p. 383. — Turnau M.: Bemerkungen zur geometrischen Methode der Gesteinsanalyse, p. 396. — Teisseyre H.: Die morphologischen Probleme der ostpolnischen Subkarpaten, p. 412.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques.

— N° 1-3 A, Janvier-Mars 1933, Cracovie 1933, 8°, p. 1-129 + 2 surnum.

Contenu: Borsuk K.: Über Isomorphie der Funktionalräume, p. 1. — Bouligand G.: Solutions de $\Delta U = \lambda(r) U$, à singularité isolée, essentielle, à l'origine, p. 11. — Mazurkiewicz St.: Sur les ensembles d'unicité, p. 18. — Szczeniowski S.: Zur Frage des Übergangs der Elektronen in das Gebiet der negativen Energiewerte, p. 21. — Gorczyński Wł.: On a simple Spectrograph and on Measurements of Absorption Bands in the infra-red Part of the Solar Spectrum, made in North Africa during 1926/27, p. 40. — Gorczyński Wł. and Stenz Ed.: Atmospheric Transmission in the Water Vapour Absorption Band ρ and ψ , according to spectrographic Measurements made in Tunisia 1926/27, p. 53. — Stenz Ed.: Water Vapour Absorption in the infra-red Part of the Solar Spectrum, according to spectrographic Measurements made at the Mediterranean Coast, during 1931/32, p. 65. Goworecka J. et Hłasko M.: Sur la conductibilité électrolytique des hydrates des métaux alcalins dans l'eau et sur la mobilité de l'ion oxhydrile, p. 77. — Gabryelski Wł. and Marchlewski L.: The Absorption of ultraviolet Light by some organic Substances, XXVIII, p. 87. — Marchlewski L. and Surzycki Tad.: The Absorption of ultraviolet, Light by some organic Substances, XXIX, p. 95. — Dzierwoński K. und Brand M.: Weitere Studien über Ketone der Naphthalin-Gruppe. Darstellung von Acetoderivaten des β -Methylnaphthalins

p. 99. — Dziewoński K. und Piasecki Sz.: Über Acenaphthenchinonsulfosäuren, p. 108. — Dziewoński K. und Zalewska Z.: Über eine neue Synthese des α - β -Dinaphtho- γ -pyrons, II, p. 116. — Domański T. und Suszko J.: Über α -Isochinidin, p. 119.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles (I).

— N° 8—10 BI, Octobre—Décembre 1931, Cracovie 1932, 8°, p. 187—255+7 surnum.

Contenu: Malinowski E. und Smólska A.: Studies on a mosaic strain of *Petunia violacea* (Planches 16—20), p. 187. Kaniewski K.: Crossing experiments on tetraploid species of wheat, p. 231. 4'00

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles (I).

— N° 1—10 BI, Janvier—Décembre 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 77+1 surnum. +3 pl.

Contenu: Zerndt J.: Versuch einer stratigraphischen Bestimmung von Steinkohlen-Geröllen der Karpaten auf Grund von Megasporenstudien (Planche 1), p. 1. — Dominik T.: Relation entre la formation des cristaux d'oxalate de calcium chez quelques Conifères et la chute des feuilles, p. 9. — Wiertelak J.: The effect of decay caused by white rot fungi on the chemical composition of wood (Planche 2), p. 19. — Pischinger E.: Sur les composés phosphorés des plantes, VII. Sur la solubilité des composés phosphorés du chènevis, p. 37. — Wallas J.: Die Pflanzenassoziationen der Babia Góra, p. 51. — Szafer Wł.: Über eine Abnormität im anatomischen Bau der gemeinen Kiefer (Planche 3), p. 69.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles (II).

— N° 6B II, Juin 1931, Cracovie 1931, 8°, p. 513 — 582+2 surnum. +3 pl.

Contenu: Jarocki J. und Demianowicz A.: Über das

Vorkommen des ponto-kaspischen Amphipoden *Chaetogammarus tenellus* (G. O. Sars) in der Wisła (Weichsel) (Planche 37), p. 513. — Ejsmont L.: Über die Identität von *Proshytera rositensis* Korkhaus und *Tanaisia fedtschenkoi* Skrjabin, nebst einigen Bemerkungen über Trematoden mit verbundenen Darmschenkeln, p. 531. — Hirschler J.: Zwei Beobachtungen das gegenseitige Verhalten der Insektenlarven betreffend, str. 549. Rogoziński F.: Sur le rachitisme expérimental. III. L'influence du chlorure d'ammonium sur le métabolisme minéral du rat rachitique (Planche 38), p. 555. — Grodziński Z.: Die Blutgefäßentwicklung in der Brustflosse der Gattung *Salmo* (Planche 39), p. 567.

400

— N° 7—10 B II, Juillet—Décembre 1931, Cracovie 1932, 8°, p. IV + 583—704.

Contenu: Demianowicz A.: Die Landisopoden (*Isopoda terrestria*) Bessarabiens. I. Teil, p. 583. — Gąsowska M.: Die Vogelcestoden aus der Umgebung von Kiew (Ukraine) (Planche 40), p. 599. — Ruszkowski J. S.: Etudes sur le cycle évolutif et sur la structure des Cestodes de mer. IIIème partie. Sur les larves de *Gyrocotyle urna* (Gr. et Wagen) (Planche 41), p. 629. Konopacka B.: Le comportement de la graisse dans le développement de la poule, p. 643. — Smreczyński St.: Embryologische Untersuchungen über die Entwicklung des Kopfes von *Silpha obscura* L. (*Coleoptera*), p. 649. — Marchlewski T. and Sliżyński B.: The Effect of X Rays upon Mutation Frequency in *Drosophila funebris* Fab., p. 653. — Siwak J.: *Ancyrocephalus vistulensis* sp. n., un nouveau trématode, parasite du Silure (*Silurus glanis* L.) (Planche 42), p. 669. — Kryszczyński E.: Über die Resorption von mineralischen Bestandteilen des Harnes in der Vogelkloake, p. 681.

500

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles (II).

N° 1—4, B II, Janvier—Avril 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 1—111 + 1 surnum. + 4 pl.

Contenu: Ruszkowski J. S.: Le cycle évolutif du Cestode *Drepanidotaenia lanceolata* (Bloch) (Planche 1), p. 1. — Zaćwi-

6*

lichowski J.: Über die Innervierung und die Sinnesorgane der Flügel der Insekten. III Teil (Planche 2), p. 9. — Jarocki J. und Raabe Z.: Über drei neue Infusorien-Genera der Familie *Hypocomidae* (*Ciliata Thigmotricha*), Parasiten in Süßwassermuscheln, p. 29. — Friedberg W.: Die Pectidien des Miocäns von Polen und ihre stratigraphische Bedeutung. I Teil (Planche 3), p. 47. — Rogoziński F. et Ciechanowska J.: Sur le rachitisme expérimental. IV. Le blé comme aliment rachitigène (Planche 4), p. 67. — Kawecki Z.: Beobachtungen über das Verhalten und die Sinnesorientierung der Florfliegenlarven, p. 91. — Skowron St. and Pawlas T.: Some observations on the effect of gonacrin on the eggs and embryos of the rabbit, p. 107. 5'00

— N° 5—6 B II, Mai-Juin 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 113—185+1 surnum.+5 pl.

Contenu: Friedberg W.: Die Pectidien des Miocäns von Polen und ihre stratigraphische Bedeutung. II Teil (Planche 5), p. 113. — Natanson-Grodzińska N.: Sur la plasticité des instincts chez les larves aquatiques de *Cataclyste* (Planche 6), p. 123. — Konopacki M. et Ereciński K.: Sur le rôle du sac vitellin dans le métabolisme chez les embryons de *Syngnathus acus* (Planche 7), p. 141. — Kołodziejski Z.: Untersuchungen über die Regeneration der Fußscheibe bei *Actinia equina* L. (Planche 8), p. 153. — Zaćwilichowski J.: Über die Innervierung und die Sinnesorgane des Legebohrers von *Allantus arcuatus* Forst (Planche 9), p. 169. 3'00

— N° 7 B II, Juillet 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 187—293+1 surnum.+2 pl.

Contenu: Ackermann J.: Über die Innervierung der Haut des Frosches *Rana esculenta* (Planche 10), p. 187. — Natanson-Grodzińska N.: Sur la structure du tégument chez les chenilles aquatiques de *Cataclysta lemnata* L. et son rôle dans la respiration, p. 203. — Grodziński Z.: Bemerkungen über das Lymphgefäßsystem der *Myxine glutinosa* L., p. 221. — Wiśniewski L. W.: *Cyathocephalus truncatus* Pallas. — I. Die Postembryonalentwicklung und Biologie, p. 237. — Sedlaczek-Komorowski L.: L'homme de l'âge des vases caliciformes

en Pologne, p. 253. — Wiśniewski L. W.: Über zwei neue pro-
genetische Trematoden aus den balkanischen Gammariden, p. 259.
— Janiszewska J.: Untersuchungen über die Hymenoptere
Aphidius sp., Parasiten der Blattlaus *Hyalopterus pruni* Fabr.
(Planche 11), p. 277.

**Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des
Lettres. Classe de Médecine.**

— N° 1—3, Janvier—Mars 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 1—
129+5 pl.

Contenu: Fegler J.: Recherches sur les phénomènes d'exci-
tation et d'inhibition de la respiration pendant l'irritation chi-
mique des voies respiratoires supérieures et inférieures (Plan-
ches 1—3), p. 1. — Flaks J.: Recherches sur les métastases du
sarcome du rat (Planche 4), p. 25. — Hirszfeld L. und
Halber W.: Untersuchungen über Verwandtschaftsreaktionen
zwischen Embryonal- und Krebsgewebe (I vorläufige Mitteilung
Rattenembryonen und Menschentumoren), p. 35. — Hirszfeld L.
Halber W. und Rosenblat J.: Untersuchungen über Ver-
wandtschaftsreaktionen zwischen Embryonal- und Krebsgewebe
(II vorläufige Mitteilung. Menschenembryo und Menschenkrebs),
p. 53. — Latinikówna A.: Über die Architektur der Kno-
chenspongiosa (Planche 5), p. 63. — Fidler A.: Recherches sur
l'insuffisance chronique du système cardio-vasculaire, p. 77. —
Węgieńko J.: Recherches sur la sécrétion de la bile hépatique,
p. 83. — Mazurkiewicz J.:— Les intégrations nerveuses. Pre-
mière partie. Position du problème, p. 95. — Mazurkiewicz J.:
Les intégrations nerveuses. Deuxième partie. L'intégration des
fonctions réflexes, p. 109. — Gnatowski-Śledziowski H.
Le problème de la communication lymphatique du foie avec les
ganglions de la base du cou et avec les ganglions sous-clavi-
culaires, p. 125. — Raszeja S.: Sur le microdosage du chlore
plasmatique et globulaire dans le sang humain, p. 129. 5°00

— N° 4—8, Avril—Octobre 1932, Cracovie 1932, 8°, p. 141—341
+ 1 surnum. + 6 pl.

Contenu: Sierakowski S. und Zabłocki B.: Untersuchun-
gen über serologische Reaktionen bei Syphilis. III. Mitteilung
pH und das Komplement, p. 141. — Sierakowski S. und

Zabłocki B.: Untersuchungen über serologische Reaktion bei Syphilis. IV. Mitteilung. Der Einfluß der pH auf die Bindung des Komplements durch das McIntosh-Antigen in der Reaktion von Bordet-Wassermann, p. 151. — Gross L. und Wajda S.: Über den Einfluß der Plazenta auf transplantable Sarkome bei Mäusen, p. 159. — Oszaeki A.: Über den Sauerstoffgehalt im arteriellen und venösen Blute der malignen Geschwülste. Oxydationsstörungen und ihre pathogenetische Bedeutung für die Entstehung und das Wachstum der malignen-Geschwülste, p. 169. Oszaeki A., Rose J. und Jakus S.: Das pH, Alkalireserve des Blutes, die Kationen und das Erythrozytenvolumen in der Karzinomkrankheit des Menschen, p. 181. — Tychowski W. Z.: Über die Erregbarkeit der Kleinhirnrinde (Planche 7), p. 205. — Misiewicz J.: L'influence du pneumothorax artificiel sur le développement de la tuberculose pulmonaire chez les lapins, p. 213. — Apfelbaum E.: L'influence de l'acidose expérimentale sur la déshydratation de l'organisme chez les gens sains et chez les malades atteints d'affections du foie, p. 219. — Apfelbaum E.: L'acidose expérimentale et la tolérance des hydrates de carbone, p. 229. — Zakrzewski Z.: Untersuchungen über den Einfluß von Heparin auf das Wachstum von transplantablen Sarkomen, p. 239. — Kaulbersz J.: Recherches sur la résistance des érythrocytes, p. 261. — Paszkiewicz A.: Über die konservative Behandlung der Pleuraempyeme (Planche 8), p. 293. — Sikorski H.: Über Nierenwirkung des Pituitrins nach intralumbarer Einführung, p. 307. Supniewski J. V.: Untersuchungen über die pharmakologischen Eigenschaften einiger Arsenphenylglykokollharnstoffderivate, p. 321. — Mróz E.: Veränderungen der Plexus chorioidei im Verlaufe einer fulminanten Meningokokkensepsis, als Ausgangspunkt der Genickstarre (Planches 9—12), p. 327. — Flaks J.: Untersuchungen über Metastasen des Rattensarkoms. II Teil. Über Transplantation einiger Organe von Tumorratten, p. 341. — Blacher L.: Recherches sur les méthodes d'exploration et sur la morphologie des thrombocytes, ainsi que sur leur importance clinique, en tant que système autonome, p. 353. — Fidler B. et Doróżyńska J.: Recherches sur l'insuffisance

chronique du système cardio-vasculaire. II. Sur les perturbations de l'équilibre acido-basique et sur les variations du chlore dans le sang, p. 359. — Fidler A.: Recherches sur l'insuffisance chronique du système cardio-vasculaire. III. La courbe de dissociation de l'oxygène dans le sang, p. 367. — Hrom S.: L'influence de l'acidose et de l'alcalose expérimentales sur les appareils circulatoire et respiratoire chez les sujets sains, p. 375. — Gross L.: Über die Zeitgrenzen der Übertragungsfähigkeit von Impfsarkom mittels Blutes und der tumorfreien Organe der Maus, p. 383. 1400

— N° 9—10, Novembre - Décembre 1932, Cracovie 1933, 8°, p. 343—456.

Contenu: Felix J.: Experimentelle und klinische Untersuchungen über die Kreislaufwirkung der Skelettmuskelextrakte: Lacarnol und Myostriatol, p. 393. — Markert W.: Le rôle du rein dans l'acidose expérimentale. (I). Le rôle du rein dans l'acidose expérimentale chez les gens sains, p. 425. — Markert W.: Le rôle du rein dans l'acidose expérimentale chez les brightiques, p. 437. — Markert W.: Le rôle du rein dans l'acidose expérimentale. (III). Le lieu où est formé l'ammoniaque, p. 447.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Médecine.

— N° 1, Janvier 1933, Cracovie 1933, 8°, p. 1—15.

Contenu: Zweibaum J.: Recherches cytologiques sur le sarcome de Rous et les macrophages normaux, p. 1. — Besredka A. und Gross L.: Untersuchungen über ein vermeintliches sarkomenzeugendes Virus bei der Maus, p. 15.

Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles 1932.

— N° 6. Juin, 8°, p. 7+1 surnum. 0.60
— N° 7. Juillet, 8°, p. 11+1 surnum. 0.60
— N° 8. Octobre, 8°, p. 5+1 surnum. 0.60
— N° 9. Novembre, 8°, p. 7+1 surnum. 0.60
— N° 10. Décembre, 8°, p. 6+2 surnum. 0.60

Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles 1933

— N° 1. Janvier, 8°, p. 7 + 1 surnum.	0·60
— N° 2. Février, 8°, p. 1 + 1 surnum.	0·60
— N° 3. Mars, 8°, p. 5 + 1 surnum.	0·60
— N° 4. Avril, 8°, p. 9 + 1 surnum.	0·60
— N° 5. Mai, 8°, p. 5 + 1 surnum.	0·60

Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe de Médecine 1932

— N° 4—6. Avril, 8°, p. 7 + 1 surnum.	0·60
— N° 5—6. Mai—Juin, 8°, p. 7 + 1 surnum.	0·60
— N° 7. Juillet, 8°, p. 8 + 1 surnum.	0·60
— N° 8. Octobre, 8°, p. 4 + 1 surnum.	0·60
— N° 9—10. Novembre—Décembre, 8°, p. 4 + 2 surnum.	0·60

Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe de Médecine 1933

— N° 1. Janvier, 8°, p. 7 + 1 surnum.	0·60
---------------------------------------	------

Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences des Lettres.

Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles.

— N° 5, Cracovie 1933, 8°, p. 65 + 2 pl.	
--	--

Contenu: Markowski St. Badania nad fauną helmintologiczną krukowatych (Corvidae) Polski. — Untersuchungen über die Helminthenfauna der Raben (Corvidae) von Polen. 3·00

Rocznik Polskiej Akademji Umiejętności. Rok 1931/32. Kraków 1933, 16°, str. LXX + 176.

Treść: Skład Polskiej Akademji Umiejętności, str. I—LXX. — Sprawozdanie z czynności i wydawnictw P. A. U. od czerwca 1931 do czerwca 1932, str. 1. — Posiedzenie Publiczne dnia 11 czerwca 1932: Przemówienie prezesa Kazimierza Kostaneckiego, str. 75. — Sprawozdanie sekretarza generalnego Stanisława Kutrzeby str. 78. — Juliusz Kleiner: Osobistość i wartości ponadosobiste w „Fauście“ Goethego, str. 91. — Nowi członkowie P. A. U., str. 110. — Sprawozdania i wnioski w sprawie nagród z fundacji ś. p. Probusa Barczewskiego, str. 113. — Nagrody, str. 117. — Ważniejsze akty urzędowe: Statut Polskiej Akademji Umiejętności, str. 121. — Statut Unji Naukowych Instytucyj Akademickich w Polsce, str. 135. — Regulamin Wydziału matematyczno-przyrodniczego, str. 137. — Regulamin Wydziału lekarskiego, str. 142. — Statut i regulamin funduszu naukowego im. ś. p. Pawła Tyszkowskiego, str. 147. — Konkurs

z funduszu Wydawnictw Ekonomicznych, str. 155. — Wykaz stosunków Akademii z zagranicznymi instytucjami naukowymi, str. 159. — Zamknięcie sumaryczne rachunków za rok 1931, str. 161.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności, tom XXXVII, rok 1932.

- Nr 3, marzec, 8°, str. 31 + 1 nlb. 0:50
- Nr 4, kwiecień, 8°, str. 20 + 1 nlb. 0:50
- Nr 5, maj, 8°, str. 26 + 1 nlb. 0:50
- Nr 6, czerwiec, 8°, str. 55 + 1 nlb. 0:50
- Nr 7, lipiec—wrzesień, 8°, str. 20 + 1 nlb. 0:50
- Nr 8, październik, 8°, str. 21 + 1 nlb. 0:50
- Nr 9, listopad, 8°, str. 41 + 1 nlb. 0:50
- Nr 10, grudzień, 8°, 36 + 1 nlb. 0:50

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności, tom XXXVIII, rok 1933.

- Nr 1, styczeń, 8°, str. 46 + 2 nlb. 0:50
 - Nr 2, luty, 8°, str. 31 + 1 nlb. 0:50
-

POSIEDZENIE PUBLICZNE
POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOSCI
DNIA 17 CZERWCA 1933 R.

WYSTĘPIENIE NA SYMPOZJUM
POLSKIEJ AKADEMII WYBUDOWCZEJ
Dnia 17 czerwca 1957 r.

PRZEMÓWIENIE PREZESA KAZIMIERZA KOSTANECKIEGO.

Wobec niepomysłnego stanu finansowego z obawą rozpoczęliśmy rok ubiegły.

Jednakowoż plon naukowy, jaki przynosimy, przedstawia się korzystniej, aniżeli mogliśmy przypuszczać, ale tylko dzięki temu, że dawniej rozpoczęte większe wydawnictwa można było doprowadzić do końca i oddać do ogólnego użytku.

Natomiast z żalem stwierdzić musimy, iż, jak przewidywaliśmy, przedkładane na posiedzeniach wydziałów i komisyj prace nie mogą być z braku funduszków drukowane nieprzerwanie; gromadzą się zaległości i stopniowo wzrastają. *Pendent opera interrupta.*

To, co przedkładamy, nie może zatem dać obrazu całkowitego życia i ruchu naukowego w łonie Akademji.

Stwierdzić musimy, robiąc publiczny doroczny rachunek sumienia, że wewnętrzna praca twórcza nie osłabła; ilość nadsyłanych i przez Akademię przychylnie ocenionych prac wzrasta zarówno na wydziałach przyrodniczych, jakoteż na wydziałach humanistycznych, gdzie szczególnie rocznice pamiętnych wydarzeń historycznych, potrzeba zapoznania społeczeństwa z historją i rozwojem kultury odzyskanych ziem polskich dawały podniętę do szeregu prac i przedsięwzięć naukowych.

Nie sprzeniewierzyła się Akademijska tradycji prze-

szłości, która krzepiła serca do trwania i wytrwania, ani wielkiej odpowiedzialności, jaka na nas ciąży wobec przyszłości.

Wiara w przyszłość i posłannictwo nauki była nam przewodniczką w pracy nad bezmiernymi zagadnieniami tajemnych praw przyrody, praw rozwoju umysłowości ludzkiej; towarzyszyło jej przeświadczenie, że torując szlak własnej myśli naukowej, służąc nauce, służymy krajowi, że wzmacniamy węzeł łączący nas z narodem.

Doroczne publiczne posiedzenie daje możliwość stwierdzenia, czy Akademia i nauka polska spełnia swój obowiązek wobec społeczeństwa, wywalczając kulturze polskiej głos wśród świata, by godnie kroczyła w cywilizacyjnym pochodzie ludzkości. Toteż tem żywiej odczuwamy niepokój, jeśli trudności materialne stają na przeszkodzie przedłożenia widomych dowodów pracy, których społeczeństwo oczekuje.

Mamy nie tylko wiarę, ale i głębokie przeświadczenie, że społeczeństwo nasze rozumie znaczenie twórczej pracy naukowej w naszym życiu narodowym; dowodów na to i rok ubiegły nam nie poskąpił, przyniósł nam objawy uznania i zaufania, wykazujące troskę o zabezpieczenie na przyszłość bytu Akademii i rozwoju nauki polskiej.

W wytrwałej ofiarnej pracy, dążącej do najwyższych celów, ale równocześnie w zaufaniu społeczeństwa i jego zrozumieniu doniosłości badawczej pracy dla życia narodu czerpie Akademia moralną podporę do wytrwania na posterunku w pieczy o byt i losy nauki

polskiej, by mogła, stojąc na straży, podnosić głos, gdy chodzi o dobro i rozwój nauki polskiej.

I choć narazie nie mnożą się jeszcze oznaki poprawy warunków pracy i warunków wydawniczych, i choć wiemy, iż niejedną trzeba będzie przewyciężyć trudność, z niezłomną ufnością w żywotność twórczej myśli naukowej polskiej i gotowi wszelkim przeciwnościom upornie stawić czoło wstąpiliśmy w nowy rok akademicki z krzepiącym słowem: *Vivite fortes, fortiaque adversis opponite pectora rebus.*

Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Polskiej Akademji Umiejętności za czas od czerwca 1932 do czerwca 1933 r.

Rozpoczynając coroczne sprawozdanie swoje, wymienia Sekretarz Generalny przede wszystkim nazwiska tych członków Akademji, którzy zmarli w ciągu ostatniego roku. Jest to wyraz żalu za tymi, z którymi żyło się i wspólnie pracowało się nieraz długie lata, oraz hołdu, który składa się im za ich znój życia, za dzieła, które stworzyli, myśli, które wniesli w naukę. Ale jest to także część historii Akademji, przyczynek do jej dziejów. Każdy z nich — był i będzie jedną z cegieł, tworzących jej duchowy gmach. Jej wartość, jej znaczenie, to nietylko ci, którzy dziś ją tworzą, w jej obrębie działają, ale także zmarli jej członkowie, których duchowy wysiłek stworzył i tworzy Akademję.

Długi tych szereg, co odeszli od nas w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy. Prawie co miesiąc czarną chorągiew z gmachu Akademji wywieszano jako znak, że znowu ubył jeden z jej członków. Wśród nich dwóch tu przede wszystkim wymienić należy, którzy przez wiele lat w skład Akademji wchodzili, a należeli do najzasłużeńszych dla nauki polskiej, do najsilniej z Akademją związanych. To Oswald Balzer i Stanisław

Tomkowicz. Pierwszego powołano na członka Akademji czterdzieści pięć lat temu, drugiego przed trzydziestu dziewięciu laty. Ś. p. Balzer — to jedno z najświetniejszych nazwisk wśród polskich prawników i historyków. Głębokością ujęcia zagadnienia, świetną znajomością źródeł, ścisłością rozumowania odznaczają się wszystkie jego prace, od pierwszej większej pracy o Genezie trybunału koronnego i pomnikowej Genealogji Piastów począwszy. A do tych wartości przyłączała się niezmiordowana pracowitość. Akademja wspólnie z Uniwersytetem Jagiellońskim uczciła jego pamięć jako uczonego uroczystym obchodem. Dodać należy, że był on świetnym profesorem, który wykształcił szereg uczniów naukowo czynnych. Jako człowiek zaś siłą zasad, którym był niezłomnie wierny, ogromną miłością ojczyzny imponował i cześć budził.

Stanisław Tomkowicz był jednym z tych kilku historyków sztuki, których należy uważać za twórców tego działu wiedzy u nas. Silny też wywarł wpływ na młodsze pokolenie pracowników, jakkolwiek — jako rzadki wyjątek wśród naszych uczonych — nie zajmował profesorskiej katedry. Mniej krępowany wskutek tego, zwiedzał od młodości całą Polskę, szukając wszędzie zabytków sztuki, po jej przeszłości pozostałych; znał ją pod tym względem tak, jak chyba nikt inny. Ale przedewszystkiem ukochał to miasto, w którym żył, i jego pomniki: Kraków. Niema tu prawie jednego budynku większej wartości, któregoby naukowo nie opisał lub do którego dziejów nie dodałby przyczynków; a wśród prac jego największa, najdonioślejsza jest ta, którą poświęcił najdrogocenniejszemu

naszej przeszłości pomnikowi — wielka monografia o Zamku królewskim na Wawelu. W Akademji aż do ostatnich dni jego długiego życia widywaliśmy go prawie codziennie; nie umiał żyć poprostu bez niej. I ogromną odczuliśmy lukę, gdy go tu brakło.

Obok ś. p. Tomkowicza Wydział I stracił nadto jeszcze czterech członków. Członek czynny Jan Czubek mimo obciążających zajęć profesora gimnazjalnego znajdował czas na pracę naukową niezwykle wydatną. Poświęcał ją przedewszystkiem badaniom nad literaturą polską XVII wieku; ogłosił w tym zakresie pracę o W. Potockim, W. Kochowskim, J. Ch. Pasku, K. Trecym. Największe zasługi położył jako wydawca dawnych tekstów literackich — dzieł Cielkińskiego, Paprockiego, Piotra Kochanowskiego, anonimowego obłężenia Jasnej Góry, diarjuszy podróżniczych XVI i XVII wieku, pism politycznych, związanych z pierwszym bezkrólewem i z rokoszem Zebrzydowskiego, które bardzo pracowicie zebrał z szeregu przekładów, wreszcie materiałów do dziejów wileńskich filomatów, których korektę przeprowadzał już ciężko chory na kilka dni przed śmiercią.

Karol Ernest Muka, wicedyrektor gimnazjum w Freibergu Saskim, członek czynny zagraniczny naszej Akademji, był niestrudzonym pracownikiem na polu swego rodzinnego języka łużyckiego, cowiecej — sam był niemal naukową akademją swego narodu. Jego Gramatyka historyczna i Słownik historyczny zapewniły mu w slawistyce trwałe imię. Z naszą Akademją związał się przez wykonane na jej propozycję i w jej wydawnictwach opublikowane badania nazw

miejscowych po wymarłych Słowianach w puszczy łuburskiej na lewym brzegu dolnej Łaby.

Adam Antoni Kryński całe długie życie poświęcił naukowej i dydaktycznej pracy nad językiem polskim, pełnionej do śmierci z niesłabnącą wytrwałością. Prócz monografij ściśle naukowych podkreślić trzeba jego udział we wszystkich językowych przedsięwzięciach ciężkiego dla Warszawy okresu; najważniejsze z nich — to Prace Filologiczne i Słownik języka polskiego. Jego podręcznik Gramatyki języka polskiego, równocześnie naukowy i świeżo ujęty, był przez szereg lat nie tylko źródłem informacji dla szerszego ogółu, ale też pierwszym wprowadzeniem polonistów do pracy naukowej; dał też pierwszy uniwersytecki podręcznik zabytków języka polskiego.

Bronisław Gubrynowicz, profesor historii literatury polskiej w Uniwersytecie Warszawskim, zasłużył się nauce nadewszystko jako badacz powieści staropolskiej, polskiego preromantyzmu oraz historii nauki w Polsce. Jako zaś współzałożyciel, stały współpracownik i kilkoletni redaktor Pamiętnika Literackiego we Lwowie, oraz założyciel i redaktor Ruchu Literackiego w Warszawie przyczynił się niezmiernie do organizacji i ożywienia pracy nad historją literatury nie tylko polskiej, ale i powszechniej.

Wydział historyczno-filozoficzny stracił obok Balzera jednego członka czynnego zagranicznego, Piotra Bonfante, profesora prawa rzymskiego na Uniwersytecie w Rzymie. Zapisał się trwale w historii prawa rzymskiego swojemi podstawowemi pracami o prawie familijnem i prawie spadkowym, odznaczającemi się

zarówno oryginalnością poglądów, jak rozległością horyzontu i niezwykłą znajomością starożytnych źródeł.

Z członków Wydziału matematyczno-przyrodniczego zmarli dwaj: członek czynny Konstanty Janicki i członek korespondent Jan Zaleski. Pierwszy, profesor zoologii w Uniwersytecie Warszawskim, to znakomity specjalista w badaniu robaków i pierwotniaków; w szczególności zdołał wysledzić cykl rozwojowy kilku gatunków robaków pasorzytnych, a faktyczne dane, przez siebie zdobyte, złączyć i ująć w teorię o ogólnem znaczeniu. Prace jego cenione są szeroko, jako klasyczne w literaturze cytowane.

Drugi, Jan Zaleski, profesor chemji farmaceutycznej Uniwersytetu w Warszawie, jako długoletni asystent i główny współpracownik Marcelego Nenckiego brał udział w wielu pracach tego wielkiego uczonego nad przemianami barwika krwi, oraz w pracy tegoż, dokonanej wspólnie z prof. Leonem Marchlewskim, nad chemicznem pokrewieństwem hematyny z barwikiem zieleni. Prowadził dalej te prace samodzielnie z cennymi wynikami. W ostatnich latach głównie pracował w zakresie chemji farmaceutycznej.

Wreszcie z członków Wydziału lekarskiego ubył Seweryn Sterling; pracując w Łodzi jako lekarz praktyczny, rozwinał w tych trudnych warunkach bardzo żywą działalność naukową, wyrażającą się w licznych rozprawach z zakresu nauki o chorobach wewnętrznych, a zwłaszcza o gruźlicy; był jednym z najlepszych znawców gruźlicy w Polsce, a jego podział kliniczny choroby płuc przyjęty został w Polsce na zasadzie uchwał zjazdów naukowych przeciwgruź-

liczych. Z kierowanego przez siebie oddziału szpitalnego w Łodzi stworzył warsztat naukowy, z którego wyszły liczne publikacje lekarzy, pracujących tam pod jego kierunkiem. Wykazywał tem praktycznie, iż i w mieście nieuniwersyteckiem można naukowo pracować, jeśli się do takiej pracy żywi zapał; starał się natchnąć tym duchem lekarzy prowincjonalnych, których organizacją żywo się zajmował.

Cześć ich pamięci!

* * *

Od czasu odbudowy Państwa Polskiego dąży Akademyja stale do tego, by złączyć z sobą jaknajściślej wszystkich członków, po całej Polsce rozrzuconych. W tym celu przeprowadziła od r. 1919 kilka zmian swego statutu, dostosowując go do zmienionych warunków. Ostatnia zmiana, uchwalona w r. 1931 przez Walne Zgromadzenie, uzyskała w końcu r. 1932 zatwierdzenie Rady Ministrów. Rozszerzono mianowicie skład Zarządu, wprowadzając do niego zamiast jednego dwóch wiceprezesów, z których jeden musi być wybrany spośród członków warszawskich, i delegatów z miast, gdzie mieszka większa ilość członków Akademji, oraz dodając wydziałom wicedyrektorów, tak, by dyrektorem lub wicedyrektorem mógł być wybrany członek pozakrakowski. Tak weszło obecnie w skład Zarządu pięciu członków spoza Krakowa.

Już w swoim przemówieniu zaznaczył pan Prezes, iż działalność Akademji słabnie spowodu obniżenia się

tych środków materialnych, które ma do dyspozycji. Nie jest to objaw wyłącznie polski; tak samo jest i zagranicą. Coraz mniej otrzymuje Akademia dzieł, wydawanych przez te sześćset instytucyj naukowych całego świata, z którymi pozostaje w wymianie wydawnictw, coraz częściej zjawiają się od nich zawiadomienia, iż nie mogą darmo wydawnictw nadsyłać. Dochody Akademii, zwłaszcza z majątków ziemskich i lasów, obniżają się, zalegają z opłatą czynszów dzierżawcy i proszą o ulgi ze względu na ciężkie obecne stosunki oraz klęski, jak wielka klęska rdzy, która nie oszczędziła i łanów pszenicy, do Akademii należących. Nie płacą procentów lub z wielkiem opóźnieniem dłużnicy hipoteczni. Z wdzięcznością to chcę zaznaczyć, iż w roku budżetowym 1932/3 Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wypłaciło w przeważnej mierze wstawione w budżet dotacje dla Akademii, głównie na jej potrzeby w zakresie stosunków międzynarodowych — w przeciwieństwie do poprzedniego roku budżetowego 1931/2, kiedy te dotacje prawie zupełnie nie zostały wypłacone. Z pomocą przychodzi Akademii, jak zawsze, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, o ile chodzi o potrzeby Biblioteki Polskiej w Paryżu. Znaczną kwotę przeznaczył na potrzeby Akademii Senat akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego z dochodów Drukarni Uniwersyteckiej za rok 1932. Mniejsze kwoty otrzymała Akademia także z Funduszu Kultury Narodowej i z Pocztowej Kasy Oszczędności.

Zewnętrzny wyraz działalności Akademii — to przedewszystkiem jej wydawnictwa naukowe. Jeśli się przejrzy ich wykaz za rok ubiegły, nie widać jeszcze,

jak to zaznaczył pan Prezes, obniżenia wydajności, ale są to nieraz prace przez lata — te lepsze — przygotowywane, a obecnie dopiero dokończone. Z dużych wydawnictw chcę zaznaczyć, iż ogłoszono tom XXIX Biblijografji polskiej *Estreicherów*, sięgający do litery *St.*, rozpoczęto zaraz druk następnego, który dokończy literę *S.* Rozpoczęto druk nowego wydania tomu Encyklopedji polskiej, obejmującego literaturę piękną; wszyscy autorzy dostarczyli rękopisów do tego tomu. W przygotowaniu tomy, które obejmą historję wojskowości i historję obyczajów, ale brak funduszu na ich wydanie. Skończono druk dużego tomu Aktów unji Polski z Litwą w opracowaniu członków *Wł. Semkowicza* i *St. Kutrzeby*, jak również tomu I Aktów sejmikowych województwa krakowskiego w opracowaniu czł. *St. Kutrzeby*, do których drukuje się obecnie indeks. Wydano najstarsze *Conclusiones Universitatis Jagellonicae*, t. j. jakby protokoły obrad Senatu Uniwersytetu z XV wieku, w opracowaniu dra *H. Barycza* i tom I Pomników Rzeczypospolitej Krakowskiej, przygotowany przez czł. *W. Tokarza*, na który znaczną dało subwencję jeszcze przed wojną miasto Kraków. Drukuję się indeks do tomu I Aktów nuncjatury Bolognetego w opracowaniu prof. dr *Cz. Nankego* i czł. *E. Kuntzego*. Odbito już kilkadziesiąt map do pierwszego zeszytu Atlasu języka polskiego, opracowanych przez dra *Małeckiego* pod kierunkiem czł. *K. Nitscha*.

Z większych prac syntetycznych ukazały się w ciągu ubiegłego roku: czł. *J. Bystronia* Przy-

słowa polskie, docenta *J. Feldmana* Sprawa polska w r. 1848, *P. Caramana*, Obrzęd kolendowania u Słowian i Rumunów, dra *T. Grodyńskiego* Zasady gospodarki budżetowej w Polsce, trzeci zeszyt Ubiorów ludu polskiego przygotowany przez inspektora *S. Udzięła*, z pięknymi reprodukcjami strojów góralskich, czł. *St. Zaremby* Zarys mechaniki teoretycznej, czwarty zeszyt ogromnego Atlasu flory polskiej, przygotowywanego pod kierunkiem prof. *St. Kulczyńskiego*, na którego dalsze zeszyty brak jednak funduszków. W druku duży tom ze spuścizny po czł. ś. p. *J. Ptaśniku*: Historia miast w Polsce, oraz wspólnie z Akademią Węgierską we francuskim języku wydawany tom zbiorowych prac, dających wszechstronny obraz działalności króla Stefana Batorego. Ukończono druk ogromnego pierwszego tomu Historji Śląska do końca XIV wieku w opracowaniu członków: *Wł. Semkowicza*, *J. Kostrzewskiego*, *R. Grodeckiego*, *J. Dąbrowskiego*, oraz prof. *Z. Wojciechowskiego* i prof. *W. Taszyckiego*, obejmujący prehistorję, historję polityczną i ustrojową; w ciągu bieżącego roku rozpocznie się druk tomów: drugiego, poświęconego historji społecznej, i trzeciego, który obejmie historję sztuki, sfragistykę, heraldykę i numizmatykę, a jest już w przeważnej części do druku gotowy.

Zakres wydawnictw, tyjących się Śląska, rozszerzy się znacznie w granicach działalności Akademji. Dzięki wydatnej subwencji Sejmu Śląskiego z inicyjatywy wojewody *M. Grażyńskiego* podejmuje Akademię — obok kończenia Historji Śląska do końca

XIV wieku i Pieśni śląskich — nadto szereg wydawnictw nietylko z zakresu historii politycznej i kulturalnej Śląska, ale także prehistorji, obecnego stanu gospodarczego i geologii. Program prac ustalił osobny Komitet dla wydawnictw śląskich pod kierunkiem czł. ks. *K. Michalskiego*, przygotowano już wszystko do podjęcia prac w terenie w zakresie systematycznego zbadania i opisanja grodzisk, jak również do szeroko zakrojonych prac nad węglem, któremi kieruje czł. *J. Nowak*. Odrobimy — można mieć nadzieję, że w niedługim czasie — zaniedbania polskiej nauki w stosunku do tej tak ważnej i tak drogiej każdemu sercu polskiemu dzielnicy dzięki zrozumieniu potrzeby tej pracy i pomocy, jaką przyniosły Sejm i Wojewoda Śląski.

Do wielkich przedsięwzięć Akademji należy podjęcie pracy nad przygotowaniem Polskiego słownika biograficznego, o czem obszerniej mówiłem w roku ubiegłym. Praca ta, mimo skąpych funduszków na ten cel przeznaczonych, postępuje raźnie naprzód. Na posiedzeniu Komitetu redakcyjnego Słownika w grudniu roku ubiegłego, przy licznych udziale członków jego z całej Polski, ustalono program i instrukcję wydawniczą na podstawie poprzednio rozesłanej ankiety. Już dobiega do końca sporządzanie spisów nazwisk osób, których życiorysy w Słowniku będą pomieszczone; będą one jeszcze poddane kontroli ze strony Komitetu Słownika. Można by już zacząć zbieranie życiorysów i druk, gdyby temu nie stały niestety na przeszkodzie względy finansowe; liczymy i w tym roku na pomoc Funduszu Kultury Narodowej.

Nie wymieniam zwyczajnych wydawnictw Akademii, jej wydziałów i komisyj, jak Sprawozdania, Bulletinu wszystkich czterech wydziałów, dla zagranicy głównie przeznaczone, i t. d.; wykaz ich znajduje się w rozdanem Sprawozdaniu za rok ubiegły. Chcę wspomnieć jeszcze tylko o działalności funduszy specjalnych. Z funduszu Wydawnictw Ekonomicznych, dotowanego przez Zrzeszenie Urzędników Banku Polskiego, ogłoszono dwa lata temu konkurs, który przyniósł dobre rezultaty; prace nagrodzone później wymienię. Z funduszu im. Pawła Tyszkowskiego przyznano znowu tego roku szereg subwencyj na badania zwłaszcza raka. Fundusz im. Władysława Fedorowicza umożliwił nadanie czterech stypendjów uczniom, studjującym rolnictwo, przyjęto do druku na koszt tego funduszu kilka prac, przyznano też nagrodę za pracę konkursową, którą też później ogłoszę. Niestety nie mogły być nagrodzone prace, nadesłane na konkurs im. Rohlanda, na temat historii hagiografji polskiej, choć przedstawiały pewne zalety. Subwencja miasta Krakowa umożliwiła nadanie nagrody tegoż miasta. Przyznano nagrodę historyczną im. Barczewskiego i dwie nagrody im. F. Jasińskiego. Z funduszu odnowienia Zamku na Wawelu pomóżono do restauracji płaszcza orderu św. Ducha króla Sobieskiego w zbiorach Zamku na Wawelu. Z funduszu im. Bucewicza zasilono dotacją Polskiego słownika biograficznego, z funduszu im. Curzydły przeznaczono pewną kwotę na pomoc dla wydania ś. p. *J. Ptaśnika* Historji miast w Polsce, z funduszu im. Wiktora Osławskiego udzielono subwencyj

pracownikom botanicznym i zoologicznym uniwersytetów w Krakowie i Lwowie i kilku pracownikom naukowym.

Z dwóch stacyj naukowych Akademji Stacja rzymska niestety nie mogła ze względów finansowych rozwijać szerszej działalności, jak w latach ubiegłych. W szczególności nie można było wysłać nikogo do badań w archiwach watykańskich. Życie jej jednak nie zamarło; otwarta była czytelnia, odbył się w Stacji szereg odczytów, uczeni, z kraju przybywający, znajdowali — za drobną opłatą w tym roku — pomieszczenie w pokojach Stacji. W dziale historii sztuki Stacji szła dalej praca nad katalogowaniem ogromnego zbioru fotografii dzięki bezinteresownemu trudowi dr *K. Lanckorońskiej*.

Na szczęście druga stacja naukowa, Biblioteka Polska w Paryżu, kierowana przez delegata p. *Fr. Pułaskiego*, miała rok bardzo wydatny w pracę i jej wyniki dzięki poparciu także przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Obok doraźnych odczytów zorganizowane zostały dwa cykle: o Prusach Wschodnich i o Litwie, bardzo licznie odwiedzane; odczyty z poprzednich cykli zostały drukiem wydane, tegoroczne — w druku. Urządzono kilka wystaw, z których zwłaszcza szopenowska miała wielkie powodzenie. Przygotowuje się dwa wydawnictwa źródeł do stosunku Rzeczypospolitej Polskiej do Francji, a to do epoki najstarszej, po rok 1500 (w opracowaniu czł. *O. Haleckiego*), i aktów poselstwa d'Avaux z r. 1735 (w opracowaniu delegata *Fr. Pułaskiego*).

Nie zaniedbywano stosunków z zagraniczną nauką

przez udział w zjazdach i jubileuszach, na które Akademię zapraszano, przynajmniej przez wysyłanie adresów, o ile względ na kryzys nie pozwalał na delegatów. Chcę przynajmniej zaznaczyć, iż w Kongresie Unji Matematycznej w Zurychu Akademię reprezentowali czł. *St. Zaremba* i czł. *W. Sierpiński*, na Kongresie Unji Astronomicznej w Cambridge (w Ameryce) czł. *K. Banachiewicz* i prof. *Witkowski*, na posiedzeniu Unji Akademickiej czł. ks. *K. Michalski*.

Otuchy do pracy w ciężkich obecnie warunkach dodaje nam zaufanie społeczeństwa, które wyraża się w darach i zapisach. P. A. Hajdecki z Wiednia przekazał Akademii swoje zbiory materiałów głównie genealogicznych, niewielką, ale cenną bibliotekę i pewną kwotę w papierach wartościowych. Ofiarodawczyni, nauczycielka, która nie chce, by nazwisko jej było wymienione, darowała Akademii gotówką 50.000 zł, za którąto kwotę po porozumieniu z ofiarodawczynią kupiono, dokładając resztę z funduszków Akademii, niewielką kamienicę przy ul. św. Jana, graniczącą z gmachem Akademii. Inna ofiarodawczyni, obywatelka Krakowa, nie-Polka z rodu, zawiadomiła, iż testamentem ustanowiła Akademię dziedziczką swego mająteczku. Z serdecznem sercem przyjmujemy te dary jako objaw niezamierającego jednak, jakby się zdawać nieraz mogło, w społeczeństwie zrozumienia wartości nauki, oraz jako wyraz zaufania, że Akademia spełni życzenia ofiarodawców z temi darami związane.

Syn ziemi siedmiogrodzkiej

przez

Wacława Sobieskiego.

Odczyt wygłoszony na publicznem posiedzeniu Polskiej Akademji
Umiejętności dnia 17 czerwca 1933 r.

Czterechsetna rocznica urodzin Batorego przenosi nas ku temu rodzinnemu zamczysku w Somlyo, w którym ten przyszedł nasz król ujrzał światło dzienne, ku tym jego przodkom — z których jego pradziad, jego dziad (stryjeczny), wreszcie ojciec — wszyscy skoili piastowali godność wojewodów siedmiogrodzkich, ku tej ziemi siedmiogrodzkiej, której był synem. Wypisała ona niezatartemi głoskami przeznaczoną mu dolę żywota i sprzęgła go z sobą nierozzerwalnemi węzłami aż do śmierci. Przywiązany był do niej nie dlatego, że niosła mu zyski i dochody. Miał do niej jakiś głęboki afekt dlatego, że koło niej mozolili się jego ojcowie, że jako kresowiec, stojący na straży rozległych rubieży osadnictwa madziarskiego, ukochał wszystko, co swojskie, co rodzime. Jakiś polot poezji owiewa jego szczere, wyrwane spod serca słowa, przesłane Possewinowi: »Milszy mi jest dym, snujący się nad memi wioskami (w Zatmarze), niż najdroższe skarby ukryte w łonie ziemi«¹. Z tych swoich wiosek sprowadzał sobie owoce aż do Polski i tak był wciąż duszą w ojczystych stronach, że umiał nawet wskazać miejsca, gdzie stały drzewa, wydające dorodniej-

sze gatunki. Jakże pokochał już za młodu dzikie knieje siedmiogrodzkie, z których wyniósł ową nieugaszoną namiętność do polowań—tak wielką, że go aż o śmierć wkońcu przyprawi! Nic też dziwnego, że na całe życie przyłgnęła doń nazwa Transylwanina i była jego znamieniem. Tak zwano go współcześnie w całej Francji. Ponieważ Henryk Walezy do śmierci nie zrzekł się tytułu króla polskiego, więc Francuzi nazywali² króla Stefana, jakby z przekąsem, »le Transylvain dit roy de Pologne«. Z przekąsem — powiadam — bo na zachodzie Europy wyobrażano sobie Siedmiogród jako kraj gdzieś na końcu świata, istotnie za »lasami, za górami« położony. Opowiadano sobie, że tam, wśród szlachty, ostały się jeszcze resztki Hunnów. Jak za czasów Attyli, tak i teraz miał tam górować nad wszystkim i zmuszać do posłuchu ociekający krwią, srogi miecz! Jak za wędrowek Hunnów, tak i teraz jeszcze, w razie zwoływania pospolitego ruszenia przeciw niewiernym, miano nieść także obosieczne krwawe żelazo i wół przecinać niem każdego, ktoby się nie chciał przyłączyć do ogólnego pochodu. Powtarza takie wieści nie kto inny, tylko współczesny jezuita, sam Possevino³, a i nasz kronikarz Bielski doszukuje się w Batorym podobieństwa do Attyli, kiedy oto tak go przedstawia: »Był to Pan wysokiej urody i krasny dosyć, twarzy pociągłej, płci rumiano-czarnej, włosów czarnych a zębów dziwnie białych, nosa kęs zakrzywionego, z jakim pospolicie Attylę malują«⁴. Czy chciał się tutaj kronikarz przypodobać Zborowskiemu, którzy tak pomstowali na herb Batorego »Wilcze Zęby«? A może i w przyrównaniu króla do wodza dzikich Hunnów

tkwi jakiś przytyk do okrucieństwa, które nieraz zarzucano⁵ Batoremu, czyto w Polsce spowodu stracenia Samuela, czy też w Siedmiogrodzie z racji obcięcia nosów i uszu, a wkońcu i głowy, buntującym się »cezarjanom«?

Tę zapamiętałość i zawziętość, te krwawe szamotania się usprawiedliwiał jednak tragiczny, wprost beznadziejny stan jego ojczyzny. Królestwo węgierskie, jak wiadomo, leżało w zgłiszczach i gruzach — było po rozbiorach. Jedną część zagarnął Habsburg, drugą wraz ze stolicą Budą sam sułtan, a obok nich wciąż szarpiany, podbijany stał Siedmiogród jak okręt między lodowemi górami. W tak okropnem piekle znalazł się Batory i, korzystając z obronnego położenia Siedmiogrodu, otoczonego wieńcem gór jak twierdza, i wyszukując wzajemne zwalczanie się dwu potęg rozbiornych (cesarza i sułtana), przemyślał przedewszystkiem nad wyzwoleniem. Rzucając się w wir walki, ponosząc ciężkie razy, a nawet wpadając w ręce nieprzyjaciół, podpatrywał przedewszystkiem wynalazki najznakomitszej wówczas armji tureckiej i wkońcu wyrósł sam na dzielnego wodza⁶. Wśród zgielku zapamiętałych zapasów padły wówczas z jego ust słowa, które na długo utkwily w pamięci wiarusów siedmiogrodzkich: »Zwycięstwo zależy od męstwa, a nie od liczby«⁷. I w myśl tych słów gotował się do nowych bojów, a dłoń jego bezustannie rwała się do korda. Stąd jego tak znamieny, czujny gest, dostrzeżony nawet na sejmach⁸ polskich, kiedyto w czasie żywej dyskusji zbyt często i porywczo ręka jego biegła do szabli. Choć Siedmiogród wyglądał jak obóz wojskowy,

panowała tu jednak niesłychana tolerancja dla najradykałniejszych sekt, nawet dla arjan. Stąd Batory, choć katolik, przywykł już w Siedmiogrodzie⁹ do tolerancji różnych wyznań, zanim ją w Polsce utwierdził. W związku z tą swobodą wyznaniową (z której korzystali tacy polscy arjanie, jak Filipowski) Siedmiogród uchodzić zaczął za kraj pełen wolności, za schronisko wymarzone. Nawet tak osławiony banita jak Samuel Zborowski, wywołany z kraju za mord popełniony na Wawelu, schronił się na dwór Batorego. Zawadzaka, którego nawet polska »złota wolność«¹⁰ zanadto krępowała, oddychał pełną piersią dopiero na dworze tego — niby okrutnego Attyli, a nawet tu doczeka się, że dyplomy zaprzysiężonych przez Batorego paktów polskich jako trzeci ze świadków podpisze¹⁰. Zdawało się mu, że w ten sposób król, wyniesiony na tron wawelski przez jego braci, jakby mu przebaczał i wyzwalał z banicji.

Siedmiogród pociągał szlachtę polską także i dlatego, że pełno tu było pamiątek polskich. Tu się błąkały wspomnienia o królowej węgierskiej Izabeli — siostrze ostatniego Jagiellona i Anny Jagiellonki (tej, którą właśnie teraz, w myśl zaprzysiężonych warunków, miał Batory pojąć za żonę). Szczególny pociąg do Siedmiogrodu czuła oczywiście szlachta polska, mieszkająca najbliżej w nadgranicznej ziemi czerwińskiej, którą już za dawnych wieków królowie węgiersey (Andrzej i Ludwik) do Węgier zagarniali. Zwłaszcza gdy niedawno granice tych ziem zetknęły się z sobą tak, że przez przełęczę karpackie w okolicach Drohobycza¹¹ była bezpośrednia

komunikacja, szlachta Rusi Czerwonej ujrzyć mogła za górami wiele zjawisk pokrewnych i bliskich. Wszak pan ziemi siedmiogrodzkiej zwał się »wajda«, przypominając nazwę polską wojewody, stolica zwała się (obok węgierskiej nazwy Fejervary) po słowiańsku Belgrad¹², związek szlachty — rokoszem. Podobieństwo tych ziem było uderzające. Nietylko chłop w komitatach najbliższych mówił podobnie po rusku, ale wogóle w całym Siedmiogrodzie pełno było chłopów prawosławnych, bo wołoskich. A podobnie jak szlachcic polski od Sanu po Dniepr widział wyraziciela tej wiary chłopskiej w osobie — popa, tak dwory szlachecka - Madziara spotykały się z taką samą postacią duchownego włościan wołoskich i takąż jej nazwą popa w Siedmiogrodzie¹³. Ale z tego wynikały i po jednej stronie Karpat i po drugiej dalsze ważne orjentacje polityczne. Oto wspólnym wszystkim tych popów zwierzchnikiem był patriarchy carogrodzki, jak wiadomo, zależny od sułtana, — patriarchy, który na skinienie Porty mógł chłopstwo prawosławne podburzyć przeciw dworom¹⁴. I stąd naczelnem hasłem szlachty tak polskiej, jak i siedmiogrodzkiej było: nie narażać się na wojnę z Turcją — a stąd oczywiście i tu i tam był nastrój antyaustriacki! Dopiero co rozebrana w oczach świata tragedia rozbioru królestwa węgierskiego, przez cesarza i sułtana dokonana, ostrzegła sąsiednią Polskę przed wyborem Habsburga na króla: w takim razie bowiem sułtan, wróg cesarza, rzuciłby zaraz swe wojska przez Wołoszczyznę, a te zalałyby Ukrainę, Wołyń, Podole aż po Lwów, niszcząc całą polską kolonizację. Stądto szlachta czerwieńska

skwapliwie przyjęła wiadomość, że tam »za górami« w Siedmiogrodzie na falach wrogich Habsburgom wypłynął i został wojewodą Batory, który wolał być lennikiem Porty, niż ulec domowi austriackiemu. Głośna była jego nienawiść do Austrii. Wszak sam był niemal trzy lata więziony w Wiedniu i uważany za »męczennika«. Wszak nie tylko wbrew woli cesarza objął tron siedmiogrodzki, ale kiedy ze strony Austrii wzniecono w jego kraju bunt, wówczas nad wojskami partji austriackiej odniósł sławne zwycięstwo pod Szent-Pal¹⁵. Od tej chwili był na ustach całej demokracji szlacheckiej jako wyraziciel i obrońca złotej wolności przed zaborczością Habsburgów i... zasadą dziedziczności. Ta jego antyaustriacka cecha rozstrzygnęła też o jego wyborze na króla polskiego. Kiedy bowiem w Warszawie senatorowie polscy wybrali cesarza Maksymiljana II i zdawało się, że nic już ogłoszonej przez prymasa elekcji nie obali, w dwa dni później z całym naciskiem sprzeciwiła się temu i do wyboru Batorego pobudziła głównie szlachta ziemi czerwieńskiej czyli — jak wyjaśnia Bielski — »Rusnacy, o które gra szła, narzekali, bo się wysiedzieć w pokoju za obraniem tego pana (Habsburga) nie spodziewali, w gardle zwłaszcza nieprzyjacielowi (chrześcijaństwa) będąc«. Głównie zaś tej myśli wyboru Batorego uczepił się, jak deski ratunku, przywódca tych Rusnaków, mieszkający blisko Lwowa starosta bełski, głośny trybun ludu szlacheckiego — Zamojski¹⁶.

Ale obok tylu związków i podobieństw, które łączyły Transylwanję z Polską, podobieństw zapięczętowanych elekcją »wajdy« na tron polski — była jednak

szalona różnica, dzieląca dwa kraje, różnica, która nie pozwoliła Batoremu rozwiązać węzła gordyjskiego, jaki zjawił się przed nim na samym wstępie jego panowania w postaci »wojny gdańskiej«. Oto król Stefan zupełnie nie był p r z y g o t o w a n y do zrozumienia tego zatargu. Stan kupiecki po miastach był w Siedmiogrodzie przeważnie w rękach Niemców, a Madziarzy nie dążyli do przyswojenia sobie tego obcego żywiołu. Wogóle antagonizmu gospodarczego względem kupiectwa niemieckiego nie dało się tu odczuć. Batory przywykł był do tego, że w Siedmiogrodzie Niemcy, czyli — jak ich tam zwano — Sasi, po miastach zajmowali stanowisko niezwykle uprzywilejowane, a cała przecież nazwa «Siebenbürgen» wywodziła się od tych siedmiu, właściwie sześciu, miast niemieckich z Hermannstadem naczele.

Wprawdzie Batory, który umiał się unosić gniewem, raz w rozmowie z Bolognettim krzyknął zapalczywie: »Prędzej połącz się woda z ogniem niż Węgrzy z Niemcami«¹⁷, ale myślał tu raczej o Niemcach, związanych z domem austriackim, a nie o całej ich rasie; ze stanowiska bowiem siedmiogrodzkiego znał się on raczej na politycznej stronie walki z Niemcami, kierując się głównie przeciw cesarzowi i zabobroczności Habsburgów.

Tymczasem, jak to trafnie uwydatnia wojewoda bełski Andrzej Tęczyński w mowie na elekcji Batorego, walka u nas była głębsza, opierała się na nienawiści rasowej, czyli, jak wówczas mówiono, *odium naturale*,¹⁸ a poczynając się w sercu drobnych jeszcze pacholąt, idąc poprzez polskie mieszczaństwo, szlachtę, nawet

chłopów, przenikała naród cały. Batory też inne poczynił doświadczenia w Transylwanji, aniżeli Polacy w Polsce. W czasie swej elekcji na księcia siedmiogrodzkiego był mile dotknięty tem, że miasta saskie głosowały za nim. Chcąc je bardziej jeszcze przywiązać do siebie (*rendersi le città sassoniche più fedeli*), a pchnąć przeciw cesarzowi — katolikowi, choć sam katolik, chodził — jak się poufnie przyznawał jezuitcie Possewinowi — nawet na kazania do zborów luterskich¹⁹ (*alle prediche de' Luterani*). Batory nie traktował więc luteranstwa jako wiary niemieckiej, ale raczej uważał luteran w Siedmiogrodzie za swych sprzymierzeńców, bo wrogów Habsburgów. Sądził, że to samo zdoła zrobić i z mieszczaństwem w Polsce, a kiedy wcale dobrze mu poszło z Krakowem, zrazu »niepewnym«²⁰, z Toruniem i innymi miastami pruskimi, sądził, że przerobi i Gdańszczan, i dlatego gotów był dać im ostatecznie tak uprzywilejowane stanowisko, jakie miały miasta saskie nad Marosem.

Chodząc do zborów Sasów siedmiogrodzkich, nie był tam Batory »jak na niemieckim kazaniu«, bo umiał po niemiecku, ale nie wiedział, że w Krakowie w kościele Panny Marji kazania niemieckie ku oburzeniu nierozumiejących ich Polaków usunięto dopiero w r. 1537, choć przeciw nim pomstował już Ostroróg w drugiej połowie XV w. Król Stefan wogóle nie miał wyobrażenia, że w miastach pruskich w Polsce są zupełnie inne stosunki niż w »saskich« w Siedmiogrodzie. Skądże mógł wiedzieć, że za ostatnich²¹ dwóch Jagiellonów toczyli Polacy pod wodzą biskupa warmińskiego na sejmach Prus Królewskich zaciętą walkę o język obrad,

i to spierając się głównie z miastami pruskimi, wśród których właśnie luteranizm rozkrzewił hasło emancypacji języka niemieckiego? Skądże mógł wniknąć aż wgląd cechów tych miast pruskich i przekonać się o zwalczaniu tam przez Niemców rzemieślników pochodzenia polskiego, jeżeli teraz dopiero Kromer, biskup warmiński, oddał do druku dziełko swe »Polonia«, w którym się żalił na to, że Niemcy pruscy traktują Polaków jako »cudzoziemców«²². Do jakiego stopnia Batory nie był zorientowany w sytuacji, dowodem najlepszym to, że właśnie zgromił tegoż Kromera, kiedy go ten przywitał w Warmji przemową polską, nawet zażądał odeń przemawiania po łacinie! Wszak tu przytłumiał polszczyznę on sam jako król polski, i to w Warmji, leżącej niedaleko Królewca, nie bacząc, że tak niedawno na sejmie unji lubelskiej Prusy Królewskie²³ złączono z Polską, kiedyto wszystkich posłów skojarzono z sejmem ogólnopolskim, warszawskim! Czyż Batory nie wiedział, że dopiero co, przed kilku laty właśnie, wszelkich użyto środków, aby Gdańsk związać silniej z Polską (statutami Karnkowskiego) i poskromić nakoniec nad ujściem Wisły tę butną republikę kupiecką, która odważyła się ściąć kaprów ostatniego Jagiellona! I jeszcze jeden był powód, że Batory nie mógł się odrazu zorientować w sporze o ujście Wisły: oto Siedmiogród nie miał dostępu do morza. Batory był to Madziar zamknięty dookoła wieńcem gór, za mało więc dótąd interesował się morskimi sprawami, conajwyżej obchodził go Dunaj ze swem ujściem do morza Czarnego. Natomiast Polska rdzenna i Litwa właściwa chyliły się za swemi rzekami ku Bałtykowi. Problem bałtycki był sprawą życia

albo śmierci dla krajów Wisły, Niemna i Dźwiny, o czem przekonała go zaraz wojna gdańska i druga, również o brzezi Bałtyku, toczona z Moskwą. Wówczas dopiero zrozumie król ten rozpęd Polaków i Litwinów ku rozerwaniu Niemców, którzy odgradzali ich wałem od ujścia rzek. Wprawdzie, już kiedy się koronował na Wawelu, mógł dostrzec w katedrze trofea bitwy grunwaldzkiej i zrozumieć zawzięte zapasy i gniew narodu, któremu Krzyżacy²⁴ na 150 lat wyrwali Pomorze polskie. Mogły go tu też dojść echa radości Polaków spowodu hołdu krakowskiego Albrechta Hohenzollerna, t. j. spowodu unicestwienia znienawidzonego zakonu w Prusiech. Batory, który sam w Siedmiogrodzie liczył na to, że jego Sasi luteranie nie dadzą się przeciw niemu podburzyć katolickim Habsburgom, oczywiście doskonale rozumiał ową »krakowską« politykę, która witała w sekularyzacji Prus wyznaniowe rozszczepienie się Niemiec na północne luterskie, a południowe cesarskie. Cóż, kiedy nadzieje Polaków, oparte na pokoju krakowskim z r. 1525, właśnie w samym zaraniu rządów Batorego pękły jak bańka mydlana! Z chwilą bowiem buntu Gdańszczan stanęła Polska znów wobec groźnego niebezpieczeństwa, że pod hasłem wszechniemieckim cesarz Maksymiljan II zwiąże się z luteranstwem niemieckim u ujścia Wisły. Była to zapowiedź owego największego niebezpieczeństwa, owego *summum periculum*²⁵, przed którym właśnie ostrzegał na elekcji Batorego Jan Zamoyski, bo zapowiedź pojednania się Niemców i ich zjednoczenia, które mogło przekreślić rachubę Polaków, ułożoną w r. 1525.

I istotnie, zamiast Niemców pokłóconych, rozbi-

tych na sprzeczne obozy, stanęła groźnie przeciw Batoremu jedna, nierozłączna, zbita masa książąt niemieckich, garnąca się ku obronie mieszczan gdańskich. Naczele ich szli właśnie Hohenzollernowie, którzy, zapomniawszy o roku 1525, nie myśleli teraz toczyć sporów z cesarzem Maksymiljanem, »wybrany« na króla polskiego. Owszem poparli go zgodnie! Rzecz bowiem znamienita, że właśnie sekularyzacja Prus zaostrzyła apetyt władców berlińskich i wszystkich ich kuzynów²⁶ do niebywałych granic, a gorączkowy »Drang nach Osten« wyciągał macki wzdłuż wybrzeży bałtyckich, sięgając już zgóry po terytorja w Prusach czy w Inflantach. Wszak już za Zygmunta Augusta Jan Albrecht książę meklemburski, ożeniony z córką Albrechta, zagarniał władzę w Królewcu i w Inflantach, a drugi jego kuzyn, Eryk ks. brunświcki, z nowo zwerbowanym wojskiem pchał się już w r. 1563 przez Pomorze do Prus Książęcych i nawet zajął Tczew. Nic dziwnego, że liczni książęta niemieccy i teraz skorzystali z zawikłań u ujścia Wisły i podburzali Gdańszczan i cesarza do wojny przeciw Polsce. Jak pisze Bielski: Maksymiljana II do wojny z Batorym »rzeskie książęta mocno wiodły, powiadając, że nietylko o cię, cesarzu, gra idzie, ale i o nas i o wszystek naród niemiecki, który już wielokroć zelżon jest od Polaków«²⁷. Książęta Rzeszy pobudzali do wojny nietylko cesarza, ale i Gdańszczan, i słali pomoc. Np. książęta pomorsko-szczecińscy²⁸ tak popierali zaciąg żołnierzy na rzecz Gdańszczan i tyle wsiadło w Kołobrzegu »knechtów« na okręt, że Batory wysłał do Szczecina z protestem posła specjalnego²⁹ Pomoc niemiecka Gdańszczanom spieszyła nietylko z wy-

brzeży bałtyckich na zachód od Wisły, ale i ze wschodu, to jest nawet z Prus Książęcych. Ci, którzy z obowiązku już samego lennictwa powinni byli wesprzeć króla polskiego, a więc najbliższe otoczenie chorego umysłowo księcia Fryderyka Albrechta, pomimo złożenia hołdu patrzyli przez palce, jak Królewiczanie wysyłali do Gdańska z pomocą okręty pełne żywności, broni, a nawet oddziałów zwerbowanych³⁰. W ten sposób wszyscy Niemcy od Danji aż po Królewiec jedną zwartą falangą stanęli po stronie cesarza Habsburga i pod jego sztandarem opowiadającego się, zbuntowanego przeciw Batoremu Gdańska.

Cowięcej, zdawało się, że Niemcom północnym i cesarskim poda pomoc jeszcze trzecia ręka od wschodu, gdyż Iwan Groźny słał na sejm do Rzeszy posłów, których demonstracyjnie fetował Gdańsk. Był to ten sam groźny car, który w czasie obu bezkrólewi układał się z cesarzem o rozbiór Polski, t. j. o zabór Litwy. Cała unja lubelska, tak niedawno sklecona, zdawała się wisieć na włosku. U ujścia Wisły—jak nieraz w naszych dziejach—czaiło się niebezpieczeństwo sparaliżowania i złamania całej Polski. Ale w tej chwili gwiazda szczęścia uśmiechnęła się Batoremu. Cesarz, jego rywal, umarł. Jeśli jednak chodziło o sam Gdańsk, to sytuacja była przez to bardziej jeszcze naprężona, gdyż pomimo zgonu cesarza dalsza buntowniczość miasta wykazywała, że walczy ono z samą Polską, a nie chodzi mu jeno o osobę kandydata do tronu. Śmierć cesarza spowodowała nadto i ten fatalny skutek, że szlachta, sądząc zrazu, że Gdańsk teraz będzie musiał się z Batorym porozumieć, nie chciała uchwa-

lić mu podatków na wojnę gdańską. Sejm toruński, sejm świeżo zbudowanej Rzeczypospolitej elekcyjnej, nie umiał zdobyć się w tej chwili przełomowej na wysiłek w jej obronie. Podczas gdy całe Niemcy rzuciły się na pomoc tej drobnutkiej a butnej republice, rokoszującej u ujścia Wisły, szlachta ani myślała realizować planów unifikacyjnych Zygmunta Augusta, owszem wołała poprzestawać na wygodnem pośrednictwie kupców gdańskich, sypać im złoto w kieszenie, niż płacić podatki. Rozpieszczona, syta, wybrawszy Batorego, spychała ciężar walki na barki tego cudzoziemca, wołała, żeby on za nią trapił się i kłopotał zawiłą sprawą o ujście Wisły. I wówczas spotkała się z głośnym jego okrzykiem: »Sum rex vester non fictus neque pictus!«, okrzykiem, w którym tkwił zarzut, że ona sama jest rycerstwem »malowanym«, że, poprzestając na pięknych mowach, cofała się przed czynem.

Co miał czynić Batory, który, choć znakomity wojownik, teraz bez pieniędzy, bez armji stał wobec buntowniczego miasta i całych zjednoczonych Niemiec — i kumającego się jeszcze z nimi Iwana? On, sam — syn ziemi siedmiogrodzkiej, zwróconej frontem przeciw Wiedniowi raczej niż przeciw Luteranom, — czyż nie miał teraz skorzystać wlot ze śmierci cesarza i przystąpić do zręcznej gry, aby rozbić jednolitą rzeszę książąt niemieckich i nawrócić do tradycji z r. 1525, t. j. do ponownego rozdwojenia Niemiec? Zapewne sam Zamojski przypomniał mu dzieje hołdu Albrechta pruskiego i radził poszukać takiego sojusznika wśród Hohenzollernów, któryby dla własnych korzyści zdradził

solidarność Niemiec i porzucił sprawę Habsburgów, jak w r. 1525. W tej mierze nasuwał się sam przez się bratanek owego Albrechta, Jerzy Fryderyk, który istotnie podjął się przecignięcia wszystkich Hohenzollernów na stronę Batorego. Bielski, który sam³¹ brał udział w poselstwie do Jerzego Fryderyka, twierdzi, że Batory związał się z tym księciem, »chcąc sobie tem pozyskać miłość u wszystkich książąt rzeskich, z którymi się ten dom brandenburski niemal ze wszystkimi spowinowacił; co acz król baczył, że miało być z niemałą szkodą i niebezpieczeństwem koronnem, jednak, dogadzając rzeczom swym, musiał tak uczynić«.

Tento właśnie Jerzy Fryderyk sprawił, że gro- no protestanckich książąt Rzeszy wysłało delegatów do układów, podjętych w Malborgu z Batorym. Tu Polska dopuściła tego Hohenzollerna do Prus Książęcych, a za to unja protestancka³² oderwała Gdańsk od Habsburgów i niejako odstępowała go Polsce. To było *iunctim*³³. Jak w r. 1525, tak teraz Batory i Zamojski woleli rozszepić i poróżnić Niemcy na dwa obozy, niż mieć przeciw sobie całą Rzeszę, i to wraz z Gdańskiem³⁴. Oczywiście można było pójść drogą inną, mniej oportunistyczną, można było rzucić się do ostrej³⁵ walki ze wszystkimi bez wyjątku Hohenzollernami i pobudzić masy polskie do nowego Grunwaldu, ale czyż na podstawie sejmu toruńskiego można było przypuszczać, że szlachta polska dałaby się do tego porwać? A wszak napewno nie wiódł króla do tego nawet jego najbliższy doradca i podkanclerzy Zamojski, który jako kresowiec raczej zwracał wzrok — nad Dniepr, nawet nad Wolgę.

Przy tem wszystkim sława o wielkim talencie

Batorego, wyniesiona z Siedmiogrodu, nie dopisała w pierwszym jego występie pod Gdańskiem. Król, specjalista głośny w sprawach artylerji, wynalazca kul ognistych, wraz ze swą piechotą węgierską nie dokonał drugiego Grunwaldu. Nie zawiódł właściwie tylko Jan Zborowski pod Tczewem — zwyciężyli Polacy w polu, ale jeśli chodzi o walki z miastem samem, to król nie odniósł sukcesu. Natomiast święcił triumfy zręczny Siedmiogrodzianin raczej na polu dyplomatycznym. Jak wśród książąt niemieckich znalazł jednego księcia, który przeszedł na jego stronę, tak też i wśród miast pruskich-luterskich znalazł takie, które rzuciło się do walki przeciw Gdańszczanom. I niktby się nie spodziewał, że król wojownik odniósł sukces tutaj nie orężem, ale drogą okrażenia handlowego, t. j. wysuwając Elbląg przeciw Gdańszczanom. Był to zamysł³⁶, który zwiastował właściwie naszą Gdynię dzisiejszą, zamysł, przez który król rozbijał monopol pośredniczenia kupców gdańskich między szlachtą a okrętami holenderskimi, a umożliwiał szlachcie bezpośredni³⁷ targ w Elblągu z zagranicą, głównie zaś z kupcami angielskimi, przywożącymi tu sukno. Całe nieszczęście, że w dalszych latach panowania nie wytrzymał król na tej drodze okrażenia Gdańska. Na sejmie r. 1585 mimo wielkiej niechęci szlachty względem Gdańszczan sam stanął po stronie tego miasta i osobistym naciskiem³⁸ przeparał, że dumnej »Wenecji północy« wydano ostateczny i uroczysty przywilej. Król poprzestał tylko »na marnej korzyści«, t. j. na przelaniu pewnych sum, które wniosło podwojone palowe do skarbu królewskiego. Cowięcej, nie dopuścił do rezydencji Anglików

w Elblągu i złamał sam wówczas tę rodzącą się naszą polsko-angielską »Gdynię«. A stało się to za przyczyną jezuity Possewina³⁹, który, zwalczając kalwinów angielskich, wystąpił w roli protektora Gdańszczan-luteranów.

Ostatecznie więc za rządów Stefana w Polsce stosunki z Niemcami ułożyły się podobnie, jak w Siedmiogrodzie. Niemcy protestanci byli w najlepszej z królem zgodzie, a co najważniejsza, zdołał ich oderwać nie tylko od Habsburgów, ale i od nowej trzeciej groźnej potęgi, bo od Moskwy. Tymczasem bowiem sam Iwan Groźny, dawny niby sojusznik Gdańszczan, wpadłszy na Inflanty, dopuścił się tylu szalonych okrucieństw nad Niemcami bałtyckimi, że onito właśnie błagali króla o pomoc i ratunek przed napaścią cara-tyrana. Stał gwałtowna zmiana frontu u Niemców. W następujących teraz wyprawach polskich na Iwana Niemcy zwerbowani, dysząc zemstą, tępią bez miłosierdzia Moskali. Sam król Stefan prowadził te wyprawy ku podziwowi Europy z zachowaniem wszelkich względów humanitarności: ale, wbrew jego rozkazom, jedni tylko Niemcy bezlitośnie mordowali nawet jeńców Moskali. Toteż w chwili, gdy król, uwolniwszy wreszcie Rygę od nacisku wojsk moskiewskich, wjeżdżał triumfalnie w jej mury, był jako wybawca przyjęty przez Niemców miasta z takim zapalem, że zdawało się, iż niema na świecie większych druhów, jak Polak i Niemiec!

Czyż trzeba dowodzić, że przez klasyczne trzy wyprawy na Iwana usprawiedliwił teraz w pełni Batory tytuł »króla niezwalczonego«, jaki mu wypisał Kochanowski, — że odnosząc triumf po triumfie i ukazując

zdumionej Europie szaloną nie tylko bitność, ale i wytrwałość naszego żołnierza, opromienił go blaskiem wiekopomnej sławy? W przeciwieństwie do niewojowniczego Zygmunta Augusta umiał porwać nie tylko swych Węgrów⁴⁰ i szlachtę polską i litewską, ale i »wybrańców« i kozaków i Niemców i Łotyszów⁴¹ do dalekich wypraw na wschód i ożywić ich takim duchem męstwa, że z bezprzykładną brawurą darli się na warowne baszty Połocka, Wielkich Łuków, Pskowa i tylu, tylu innych carskich twierdz, aby na ich szczycie zatknąć — nasze chorągwie. Jakby porażony na duchu Iwan Groźny nie zdołał swym kosturem pehnać ciężkich, niewolniczych mas do boju. Rozwiał się nimb potężnego cara! Car, który dotąd współzawodniczył z obu Zygmuntami (Staremu wyrwał Smoleńsk, a drugiemu zdołał zabrać właśnie Połock), zachwiał się i runął pod ciosami króla elekcyjnego. Nikt też inny, tylko Stefan Batory przez swe pierwsze zwycięstwa odwrócił nagle koło fortuny, i gdy car dotąd od XV w. zagarniał coraz więcej ziem litewskich, to Batory rozpoczyna na pół wieku zgorą okres wielkich zwycięstw, okres posuwania się Polski coraz bardziej na wschód — na Kreml. Odtąd gaśnie stara dynastia Rurykowiczów w hańbie i poniżeniu, a na jej koniec patrzy sam złamany, dogorywający morderca swego syna, Iwan. Czyżby nie mógł z tego korzystać Batory i opanować Moskwy? Wszak, mając już jeden tron na Wawelu, drugi na Kremlu, wyparłby łatwo Turków z nad Cisy i przywdział jeszcze trzecią koronę — św. Stefana! Ale czuwa Habsburg! Na dworze austriackim uknuto plan zdradziecki, aby wyrwać Batorego u jego podstawy — w Siedmiogrodzie⁴¹;

trzeba go poróżnić z sułtanem, a więc trzeba podburzyć Kozaków do napadu na posiadłości tureckie. I tu się zaczyna tragedia Zborowskich. Oni, co zrazu rozdawali koronę wawelską komu chcieli, ostatecznie nie zrobili wielkiej fortuny na pierwszych elekcjach. Zażądani na »niewdzięczność« Batorego, zaczęli się przechylać na stronę cesarza. Gniew zaś ich doszedł do szczytu, gdy Stefan, chcąc ugruntować swą rodzinę w Polsce, dał synowicę Gryzeldę Zamojskiemu. Od chwili wesela tej pięknej Siedmiogrodzianki rozpoczyna się bunt Zborowskich i walka ze »szwagrem J. Kr. Mci«. Właśnie w czasie tego wesela przyszła wieść, że Kozacy mają napaść na tureckie ziemie. Niebawem wyszedł najaw udział Krzysztofa i Samuela Zborowskich w tych austriacko-kozackich »praktykach«. Król dochodzi do ostatnich granic zniecierpliwienia, zwłaszcza że Turcy w odwet za napady kozackie zaczynają grozić głównej twierdzy Siedmiogrodu, Waradynowi ⁴². Czyż Batory mógł pozwolić na to, aby »zabawka niżowska« Samuela ściągnęła gromy pomsty sułtańskiej na jego ukochaną ojczyznę? Jak na początku swych rządów w Polsce ⁴³ ścinać kazał za karę dla ulagodzenia Porty dowódców kozackich, tak i głowa Samuela posłużyła ⁴⁴ ostatecznie Batoremu do uśmierzenia Stambułu. Niema też dobitniejszych dowodów zapamiętałych zapasów Stefana z Habsburgami, jak ta głowa buńczuczego pana polskiego, która potoczyła się pod Lubranką na Wawelu. Ale teraz dopiero w Polsce rozwarło się piekło wojny domowej Zborowscy, wzięwszy głowę brata jako sztandar rokoszu ⁴⁵, zdołali zatruć ostatnie lata króla, który, zwra-

cając z tęsknotą oczy ku swej Transylwanji, Polskę zwał już tylko »czyśćcem najgorszym«. Tymczasem Habsburgowie, aby pokrzyżować Batoremu plan zdobycia Moskwy i osaczyć Polskę od wschodu, postanowili na Kremlu osadzić arcyks. Maksymiljana⁴⁶. Król Stefan natomiast, żeby odciągnąć papieża od Austrii i uzyskać odeń pomoc pieniężną na wyprawę na Kreml, zaproponował Stolicy Apostolskiej podbój i nawrócenie Moskwy, a potem nawet krucjatę na sam Konstantynopol! Wtem wśród największego zaciętrzewienia walk partyjnych umiera król. Więc koniec dramatu!? Nie! zaczyna się jeszcze jeden akt. Król nie umarł! król jeszcze żyje w Zamojskim, który rozstrzyga za niego walkę na polach pod Byczyną. I to ostatnie zwycięstwo było dopiero właściwem zakończeniem bojów Batorego z cesarstwem — bojów, zaczętych przezeń jeszcze w r. 1575 pod Szent-Pal. Te dwie bitwy, stanowiące słupy graniczne jego panowania w Polsce, jego zarania i jego skłonu — wykazują, jak ważną rolę spełnił ten Madziar w dziejach naszych walk z Niemcami⁴⁷. Zwycięskiej bowiem jego dłoni i jego przyjaciela-»mściciela« zawdzięczamy to, że na 120 lat przed Sasem nie wkroczył na Wawel ...Niemiec! Wskutek Byczyny bowiem arcyks. Maksymiljan, zamiast wstąpić na tron polski, a nawet moskiewski, poszedł do więzienia w Krasnym Stawie. Zamojski, przyjaciel Batorego, mścił się jakby za przydługie więzienie swego mistrza i pana w Wiedniu⁴⁸.

Czyż jednak zdołałby Zamojski odepchnąć arcyks. Maksymiljana od bram Krakowa i złamać jego szyki na ziemi śląskiej, gdyby mu król Stefan nie zostawił

armji zreorganizowanej? Któżto z rektora padewskiego, uczonego archiwariusza, a potem kanclerza zrobił wodza i hetmana? Kto go nauczył sekretów sztuki wojkowej? Kto zostawił mu przy boku drugiego swego ucznia, Żółkiewskiego, który tu pod Byczyną, porwany zapalem, zdobywając sztandar cesarski, otrzymał straszną ranę—niemal śmiertelną? Ci dwaj skolei po sobie następujący hetmani koronni, Zamojski i Żółkiewski, wraz z Litwinem Krzysztofem Radziwiłłem wnieśli z sobą do armji polskiej tradycje Stefanowe i pozostawili na wiek XVII całą »szkołę hetmanów«, można rzec, jakby batorjańską. Że to byli batorjanie, wystarczy zestawić ich ze sławnym wizerunkiem króla u oo. Misjonarzy w Krakowie⁴⁹. Tu dostrzec łatwo znak ich łączący. Dość rzucić okiem na ten portret, aby poznać w Stefanie mistrza hetmanów, wodza wodzów, męża, który umiał wydawać rozkazy, słowem »króla niemalowanego«. Stoi przed nami król nie z obrazka, nie z koroną ani z berłem. Skroni jego nie przytłacza diadem. Wolał wdziać swoją ulubioną węgierską czapkę futrzaną z kitą z czarnych piór czaplich. Ona istotnie dodała mu więcej aureoli niż korona, ona bowiem wyrażała dobrze, że był duchem przewodnim hetmanów, że pchnął ich i nasze wojsko na nowe tory. Jak Żółkiewski skopjował czapkę Batoro i kazał się w niej portretować, tak za nim pójdą następni hetmani przez wiek cały wraz z ostatnim — Sobieskim.

Ten ostatni, ten »mściciel« kłęski cecorskiej, dziedzicząc po Żółkiewskim tradycje batorjańskie, szczególnie dopomina się w roku bieżącym o zestawienie z Batorym — zwłaszcza że rocznica odsieczy Wiednia,

splatając się z rocznicą urodzin Batorego, zwraca naszą myśl ku tym obu naszym wielkim wojownikom, uwięzionym koroną elekcyjną. Na pierwszy rzut oka jeden moment zdaje się dziwnie różnić naszego króla-Piasta od króla-Madziara. Wszak Batory wybrany był królem niemal tylko dlatego, że go sułtan polecał, że jako księżę siedmiogrodzki płacił Porcie trybut, gdy drugi wybrany był na tron właśnie dlatego, że, bijąc bisurmanów pod Chocimem, wyzwalał Polskę od haniebnego haraczu — że był »Turkom piorunem«.

A jednak! Choć to zwycięstwo chocimskie zdaje się przeciwieństwem walk Stefanowych, tkwi w niem jednakże ziarno podobieństwa! Bo i w jednym, i drugim bohaterze naczelny ton — to niechęć do Austrii. Wszak Sobieski przez »wiktoryję chocimską« łamie w Polsce partję austriacką, której wyraziciel, Michał Korybut, zgnębiony właśnie umiera, aby usłać drogę na tron zwycięzcy spod Chocimia. Podobnie i Batory, oczarowany swym triumfem pod Szent-Pal szlachtę polską, ostatecznie wziął na elekcji górę nad Austriakiem.

Obaj typowi kresowcy stoją na straży osadnictwa na wschodzie i pełni trosk o zażegnanie pożarów, idących z tamtej strony, łatwo ostatecznie przedzierają się z wrogów Niemców w ich popleczników i wybawców. Stąd śród tylu podobieństw, wiążących obu tych naszych władców, cisną się przedewszystkiem na czoło analogje dwu odsieczy, jednym stuleciem od siebie oddzielonych, to jest odsieczy, Rygi i odsieczy Wiednia. Jakże podobnie witają królów-wybawicieli mieszczanie nad Dźwiną i nad Dunajem. Jakże podobne błogosławieństwa padają z ust Niemców za wyzwole-

nie ich od tyranów wschodu, błogosławieństwa, niebawem jednak zakłócone w Rydze rozruchami o kalendarz, a w Wiedniu dąsami cesarza Leopolda. Z Habsburgami wiąże Sobieskiego jezuita Vota, z Gdańszczanami ostatecznie jezuita Possevino. I jeden i drugi zakonnik podsycił w sercach wojowników pod koniec ich żywota plany krucjaty na Konstantynopol! Obaj królowie szczególną uwagę zwrócili na Gdańsk, Sobieski — w 100 lat równo po Batorym.

Król Stefan, który przez całe życie właściwie marzył o tem, aby wyzwolić stolicę swej ojczyzny Budę z niewoli tureckiej i strącić wreszcie z jej kościołów półksiężyc, nie przeczuwał, że jego rojenia przedśmiertne o krucjacie na Turków spełni ten ostatni z wielkich hetmanów polskich, który ostatecznie złamie moc pohańca pod Wiedniem i Parkanami i w ten sposób nie tylko uratuje Wiedeń, ale jakby otworzy bramy Budy. Można więc śmiało powiedzieć, że nasz Siedmiogrodzianin nie nadarmo wkładał tyle trudu w wyrobienie wojska polskiego — wrócił mu to z sutą nawiązką Jan III.

Wszystkie te analogje z jednego płyną źródła. Obaj królowie, jeden Madziar, a drugi Polonus, dostawszy się na tron polski, stanęli wobec tych samych, wiecznych problemów państwa polskiego i wobec tych samych ataków sąsiedzkich i obaj dochodzili do podobnych rozwiązań i decyzyj. Może więc miał rację wieszcz z Czarnolasu, kiedy, rozszerzając ramy porównań Bato-rego i zestawiając go ze wszystkimi wogóle władcami Polski, zwrócił się doń z przepowiednią:

»Serce niemylnie tuszy, że cię z Bolesławy
Równo Polska kłaść będzie«⁵⁰...

Przypisy.

¹ Arch. Watykan. Nunz. Germ. vol. 94, f. 333, 26 IX 1583 Sandomiriae, król do Possewina: »fuumque bonorum meorum dulciorem existimarem quam reconditos in visceribus terrae thesauros Nagybaniae«. Porównywał tu król dobra po przodkach w Zatmarze z kopalniami w Nagybania. Por. Boratyński, Stefan Batory a liga. Rozpr. Wydz. hist. fil. 1903, 327 uw. 4.

² Danzay (por. Hauser, Un Français dans la Baltique w księdze La Pologne et la Baltique, Paris 1931, str. 24.)

³ Bonifinii Antonii, Rerum Ungaricarum Decades quatuor cum dimidia (Basiliae 1568), i za nim jako naocznym świadkiem powtarza to Possevino w opisie Siedmiogrodu, pisanym 1584 z natchnienia Batorego (Possevino, Transilvania, ed. Veress, Budapest 1913). Fontes rerum Transilvanicarum t. III, 22.

⁴ Bielski, ed. Bohom. 743.

⁵ Sam król na sejmie 1585 usprawiedliwia się z zarzutu okrucieństwa: »Non me fecit natura sanguinarium nec sum ex pers humanitatis«. Czuczynski, Diar. 1585, 221. Co do egzekucji w Siedmiogrodzie zob. Fessler, Gesch. v. Ungarn III.

⁶ Boratyński, Stefan Batory a plan ligi, 246, 340.

⁷ Ibidem 329 uw. 1. Por. Kochanowski, Pieśni, ks. II, pieśń XIX.

⁸ Czuczynski, Diarjusze sejm. 1585: Krzysztof Zborowski str. 372: »niech potrząsa powrozem, jako chce, niech sobie szable poprawuje, jako raczy, niech mówi: Volo esse nec pictus nec fictus... Mówi, że nie chce być rex pictus, ale i to niech wie, że my mu nie chcemy być Siedmiogrodziany, in quos ira et furore debachari, tam za górą jemu wolno było, póki mu się zdało«. W r. 1587 Herburt Bruchnalski, występując jako przeciwnik Piasta, dowodzi, »że Piasta w Polsce nigdy nie było, bo w Polsce każdemu się królować chce, i mówiono-by, czemu ma

być lepszy i godniejszy nad mię. I Batory wszakże był prawie (Piast, bo) e medio nostri (szlachcic) w rycerskich rzeczach *versatus*, ale in politicis wiemy, jaki był, i wnet z poddanym w poswarki, do szabli (jak szlachcic z szlachcicem)«. *Kwartalnik Histor.* 1903, Prochaska, Sejmiki wiszyńskie, 581—2.

⁹ Tato niezwykła tolerancja w Siedmiogrodzie już zgóry przygotowała Batorego do odegrania przyszłej roli wielkiego toleranta w Rzeczypospolitej, w której wbrew zakusom Henryka onto utwierdził pierwszy dopiero naprawdę konfederację warszawską, a ostremi ordynacjami umiał poskramiać po miastach zamieszki i tumulty.

¹⁰ Orzelski 581. Zob. *Archiwum J. Zamojskiego*, I, nr 968, str. 315. Czuczynski, *Diar. sejm.* 1585, *passim*.

¹¹ Od Drohobycza wiódł szlak drogi bezpośrednio do Siedmiogrodu, i dlatego Zamojski zalecił posłom polskim, jadącym do Batorego, aby się w tem mieście zebrali (Orzelski 483, 558; Fessler, *Gesch. v. Ungarn III*, r. 1874, 607—8). Orzelski jednak zaznacza, że sąsiadowały blisko Węgry austriackie i że niebezpieczne czaiły się zasadzki. Stąd i Heidenstein podaje (str. 94), że Batory, idąc z wojskiem, nie chciał narażać się na starcie, rozpoczynać odrazu wojny i wołał obejść przez Mołdawję. Na mapie załączonej do *Kromera Polonji* (wyd. 1589), przedstawiającej Polskę za Batorego, na południe od Drohobycza niknie granica spowodu unji dynastycznej, łączącej Siedmiogród z Polską.

¹² Orzelski 503; Sobieski, *Trybun ludu*, str. 70.

¹³ Possevino, *Transilvania* (ed. Veress) 1913, 64. Bielski, pod r. 1544 pisze, że po zajęciu przez Turków »Chłopi zasię tego się byli jęli, że pany swe łapali, a na Budzyni nosili, gdzie je tracono, albowiem chłopstwo Turkowi rado, bo tam panów nie masz, jedno tylko jeden Pan«.

¹⁴ W miejscowości Somlyo, w której się Batory urodził, mieszkał władyka (biskup) wołoski, prawosławny. Na tem tle możnaby wyjaśnić zainteresowanie się wczesne u Batorego planami unji kościelnej, przedstawionemi przez Possevina. Por. Zakrzewski, *Batory* 83, 126, por. Caligariana; Possevino, *Transilvania*, 64 et *passim*.

¹⁵ Trzeba jeszcze dodać, że nietylko w interesie szlachty

kresowej było wybrać Stefana na króla, ale też i to naodwrot leżało w interesie niepodległości Siedmiogrodu. Gdyby bowiem Maksymiljan II został królem polskim, wówczasby utworzył groźną potęgę, a panując na Rusi Czerwonej i na Podolu, osaczyłby od północy tak Batorego, żeby go wyparł z Siedmiogrodu. Więc aby nie wpaść w podejrzenie u sultana, który mógł go posądzić o konszachty z cesarzem, Batory musiał po warszawskiej elekcji i jędrzejowskim zatwierdzeniu podjąć walkę z cesarzem jako rywalem do tronu polskiego, i to wymownie wyłożył mu pisemnie Zamojski (Orzelski 486). Do jakiego stopnia wybór Batorego był protureckim, widać stąd, że jego poseł Sulgak w Krakowie podniósł to wyraźnie, że Porta popiera księcia siedmiogrodzkiego i że równocześnie sultan polecił swym baszom w Budzie i Temeswarze, aby w danym wypadku przeciw cesarzowi wsparli Siedmiogród i Polskę (Orzelski 582).

¹⁶ Lubieniecki, Poloneutychja. Ms. Czartor. 1370. Oczywiście nie uszło uwagi »trybuna«, że Batory, wstępując na tron siedmiogrodzki, zachował się z wszelkim respektem dla zasady elekcyjności.

¹⁷ Chciał tu dowieść tylko nuncjuszowi niepodobieństwa wspólnego pożycia jezuitów cesarskich z siedmiogrodzkiemi (w Collegium Germanicum w Rzymie): Bolognetti do kardyn. di Como 10 IX 1583 (Arch. Watykan. Nunz. Pol. vol. 20, f. 497): »che piuttosto l'acqua si unirà al fuoco, che mai gli Ungheri coi Tedeschi«.

¹⁸ Neque vero plebs solum puerorumque odiis non raro inter se exarsisse. Heidenstein 83 et passim; Orzelski 433.

¹⁹ Possevino, Transilvania (ed. Veress) 1913, 111.

²⁰ Kraków i Tczew były na początku panowania Stefana Batorego bardzo niepewne (Bielski). Batory nie przeczuwał, że garbarze omal nie wydadzą Krakowa arcyks. Maksymiljanowi w r. 1587.

²¹ Już w r. 1492 Jan Olbracht naumyślnie użył języka polskiego w Toruniu w przemowie do stanów pruskich. Por. Sobieski, Der Kampf um die Ostsee, 1933, str. 92 uw. 1.

²² W wydaniu 1578 dodał o Gdańsku Kromer: »anno superiori dum opus hoc primum editur, rebellis facta, virtute et

dexteritate fortissimi prudentissimique Regis Stephani post insignem cladem diuturnam obsidione clementer in seditionem redacta est», Polonia ed. Czermak. W r. 1577, gdy się dopiero drukowało poprzednie wydanie, Kromer zaznaczył, że w Prusiech Królewskich »civitates decurionibus seu consulibus et quidem germanicae linguae et sanguinis (Polonos enim pro externas habent et neque ad artes mechanicas perdiscendas admittunt) reguntur« (por. Polonia ed. Czermak, str. 140). Wydanie r. 1589 zaopatrzył Kromer dedykacją, ułożoną do króla Stefana jeszcze w sierpniu 1586 (więc za życia króla).

²³ Trzeba przyznać, że Batory dość szybko się zorjentował w niektórych prądach separatystycznych w Prusiech i dlatego zatwierdził na sejmie toruńskim postanowienia unji lubelskiej, kasujące odrębność Prus Królewskich i wiążące je z sejmem całej Rzplitej. Por. Zakrzewski, Batory, 48.

²⁴ Batory o tym zakonie mógł wcześniej chyba o tyle zasłyszeć, że, jak wiadomo, mieli Krzyżacy zamiar zrazu osiedlić się właśnie w Siedmiogrodzie (w ziemi Burców), zanim Konrad Mazowiecki powołał ich nad Bałtyk.

²⁵ Orzelski, 432. Zamojski przestrzega (Heidenstein 88), że cesarzowie przysięgają Rzeszy »Prussiam ibidem, qui iure iurando imperio Germanico se obstrinxerint«.

²⁶ Wbrew poglądom W. Zakrzewskiego (Batory 46) i Kaz. Lepszego (Księga Sobieskiego 156) wskazują dziś historycy niemieccy (Deutsche Staatenbildungen, 1931, 174), że Fryderyk Albrecht nie od r. 1573, ale od urodzenia był już degeneratem, i że już sam jego ojciec, Albrecht, apelując do ogólnoniemieckich interesów (czy interesów dynastji), zwracał się do elektorów brandenburskich z tem, aby rychło starali się u Zygmunta Augusta o zagwarantowanie następstwa. W takim razie tem większy byłby grzech ostatniego Jagiellona w niedostrzeżeniu takiego oblędu u Fryderyka Albrechta czyto w r. 1563, czyto przez komisarzów polskich w Królewcu w r. 1566, czyto wreszcie jeszcze raz w dopuszczeniu Hohenzollernów do hołdu w r. 1569.

²⁷ Píše tak kronikarz Joachim Bielski, który był wcale nieźle poinformowany o tajemnicach i manewrach polityki Ba-

torego, bo był na dworze swego krewniaka i patrona Piotra Wolskiego, którego Batory zaraz na początku swych rządów posunął z podkanclerstwa na jeszcze wyższy stopień wielkiego kanclerza koronnego.

²⁸ Bracia Jan Fryderyk i Ernest Ludwik.

²⁹ T. j. Piotra Kłoczewskiego, starostę małogoskiego, por. tegoż list do Kromera, ms. Czartor. 1617, str. 301 i W. Sobieski, Walka o ujście Wisły (Rok Polski 1918, str. 90—97). Por. Archiwum J. Zamojskiego I, nr 96. Wpływom tych książąt Rzeszy zawdzięczał Gdańsk i to, że ich niejako kolega, król duński, rzuci przeciw Batoremu całą swą flotę (skąd nawet się urodzi pomysł Gdańszczan, aby poddać się Danji).

³⁰ Lepszy, Księga jubil. Sobieskiego, 170, 180.

³¹ Bielski: »i jam też był«.

³² Skład poselstwa książąt Rzeszy był bardzo liczny, bo reprezentowani tu byli i elektorzy brand., sas., ks. wirtemb., landgr. hess., książęta pomorscy, administrator magdeb. biskupstwa.

³³ »Co tak jedno z drugim miesza! oni posłowie Rzeszy, że trudno było królowi do zgody przystąpić z Gdańszczanami bez tego« (bez oddania rządów w Królewcu margrabiemu). (Bielski). Ostatecznie Batory zaznaczył wyraźnie, że daje opiekę Jerzemu Fryderykowi »z łaski«, a nie na podstawie prawa. Przyznaje to Krollman (Deutsche Staatenbildungen im Lande Preussen, 1931, str. 178).

³⁴ Woleli luterskich Prusaków przerobić na wiernych Heidensteinów, por. Sobieski, Studja, Czy Heidenstein był różnowiercą.

³⁵ Mógł np. Batory, korzystając z opozycji stanów pruskich, starej kurfirstowej i otoczenia Albrechta Fryderyka, wystąpić przeciw planom Jerzego Fryderyka i zamianować w Królewcu Polaka gubernatorem, o co prosiły same stany. Ale nie zapominajmy, że nie zrobił tego jednak Zygmunt August, a tylko raz na krótki czas jeden tylko Władysław IV mianował w Królewcu gubernatorem Ossolińskiego, i to bez usunięcia Hohenzollerna, a tylko obok niego! Bardzo słusznie dr Lepszy (str. 182) wytyka Batoremu, że był nazbyt niewzruszalny

w swej przyjaźni względem Hohenzollerna, kiedy właśnie wypadało w interesie Polski korzystać »z wywalczonego przez Zygmunta Augusta ius appellandi«.

³⁶ Podsunął królowi ten plan opat oliwski Geschkaw (jego nazwisko piszą też Jeschka, por. Caligariana). Coprawda już w r. 1411 mistrz krzyżacki przeciw Gdańskowi wysunął Elbląg. Miasto Elbląg, jeśli pominąć etnograficzne względy, co do natury położenia było poręczniejsze niż dzisiejsza Gdynia, bo nad odnogą Wisły leżało. Ustanowiona przez króla komisja, w której też brał udział opisujący to Bielski (str. 1422), miała nie tylko poprzestać na dojeździe statków przez zatokę Świeżą (Hab) do Elbląga, ale wprost na północ tego miasta przekopać do Bałtyku kanał, łączący Elbląg z morzem pełnym. Ta komisja przygotowała nadto aż 10 okrętów uzbrojonych i miała starać się, aby z Habu do Gdańska żywności nie dostarczano.

³⁷ Non intermediantibus mercatoribus, Źródła dziej. III 111.

³⁸ Czuczynski, Djar. 251 (Pawiniński, Źródła XI 271). Przerzuciwszy się zupełnie na stronę Gdańska, król po sporach z Elżbietą angielską »zażądał (17 VIII 1586), aby w Anglii usunięto nowe daniny, na które Gdańsk się skarżył, a nawet (5 IX 1586) zabronił wyraźnie wolnego handlu z obcymi, gdyż to szkodzi Gdańskowi«. Boratyński, St. Batory, Hanza i powstanie Niderlandów (Przegląd Histor. 1908), 329—330, 61, konstatuje, że od tej chwili następuje »nowy kurs polityki polskiej, zgodny już teraz z interesami Gdańska«.

³⁹ Boratyński, Hanza 330; Archiwum J. Zamojskiego III, passim. Possevino na stronę Gdańszczan przeciwny też arcyb. Karnkowskiego, autora znanych statutów.

⁴⁰ Na Inflantach ślusarz pewien z twierdzy Kies Polakom »bramę otworzył, z drugą Łotwią Dębińskiego przepuścił«, Bielski str. 1438; Müller Lorenz, Polnische... Historien 1585 (też 1586); por. Archiwum J. Zamojskiego I, nr 806, Heidenstein 196, 199.

⁴¹ W. Zakrzewski, Batory 115—116, podaje, że król Stefan właściwie rządził nadal w Siedmiogrodzie.

⁴² Boratyński, Liga 286, por. 271.

⁴³ Caligariana nr 15; Scr. rer. Polon. XVIII 413.

⁴⁴ Heidenstein 225 »supplicium«.

⁴⁵ Zborowscy sami nazwali swój ruch z węgierska »roko-
szem«, por. Sobieski, Szkice, Hetm. Żałobny.

⁴⁶ Arcyb. gnieźn. Karnkowski przewidywał wówczas, że Habsburgowie na tronie Rosji odegrać mogą tę rolę w przyszłym rozbiorze Polski, co Holstein-Gottorpowie. W tym duchu pisał w liście »do trybunalistów« w r. 1586: »o niemieckich praktykach nic nie piszę, bo te najprostszy może zobaczyć, jakie niebezpieczeństwo z nich urósć może Koronie... Przyjdzie-li w ręce niemieckie moskiewska ziemia, bez wątpienia starać się będą (Niemcy), jakoby Prusy i Inflanty, które sobie dawno vindicant, od nas oderwali, a snadnieby im tego dokazać przyszło, mając ratunek od duńskiego i szwedzkiego króla swego narodu. Zaczem nas jako w ogródku z obu stron ogarnąwszy i Koronęby za czasem opanowali«. Ms. Czartor. 91, str. 583 i 591 verso (por. Boratyński, Stef. Bat., Hanza i powstanie Niderlandów o. c.)

⁴⁷ W obliczu tych rozpraw orężnych za czasów jednego tylko króla elekcyjnego, t.j. bitew pod Szent-Pal 1575 i wojny gdańskiej 1577 oraz bitwy byczyńskiej wraz ze szturmem Maksymiljana na Kraków, zdradą krakowskich garbarzy i t.p., rozwiewa się legenda o 3 wiekach pokoju niemiecko-polskiego (por. Olgierd Górka, *Dziejowa rzeczywistość a racja stanu Polski*, Warszawa 1933, odbitka z miesięcznika *Polityka Narodów*). Na tle tych bitew Batory występuje jako obrońca wschodu Europy przed zalewem germanizmu, który napiera na Polskę pod płaszczykiem raz średniowiecznej mistyfikacji cesarstwa rzymskiego, drugi raz pod pozorem kandydowania na tron polski. W XVI w. napierają Habsburgowie, w XVII w. dołączają się elektorowie brandenburscy (bitwa pod Warszawą 1656), w XVIII w. dołączają się elektorzy sascy.

⁴⁸ Można nawet powiedzieć, że przez zwycięstwo pod Byczyną Zamojski niejako uzupełnił pewne niedociągnięcia zmarłego króla. I tak Gdańszczanie dopiero wskutek Byczyny spokornieli niebywale, wiedzą bowiem teraz dobrze, że tam, na północnych brzegach Bałtyku — w Sztokholmie władza ojciec króla polskiego, a Zygmunt III to przyszły władca Szwecji.

Spokorniał i w Królewcu Jerzy Fryderyk »książę« pruski. On, który za Batorego tutaj bardzo energicznie sobie poczyniał, a nawet rozszerzył się na wybrzeża Kurlandji (zagarniając biskupstwo piltyńskie), odtąd aż do swej śmierci — przez całe lat 17 nie pokazał się nawet w Królewcu, lecz rządził przez swych urzędników z głębi Rzeszy z Ansbachu. Por. Krollmann, das Herzogtum Preussen (1525—1640), w dziele zbiorowem: Deutsche Staatenbildung u. deutsche Kultur im Preussenlande, 1931, str. 180.

⁴⁹ Kiedy po wydaniu w r. 1905 Archiwum J. Zamojskiego wezwany byłem do wsi Węgrzec do łoża Wyspiańskiego, aby dać poecie pewne wyjaśnienia historyczne do dramatu o Samuelu Zborowskim, zauważyłem, że poeta z dziwnym uporem dodawał królowi Stefanowi przydomek »czerwony«. Oczywiście jako malarz widział ów słynny portret króla, stojącego w czerwonej długiej po kostki delji. Por. o królu w »czerwieni« (Wyspiański, Dzieła, tom VI, Fragmenta 1931, Samuel Zborowski). O tym portrecie zob. Portrety polskie w XVI—XIX w. pod red. Jerzego Mycielskiego, Altenberg Lwów.— Portret ten, malowany w 1583, dostał od króla mojem zdaniem Zamojski w czasie swego ślubu z Gryzeldą, który się odbył w tym właśnie roku.

⁵⁰ Kochanowski, Dryjas Zamechska.

Nowi członkowie Polskiej Akademji Umiejętności.

Po odczycie sekretarz generalny, prof. Stanisław Kutrzeba, ogłosił nazwiska nowych członków, wybranych na Walnem Administracyjnem Zgromadzeniu dnia 16 czerwca 1933 r.

Na Wydziale filologicznym wybrani zostali:

a) członkami czynnymi krajowymi:

Józef Kostrzewski, prof. prehistorji Uniw. w Poznaniu.

Zygmunt Łempicki, prof. filologii niemieckiej Uniw. w Warszawie.

b) członkami korespondentami krajowymi:

Juljan Krzyżanowski, prof. literatur słowiańskich Uniw. w Rydze.

Wojśław Molè, prof. historii sztuki słowiańskiej Uniw. Jagiell.

Józef Morawski, prof. filologii romańskiej Uniw. w Poznaniu.

Na Wydziale historyczno-filozoficznym wybrani zostali:

a) członkami czynnymi krajowymi:

Władysław Konopczyński, prof. historii polskiej Uniw. Jagiell.

Ks. Konstanty Michalski, prof. filozofji chrześcijańskiej Uniw. Jagiell.

b) członkiem korespondentem krajowym :

Jan Bystroń, prof. socjologii i etnologii na
Uniw. Jagiell.

Na Wydziale matematyczno-przyrodniczym wybrany
został:

a) członkiem korespondentem krajowym:

Wacław Baehr, prof. cytologii Uniw. w War-
szawie:

Na Wydziale lekarskim wybrani zostali:

a) członkiem czynnym krajowym:

Władysław Szymonowicz, prof. histologii i em-
brjologii Uniw. we Lwowie.

b) członkami korespondentami krajowymi:

Filip Eisenberg, dyrektor Państw. Stacji Bak-
terjologicznej w Krakowie.

Włodzimierz Koskowski, prof. farmakologii
doświadczalnej Uniw. we Lwowie.

Nadto wybrano jeszcze na członków zagranicznych
kilkunastu uczonych zagranicznych, których nazwiska
podane będą do publicznej wiadomości w roku przy-
szłym po zatwierdzeniu tych wyborów przez Rząd Rze-
czypospolitej Polskiej.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdził wy-
bór następujących uczonych, wybranych na Walnem
Zgromadzeniu w r. 1932, na członków zagranicznych
Polskiej Akademji Umiejętności:

Członek czynny zagraniczny Wydziału filologicznego:

Edward Norden, prof. filologii klasycznej i ar-
cheologii Uniw. w Berlinie.

Członkowie czynni zagraniczni Wydziału historyczno-filozoficznego :

Alfons Dopsch, prof. historii powszechnej i austriackiej Uniw. w Wiedniu.

Salwator Riccobono, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Rzymie.

Członkowie korespondenci zagraniczni Wydziału matematyczno-przyrodniczego :

Radym Kettner, prof. geologii czeskiego Uniw. w Pradze.

Ludwik Mrazec, prof. mineralogji i petrografji Uniw. w Bukareszcie.

Franciszek Slavik, prof. mineralogji Czeskiego Uniw. w Pradze.

Walo Vouk, prof. botaniki Uniw. w Zagrzebiu.

WNIOSKI I SPRAWOZDANIA

w sprawie nagrody za dzieło historyczne z fund. ś. p. Probusa Barczewskiego.

Na posiedzeniu Komitetu im. Barczewskiego wzięto pod uwagę przede wszystkim doc. dra *Henryka Łowmiańskiego*, Studja nad początkami społeczeństwa i państwa litewskiego, 2 tomy, Wilno 1931—1932.

Dzieło to młodego uczonego wileńskiego wydane przez T-wo Przyjaciół Nauk we Wilnie, zwróciło na siebie odrazu uwagę tak w Polsce, jak i zagranicą, i wywołało już obszernie i bez wyjątku dodatnie oceny znawców.

Przedmiotem pracy Łowmiańskiego jest badanie ustroju społecznego i państwowego plemion litewskich w XIII w. i przedstawienie na jego tle genezy monarchji litewskiej. Jest to wielki kompleks zagadnień, nieopracowanych przez nikogo w całokształcie a ważnych nie tylko dla zrozumienia późniejszego tak charakterystycznego rozwoju państwa litewskiego od XIV do XVI w., ale także ze względu na to, że pozwala nam oglądać w jaśniejszym świetle przebieg przechodzenia jednej z grup ludów indo-europejskich z życia na stopniu ustroju plemiennego na wyższy stopień rozległej terytorjalnie monarchji.

Sposób, w jaki autor wykonał swoje zadanie, świadczy, że opanował on wszystkie środki badania

naukowego, które tu mogły wchodzić w grę, w mierze prawie doskonałej i że władza niemi z wytrwałością i umiarem właściwym tylko doświadczoneym badaczom, wykazując przytem znajomość źródeł i literatury, niepozostawiającą prawie nic do życzenia.

W odtwarzanej przeszłości posługuje się autor metodą progresywną, o ile chodzi o wyzyskanie źródeł XIII w., metodą retrogresywną, jeżeli chodzi o wyjaśnienie stosunków XIII w. przy pomocy źródeł późniejszych (do XVI w. włącznie), oraz metodą porównaczą ze stosunkami sąsiednich plemion bałtyckich, Prusów i Łotyszów, a niekiedy także Słowian i Germanów, jeżeli chodzi o wyjaśnienie rozwoju wcześniejszego aż do XIII w. włącznie. Dzięki zastosowaniu tej ostatniej metody dzieło Łowmiańskiego daje właściwie więcej, niż zapowiada w tytule, albowiem zawiera obraz ustroju społecznego i politycznego plemion litewskich, pruskich i łotewskich w XIII wieku.

Wyniki »Studjów nad początkami społeczeństwa i państwa litewskiego« są liczne i cenne; każdy z VII rozdziałów tego dzieła zawiera mnóstwo sprostowań i uzupełnień dawniejszych poglądów oraz nowych stwierdzeń i naukowych odkryć autora. Należy przytem podkreślić, że autor starał się opanować każde omawiane przez siebie i rozstrzygane zagadnienie szczegółowo i zdobyć zupełną samodzielność sądu. Jego wywody, dotyczące osadnictwa i jednostki osadniczej, życia gospodarczego i jednostki gospodarczej, uwarstwienia społeczeństwa i wielkiej własności, organizacji rodowej i drużyny, podziału terytorjalnego i władzy politycznej wiecu i warstwy kunigasów, odznaczają się jasnością

myśli i tętnią prawdą życia, toteż niewątpliwie ostoją się przeważnie w nauce na długie czasy. To, co by można wytknąć autorowi, to są przeważnie rzeczy mniejszej wagi, znikają więc poprostu w porównaniu z ilością i ważnością dodatnich wyników i zalet jego dzieła. Na pierwszy plan wysuwają się tutaj kwestje podziałów terytorjalnych, ich granic i wzajemnego ich podporządkowania, co jest wynikiem wielkiej szczupłości źródeł, oraz kwestja przekształcenia się wybitnych możnowładców (kunigasów) w dynastycznych władców terytorjalnych w końcu XII i na początku XIII w., co znowu można zaliczyć do rzędu nieuniknionych prawie w naukach humanistycznych indywidualnych odchyień w poglądzie naukowym.

Wobec tych zalet dzieła doc. dra Łowmiańskiego Komitet uchwalił jednomyślnie przedstawić je Walnemu Zgromadzeniu P. A. U. do nagrodzenia nagrodą im. Barczewskiego.

Nagrody.

Walne Zgromadzenie Polskiej Akademji Umiejętności na posiedzeniu dnia 16 czerwca 1933 r. przyznało następujące nagrody:

1. Nagrodę miasta Krakowa otrzymał dr Michał Bobrzyński za całą działalność naukową.

2. Nagrodę im. Barczewskiego za pracę historyczną otrzymał doc. dr Henryk Łowmiański z Wilna za dzieło *Studja nad początkami społeczeństwa i państwa litewskiego*, 2 tomy, Wilno 1931—1932.

3. Nagrodę im. Feliksa Jasieńskiego za dzieło z zakresu grafiki i rzeźby dla artystów, którzy nie przekroczyli lat 35, otrzymał Stanisław Raczyński z Krakowa.

4. Nagrodę im. Feliksa Jasieńskiego za dzieło z zakresu muzyki dla muzyków, którzy nie przekroczyli lat 35, otrzymał Jan Maklakiewicz z Warszawy.

5. Nagrodę im. Władysława Józefa Fedorowicza za pracę konkursową z zakresu nauk rolniczych w kwocie zł 2.000 otrzymał dr Tadeusz Wąsowicz z Krakowa za pracę p. t. *Badania nad glebami górskimi ze szczególnem uwzględnieniem składu ich materji organicznej w związku z występowaniem zespołów roślinnych.*

6. Nagrody z fund. Zrzeszenia Urzędników Banku Polskiego za prace konkursowe z zakresu bankowości otrzymali: 1. nagrodę w kwocie zł 5.000 Eugenjusz Ugniewskiz Warszawy za pracę p. t. *Handel terminowy dewizami*, 2. nagrodę w kwocie zł 3.000 Roman Seidler z Warszawy za pracę p. t. *Organizacja rynku pieniężnego w Polsce*.

WAŻNIEJSZE AKTY URZĘDOWE

Regulamin funduszu im. dra Sommera

uchwalony na posiedzeniu Wydziału Lekarskiego 22 kwietnia 1933 r., zatwierdzony na posiedzeniu Zarządu 26 maja 1933 r., przyjęty przez Walne Zgromadzenie 16 czerwca 1933 r.

1. Z odsetek fund. im. dra Sommera przyznawane będą (bądź corocznie, bądź co lat kilka, wedle uchwały Zarządu P. A. U. na wniosek Wydziału lekarskiego) nagrody za najlepsze prace lekarskie, ogłoszone po polsku w ciągu trzech lat poprzednich, lub za całokształt działalności piśmienniczej lekarsko-naukowej.

2. Nagradzane będą prace naukowe z wszystkich działów medycyny, ale tylko oryginalne, jakoteż oryginalne podręczniki.

3. Część odsetek funduszu dołącza się corocznie do kapitału dopóty, aż fundusz dojdzie kwoty conajmniej zł 20.000, wtedy zaś postanowi Zarząd Akademji, czy także nadal część odsetek ma zwiększać kapitał, ewentualnie do jakiej wysokości.

4. Liczbę i wysokość nagród oznacza Zarząd Akademji.

5. Prace, któreby mogły być nagrodzone, przedstawiają Wydziałowi lekarskiemu i oceniają na piśmie

dwaj referenci, zaproszeni przez dyrektora Wydziału lekarskiego. W razie rozbieżności zdań oddaje dyrektor prace do oceny trzeciemu referentowi. Referenci mogą być zapraszani w razie potrzeby także spoza grona członków Akademji.

6. Referentom może Zarząd Akademji na wniosek dyrektora Wydziału lekarskiego przyznać wynagrodzenie za ocenę pracy.

7. Na zasadzie referatów uchwała Wydział lekarski na dorocznem marcowem posiedzeniu administracyjnem ścisłem wnioski, które przedkłada do zatwierdzenia Zarządowi Akademji.

8. O przyznaniu nagród ogłasza się na publicznem posiedzeniu P. A. U.

U w a g a: Czynności sekretarskie, związane ze sprawą nagród z fund. dra Sommera, załatwia sekretarz Wydziału lekarskiego bez osobnego wynagrodzenia.

Konkurs z funduszu Wydawnictw Ekonomicznych. Nr 1167/33.

Polska Akademia Umiejętności ogłasza konkurs z funduszu, ofiarowanego przez Zrzeszenie Pracowników Banku Polskiego, na następujący temat:

»Polska polityka handlowa w latach 1918—33«.

Ubiegający się o nagrodę winni opracować treściwie, ale wyczerpująco, faktyczny, formalny i materjalny przebieg wypadków w przedmiocie polityki handlu zagranicznego, nie pomijając jej motywów, celów i skutków.

Rozmiar prac ustala się na mniejwięcej 15 arkuszy druku. Prace w języku polskim, pisane na maszynie po jednej stronie arkusza, oznaczone godłami,

niemniej jak zapieczętowane koperty, zawierające imiona i nazwiska oraz adresy autorów, a oznaczone odnośnikami godłami, należy nadsyłać do Polskiej Akademji Umiejętności (Kraków, ul. Sławkowska 17) najpóźniej do dnia 31 marca 1935 roku.

Sąd konkursowy, złożony z członków Komitetu zarządzającego funduszem, przyzna za prace na wymieniony temat dwie nagrody w kwocie 7.000 i 3.000 złotych. W razie, jeżeli żadna praca nie będzie zasługiwała na pierwszą nagrodę, rozdana będzie tylko druga. Prace nagrodzone stają się własnością Polskiej Akademji Umiejętności, która zastrzega sobie prawo ogłoszenia ich drukiem. Ogłoszenie o rozstrzygnięciu konkursu nastąpi na uroczystem publicznem posiedzeniu Polskiej Akademji Umiejętności w czerwcu 1935 r.

Konkurs na prace z zakresu rolnictwa i leśnictwa z funduszu im. ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.

Nr 1270/33.

Polska Akademia Umiejętności ogłasza konkurs z fund. im. Władysława Józefa Fedorowicza na następujące tematy:

1. Studjum porównawcze nad stanem pierwotnym a dzisiejszym jednego z większych zespołów leśnych Polski.

2. Opracować metodę tępienia raka ziemniaczanego w glebie bez jej zatrucia.

Nagroda za najlepszą pracę na każdy temat, odpowiadającą naukowym wymaganiom i przynoszącą nowe wyniki naukowe, wynosić będzie do 2.000 zł. Prace w rę-

kopisie, opatrzone nazwiskiem autora lub też godłem i nazwiskiem autora w zamkniętej kopercie, należy nadsyłać do Polskiej Akademji Umiejętności do dnia 31 grudnia 1934 r.

Praca nagrodzona staje się własnością Polskiej Akademji Umiejętności. Ogłoszenie o rozstrzygnięciu konkursu nastąpi na uroczystem publicznem posiedzeniu Polskiej Akademji Umiejętności w czerwcu 1935 r.

Przedłużenie konkursu z funduszu im. P. Rohlanda.
Nr 93/34.

Polska Akademia Umiejętności przedłuża konkurs z fund. im. Pawła Rohlanda na pracę p. t. »Dzieje polskiego żywotopisarstwa Świętych«. Termin nadsyłania prac do końca roku 1935. Prace mogą być nadsyłane albo pod pełnem nazwiskiem autora albo też pod godłem z dołączeniem koperty, zawierającej wewnątrz nazwisko i adres autora. Rozmiary pracy około 15 arkuszy druku. Nagroda za najlepszą pracę, odpowiadającą naukowym wymogom, wynosi złotych 2.900. Ogłoszenie o przyznaniu nagrody nastąpi na publicznem posiedzeniu Akademji w czerwcu 1936 roku.

WYKAZ STOSUNKÓW AKADEMJI
z zagranicznymi instytucjami naukowymi.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

WYKAZ STODIUNKÓW AKROBILI

z raportami i instytucjami naukowymi

Faint text below the title, likely a list or index of works and institutions.

DODATEK DO WYKAZU INSTYTUCYJ
którym Polska Akademia Umiejętności przesyła swoje wydawnictwa¹.

AMERYKA.

Beloit-Wisconsin. The Logan Museum-Beloit College Kg.

New-York. Amer. Institute for Persian Art and Archeology B I/II.

Philadelphia. The Franklin Institute of the State of Pennsylvania B III a.

¹ Rocznik 1925/6 str. 111, Rocznik 1926/27 str. 89, Rocznik 1927/28 str. 123, Rocznik 1928/29 str. 161, Rocznik 1929/30 str. 159, Rocznik 1930/31 str. 197 i Rocznik 1931/32 str. 159.

Objaśnienia skrótów: W — oznacza, iż Akademia wysyła wszystkie swoje wydawnictwa z wyjątkiem podręczników; 1 — Rozprawy Wydziału filologicznego; 2 — Rozprawy Wydziału histor.-filozoficznego; 3. — Rozprawy Wydziału matem.-przyrodniczego; 4. — Rozprawy Wydziału lekarskiego. ANF. — Archivum Neophilologicum; B I/II — Bulletin Intern. Wydz. filolog. i Wydz. hist.-filozof.; B III — Bull. Wydz. matem.-przyrod. Serja A i B; B III a — tylko Serja A; B III b — tylko Serja B; B IV — Bull. Wydziału lekarskiego; B I/IV — Bull. Intern. wszystkich czterech wydziałów; CR III — Comptes Rendus des séances de la Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles; CR IV — Comptes Rendus des séances de la Classe de Médecine; Kah — Komisja atlasu historycznego Polaki; Kapr — wydawnictwa Komisji antropologii i prehistorji; Kb — Katal. liter. naukowej; Ketn — K. etnograficznej; Kf — K. fizjograficznej; Kfil — K. filologicznej; Kfiz — K. filozoficznej; Kg — K. geograficznej; Kh — K. historycznej; Khs — K. historii sztuki; Kj — K. językowej; Kl — K. literackiej; Kor — K. orientalistycznej; Kp — K. prawniczej; Kw. Filoz. — Kwartalnik Filozoficzny; M III. — Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles, Série A: Sciences Mathématiques, Série B: Sciences Naturelles; Phs — Przegląd Historji Sztuki; PRL — Prace rolniczo-leśne; Spr. — Sprawozdania z posiedzeń; R — Rocznik.

Sprawozdania z posiedzeń i czynności przesyła się wszystkim średnim zakładom naukowym w Polsce.

AUSTRALJA.

Adelaide. The Library of the University of Adelaide B IV.

AZJA.

Allahabad. Academy of Sciences B III, IV.

Beyrouth. Bibliothèque Orientale de l'Université St. Joseph. Kor

Jerusalem. Journal of the Palestine Oriental Society Kor.

EUROPA.

Beograd. Institut Géologique de l'Université de Beograd B III.

Bratislava. Ucena Spoločnosť Safarikowa Kj, Ketn.

Brignoles. The Salgues Foundation B III, IV

Budapest. Keleti Szemle, Revue Orientale Kor.

Čeboksary. Bibliothèque Scientifique Kj, Ketn, Kor.

Clermont-Ferrand. Rédaction d'Arvernia Biologica B III b.

Frankfurt. Archäologisches Institut des Deutschen Reiches B I/II.

Halle. Bibliothek der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft Kor.

Kiew. Wsesojuznyj Derżawnyj Nauczno-Izsladowatelskij Institut Ma-chorocznoj Promyszlennosti WIMP B. III b.

Leipzig. Gesellschaft für Erdkunde B. III a, Kah.

— Deutsche Bücherei B IV.

London. School of Oriental Studies Kor.

— The Library of the Royal Asiatic Society Kor.

Leningrad. Biblioteka Komunističeskoj Akademji 2.

Lyon. Musée Slave Spr. B I/II.

Manchester. The John Rylands Library Kor.

Moscou. Association de Bibliographie agraire de U. R. S. S. Kb.

— Bureau pour l'Echange de l'expérience en industrie chimique B. III.

— Bibliothèque Scientifique du Commissariat du Peuple de l'Industrie Lourde B III a.

— Publicznaja Biblioteka S. S. S. R. imieni Lenina B I—III.

— Bibliothèque de l'Université B I—IV.

Nürnberg. Germanisches National-Museum 2, B I/II, Kh.

Paris. Bibliothèque de la Société Asiatique Kor.

Plymouth. Marine Biological Association of the United Kingdom
B III b.

Praha. Slovansky Ustav. Spr.

Roma. R. Istituto di Archeologia e Storia dell' Arte B I/II.

— Archivum Historicum Societatis Jesu B. I/II.

Saratov. Bibliothèque Fondamentale de l'Université d'Etat B III, IV.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several paragraphs of a document.

Zestawienie sumaryczne rachunków
za rok 1932.

Zestawienie sumarycznych
rachunków
za rok 1935.

Zestawienie sumaryczne rachunków za rok 1932.

I. Fundusz obrotowy (wspólny).

PRZYCHÓD

Prelimi- nowano		Przedmiot	Dochody			
			Szczegó- łowo		Razem	
			zł	gr	zł	gr
—	—	Subwencja państwowa za rok 1931/2	46000	—	48000	—
		Subwencja Prezydjum P. K. O.	2000	—		
		Dochody z majątków P. A. U.:				
125000	—	z dóbr żywieckich	75283	20		
24000	—	z domu przy ul. św. Jana	24909	71	100192	91
92500	—	z odsetek i administracji funduszków spe- cjalnych oraz ze sprzedaży publikacyj	—	—	55686	98
200000	—	Pożyczki z funduszków różnych	—	—	200000	—
441500	—	Niedobór w dochodach poniżej preliminarza 37620·16	—	—	403879	84

ROZCHÓD

Prelimi- nowano		Przedmiot	Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
			zł	gr	zł	gr	zł	gr
		I. Wydatki administra- cyjne.						
53000	— ¹	Płace i wynagrodzenia	51131	69	—	—	2768	31
900	—							
13000	—	Diety	11562	48	—	—	1437	52
17000	—	Wydatki rzeczowe Kance- larji i Ekspedycji	15071	33	—	—	2828	67
900	— ¹							
5000	—	Porządki domowe	4208	77	—	—	791	23
10000	—	Opał i światło	11465	41	1465	41	—	—
2000	—	Nieprzewidziane wydatki	2264	24	264	24	—	—
101800	—	Per saldo oszczędność zł 6096·08	95703	92	1729	65	7825	73

Prelimi- nowano		Przedmiot	Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
		II. Wydatki naukowe.						
20000	—	Biblioteka	21091	32	1091	32	—	—
14000	—	Rocznik i Sprawozdania .	16385	70	1801	60	—	—
584	10 ²							
13000	—	Muzeum archeologiczne .	13492	36	210	26	—	—
282	10 ³							
6000	—	Komisja antropologii i pre- historji	6333	82	333	82	—	—
2000	—	Komisja etnograficzna . .	6096	60	874	60	—	—
3222	— ²							
5000	—	Komisja geograficzna . .	2727	65	—	—	2832	35
560	— ⁴							
1059	02	Encyklopedia Polska . .	4079	50	—	—	11979	52
15000	— ⁵							
9000	—	Biblijografja Estreichera .	12374	—	—	—	3236	60
21	94 ⁶							
6588	66 ²							
3170	47	Fundusz zapasowy Zarządu	459	89	—	—	2710	58
2083	60 ²	Komitet wydania korespon- dencji Jana Śniadeckiego	200	—	—	—	1883	60
726	62 ²	Kopernika Opera omnia .	—	—	—	—	804	67
78	05 ⁷							
2350	— ²	Komitet dla dziejów oświaty						
1150	— ⁵	i szkolnictwa w Polsce .	3921	—	421	—	—	—
7787	77	Zjazd Kochanowskiego . .	7825	77	38	—	—	—
113664	33	Per saldo oszczędność zł 18.676-72	94987	61	4770	60	23447	32

¹ Zwrot kosztów kancelaryjnych za rok 1932 od funduszu Unij Międzynarodowych.

² Oszczędność z r. 1931.

³ Bilety wstępu do Muzeum.

⁴ Zwrot diet funduszu Unij Międzynarodowych.

⁵ Subwencja Drukarni Uniwersyteckiej.

⁶ Przeniesiono z funduszu Estreichera.

⁷ Za sprzedane światłodruki Kopernika.

WYDZIAŁ I i II.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
9800	—	Wydział I	10607	09	761	63	—	—
45	46 ¹							
12000	—	Wydział II.	16409	99	1156	33	—	—
45	46 ¹							
1708	20 ²							
1500	— ³							
6400	—	Komisja historii sztuki . .	6206	64	—	—	274	61
1	03 ⁴							
80	22 ⁵							
2500	—	Przegląd Historji Sztuki .	5053	69	37	27	—	—
2516	42 ⁶							
4500	—	Komisja literacka	4926	—	—	—	597	85
1023	85 ⁶							
4500	—	Komisja filologiczna	5326	81	826	81	—	—
1600	—	Archiwum Neofilolog. . . .	—	—	—	—	3413	96
1813	96 ⁶							
4500	—	Komisja językowa	4788	32	—	—	1258	30
83	21 ⁷							
1463	41 ⁸							
3900	—	Komisja orjentalistyczna . .	4231	83	331	83	—	—
3300	—	Słownik staropolski	2619	80	—	—	680	20
1800	—	Słownik polskiej łaciny śred- niowiecznej	2045	95	245	95	—	—
2500	—	Tłumaczenie dzieł Arystote- lesa	1250	18	—	—	1249	82
2500	—	Biblioteka Pisarzy Polskich	3765	57	665	57	—	—
600	— ⁸							
2500	—	Zródła do dziejów życia umysłowego Polaków	700	—	—	—	3205	80
1405	80 ⁶							
8000	—	Komisja historyczna	8518	63	—	—	258	73
368	75 ⁹							
26	33 ¹⁰							
51	30 ¹¹							
330	98 ¹²							
500	—	Komisja prawnicza	2374	—	—	—	2162	25
4036	25 ⁶							
87900	63	Do przeniesienia	78824	50	4025	39	13101	52

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
87900	63	Z przeniesienia . . .	78824	50	4925	39	13101	52
1200	—	Komisja historii filozofji						
1357	97 ⁶	w Polsce	858	60	—	—	1699	37
6500	—	Atlas historyczny	5718	90	—	—	781	10
2000	—	Komisja historii wojskowości						
268	75 ⁶	w Polsce	3658	55	1389	80	—	—
3500	—	Kwartalnik Filozoficzny . .	5887	02	692	02	—	—
750	— ¹³							
945	— ¹⁴							
8000	—	Biuletyn Wydziału I i II .	8274	99	274	99	—	—
112422	35		103222	56	6382	20	15581	99

¹ Przeniesiono z funduszu Estreichera. ² Przeniesiono z funduszu Curzydły.
³ Subwencja od dra Pajewskiego. ⁴ Przeniesiono z funduszu Bersona.
⁵ Przeniesiono z funduszu Waltera. ⁶ Oszczędność z r. 1931.
⁷ Przeniesiono z fund. Tomkiewiczówien. ⁸ Prof. Bursche za zwrot druków do Apologeticus.
⁹ Zwrot od Kom. hist. wojsk.
¹⁰ Przeniesiono z funduszu Brodczakowej. ¹¹ Przeniesiono z funduszu Kmity.
¹² Przeniesiono z fund. Tow. popierania wydawnictw Akademji.
¹³ Z administracji Kwartalnika Filozoficznego za sprzedane egzemplarze.
¹⁴ Subwencja Senatu Uniw. Jag. z Drukarni Uniwersyteckiej.

WYDZIAŁ III.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
63660	—	Wydział III	66829	54	—	—	2758	05
110	76 ¹							
322	83 ²							
5494	— ³							
7200	—	Komisja fizjograficzna . .	6932	76	—	—	267	24
13940	—	Muzeum fizjograficzne . .	13650	27	—	—	2241	55
278	20 ⁴							
1673	62 ⁵							
92679	41		87412	57	—	—	5266	84

¹ Przeniesiono z funduszu Kostaneckiego. ² Przeniesiono z funduszu Spasowicza.
³ Subwencja z fund. Fedorowicza na wyd. Atlasu Flory Polskiej i Badań nad krzyżówkami pszenicy. ⁴ Za bilety wstępu do Muzeum.
⁵ Oszczędność z r. 1931.

WYDZIAŁ IV.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
7200	—	Wydział IV	18377	65	—	—	5974	01
14024	62 ¹							
1500	— ²							
1427	04 ³							
200	— ⁴							
24351	66		18377	65		—	5974	01

¹ Oszczędność z r. 1931. ² Subwencja Ministerstwa W. R. i O. P.
³ Subwencja z fund. Tyszkowskiego. ⁴ Zwrot za klisze od dra Opalskiego.

ZESTAWIENIE

Przekroczenia z końcem roku 1932		zł	gr.
Niedobór w dochodach		37620	16
W wydatkach wspólnych administracyjnych		1729	65
" " naukowych		4770	60
" Wydziału I i II		6382	20
" Wydziału III		—	—
" Wydziału IV		—	—
		50502	61
Per saldo przewyżka oszczędności ponad przekroczeniami		7593	28
	Razem	58095	89

Oszczędności z końcem roku 1932		zł	gr.
W wydatkach wspólnych administracyjnych		7825	73
" " naukowych		23447	32
" Wydziału I i II		15581	99
" Wydziału III		5266	84
" Wydziału IV		5974	01
		58095	89

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<u>Z przeniesienia</u>	231573	47	—	—
Odbudowa jazu na Białej	—	—	4016	41
Zakupno dla folwarków (nawozy, nasiona, pasza, narzędzia i węgiel)	—	—	47373	90
Wypłaty gotówkowe dla folwarków	—	—	37335	—
Wydatki na stawy	—	—	8319	01
Asekuracje	—	—	8197	88
Podatki i inne ciężary publiczne	—	—	9344	36
Koszty prawne	—	—	1781	35
Administracja centralna	—	—	19671	39
Zakład Ubezp. Pracown. Umysłowych i emerytury	—	—	4568	12
Zaliczki	—	—	950	—
Darowizny	—	—	737	20
Zwrot odsetek	—	—	178	97
„ z rku ryb	—	—	195	—
„ „ „ czynszu za polowanie	—	—	1000	—
Przeniesiono do funduszu obrotowego P. A. U.	—	—	87904	88
	231573	47	231573	47
<i>c) Fundusz obrotowy. Lasy.</i>				
Ze sprzedaży drzewa i artykułów ubocznych	130285	55	—	—
Za czynsz z tartaku	11471	19	—	—
Za czynsze z polowań i rybołówstwa	2350	—	—	—
„ „ „ budynków	1370	—	—	—
„ „ „ will profesorskich	3534	30	—	—
Zwroty z rku asekuracji	2962	86	—	—
„ „ „ składek emerytalnych	5886	13	—	—
„ „ „ administracji	2776	05	—	—
Niedobór za r. 1932	12621	68	—	—
Wypłaty dla nadleśnictwa	—	—	144930	—
Wydatki na zboże, na ordynarję, na druki i potrzeby kancelaryjne	—	—	1338	76
Ciężary publiczne	—	—	385	10
Asekuracje	—	—	4180	82
Koszty prawne	—	—	1885	40
Ubezpieczenia społeczne	—	—	4791	59
Administracja centralna	—	—	14208	67
Zwroty z rku odbiorców drewna	—	—	1537	42
	173257	76	173257	76

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

2. Fundusz ś. p. Pawła Tyszkowskiego.

a) Fundusz zakładowy.

Ze sprzedaży gruntów	7678	27	—	—
Awans 31 grudnia	165743	11	—	—
Awans 1 stycznia	—	—	164121	25
Koszty prawne	—	—	1334	45
Plany lasowe, reszta	—	—	2990	10
Przeniesiono do funduszu obrotowego za procenty od spłat parcelantów w Grabownicy	—	—	4975	58
	173421	38	173421	38

b) Fundusz obrotowy.

Pozostałość 1 stycznia	318775	33	—	—
Czynsze dzierżawne:				
Pakoszówka	12258	38	—	—
Sierakośce	6168	80	—	—
Zabłotce	5860	70	—	—
Grabownica Starzeńska	3600	—	—	—
Rybotycze	2800	—	—	—
Jamna-Górna	1000	—	—	—
Za sprzedane drzewo	6532	68	—	—
Brutta naftowe i sążniowe	75844	33	—	—
Odsetki od parcelantów w Grabownicy	5504	33	—	—
Zwroty z rachunków gosp. administr.	3363	46	—	—
Kupony	516	50	—	—
Przeniesiono do funduszu naukowego	—	—	50000	—
Wydatki z funduszu administracji	—	—	107140	06
„ na odbudowę młyna i turbinę w Siera- koścach	—	—	8198	14
Pożyczka dla J. Płonki na urządzenie młyna	—	—	8295	89
20% do funduszu obrotowego Akademji	—	—	13071	57
Pozostałość 31 grudnia	—	—	255518	85 ¹
	442224	51	442224	51

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
c) <i>Fundusz naukowy.</i>				
Pozostałość 1 stycznia	32792	96	—	—
Otrzymano z funduszu obrotowego	50000	—	—	—
Zwrot nieużytej subwencji przez dra Opalskiego	296	80	—	—
Druk prac i tłumaczenia	—	—	1557	04
Wypłacono subwencje:				
Dr Artwiński	—	—	1000	—
Prof. Ciechanowski	—	—	2500	—
Dr Dmochowski	—	—	1300	—
Dr Gross	—	—	800	—
Prof. Hirschfeld	—	—	1500	—
Prof. Koskowski	—	—	1001	—
Prof. Lenartowicz	—	—	4002	—
Prof. Marchlewski	—	—	950	—
Doc. Oszaeki	—	—	3391	43
Dr Pawlas	—	—	400	—
Dr Pelczar	—	—	1500	—
Dr Pieczenko	—	—	400	—
Prof. Rose	—	—	5500	—
Dr Sierakowski	—	—	1001	50
Dr Skarzyński	—	—	1850	—
Dr Skowron	—	—	1153	51
Prof. Supniewski	—	—	1000	—
Prof. R. Weigl	—	—	6004	—
Dr Zakrzewski	—	—	3300	—
Dr Zweibaum	—	—	1000	—
Instytut Przeciwrakowy, Lwów	—	—	700	—
Pozostałość 31 grudnia	—	—	41279	28
	83089	76	83089	76

3. Fundusz ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.

a) *Fundusz obrotowy.*

Pozostałość 1 stycznia	65168	58	—	—
Z gospodarstwa rolnego	74613	88	—	—
„ „ lasowego	20288	65	—	—
Do przeniesienia	160071	11	—	—

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<u>Z przeniesienia . . .</u>	160071	11	—	—
Dywidenda od akcji Cukr. w Przeworsku . . .	3750	—	—	—
Narosłe odsetki	4212	15	—	—
Przeniesiono do funduszu naukowego	—	—	20000	—
Wydatki gospodarczo-administracyjne	—	—	45127	83
Procent od legatu p. Janoszyny	—	—	8759	01
Nabożeństwo żałobne za ś. p. Fundatora	—	—	130	—
Raty pożyczki Banku Gosp. Kraj., Lwów	—	—	3966	60
„ „ „ Tow. Kred. ziemsk. Lwów	—	—	6658	63
Legat p. Kaz. Januszowi i Jad. Januszównie	—	—	464	07
Za 10 ⁰ / ₀ od funduszu obrotowego Akademji	—	—	7645	13
Pozostałość 31 grudnia	—	—	75281	99
	168033	26	168033	26

b) *Fundusz naukowy.*

Pozostałość 1 stycznia	802	70	—	—
Z funduszu obrotowego	20000	—	—	—
Stypendja	—	—	7200	—
Druk prac i honorarja	—	—	2759	94
Subwencja na druk „Flory polskiej“	—	—	4294	—
„ „ „ „Badań nad krzyżówką pszenicy“	—	—	1200	—
Pozostałość 31 grudnia	—	—	5348	76
	20802	70	20802	70

III. Ważniejsze fundusze osobne.

1. Fundusz na wydawnictwo podręczników humanistycznych.

Ze sprzedaży podręczników	14462	85	—	—
Awans 31 grudnia	23577	71	—	—
Awans 1 stycznia	—	—	21762	86
Wydano na honorarja, druk i broszurowanie:				
Nitsch, Pisownia	—	—	3031	40
Gawroński, Gramatyka sanskrycka	—	—	2340	—
Sinko, Literatura grecka	—	—	10906	30
	38040	56	38040	56

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

2. Fundusz na wydawnictwo podręczników przyrodniczych.

Pozostałość 1 stycznia	13614	82	—	—
Ze sprzedaży podręczników	7810	53	—	—
Wydano na druk „Mechaniki“ Zaremby	—	—	3836	—
Pozostałość 31 grudnia	—	—	17589	35
	21425	35	21425	35

3. Fundusz na wydawnictwo podręczników lekarskich.

Pozostałość 1 stycznia	29093	66	—	—
Ze sprzedaży podręczników	1213	20	—	—
Pozostałość 31 grudnia	—	—	30306	86
	30306	86	30306	86

Przedmiot	Przychód				Rozchód			
	zł	gr	fr	cent	zł	gr	fr	cent

4. Fundusz obrotowy Biblioteki Polskiej w Paryżu.

Reszta subwencji zwyczajnej M. W. R. i O. P. z budżetu 1931/32 r.	1500	—	—	—	—	—	—	—
Subwencja M. W. R. i O. P. z budżetu 1932/3	14000	—	9265	15	—	—	—	—
Subwencja M. W. R. i O. P. na katalog rękopisów Mie- kiewicza	1000	—	—	—	—	—	—	—
Subwencja M. S. Z.	—	—	171050	60	—	—	—	—
„ „ „ na odczy- ty „ o Prusach „ Wschodnich i Litwie	—	—	37008	91	—	—	—	—
Do przeniesienia	16500	—	217324	66	—	—	—	—

Przedmiot	Przychód				Rozchód			
	zł	gr	fr	cent	zł	gr	fr	cent
Z przeniesienia . . .	16500	—	217324	66	—	—	—	—
Ambasada paryska na urządz. wystawy Chopina	—	—	29075	—	—	—	—	—
Ambasada paryska na odczyt prof. Haleckiego	—	—	1608	50	—	—	—	—
Wojew. Śląskie na druk od- czytów o Śląsku	—	—	31321	31	—	—	—	—
Zwrot kosztów przeniesienia zbioru rycin do Krakowa .	1350	24	—	—	—	—	—	—
Przeniesiono z funduszu Czar- toryskich	185	22	—	—	—	—	—	—
Przeniesiono z funduszu Estrei- chera	1	54	—	—	—	—	—	—
Przeniesiono z funduszu Gadona	98	57	—	—	—	—	—	—
Awans 1 stycznia	—	—	—	—	3066	06	—	—
Przekazane przez Polską Aka- demję Umiejętności	—	—	—	—	14786	18	—	—
Przekazane bezpośrednio przez Min. W. R. i O. P.	—	—	—	—	—	—	9265	15
Przekazane przez M. S. Z. bepośrednio	—	—	—	—	—	—	114050	60
Przekazane bezpośrednio przez Konsulat paryski	—	—	—	—	—	—	27000	—
Przekazane bezpośrednio przez Ambasadę paryską	—	—	—	—	—	—	30000	—
Przekazane bezpośrednio przez M. S. Z.	—	—	—	—	—	—	37008	91
Przekazane bezpośrednio przez Ambasadę paryską	—	—	—	—	—	—	29075	—
Przekazane bezpośrednio przez Ambasadę paryską	—	—	—	—	—	—	1608	50
Przekazane bezpośrednio przez Wojew. Śląskie	—	—	—	—	—	—	31321	31
Pozostałość 31 grudnia . . .	—	—	—	—	283	33	—	—
	18135	57	279329	47	18135	57	279329	47

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
5. Fundusz Ekspedycji Rzymskiej.				
Subwencja M. W. R. i O. P.	26500	—	—	—
Dotacja z funduszu Wołodkowicza	432	—	—	—
Awans 31 grudnia	23147	68	—	—
Awans 1 stycznia	—	—	32870	19
Wydatki rzeczowe Stacji, (czynsz, remont, nadzór i urządzenie) oraz remuneracja bibliotekarza (11.550 lirów rocznie)	—	—	16242	54
Zakupy do biblioteki podręcznej i diety pracowników (dział historii sztuki)	—	—	966	95
	50079	68	50079	68

6. Unje Międzynarodowe.

Pozostałość 1 stycznia	601	55	—	—
Subwencja M. W. R. i O. P.	54000	—	—	—
" Min. Spraw. Zagr. na Corpus Philosoph. Medii Aevi	1000	—	—	—
Wkładki do Unij	—	—	28735	55
Podróże i diety za udział w zjazdach Unij i Komitetów Narodowych	—	—	10118	28
Wydawnictwa	—	—	1285	—
Wydatki kancelaryjne	—	—	2177	35
Pozostałość 31 grudnia	—	—	13285	37
	55601	55	55601	55

